

İman qəbiləsi

*Müqavimət cəbhəsinin komandanı və vilayət
əsgəri
Şəhid Hacı Qasim Süleymaniyə ithaf olunur!*

**İslam şəhidlərinin həyatına baxış
Məhəmməd Saleh Namazizadə**

Kitabın adı:..... İman qəbiləsi
Qələmə alan:...Məhəmməd Saleh Namazizadə
Tərcümə edən:.....Mehdi Sani
Çap tarixi:.....2021
Çap növbəsi:.....Birinci
Tiraj:.....1000

«Издательство Полипресс»
Тверь, Комсомольский проспект, дом 19.
Тел.: (4822) 58-19-78, 500-250,

ISBN 32-30-024519-32

Giriş

Son bir əsrdə Latın Amerikasından Cənub-Şərqi Asiyaya, Afrika səhrasından Vyetnam cəngəlliklərinə, Livan və Qəzzə sahillərinə qədər hər yerdə insanlar dünya tarixinin ən zalım rejiminə qarşı ayağa qalxmışlar.

Dünyada elə bir yer tapmaq olmaz ki, Amerikanın müdaxilə izi olmasın, müstəmləkəçi xislətləri ilə xalqları, istismarçı xüsusiyyətləri ilə insanları qul etməyə çalışmasınlar. Amerikalılar ayaqlarını haraya qoymuşlarsa, orada od-alov qalxmış, qanlar tökülmüşdür.

Özlərini insan haqlarının, ailənin, demokratiyanın tərəfdarı, müharibənin əleyhdarı kimi göstərirlər, ancaq bütün bu düşüncələrin ən böyük düşməni kimdir? Hansı dövlət illərdir kütləvi qırğın silahları satmaqla pul qazanır? Hansı dövlət demokratiya bəhanəsi ilə dünyanın hər tərəfinə qoşun yeridir?

2018-ci ilin 2 oktyabrında “Pew” Araşdırma Mərkəzinin tədqiqatçısı keçirdikləri sorğunun nəticələrini açıqlayarkən belə demişdi: "Amerika Birləşmiş Ştatlarının

dünya üzrə reytingi bir neçə il öncəyə nisbətən olduqca aşağı enmişdir. İnsanlar onun barəsində müsbət fikir söyləməyə olduqca az meyillidirlər. Ən azı, biz verdiyimiz suallara bütün dünyada çox mənfi cavablar aldıq".

Sorğunun nəticələrində göstərilirdi ki, iştirak edənlərin 70 faizi Birləşmiş Ştatların digər ölkələrin maraqlarını nəzərə almadığını düşünür. Bu göstərici Braziliya, CAR və Almaniya kimi ölkələrdə ötən illərə nisbətən 20 faizdən çox artmışdır. Hətta əhalisinin 83 faizi Amerikaya qarşı müsbət fikirdə olan İsraildə də bu göstərici ərəb vətəndaşları arasında 43 faizi aşmışdır.¹

Bu gün dünyada heç kim, heç bir azad media soruşmur ki, işgalla qurulmuş bir dövlət, qan üzərində yaradılmış, qan tökməklə davam edən sivilizasiya milyonlarla qırmızıdərilinin başına hansı müsibəti gətirmişdir. Anqlosaksonların gəlişindən sonra onların hamısı məhv edildi, "Yeni dünya" adlandırıldıqları torpaqlar milyonlarla insanın qan və sümükləri üzərində abadlaşdırıldı. Amerikanın yerli əhalisi olan bu milyonların qətlamından isə heç kim danışmır.

Xristofor Kolumb məşhur bir yəhudinin vasitəçiliyi ilə İspaniya kraliçası İzabellanı qərbə doğru su səyahətini, Sakit okeanın enini qət etməyi dəstəkləməyə razı saldı və təxminən on həftədən sonra - 1492-ci ilin 12 oktyabrında sonralar Bahamalar adlandırılan adaya daxil oldu. O, səyahətinə davam edib başqa bir neçə adanı kəşf edəndə isə artıq Amerikada minillərlə keçmiş olan bir sivilizasiyanın məhv edilməsinə geri sayım başlamışdı.

"Dünyanın müxtəlif bölgələrinin yerli əhalisinə, o cümlədən Amerika qitəsində qırmızıdərililərə və

---

¹ www.news.gallup.com/poll/247064/americans-perceptions-world-image-best-2003.aspx.

Meksikanın yerli sakinlərinə qarşı soyqırımları digər soyqırımlardan dəfələrlə artıq görməzdən gəlmişlər. Amerikalılar irqi təmizləmə məqsədi ilə kütləvi qətlialmlar törətmiş, Amerikanın yerli əhalisinin 80 faizini qırmışlar. Sağ qalmış yerlilər də uzun müddət öz vətənlərində ikinci dərəcəli vətəndaş sayılmışlar”.¹

Ernest Mandelin yazdığına görə, 50 il ərzində Amerika qitəsində 15 milyon qırmızıdərilili öldürülmüşdür. Haiti, Kuba, Nikaraqua və Venesuela sahilləri kimi əhalisi sıx olan yerlər tamamilə boşaldılmış, Kolumb holokostu baş tutmuşdur. Kolumb Amerikanı kəşf edəndə yerli əhalinin sayı 30 milyona çatırdı, indi əsrlər ötəndən sonra isə cəmi bir neçə milyon yerli insan qalmışdır.

Amerika qırmızıdərililərinə qarşı soyqırım yalnız 15-16-cı əsrlərə aid deyil, 17-ci əsrdən sonra daha geniş şəkildə və vəhşicəsinə davam etdirilmişdir. 17-ci əsri bu qırğınların pik dönəmi saymaq lazımdır. İndiki amerikalıların ata-babaları öz sivilizasiyalarını 112 milyon qırmızıdərilinin qətli ilə qurmuşlar.

İndiki Amerika avropalıların yeni torpaqları istila məqsədilə törətdikləri bir sıra müstəmləkə müharibələrindən ərsəyə gəlmişdir. Birləşmiş ştatları mason və oliqarxlar Fransa müstəmləkəsinin köməyi ilə yaratmışlar. Amerikanın baniləri əsasən quldarlar, nəhəng şirkət sahibləri və səhmdarları olmuşlar. 17-ci əsrdə Amerikaya mühacirət edənlərin çoxu Böyük Britaniyadan idi, bəziləri də Hollandiya, İsveç, Almaniya və İspaniyadan gəlib mərkəz və cənub bölgələrə yerləşmişdilər.

---

¹ Amerika soyqırımlarına dair “Yaralı diz” (Wounded knee) sənədli filmindən.

1690-cı ilə qədər ABŞ-ın əhalisi təxminən 250 min nəfər idi. Ondan sonra hər 25 ildən bir iki dəfə artmış, 1975-ci ildə iki milyon yarımaya çatmışdır. Onlar üç qismə bölünürdülər: mərkəz müstəmləkəçiləri, cənub müstəmləkəçiləri, təhsil və mədəniyyət cəmiyyəti.¹

Amerikanın Amerika olması üçün qırmızıdərililərin qətliaamlarından İkinci dünya müharibəsinə, Vyetnam, Koreya, İraq, Əfqanıstan və İran-İraq müharibələrinə qədər milyonlarla günahsız insanın qanı tökülmüşdür. Yeni supergücün meydana çıxdığı, dünyada yeni müstəmləkə dövrünün başladığı 1900-cü ildən sonra təxminən elə bir il olmayıb ki, ABŞ müharibə, təcavüz və ya cinayət törətməmiş olsun.²

Aşağıdakı siyahı ABŞ-ın həmin dövərdə digər ölkələrə müdaxilələrini təsvir edir:

- 1901: ABŞ hərbi qüvvələrinin Kolumbiyaya girişi
- 1902: Panamaya hücum
- 1904: Koreya və Mərakeşə hərbi müdaxilə
- 1905: İnqilabı yatırmaq üçün Hondurasaya giriş
- 1905: Diktator Porfirio Diasa kömək və xalq inqilabını yatırmaq məqsədi ilə Meksikaya hücum
- 1907: Nikaraquaya hücum
- 1907: Dominikanaya giriş
- 1907: Honduras və Nikaraqua arasındakı müharibədə iştirak
- 1908: Panama seçkilərinə müdaxilə
- 1910: Nikaraqua hakimiyyəti əleyhinə çevrilişə müdaxilə
- 1911: Manuel Bonilyanın başçılığı ilə prezident Miquel Davilaya qarşı çevrilişə dəstək üçün Hondurasaya giriş

---

¹ Mirzayi, Hüquqə-bəşər dər neqahe-kədxuda.

² "Xorasan" qəzeti, 16.04.19.

1911: Filippində anti-Amerika qiyamını yatırmaq, Çinə müdaxilə

1912: Kubaya hücum və onun işğalı

1912: Panamaya hücum

1912: Hondurasaya hücum

1912-1933: Nikaraquanın işğalı, Amerika şirkətlərinin möhtəkirliyi üçün müstəmləkəyə çevrilməsi

1914-1934: Haitinin 19 illik işğalı

1916-1924: Dominikana respublikasının işğalı

1917-1933: Kubanın işğalı

1917-1918: Birinci dünya müharibəsində iştirak

1918-1920: Panamaya hərbi müdaxilə

1918-1922: Rusiyaya müdaxilə

1919: Kosta-Rikaya hərbi müdaxilə

1919: Hondurasaya hücum

1920: Qvatemalaya hücum

1921: Karlos əleyhinə silahlı qruplaşmalara dəstək

1922: Türkiyəyə müdaxilə

1922-1927: Çinə hərbi müdaxilə

1924-1925: Hondurasaya hücum

1925: Panamaya hücum

1926: Nikaraquaya hücum

1927-1934: Çinin işğalı

1932: Salvadora hücum

1937: Nikaraquaya hücum

1945: İkinci dünya müharibəsinin bitdiyinə baxmayaraq, Hiroşima və Naqasakiyə atom hücumları və bunun nəticəsində təxminən 220 min insanın ölümü; Yüz mindən çox insan bombardman zamanı dünyasını dəyişmiş, digərləri isə 1945-ci ilin sonuna qədər radioaktiv şüalanmadan vəfat etmişdir.

1947-1949: Yunanıstana hücum

- 1948-1953: Filippinə hücum
- 1950: Puerto-Rikoya hücum
- 1950-1953: Koreyaya hücum
- 1958: Livana hücum
- 1958: Panama müharibəsi
- 1959: Laosa hərbi müdaxilə
- 1959: Haitiyə hücum
- 1960: Ekvadorda hərbi əməliyyatlar
- 1960-1965: Panamaya hücum
- 1966: Qvatemalaya hücum
- 1966: Filippinə qarşı hərbi dəstək
- 1971-1973: Laos bombardmanı
- 1972: Nikaraquaya hücum
- 1973: Qanlı Vyetnam təcavüzü
- 1980: Təbəsdə İran əleyhinə hərbi əməliyyat
- 1983: Qrenadaya hərbi müdaxilə
- 1986: Livianın bombalanması
- 1988: Hondurasaya hücum
- 1988: İranın sərnəşin təyyarəsini vurub 290 insanı qətlə yetirməsi
- 1989: Virciniya adalarında etirazların yatırılması
- 1991: İraqda geniş hərbi əməliyyatlar
- 1992-1994: Somalinin qəddarcasına işğalı
- 1998: Sudana hücum
- 1999: Yuqoslaviyanın 78 gün bombalanması
- 2001: Əl-Qaidə təşkilatına qarşı əməliyyat bəhanəsi ilə Əfqanıstanın işğalı; Sonradan Əl-Qaidənin amerikalılar tərəfindən silahlandırıldığı ortaya çıxdı.
- 2003: İraqın işğalı
- 2011: Liviyada xalq inqilabının qələbəsindən sonra ölkəyə hücum edib Qəzzafini devirməsi
- 2011: Suriyada silahlı terrorçulara rəsmi dəstək

2011: Bəhreyyəndə xalq inqilabını zorla yatırmaq üçün diktator Ali-Xəlifə rejiminə rəsmi dəstək

2015: Səudiyyə Ərəbistanının Yəmənə qarşı işğalçı hücumlarına rəsmi dəstək

2018: Suriyaya hücum

2020: Hacı Qasim Süleymani və Əbu Mehdi əl-Mühəndisə qarşı terror aktı

2020: Nikaraquada çevriliş təşəbbüsü və Maduronu devirməyə cəhd

Sonda isə Amerika xalqının irqi ayrı-seçkiliyə qarşı etirazlarının Tramp hökuməti tərəfindən zorla yatırılmasını qeyd etməliyik. Əlbəttə, bu etirazlar yavaş-yavaş sözügedən quruluşun süqutunu müjdələyir.

Amerika Birləşmiş Ştatları yalnız 20-ci əsrin ikinci yarısında dünyada təxminən 100 çevrilişə və hakimiyyət dəyişikliyinə rəhbərlik etmiş, onlarla dəfə birbaşa hərbi müdaxilə etmiş və ya müdaxilə ilə hədələmişdir. Amerikanın dünya ölkələrinə son bir əsrdəki bu müdaxilələri Demokrat və Respublikaçılar partiyasından 16 nəfərin prezidentlik dövrünə təsadüf etmişdir.

Amerika İkinci dünya müharibəsindən sonra quruculuq və ya “Marşal planı” çərçivəsində Avropaya girmiş, müharibədən zərər çəkmiş ölkələrin iqtisadi və sənaye sistemini ələ keçirərək gələcəkdə daha çox müdaxilələrə zəmin yaratmışdır. Bu səbəbdən sənayesi digər ölkələrin oxşar məhsullarını hətta onların öz bazarlarında da geridə qoymuşdur. Bu iqtisadi üstünlük isə Amerikanın siyasi, mədəni və hərbi üstünlüyünə gətirib çıxarmışdır.

Amerikanın dünyaya siyasi müdaxiləsinin əsası da bu dövəndə qoyulmuşdur. O, Birləşmiş Millətlər Təşkilatını yaradaraq və orada veto hüququna yiyələnərək bütün

dünya məsələlərinə açıq-aşkar müdaxilə imkanı əldə etmiş oldu. O zaman ABŞ maraqlarına yeganə ciddi təhdid SSRİ idi. O dövrdən dünyada bu iki supergüc arasında soyuq müharibə başlandı, dünya Şərq və Qərb bloklarına bölündü. ABŞ Şimalı Atlantika Alyansını - NATO-nu yaradıb Şimali Amerikada və Qərbi Avropada hərbi gücünü artırdı, BMT polisini Koreya yarımadasına yerləşdirərək regiona daxil oldu. İki Koreya arasındakı böhranlar məhz bunun nəticəsi idi.¹

1947-ci ildən, Fələstinin işğalından sonra sionizmin nüfuz mərkəzi ABŞ-a köçdü, Amerika müxtəlif yollarla, siyasi, hərbi və maliyyə dəstəkləri ilə İsrailə açıq şəkildə himayədarlıq etməyə başladı. O, BMT-nin İsrail əleyhinə qətnamələrinə veto qoyur, Fələstin üçün qəyyumluq məsələsini ortaya atır, sionist rejimin paytaxtını təyin edirdi.

ABŞ-ın dünya ölkələrinə müdaxiləsi 21-ci əsrdə yeni mərhələyə daxil oldu. 2001-ci ildə Corc Volker Buş Respublikaçılar partiyasından prezident seçiləndə özü ilə neo-liberalist ziyahılardan, hərbcilərdən və dini sağçılardan ibarət bir komanda gətirmişdi. Onların məqsədi Riçard Niksondan Bill Klintonə qədər hakim olmuş loyalsiyasətdən uzaqlaşmaq idi. Bu komanda yarıyacan dolmuş stəkanın suyunu görmür, diqqətlərini boş hissəyə yönəldirdilər. Onlar ABŞ-ın qüdrətinin azalmasını hökumət başçılarının zəifliyinin nəticəsi hesab edirdilər. Hətta vitse-prezident Dik Çeyni Reyqanın 1982-ci ildə hərbi qüvvələri Livandan qaytarmasını onun zəif liderliyi ilə əlaqələndirirdi. Bu komanda düşünürdü ki, ABŞ

---

¹ Əlixani, Fehreste-biş əz səd cinayət və dəxaləte-Amrika dər kəmtər əz yek qərn.

özünün qeyd-şertsiz, mütləq hökmranlığını böyük hərbi güc göstərməklə əldə edə bilər.¹

ABŞ əleyhinə azadlıq hərəkatları

Amerikanın işğal və talan siyasəti azadlıqsevər insanların qəlbində azadlıq ruhunu oyatdı. Onlar Amerika zülmünə son qoymaq üçün ayağa qalxdılar, hər biri özünəməxsus şəkildə bu diktatorluğa qarşı çıxdı; Simon Bolivardan, Xose de San Martindən Ernesto Çe Gevaraya, Fidel Kastroya, Uqo Çavesə, qaradərili Malkolm İksə qədər.

Bu o deməkdir ki, zülm dünyanın hər bir yerində insanların azadlıqsevər fitrətini oyatmışdır; irqindən, milliyyətindən, dinindən asılı olmadan.

Amerikalılar yeni dünyada o qədər haqsızlıqlar etmişlər ki, müsəlman və buddistlərdən tutmuş sərhədsiz partizanlara, didərgin qaralara qədər hamını öz əleyhlərinə qaldırmışlar. Onlar öz sərhədləri daxilində də insanları qanına qəltan etmiş, istiqlal döyüşlərində və qaradərililərin azadlıq hərəkatlarında minlərlə insanı qətlə yetirmişlər.

ABŞ əleyhinə yeni mərhələ

İslam inqilabı əsl İslam düşüncəsindən, mədəniyyətindən əldə etdiyi yumşaq güclə beynəlxalq sistemdə, dünya xalqlarının rəftarında əsaslı dəyişikliklərə səbəb oldu, bu sistemə hakim olan qaydaları pozaraq Şərqi və Qərbi supergüclərinin hər birinin dünya xalqlarını istismar etməyə çalışdığını, hər ikisinin mahiyyətinin müstəmləkəçi və isismarçı olduğunu göstərdi.

---

¹ Yəni orada.

İslam inqilabı zalım və məzlumlar arasında yeni sərhəd çəkərək Qərb və Şərq qarşısında yeni cəbhələr yaratdı, qoşulmayanlar hərəkətini, müstəqil xalqları və onların beynəlxalq münasibətlərdə rollarını dirçəltdi.

İslam inqilabı İslam respublikasına dair nəzəri və praktik örnəklə, həmçinin müsəlmanları İslam birliyinə həvəsləndirərək onlara yeni dini və siyasi kimlik bəxş etdi, inqilabın müxtəlif məsələlərində ümumi iştirakı təmin etməklə xalqın siyasi iştirakına və öz taleyini təyinetmə haqqına zəmin yaratdı. İslam inqilabı fenomeni bir neçə əsrdən sonra real və praktik şəkildə İslamı və müsəlman cəmiyyətlərini təcriddən qurtardı, regionun müsəlman əhalisini öz hüquq və bacarıqlarından xəbərdar etdi, istibdad nəhənginin, müstəmləkə və imperializm xərçənginin məğlubedilməzlik sindromunu sındırdı və müsəlman xalqlara bir daha cəsarət və özünəinam ruhu bəxş etdi.¹

Bu gün İslam oyanışı bütün dünyada sürətlə inkişaf etməkdə, İslam dəyərləri dirçəlməkdədir. İslam oyanışı müstəmləkə siyasətlərini puç emişdir. Düşmənlər bütün dünyaya yayılmış bu güclü dalğaya qarşı bacardıqları hər bir yolla mübarizə aparmağa çalışırlar.

İmam Xomeyni müsəlmanların oyanışı barədə buyururdu: "Bizim inqilabımızın eksportu odur ki, bütün xalqlar, bütün hökumətlər oyanıb özlərini boyunduruq altından xilas etsinlər". İmam Xamenei həmin oyanış üzərində dayanaraq buyurmuşdu: "Şimali Afrikada və Qərbi Asiyada başlamış böyük İslam oyanışı olduqca əhəmiyyətli və tarixi hadisədir. Misir, Tunis, Liviya, Yəmən və Bəhreyn hadisələrinin hər birinin özünəməxsus

---

¹ Sədr əl-Hüseyni, İnqilabe-İslami; zühure-bidariye-islami ya müdiriyyəti xaric əz məntəqə.

təhlili var. Ancaq bir xalq oyanıb öz qüdrətini dərk etdikdə onun qələbəsinə heç bir şey mane ola bilməz".

O, əlavə etmişdir: "İstismarçı sistem, böyük şeytan və qaniçən sionistlər çalışırlar ki, xalqların son qələbəsi həyata keçməsin. Lakin oyanmış xalqlar Quranın dözümlülük və dirənişdən ibarət çağırışına qoşulub ilahi vədlərə əmin olsalar, şübhəsiz, qalib gələcəklər".

İmam Xomeyni İslam oyanışı mövzusunun ilk dəfə ortaya qoyan şəxsdir. O buyururdu: "Mənim tərəfimdən və İran xalqı tərəfindən bütün müsəlmanları əmin edin ki, İran İslam Respublikası sizin dəstəkinizdir, İslam mübarizələrinin himayədarıdır, təcavüzkarlar əleyhinə dayandığınız hər bir səngərdə yanınızdadır, sizin keçmiş, bugünkü və gələcək haqlarınızı müdafiə edəcək. Onlara deyin ki, İran İslam Respublikasının iqtidar və etibarı bütün müsəlman xalqlara məxsusdur... Biz Allahın iradəsi ilə zalımların müsəlman ölkələrindəki zülm və təcavüz əlini qıracaq, dünya quldurlarının istismarına son qoyacaq, Allahın köməyi ilə baş islahatçı və xilaskarın zühuruna yol açacağıq".¹

Şübhəsiz ki, dünya miqyasında böyük İslam oyanışı o uca ruhun bərəkətindəndir. İslam dünyası özünün İmam Xomeyni amallarına doğru yolunu tapmışdır. Bu oyanış yalnız müsəlman torpaqlarına məxsus deyil, bu gün Amerikanın sərhədlərinə qədər uzanmışdır.

---

¹ Səhifeye-nur, c 20, s 132.

Avropada Amerikaya nifrət

Güclü media senzurasına baxmayaraq, son iyirmi ildə Avropada Amerikaya nifrət dalğası olduqca genişlənmişdir. Sergio Fabbrini 2004-cü ildə bir məqalədə yazırdı: "11 Sentyabr hadisələrindən və İraq müharibəsindən sonrakı addımlar Amerikaya qarşı gizli nifrətləri çoxaltmış, aşkara çıxarmışdır". O bu məqalədə avropalıların Avropadakı iqtisadi, mədəni və siyasi proseslərin amerikanlaşmasından təlaşlandığını da qeyd etmişdir.¹

Corc Volker Buşun prezidentliyi dövründə bir çox Avropa ölkələrində Amerika düşüncəsi süquta uğradı. "Pew" Araşdırma Mərkəzinin sorğuları göstərdi ki, Amerikaya qarşı müsbət baxış 2000-2006-cı ilə qədər İngiltərədə 83 faizdən 56 faizə, Fransada 62 faizdən 39 faizə, Almaniyada 78 faizdən 37 faizə, İspaniyada isə 50 faizdən 23 faizə enmişdir. 2002-ci ildə Afina, Sürix, Tbilisi, Moskva və digər şəhərlərdə Amerika şirkətlərinə hücum barədə məlumatlar verilmişdir. Venesiyada onlarla üzüörtülü insan qloballaşmaya etiraz olaraq McDonald's restoranına hücum etmişdi. Amerikanın 1967-1974-cü illərdəki xunta rejiminə verdiyi dəstəkdən dolayı Afinada hər il 17 Noyabr qiyamının anım tədbirində ABŞ səfirliyinə doğru yürüş edirlər.²

"Pew" Araşdırma Mərkəzinin daha bir sorğusu göstərir ki, İraq və Əfqanıstan müharibələrindən sonra Amerika və

---

¹ Fabbrini, Sergio (September 2004). "Layers of Anti-Americanism: Americanization".

² America's Image Slips, But Allies Share U.S. Concerns Over Iran, Hamas". 13 June 2006. Archived from the original on 27 October 2007. Retrieved 5 December 2007.

Böyük Britaniyada Amerika əleyhinə nifrət daha da genişlənmişdir.¹

Amerikanın istismarçı və cinayətkar əməlləri və hegemon xisləti hər bir yerdə xalqların reaksiyası ilə üzləşmişdir. Bu reaksiyaların kökü insanların azadlıqsevər və zülmə bəzişməz fitrətinə qayıdır, bəzən millətçi maraqlarla qarışır, bəzən dini maraqlarla alovlanır. Hətta Amerika əhalisinin özü də daha bu zümlərə dözmür. Amerikadakı Völl Strit hərəkatının sərt şəkildə yatırılması da bu tendensiyaya bir nümunədir.

Şübhəsiz ki, 19-cu əsrdən sonra yaranmış modern dövlətlərin heç biri ABŞ qədər xalqların qəzəb və nifrətinə tuş gəlməyib. Amerikalılar heç bir məzhəbə, ölkəyə, millətə rəhm etməyiblər; ya özləri birbaşa onları talayıblar, ya da əlaltıları. Harada zülm və diktatorluq olmuşsa, arxasında amerikalılar dayanmışlar. Çilidən Misirə, İraqdan İrana qədər harada bir diktator devrilmişsə, xalqın anti-Amerika şüarları ilə devrilmişdir. İranda şahın devrilməsindən tutmuş İslam oyanışına, İraqda Səddam Hüseynin, Tunisdə Bin Əlinin, Misirdə Hüsni Mübarəkin, Liviyada Qəzzafinin, Yəməndə Abdullah Salehin devrildiyi zaman "Amerikaya ölüm" şüarı səsləndirilmişdir.

Amerika həmişə azğın bir cərəyan yaratmaqla xalq inqilablarının önünü kəsməyə çalışmışdır. Ərəb baharı zamanı Suriya hakimiyyətini dəyişmək bəhanəsi ilə xalqların bütün fikirlərini yayındırdı, "İŞİD" adlı mənfur təşkilatı yaradaraq bütün dünyanın ovqatını zəhərlədi. Keçmiş ABŞ prezidenti Tramp seçki zamanı Hillari

---

¹ Book Review: The Long History of British Disdain for America. The Wall Street Journal. 22 January 2011. Retrieved 8 April 2015.

Klintonla diskussiyada ona açıq şəkildə belə demişdi: "İŞİD-i siz (Amerika dövləti) yaratmışınız".

Bu gün dünyanın şərqindən qərbinə qədər az yer tapmaq olar ki, orada Amerika əleyhinə müqavimət hərəkəti formalaşmamış olsun.

İslam inqilabı İmam Mehdi (ə) ilə yaşıl gələcək və İmam Hüseyinlə (ə) qırmızı keçmişdən ibarət iki istiqamətlə yeni zülmü Amerika nümunəsində teorizə etmişdir. Zaman ötdükdə xalqlar bu mühüm məsələdən daha çox xəbərdar olurlar. Belə ki, Hindistan yarımadasından Ərəbistana, Bəhreynə, Suriyaya, Livana qədər hər yerdə anti-Amerika hərəkətləri var; hərçənd, bu ölkələrin bir çoxunda amerikalıların əmrinə tabe olanlar hakimiyyətdədirlər. İmam Xomeyni düşüncələrinin və müqavimət doktrinasının başlanmasından sonra dünyanın müxtəlif yerlərində çoxları öz qanı bahasına olsa belə qüdrət yolunu tutmuş və cani-dildən bu müqavimətə qoşulmuşdur. Hər hansı din və məzhəbdən olan bu insanların yeganə məqsədi sözügedən istismarçılığa və hegemonluğa qarşı mübarizədir.

Xislətində istismarçılıq olan bu rejimə qarşı tarixi döyüşün nəticəsi xalqların oyanışından əlavə, pak qanları şux bulaq kimi tarixin yatmış damarlarını oyadan minlərlə şəhid olmuşdur. Bu dəyərli qanlar məzlum xalqların qəlbində qəzəb okeanı yaratmışdır. Bu anti-müstəmləkə və anti-Amerika hərəkətləri bir ölkə ilə məhdudlaşmır, müqavimət ağacı pöhrələnmiş, qol-budaq atmış, yüzlərlə şəhiddən ibarət və daim çoxalmaqda olan meyvələr vermişdir.

Bu ağacın kölgəsi məzlum xalqların istirahət yeri, güclü budaqları isə şeytanların hegemon xislətinə böyük təhlükədir.

Müqavimət şəhidləri indi bütün dünyada çoxalıb, qanları yalnız Tehranda, Bağdadda və Beyrutda deyil, Londona, Parisə, hətta Vaşinqtona və Nyu-Yorka qədər gedib çıxmışdır. Beynəlxalq müqavimət hərəkatı və İslam oyanışının səsi güclü partlayış kimi Ağ evin və sionist lobbilərinin yuxusunu qaçırılmışdır. Quran buyurur ki, şəhidlər ölməyiblər, Rəblərinin yanında ruzilərdən bəhrələnirlər. Bəli, tarixin dönüşü müqavimət şəhidlərinin qanından başlayacaq və bu başlanğıc Allahın izni ilə haqsız bir dönəmin sonu olacaq.

Qarşınızdakı kitabda beynəlxalq müqavimət cəbhəsinin bəzi şəhidlərinin həyatı ixtisarla araşdırılmışdır. Bu şəhidlərin sayı olduqca çoxdur, kitabda isə qırxdan çox şəhidin həyatı barədə məlumat verilmiş, adları şəhadət tarixlərinə əsasən sıralanmışdır. Ümidvarıq ki, bu kitab şəhidlərin yolunu davam etdirmək üçün bir addım olacaqdır.

Məhəmməd Saleh Namazadə
İyul 2020

Şəhid Şeyx İzzəddin Qəssam (Fələstin)

İzzəddin ibn Əbdülqadir əl-Qəssam 1882-ci ildə Suriya sahillərindəki Lazıqiyyə şəhərinin yaxınlığında yerləşən Cəbəllə adlı dağ kəndində imanlı bir ailədə dünyaya göz açmışdır. Bəzi mənbələrdə onun 1871-ci ildə doğulduğu göstərilir. Atasını Şeyx Əbdülqadir Mustafa Qəssam İslam şəriət mədrəsəsinin işçilərindən olmuş, anası Həlimə Qəssab ali təhsilli bir dindar ailədə böyümüşdür. Qəssamın atası tədris işinə çox əhəmiyyətli yanaşırdı, kəndin məktəbxanasında Quran, ərəb dili, yazıb-oxumaq, riyaziyyat və dini nəğmələr öyrədərək əhalidə mübarizə ruhunu oyadırdı. O, bir müddət məhkəmənin xüsusi müstəntiqi də olmuşdu.

İzzəddin Qəssam oxuyub-yazmağı və Quran qiraətini məktəbxanada öyrənmişdi, bu sahədə öz yaşadlarından öndə idi. O, təhsillə yanaşı həm də işləyir, ailənin dolanışığına kömək edirdi. Bir müddətdən sonra Misirin əl-Əzhər universitetinə gedib Şeyx Məhəmməd Əbdühün

dərslərində iştirak etdi və bu yolla elm dəryasından bəhrələndi. Qəssam universitetin əksər dərslərində iştirak edir, vaxtının çoxunu kitabxanalarda keçirirdi. O, təhsil aldığı zaman azadlıq hərəkatlarına da xüsusi diqqət yetirir, İslamın azadlıq, iqtidar, mübarizə və ləyaqət dini olduğunu anlayırdı.

Qəssam İngiltərə müstəmləkəsinin Misirin milli sərvətlərini necə istismar etdiyini görüb feodalizmə və müstəmləkəçi qüvvələrə qarşı mübarizənin zəruri olduğunu da anlayırdı. Qeyri-etik hallar onu Cəbəllə qəsəbəsinə aparır, ailəsinin və yerlilərinin savadsızlıqdan, yoxsulluqdan, ağır iqtisadi və mədəni durumdan ibarət möhnətlərini xatırladırdı.

İzzəddin əl-Əzhər universitetində on il təhsil alandan sonra 1906-cı ildə müvafiq diplomla Cəbəlləyə qayıtdı, sonra Türkiyə universitetlərinin tədris proqramı ilə tanış olmaqdan ötrü oraya getdi. Türkiyədən qayıdandan sonra atası kimi Sultan ibn Ədhəm məscidində tədrisə başladı.

O, Cəbəllə kəndinin uşaqlarına oxumaq, yazmaq, Quran əzbərləmək və hədis öyrədir, kəndin mərkəzində yerləşən əl-Mənsuri məscidində cümə namazı qılırdı. Əhali onun xütbələrini və tədris üsulunu çox sevirdi. Çox keçmədən Şeyx Qəssam ətraf bölgələrdə də məşhurlaşdı. O, İslam təlimlərini öz dərin və geniş dərkilərlə təbliğ etdiyinə görə çoxlu tərəfdar toplayır, xalq arasında xüsusi hörmət qazanırdı.

Fransa hərbiçiləri 1920-ci ildə Suriyaya girəndə Qəssamın şimal sahilində işğalçılara qarşı mübarizələri də başladı. O, 1919-1920-ci illərdə mərhum Ömər Bitarla birlikdə silahlı cihad öncüllərindən oldu. Qəssam bu zaman Suriyanı tərk etdi, bütün var-dövlətini təşkil edən evini satıb pulu ilə 24 ədəd tüfəng aldı. Bundan sonra

ailəsini dağlıq bir bölgəyə göndərdi. Fransızlar yüksək vəzifə vermək kimi aldadıcı təkliflərlə onu mübarizədən çəkəndirməyə çalışdılar, ancaq o, bütün təklifləri rədd etdi. Müqavimətə ısrarından sonra Laziqiyədəki Fransa tribunalı Qəssamın və tərəfdarlarının edam hökmünü çıxardı. Bu hökmdən sonra fransızların təqibindən qurtulmaq üçün Dəməşqə, oradan da Fələstinə və Hayfaya yollandı.

Qəssam Fələstində

Qəssam dostları ilə birgə Hayfaya yerləşdi. Ailələri şəhərin qədim məhəlləsində yerləşən bir evdə birlikdə yaşayırdılar. Məhəllə işğalçıların hücumu nəticəsində kəndlərdəki evləri dağıdılmış yoxsul əkinçilərin sığınacağı idi.

Qəssam əkinçilərin maddi durumunu yaxşılaşdırmaqdan ötrü çox çalışdı, axşam dərsləri təşkil edib savadsızlığa qarşı mübarizəyə başladı. Çox keçmədən şimal bölgəsində yaşayan əkinçi və fəhlələr şeyxə xüsusi hörmət etməyə başladılar, onun əxlaqına, ilahi davranışına vuruldular. O, Hayfa İslam mədrəsəsində tədrisə başlayıb şagirdlərini işğal altında qalmış torpaqlarının gələcəyi barədə məlumatlandırır. Qəssam Qüdsün müftisi və Fələstin milli hərəkatının rəhbəri olan Hacı Məhəmmədəmin Hüseyninin razılığı ilə İstiqlal məscidinin imamı oldu, özünəməxsus üsulu ilə xalqı maarifləndirməyə, qarşısındakı təhdidlərdən xəbərdar etməyə başladı. O həmişə təkrar edirdi ki, yəhudilər Fələstin xalqını məhv edib yəhudi dövləti qurmaqdan ötrü fürsət gözləyirlər. Məscidlərdə gündəlik namazlardan

sonra dərslər keçərək mübariz insanları döyüşə də hazırlayırdı.

İngilislərin Fələstinə hücum təhdidləri artanda Qəssam Müsəlman Gənclər Cəmiyyətini yaratdı. O, gəncləri dövrün ağır iqtisadi və siyasi durumundan irəli gələn yayınma və öz kimliyini itirmə hissindən azad edir, vətənlərini müdafiə etmək üçün işləməyə, çalışmağa çağırırdı.

Qəssamın Fələstinin müxtəlif şəhərlərində yaşayan rəhbərlərlə əlaqəsi vardı, onların vasitəsilə çoxlu gənci öz təşkilatına cəlb edə bilirdi. O, 1930-cu ildə bir müddət Hayfa məhkəməsinin Nikah və tələq şöbəsində işlədi, bu yolla cəmiyyətin gənc, yaşlı, əkinçi, fəhlə, kargüzar və tələbələrə ibarət müxtəlif təbəqələri ilə əlaqə qurdu. Bu məsələ onun təşkilatını genişləndirməsində xüsusi rol oynadı.

Cihad fəaliyyətləri

Qəssam bu proqramlarla yanaşı daha çox insanı cəlb etməyə, təlimatlandırmağa çalışırdı. Onlar lazımı həddə tərəfdar toplayandan və münasib zamanı gələndən sonra işğalçıları vətənlərindən qovmaq istəyirdilər. Lakin 1933 və 1934-cü illərin hadisələri onları vaxtından qabaq hərbi əməliyyatlara başlamağa vadar etdi. Bu tələskənliyin mühüm amilləri aşağıdakılar idi:

1. Sionistlərin amansız miqyasda Fələstinə mühacirəti;
2. Sionistlərin İngiltərənin köməyi ilə terrorçu qruplaşmalar yaratması;
3. Sionist torpaqlarının çoxalması, torpaq sahiblərinin, xain və casusların düşmənin xeyrinə geniş fəaliyyətlərə başlaması.

Qəssam düşmən əleyhinə silahlı əməliyyat əmri verəndə xalq, ingilislər və sionistlər onun təşkilatı barədə bir şey bilmirdilər. Çünki o, Hayfada hamının gözü önündə gündəlik işləri ilə məşğul idi. Onun inqilabçı təşkilatında cəmi 200 döyüşçü və 800 tərəfdar vardı. Qəssamın əmri ilə sionistlər yaşayan bölgələrə, Britaniya ordusuna və polisə qarşı hərbi əməliyyatlar başlandı. Bu əməliyyatlar partizan hücumları şəklində baş tutdu, sionistlərin mülklərinə və əkin sahələrinə ziyan vurub ingilis və sionist hərbcilərindən bir neçəsini öldürdülər.

Düşməne qarşı silahlı əməliyyatlar günbəgün çoxalırdı. Qəssam və döyüş yoldaşları çox keçmədən öz hərəkətlərini elan etmək qərarına gəldilər. Bu qərarla məqsəd öz ilahi məqsədlərini açıqlamaq, xalqın döyüş ruhunu yüksəltmək və düşmən təbliğatını zərərsizləşdirmək idi. Düşmən şayiə yaymışdı ki, Qəssamın təşkilatının məqsədi mal-mülkləri talamaq və ictimai asayışı pozmaqdır.

Qəssamçı mübarizlərin hədəfləri yalnız işğal olunmuş qəsəbələrlə bitmirdi. Professor Emil əl-Qurinin "Fələstin 60 ildə" kitabında qeyd etdiyi kimi, bu əməliyyatlar həmçinin Fələstin xalqı və maraqları əleyhinə xəyanət edən şəxslərin təqibini də ehtiva edirdi. Bu xainlər sionist rejimi ilə əməkdaşlıq edir, İngiltərənin təhlükəsizlik orqanlarına casusluq edir, mülkləri yəhudilərə satır və ya bu məqsədlə dəllallıq edirdilər.

Qəssamın əməliyyatları fələstinlilərə yeni can effekti verəndə, onları hərəkətə gətirəndə İngiltərə dövləti elan etdi ki, bu əməliyyatların icraçıları barədə məlumat ötürənlərə böyük mükafat verəcək. Bu əməliyyatlar işğalçı yəhudilərin canına vələvə salmışdı. Onlar ilk dəfə idi hərbi əməliyyatlarla üzləşirdilər.

İngilis və yəhudi dövləti bu əməliyyatlardan qorxub müxtəlif bölgələrə casus yerləşdirdilər, azca şübhələndikləri hər kəsi həbs etdilər. Beləliklə, Qəssamın təşkilatının fəaliyyətləri böyük problemlə üzləşməyə başladı, İngiltərə polisi onların hərbi imkanları və əməliyyat yerləri barədə önəmli informasiyalar toplaya bildi.

Açıq mübarizə

Fələstinə mühacirət edən yəhudilərin sayının çoxalması və sionistlərin silahlanması 1935-ci ildə elə böhran yaratmışdı ki, daha hərəkəti gizli saxlamaq düzgün deyildi. Qərara gəldilər ki, Fələstinin şimalındakı dağlıq bölgələrdən əməliyyatlara başlasınlar. İngiltərə qüvvələri əməliyyatın Hayfadakı Yəbud bölgəsindən başlaya biləcəyini öyrənib Hayfada, yoxsa Yəbudda olduğunu bilmədikləri Qəssamı ələ keçirmək üçün geniş axtarışlara başladılar. Onlar birinci mərhələdə heç bir şey əldə edə bilmədilər, ancaq patrul təyyarələri bölgənin səmasında axtarış zamanı Yəbudun yaxınlığındakı Şeyx Zeyd meşələrinə yerləşmiş müqavimət qüvvələrini gördü. İşgalçılar Qəssamın mücahidlərin arasında olduğunu bilib ağır hücumlara keçdilər, lakin inqilabçı qüvvələrin rəşadəti nəticəsində məğlubiyyətə uğradılar. Bundan sonra ingilislər ərəb polisərdən və Qəssamın dostlarından bir neçəsini göndərüb onu təslim olmağa çağırıdılar. Lakin Qəssam və döyüş yoldaşları təslimçiliyi rədd edib şəhid olana qədər vuruşmaq yolunu seçdilər.

Şəhadəti

İşğalçı qüvvələr növbəti dəfə tank, təyyarə və zirehli maşınlarla şiddətli hücumla keçdilər. İnqilabçılar bu hücumun ağırlığını bilib Qəssama təklif etdilər ki, mühafizəçiləri ilə birlikdə oradan uzaqlaşsın. Lakin o, təklifi qəbul etməyib döyüşə və şəhadətə hazırlaşdı.

1935-ci ilin 20 dekabrında inqilabçılarla işğalçılar arasında ağır döyüş baş tutdu, düşmən qüvvələrindən çoxlu döyüşçü öldürüldü, inqilabçıların bir qismi şəhid oldu, çoxu yaralandı. Həmin gün axşamüstü başlanan növbəti döyüşdə Şeyx İzzəddin Qəssam şəhid oldu, digər döyüşçülər yaralandılar, ancaq buna baxmayaraq, mühasirəni yarıb Fələstinin şimalına qaçdılar, şəhid komandirlərinin cəsədini Hayfaya apardılar.

Qəssamın dəfnində iştirak etmək üçün fələstinli liderlərin çoxu Hayfaya yola düşdü və bu şəhər hər tərəfdən gəlmiş insanlarla doldu.

Dəfni

İnsanlar Qəssamın Suriya, Misir, İraq, Ərəbistan və Yəmən bayraqları ilə örtülmüş cəsədini Hayfadan 7 km aralıda, şeyxin kəndinin yaxınlığındakı Yacur qəbiristanlığında dəfn etdilər. Dəfn mərasimi saatlarla uzandı və özü böyük bir mitinqə çevrildi.

Şəhid Qəssamın, onun yaxın dostları olan Yusif Abdullah Zibarinin və Səid Ətiyyə əl-Misrinin pak cəsədləri fələstinlilərin çiyi üzərində 5 km yol getdi. Dəfn iştirakçıları atəş açan ingilis hərbiçiləri və polis qüvvələri ilə vuruşdular. Bu vuruş əsnasında da bəzisi şəhid oldu, bəzisi yaralandı.

Şeyx İzzəddin Qəssam Fələstində İslam müqaviməti hərəkatının banisi sayılır. Heç kimə sirr deyil ki, bu hərəkatın başlanması onun ən çətin mərhələsi olmuşdur. Bu gün dişinə qədər silahlanmış sionist rejim ordusu şəhadətsevər İzzəddin Qəssam batalyonlarının əməliyyatlarından çox qorxur.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Malkolm X (ABŞ)

Əsl adı Malkolm Littl olan Malkolm İks 1925-ci ildə ABŞ-ın Nebraska ştatının Omaha şəhərində dünyaya gəlmişdir.

Atası Örl Littl qaradərililərin millətçi rəhbəri Markus Qarveyin pərəstişkarı olan cəsur bir keşiş idi. O, qaradərililərin tapdanmış hüquqlarının bərpası uğrunda geniş fəaliyyətlərinə görə ağdərililərə bağlı siyasi təşkilatlar tərəfindən dəfələrlə ölümlə hədələnmişdi. Nəhayət, 1929-cu ildə Miçiqandakı evləri yandırılıb külə çevrildi, Örl Littlin cansız cəsədi isə iki ildən sonra şəhərin ətrafında yolun kənarında tapıldı. Bundan sonra Malkolmun anası güclü depressiyaya düşdü, psixiatriya xəstəxanasına salındı və övladları uşaq evinə verildi.

Malkolm uşaqlıq çağından istedadlı və iradəli olmuş, onuncu sinfi fərqlənmə ilə bitirmişdi. O zaman müəlliminə gələcəkdə vəkil olmaq istədiyini söyləyəndə bu cavabı eşitmişdi: "Vəkillik səninçün əlçətməz bir arzudur, qara qardaş". Bir qədər sonra o, təhsilə marağını itirib

məktəbdən çıxdı, bir müddət Bostonda müvəqqəti işlərdə çalışdı, sonra Nyu-Yorka köçdü. Amerika polisinin tam inanılası olmayan məlumatına görə, o, 1942-ci ildə bir neçə mafiya arasında əlaqələndirici olmuş, 1945-ci ildə Bostona qayıtmış, bir ildən sonra həbs olunaraq 10 il azadlıqdan məhrum edilmişdi.

Malkolm həbsxanada təhsilini davam etdirməyə başladı. O bu dönüşü İslam Milləti Təşkilatının¹ üzvü olan qardaşı Reginaldla söhbətin nəticəsi hesab edirdi. İslam Milləti Təşkilatının Eliyah Məhəmməd adlı rəhbərinin təlimləri ilə tanış olandan sonra bu təşkilata daha çox maraq göstərdi, köləlik əlaməti olan Littl soyadını dəyişib unudulmuş qəbiləsindən nişan olaraq, İks qoydu.

Təşkilatdakı fəaliyyətlərə başlayandan bir qədər sonra onun sözcüsü seçildi, rəhbərliyin göstərişi ilə ABŞ-ın müxtəlif ştatlarında, o cümlədən Miçiqanın Detroyt şəhərində, Nyu-Yorkun Harlem rayonunda məscidlərin inşası ona tapşırıldı. Malkolm İslam Milləti Təşkilatının mesajlarını çatdırmaq üçün qəzet, radio və televiziyadan maksimum istifadə edib təşkilat üzvlərinin sayını 1952-ci ildəki 500 nəfərdən 1963-cü ildə 30 min nəfərə qədər artırdı. İşdən, fəaliyyətdən yorulmayan Malkolm bir müddətdən sonra qaradərililərin böyük rəğbətini qazandı.

Malkolm İksin amalı ABŞ-dakı yeni quldarlığa qarşı mübarizədən ibarət idi. O, qaradərililəri başa salmaq

---

¹ İslam milləti – Nation of Islam 1930-cu ilin 4 iyulunda ABŞ-ın Detroyt şəhərində Volles Fərd Məhəmməd adlı bir şəxs tərəfindən qaradərililərin Amerikada və bütün dünyada mənəvi, elmi, ictimai və iqtisadi vəziyyətlərinin yaxşılaşdırılması məqsədilə yaradılmışdır. Bu təşkilat Amerika qaradərililərinin ən qədim milli təşkilatı kimi tanınır. Vollesdən sonra Eliyah Məhəmmədin başçılıq etdiyi bu təşkilatın indiki rəhbəri Luis Fərraxandır.

istəyirdi ki, bu gün dərinin rənginə görə ən elementar haqlardan məhrum edənlər onlara işıqlı gələcək imkanı verməyəcəklər.

Malkolm qaradərililərə deyirdi: "Yalnız Amerikada yaşamaq sizi amerikalı etməz. Həyatınızla bağlı qərarları özünüz verməli, təsirli, məqsədli və düşüncəli olmalısınız".

Şəhid Malkolm Ərəbistan dövləti barədə deyirdi: "Ərəbistana gəldiyimi eşidəndə mənə çox yüksək qarşıladılar, müxtəlif iclaslara dəvət etdilər. Onlar mənə hər bir şəraiti yaratmağa razı idilər ki, ölkələrində vəhhabiliyi təbliğ edim. Ancaq mənim şiə müsəlman olduğumu bilmirdilər".

Malkolm həcc səfərində özünə Hacı Malik Şəbbaz müsəlman adını götürmüşdü. O, öz fəaliyyətləri, mədəni və ictimai işləri ilə Amerikada yaşayan qaradərililərin yatmış qürurunu oyatmağa çalışırdı. O, atasının can verdiyi yolun – qaradərililərin haqlarının mübariz müdafiəçisi idi.

Amerikaya qayıdandan sonra çıxışlarının fərqli şəkil alması onun FBI məmurları tərəfindən terror siyahısına salınmasına səbəb oldu. 1965-ci ilin fevralında Nyu-Yorkdakı evinə bomba yerləşdirildi. Ancaq xoşbəxtlikdən, ailə üzvləri vaxtında xəbər tutub oradan çıxdılar.

Malkolmun dostları arasında Amerika qaradərililərinin rəhbəri Martin Lüter Kinqin, boks üzrə dünya çempionu Məhəmməd Əlinin, Kuba lideri Fidel Kastronun, Cənubi Afrika qaradərililərinin rəhbəri Nelson Mandelanın adlarını çəkmək olar. Bir çoxları düşünürlər ki, İslam Milləti Təşkilatı çox geniş iqtisadi fəaliyyətlərə və dəbdəbəyə üz tutduğuna görə onun rəhbəri və böyükləri ilə

problemi yaranmışdı və bu problem onun ölümünə qədər davam etdi.

Malkolm İks mədəniyyət fəallarından istəyirdi ki, ağllarından mübarizə məqsədilə, Amerikanın imperialist mediasına zərbə vurmaq üçün istifadə etsinlər, qaradərilləri kobud, məqsədsiz və məntiqsiz adlandırdıqlarına görə onlardan açıqlama tələb etsinlər.

O, dəfələrlə çıxışlarında demişdi ki, məni öldürəcəklər. Deyirdi ki, ağdərillərin bütün irqi qiyamları, kobudluqları zülmkarcasına olub, qınanmalıdır və qaradərillər də ağdərillər kimi tamhüquqlu insandırlar.

Malkolm İks təkidlə deyirdi ki, o, təkbəşinə bir iş görə bilməz. O, çıxışları ilə qəzəb yaratmırdı, yol göstərirdi. Yalnız bir qəhrəman bizə tilsimli çıxış yolu göstərə bilməz. Şəbbazın mühüm xüsusiyyəti bu idi.

Malkolmun həyat yoldaşı Betti Şəbbaz tibb bacısı idi. O, Amerika müsəlmanlarının təşkilatına üzv olmuş, sonra Malkolmla ailə qurmuşdu. O bu gün də Doktor Betti Şəbbaz çağırılır və hələ də Amerika müsəlmanlarının mübariz şəxsiyyətlərindəndir.

Şəhadəti

1965-ci ilin 21 fevralında Talmadj Hayer, Norman Batler və Tomas Conson adlı üç irqçi Nyu-Yorkun Manhetten toplantı zalında çıxış edən Malkolm İksə yaxın məsafədən 15 dəfə atəş açdı, o, Amerika irqçiliyinə və imperializminə qarşı mübarizələrinə görə şəhadətə yetirildi. Malkolmun dəfnində 1500-dən artıq insan iştirak etdi, cəsədi Nyu-Yorkun Fernkliff məzarlığında torpağa tapşırıldı.

Ayətullah Xamenei illər öncə Fələstin mübarizəsinə dəstək konfransında çıxışına başlamazdan öncə demişdi: "Bu gün Amerika müsəlmanlarının lideri Malkolm İksin şəhadətinin ildönümü olduğuna görə möhtərəm iştirakçılardan xahiş edirəm ki, o şəhidin ruhuna Fatihə oxusunlar".

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Mətin Yüksəl (Türkiyə)

Kürd əsilli Mətin Yüksəl 17 iyul 1958-ci ildə Türkiyənin Bitlis rayonunun Kolonqo bölgəsində dünyaya göz açmışdır. Sələfiliyin İslam birliyini pozmaq üçün yaradıldığını düşünən tanınmış Şafei alimi mərhum Sədrəddin Yüksəlin oğlu, Amerikada yaşayan reformist islamşünas Ədib Yüksəlin qardaşındır. Uşaq vaxtlarından ailəsilə birlikdə İstanbula köçən və atasından aldığı dini bilgilərlə böyüyən Mətin, özamankı islamçı gənclərin ünvanı olan "Akıncı"lar¹ təşkilatına qoşulmuş və 18 yaşında ikən İstanbulun Fatih rayonunda "Fatih Akıncılar Dərnəyi"ni yaratmışdı.

Türkiyədə sağçı-solçu qarşıdurmalarının şiddətləndiyi o dövənlərdə xilasını yalnız İslama qayıdışda, ümmət olmaqda görən "Fatih akıncıları" xalqı maarifləndirmək üçün mitinqlər keçirirdi. Dostlarının dediyi kimi, Mətin bir gün Sivasda mitinqdəydi, bir gün İzmirdə salon

---

¹ Akıncı – axını edən, hücum edən deməkdir. Qədim Osmanlı sərhədlərində düşmən qüvvələrə qarşı kəşfiyyat-diversiya əməliyyatlarını həyata keçirən fədailər Akıncılar adlanırdı.

toplantısında, bir gecə yarısı da Konyanın küçələrində; çıxış edir, yazır, həftəsonları da İstanbul Sirkəçidə saxlanan məhbuslarla görüşürdü.

Mətinin və dostlarının təşkil etdiyi sosial fəaliyyətlər də bölgə əhalisinin rəğbətini qazanırdı. Çərşənbə axşamı və cümə axşamı günləri ətrafdakı yoxsul ailələrin xəstə uşaqlarını müayinə etdirmək üçün dərneyə həkimlər gətirir, onların yazdığı dərmanları ətrafdakı əczaxanalardan alıb xəstələrə verirdilər.

Getdikcə nüfuzu artan "Fatih akıncıları"nın təşkil etdiyi tədbirlər bəzi solçu və millətçiləri narahat etməyə başladı, təşkilat üzvləri təhdidlər aldı. O zaman Fatih bölgəsi İstanbulda sağçı və solçuların can atdığı, lakin heç birinin fəaliyyət göstərə bilmədiyi yeganə bölgəydi. Mətin Yüksəl təhdidə məruz qalan tələbələri qorumaq üçün əlindən gələn hər bir addımı atmağa başladı. 26 Oktaybr 1977-ci ildə 3 dostuyla birlikdə 8 kommunist tərəfindən silahlı hücumla məruz qaldı. Hücum zamanı yaralanan Mətin mübarizəsinə daha möhkəm əzmlə bağlandı. Sağaldıqdan sonra ilk çıxışında isə bu sözləri dedi: "Şəhadət çağırışıdır - bütün nəsillərə və zamanlara!"

Mətin Yüksəl və İslam inqilabı

Şəhid Yüksəl məzhəb ayrışdırılıyından uzaq mübariz müsəlman idi, müsəlmanların İslam kimliklərinə qayıtmalarını, müstəmləkəçilər tərəfindən istismar edilmədən inkişaf etmələrini istəyirdi. O, Əhli-sünne məzhəbinin ardıcılı olsa da, İranda gedən Şiə inancılı İslam hərəkətinə mənəvi dəstəyini əsirgəməirdi. İranda ABŞ istismarına və şah rejiminə qarşı məşəqqətli mübarizənin getdiyi 1978-ci ildə o, nəinki inqilabçıları ruhlandırır,

hətta şah rejiminə, onun hərbi və polis qüvvələrinə sərt, eyni zamanda şəfqət dolu mesajlar ötürməklə inqilabda iştirak edirdi. O həmçinin deyirdi:

“Bir gün zəncirlər qırılacaq və ilk olaraq, yer üzündəki bütün sionist, marksist və kapitalist sistemlərə qarşı hərəkət edən, ədalətli quruluşla İslamı hakim etməyə çalışan İran xalqıyla əllərimiz birləşəcək deyirik.

Tövhid inancına sadıq olan, İslamı zərrə-zərrə yaşamaq və yaşatmaq uğrunda mübarizə aparan Türkiyə müsəlmanları İran xalqının bu nəcib mübarizəsinə seyrçi qala bilməyəcək; heç bir müsəlman seyrçi qala bilməyəcək.

Çində və ya dünyanın başqa bir yerində müsəlmanın ayağına batan bir tikanın ağrısını bütün dünya müsəlmanlarının paylaşması lazımdır. Türkiyə müsəlmanları olaraq, bu inanc birliyi ilə eyni kitabın əmri altında hərəkət etməyi və eyni sistemin hökm sürdüüyü ölkələrdə alınımızı yaşı torpaqlara qoymağı gözləyirik.

Sen Eritre'desin çocuk, sen Moro'da.

Sen yıllarca zulmedilensin

Türkistan'da, Azərbaycan'da, Kırım'da.

Kan denizinde boğulansın Ortadoğu'da,

Terkedilensin Trakya'da,

Mahzunsun Kosova'da...”¹

İran İslam İnkilabının qələbəsindən 12 gün sonra həyatla vidalaşacaq Mətin Yüksəl İmam Xomeynini çox sevirdi, İslam inqilabçılarının marşlarını əzbər bildirdi, şəhadətindən üç ay qabaq Ankarada etdiyi bir çıxışında da

---

¹ Mətin Yüksəl in qeyd etdiyi bu şeir Saleh Mirzəbəyoğluya məxsusdur.

belə demişdi: “Ey İran müsəlmanları! Sizin islami və azadlıqsevər mübarizəniz bizim mübarizəmizdir. Siz tək deyilsiniz. Türkiyə müsəlmanları sizin yanınızdadır!”

Şəhadəti

Mətin Yüksəl islamçı kimliyini öndə tutaraq atdığı addımlarla dövrün iqtidarını, sağçı və solçuları, xüsusən də millətçi türkləri narahat edirdi. Bu isə o dövrün Türkiyəsində cavabsız qala bilməzdi. 23 Fevral 1979-cu il tarixində Fatih cəmə məscidində qılınan cümə namazından çıxan Mətin məscidin həyətinə silahlı hücumla məruz qalaraq şəhadətə qovuşdu.

Hücum zamanı yanında olmuş dostu, sonralar onun barəsində “Şəhid Metin Yüksəl; Kardelenlərin kan kırmızı açtığı gün” kitabını yazacaq mərhum Məhəmməd Əli Təkin hadisəni belə nəql edir:

"Bir millətçi cümə namazından çıxmış Mətin qısa fasilələrlə üç dəfə "Mətin, dayan" deyərək səslədi. Üçüncüdən sonra Mətin sağ əlini cibindən çıxardı, irəli uzadıb, "Gəlin, danışaq" - dedi. Lakin sözünü bitirməmiş, həmin millətçi yanındakılarla birlikdə atəş açmağa başladı. Mən məscidin divarının yanındakı iki böyük çinar ağacının arasına çatmışdım. Bu vaxt arxamdakı çinarların arasından çıxan iki nəfər mənə: "Əllərini qaldır" - dedilər. Əllərim cibimdə geriyə dönərkən Mətinin sol ayağının büküldüyünü sezdim. Az sonra polislər "Təslim olun" - deyərək qışqıraraq, hadisə yerinə qaçmağa başladılar. Qatillər mənə buraxıb, oradan uzaqlaşdılar. Mətin yerə yıxılmışdı. Yanına qaçdım. Başından axan qan yerdəki qarı qıpqırmızı rəngə boyamışdı".

Şəhid Mətin Yüksəlin qətlində, sonralar Milliyyətçi Hərəkət Partiyasının İstanbul şöbəsinin sədri və millət vəkili olan İhsan Barutçunun, habelə digər milliyyətçilərdən Əli Bilirin, İhsan Balın, Mithat Gönənin və Salman Oranın iştirak etdiyi söylənir. Onlar bu cinayətdən dolayı müəyyən dövənlərdə həbsdə olmuşlar.

Dəfni və xatirəsi

Mətin Yüksəl bazar günü, 26 fevral 1979-cu ildə əlli min möminin müşayiətilə Fatih Ədirməqapı məzarlığında dəfn olundu. Şəhadətindən uzun illər keçməsinə baxmayaraq, xatirəsi müsəlmanların, xüsusən də Türkiyə xalqının qəlbində yaşayır. Hər il şəhadətinin ildönümündə hücumə məruz qaldığı Fatih məscidinin həyətində və digər yerlərdə anım tədbirləri keçirilir.

Şəhid Ayətullah Seyid Məhəmmədbağır Sədr (İraq)

İraqlı təqlid müctəhidi və Şiə mütəfəkkiri olan Ayətullah Seyid Məhəmmədbağır Sədr (1934-1980) dini elmləri Ayətullah Xoidən və digər Nəcəf alimlərindən öyrənmiş, iyirmi yaşına çatmamış təhsilini bitirib Nəcəf Elm Hövzəsində tədrisə başlamışdı. Seyid Məhəmməd Sədr, Seyid Məhəmmədbağır Həkim, Seyid Kazim Hüseyni Hairi və Seyid Mahmud Haşimi Şahrudi kimi böyük müctəhidlər onun şagirdi olmuşlar.

Seyid Məhəmmədbağır Sədr fiqh, üsul, siyasət fəlsəfəsi və epistemologiya sahələrində yeni nəzəriyyələr irəli sürmüşdür. Onun bəzi məşhur nəzəriyyələri bunlardır: İtaət haqqı, Biliyin zati törəməsi, Fərağ bölgəsi. Onun çoxsaylı əsərlərinə Fəlsəfəmiz, İqtisadiyyatımız, Üsul bəhsləri, İnduksiyanın məntiqi əsasları kimi mühüm kitabları göstərmək olar.

İslami Dəvət Partiyasının təsisində iştirak etməsi, İraqın Bəəs (Dirçəliş) partiyasına qoşulmasının haramlığına dair

fətva verməsi, Bağdadda və İraqın şüelər yaşayan şəhərlərində mitinq və yürüşlərin təşkili onun siyasi fəaliyyətlərinin yalnız bir hissəsidir. Belə fəaliyyətlərə görə İraq hökuməti onu və bacısı Aminə Sədr şəhadətə yetirdi.

Ailəsi

Seyid Məhəmmədbağir Sədr 01.03.35 tarixində İraqın Kazimeyn şəhərində dünyaya göz açmışdır. Atası Seyid Heydər Sədr Amili, anası da Şeyx Əbdülhüseyn Ali-Yasinin qızıydı. Babası Seyid İsmayıl Sədr təqlid müctəhidlərindən sayılmışdır. Məhəmmədbağir Sədr İmam Kazimin soyundan, İran, Livan və İraqda yaşamış din alimlərinin nəslindən olmuşdur.

Məhəmmədbağirin böyük qardaşı və müəllimi Seyid İsmayıl da Nəcəfin gənc müctəhidlərindən olmuş, 48 yaşında dünyasını dəyişmişdir. Şair və yazıçı bacısı Aminə Bintül-hüda Sədr onunla birlikdə edam olunmuşdur. Məhəmmədbağir üç yaşında atasını itirib anasının və qardaşı Seyid İsmayılın himayəsində böyümüşdü.

Müctəhidlik

Seyid Məhəmmədbağir elminə, aktual məsələlərə toxunduğuna və Ayətullah Xoinin dəstəyinə görə çox tezliklə hamının diqqətini cəlb etdi. Siyasi fəaliyyətləri, xüsusən də İslami Dəvət Partiyasının təşkilatçılarından olması xalqın ona daha çox müraciət etməsinə səbəb olurdu. Şəhid Sədrin İraq və Livanda çoxlu təqlidçiləri vardı.

Din Alimləri Cəmiyyəti ilə əməkdaşlıq

Seyid Məhəmmədbağır Sədr Şeyx Mürtəza Ali-Yasin, Şeyx Məhəmmədrza Müzəffər və Seyid Mehdi Həkim kimi şəxsiyyətlərin təmsil olunduğu Nəcəf-əşrəf Din Alimləri Cəmiyyəti ilə əməkdaşlıq etmişdir. O, gənc olduğuna görə cəmiyyətin üzvü deyildi, ancaq onlarla ciddi əməkdaşlığı vardı, cəmiyyətin bəzi bəyanatlarını hazırlayır, əl-Əzva jurnalına məqalə yazırdı.

İslam inqilabına dəstək

Seyid Məhəmmədbağır Sədr İmam Xomeyni hərəkatını dəstəkləyirdi, bu məqsədlə altı cildlik "İslam həyata öndərlik edir" kitabını yazmışdı. İmam Xomeyni Nəcəfdə sürgündə olarkən onunla yaxın münasibəti də olmuşdu. Şəhid Sədr, "İmam Xomeynidə əriyin; necə ki, o, İslamda erimişdir" məzmunlu məşhur cümlənin müəllifidir.

Bəəs partiyasına qoşulmağı haram elan etməsi

Şəhid Sədr İraq dövləti tərəfindən Bəəs partiyasına üzvlüyün icbari edilməsindən sonra fətva verərək bu partiya qoşulmağı haram etdi və ondan sonra çoxları partiya üzv olmaqdan çəkindi.

İslam hökumətinin zəruriliyi

Şəhid Sədr mütləq fiqh vilayətinə inanırdı. Onun fikrincə, hökumətin olması insan fitrətinə əsaslanan ictimai zərurətdir. O bu əsasla İslam hökumətini də zəruri

sayıb deyirdi: "İslam hökuməti yalnız dini zərurət deyil, həm də bəşəri sivilisasiyanın zərurəti, istedadların çiçəklənməsinin yeganə yoludur".

Seyid Məhəmmədbağır Sədrin qələmə aldığı ən əsas əsərlərdən olan Fəlsəfəmiz və İqtisadiyyatımız kitabları onun solçu ziyalı cərəyanı ilə fikir mübarizəsinin nəticəsidir, İslamı bəşərin yaratdığı siyasi düşüncələrdən də səmərəli sistem qura bilən bir ideologiya kimi ortaya qoymaq istiqamətində yazılmışdır.

Şəhadəti

İraq hökuməti evini doqquz ay mühasirəyə alandan sonra 1980-ci ilin 5 aprelində Seyid Məhəmmədbağır Sədrini həbs etdi. Əvvəlcə ondan aşağıdakıları qəbul etməsini istədilər:

1-Bəəs partiyasına qoşulmağın haramlığına dair fətvasını geri götürsün;

2-İslami Dəvət Partiyasından uzaqlaşsın və ona qoşulmağı haram elan etsin;

3-İran İslam inqilabını dəstəkləməsin.

Seyid Məhəmmədbağır Sədr bunları qəbul etmədi. Axırda hökumət ondan adi həyata davam etmək üçün ilk iki şərtəndən birini qəbul etməsini istədi. Lakin Sədr bunu da rədd etdi və nəhayət, aprel ayının 8-də bacısı Bintül-hüda ilə birlikdə şəhadətə qovuşdu. O, İraq şiələri arasında Beşinci şəhid ləqəbi ilə də məşhurdur.

İraqın Bəəs rejimi Şəhid Sədrin cəsədini gizli şəkildə Vadiüs-salam məzarlığında dəfn etdi. 1991-ci ilin Şəban qiyamından sonra şiələrin məzarlarını məhv etmək məqsədi ilə bu qəbiristanlıq üzərindən çoxlu yollar çəkildi və onun məzarı avtobanın altında qaldı. Məzarın yerini

bilənlər onun cəsədini Vadiüs-salamda digər yerə köçürdülər. Yeri bilindiyinə görə bir müddətdən sonra növbəti dəfə yerini dəyişdirdilər. Nəhayət, Şəhid Sədrin cəsədi Nəcəf şəhərinin girişinə köçürüldü. Bu dəfə isə qəbri açmadan məzarın ətrafındakı bütün torpaq parçasını yeni yerə köçürdülər.

Səddam Hüseyn devriləndən sonra Şəhid Sədrin məzarı üstündə böyük məqbərə tikmək qərarına gəldilər. Beləliklə, onun qəbri bir də açıldı, Nəcəf darvazasının yaxınlığında dəfn edildi və ətrafında binalar tikildi.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Xalid ibn Əhməd Şövqi İslambuli (Misir)

Xalid ibn Əhməd Şövqi İslambuli Misir ordusunun zabiti və Misirin İslami Cihad Təşkilatının gizli üzvü idi. O, 6 oktyabr 1981-ci ildə bir neçə həmfikri ilə birlikdə Misirin xain diktatoru Ənvər Sadatı qətlə yetirmişdi.

Həyatı

Xalid 15.01.55 tarixində Misirin əl-Said vilayətinin Minyə bölgəsində anadan olmuşdur. Bəzi mənbələrdə onun 1958-ci ildə doğulduğu bildirilir.

Xalid İslambuli Misirin görkəmli vəkillərindən Əhməd Şövqi İslambulinin oğlu idi, cəmiyyətin vəziyyətindən xəbərdar olan ziyalı və qismən mübariz ailədə böyümüşdü. Atası qənd və şəkər şirkətinin hüquq şöbəsində vəkil olmuşdur.

Ailənin dörd övladı vardı. Böyük oğul olan Məhəmməd, Sadatın qətləli zamanı 28 yaşındaydı, Əsyut

universitetinin kommersiya fakültəsinin son kursunda oxuyurdu. O həmçinin İslami Camaat Təşkilatının fəallarından idi, Kərəm Zöhdi, Asim Əbdülmacid və Əbdüssalam Fərəclə çox yaxın münasibəti vardı. Ailənin böyük qızı İnsiyyə Əsyut Ali Biznes Kollecinə bitirmiş, Misirin İctimai işlər nazirliyinin əməkdaşı ilə ailə qurmuşdu. Kiçik qız olan Süməyyə də Əsyut universitetinin tərbiyəvi elmlər fakültəsinin məzunu idi və Ərəb Podratçılar Şirkətində işləyən bir mühasiblə evlənmişdi.

Ailənin ümumi tərkibi onun elmi-mədəni səviyyəsini, siyasi və ictimai biliyini və cəmiyyətə dair yetərli məlumatını ortaya qoyur. Lakin Xalid İslambuli Məlləvi bölgəsində Notr-Dam kilsəsinə aid məktəbdə təhsil almışdı. Bəziləri bu məktəbin təsis edilməsini müsəlmanların inanclarını zəiflətmək məqsədi ilə əlaqələndirirlər. Xalid ibtidai təhsilini bitirəndən sonra şəkər zavodunun nəzdindəki orta məktəbə getdi, sonda məsihi bir missioner heyətinin nəzarətində olan əl-Ərviyyə məktəbində lisey təhsili aldı.

Məhəmməd İslami Camaat Təşkilatının fəal üzvlərindən idi, qardaşı Xalidin şəxsiyyəti və etiqadları üzərində böyük təsir buraxmış, siyasi düşüncələrini formalaşdırmışdı. Xalid orta təhsilini Qahirənin Fransa Notr-Dam kilsəsinə aid məktəbdə alıb gənclik çağında Misir ordusuna qoşulmuşdu.

Misir prezidenti Ənvər Sadatın İsrailə əlbirliyi islamçı qüvvələrin çoxunda qəzəb oyatmışdı. Xalid də bu müxalif cərəyanlardan təsirlənirdi. O, 1978-ci ildə 23 yaşında Ali Artilleriya Məktəbini fərqlənmə ilə bitirib Misir ordusunun artilleriya birləşmələrinin birində leytenant rütbəsi ilə işə başladı. Siyasi fəaliyyətləri, "Ənsar əl-

Məhəmmədiyyə" məscidində islamçı təşkilatların üzvləri ilə əlaqəsi onun hərbi təhlükəsizliyə dair xüsusi idarədə dindirilməsinə və qovluğuna "Təhlükəli" qeydinin yazılmasına səbəb oldu. Bir müddətdən sonra məxfi fəaliyyət göstərən əl-Cihad İslam hərəkatı ilə tanış oldu və onlarla gizli əməkdaşlığa başladı.

İslami Cihad Təşkilatı

Əl-Cihad və ya İslami Cihad Təşkilatı yetmişinci illərdə Misirdə yaradılmışdı. Bu təşkilat Misir hökumətini, Ənvər Sadatı devirib dini hökumət qurmaq məqsədi güdüdü. Bu təşkilatın kökləri İxvan əl-müslimin – Müsəlman qardaşları təşkilatına qayıdır. O, Qahirədə və Yuxarı Misirdə iki islamçı təşkilatın birləşməsindən formalaşmışdı. Təşkilatın rəhbərlərindən olan Əbdüssalam Fərəc cihadı dinin ən mühüm təməli sayır, kafirlərin hücumu ilə şərtləndirmirdi.

Əl-Cihad rəhbərlərinə görə, İslam qanunları ilə idarə olunmayan hər bir ölkə küfr torpağı sayılır. Onlara görə, Ənvər Sadatın dövründə Misir də belə idi. Daha önəmli budur ki, İsrailə sülh müzakirələrinə görə də küfr nümunəsi sayılır və cihad qanunu ona şamil olurdu.

İslami Cihad Təşkilatının düşüncə və siyasi kökləri Müsəlman qardaşlarının ilk və əsas şüarına qayıdır: "Allah məqsədimiz, Peyğəmbər örnəyimiz, Quran konstitusiyamız, cihad yolumuz, Allah yolunda ölüm ən böyük arzumuzdur!" Müsəlman Qardaşları Təşkilatının banisi Həsən əl-Bənnanın ölümündən sonra bu cərəyanın mövqelərində dəyişikliklər baş verdi və onlar yumşaq siyasi fəaliyyətə üz tutdular.

Bundan sonra Misirdə Müsəlman qardaşlarının addım-addım və məhz təbliğat üsullu hərəkatı ilə razılaşmayan kiçik və böyük cihad təşkilatları yarandı. Onlardan biri də İslami Cihad Təşkilatı idi. Bu təşkilat cəmiyyətdə təbliğat apararaq İslam hökumətinin qurulmasına zəmin yaradır, inqilabi və cihad yönümlü dəyişiklik istəyirdilər. Onların ilk və ən mühüm hərəkatı Ənvər Sadata qarşı terror əməliyyatı oldu. Bunun səbəbi Kemp-Devid müqaviləsinin imzalanması və İsrailin onun tərəfindən rəsmən tanınması idi. Və bu hökm Xalid İslambuli tərəfindən icra olundu.

Ənvər Sadatın qətl

Çərşənbə axşamı, 1981-ci ilin 6 oktyabrında Misirin dövlət rəsmilərinin iştirakı ilə parad keçirilirdi. Həmin gün Ənvər Sadatın son günü olacaqdı.

İsrailə Misir arasında bağlanan sülhə və İsrailin rəsmən tanınmasına etiraz edən Misir İslami Cihad Təşkilatı Misirin tanınmış sələfi ruhanisi Ömər Əbdürrəhmanın fətvası ilə Ənvər Sadata qarşı sui-qəsd planını həyata keçirdi. Yanında çoxlu mühafizəçinin olmasına baxmayaraq, günorta saat 12:40 dəqiqədə Miraj təyyarəsi alçaqdan uçub mühafizəçilərin diqqətini cəlb edən zaman tribunanın önündən keçən hərbi pikapın içindən əl qumbarası atıldı və avtomatlardan atəş açıldı. Ənvər Sadat əməliyyatın əvvəlində başına dəyən güllədən yerindəcə öldü.

Sadat yerə yıxıldıktan sonra hücumçular onun kürsünün arxasında gizləndiyini düşünüb tribunaya yaxınlaşdılar. Xalid İslambuli tribunanın önündə dayanıb "Firona ölüm olsun!" - qışqıra-qışqıra Ənvər Sadatın cəsədini gülləbaran etdi, döyüş başlandı və sui-qəsd qrupunun patronu bitənə

qədər atəşə davam etdi. Bundan sonra Xalid İslambuli dostları Əbdülhəmid Əbdüssalam və Əta Taillə birgə həbs olundu, yoldaşlarından ikisi isə Ənvər Sadatın mühafizəçiləri tərəfindən öldürüldü. Hadisə yerindən qaçmağa müvəffəq olan Hüseyin Abbas Məhəmməd də bir neçə gündən sonra ələ keçdi.

Sui-qəsdin nəticəsi yalnız Ənvər Sadatın qətli olmadı. Qonaqlardan İrlandiyanın Müdafiə naziri Ceyms Tulli və Amerika hərbi müşavirlərindən bir neçəsi də atəşə məruz qaldı. Onlardan Kuba səfiri də daxil olmaqla yeddi nəfər öldü, on dördü amerikalı zabit olan iyirmi səkkiz nəfər yaralandı. Ənvər Sadatı cəld yaxınlıqdakı xəstəxanaya apardılar, ancaq bir neçə saatdan sonra ölümü rəsmən elan olundu. Bundan sonra isə qanuna uyğun olaraq, onun müavini, qol nahiyəsindən yaralanmış Hüsni Mübarək hakimiyyət başına keçdi.

Edamı

Xalid İslambuli üç nəfərlə birlikdə həbs olundu. Müttəhimlər dəmir qəfəslərdə məhkəməyə çıxarıldılar. O, Ənvər Sadatın qətlinə məqsədinin anti-sionist olduğunu, Misirlə İsrail arasında Kemp-Devid adlı sazişin imzalandığına görə baş tutduğunu söylədi.

İlkin dindirmələrdən sonra terrorda şübhəli bilinən 24 nəfər mühakimə olundu. Xalid 28.09.81 tarixində keçirilən ilk məhkəmə iclasına girərkən qışqırdı: "Mən Xalid İslambuliyəm. Mən Sadatın qatiliyəm. Mən fironun qatiliyəm". Onun səsi hər yerdə əks-səda doğurdu. Məşhur şəkli də həmin anlara aiddir. O, son anına qədər inancından dönməyib Ənvər Sadatı İsrailin muzzuru bildirdi. Məhkəmə Xalid İslambuli, Hüseyin Abbas

Məhəmməd, Əbdülhəmid Əbdüssalam, Əta Tail və Əbdüssalam Fərəcə ölüm hökmü çıxardı. 15 Aprel 1982-ci ildə Xalidlə Abbas Məhəmmədi "Qırmızı dağ" adlı yerdə güllələdilər, digər üç nəfər də bir neçə saatdan sonra həbsxananın həyətinə dar ağacından asıldı.

Vəsiyyətnaməsi

“Atam, anam, bacılarım və əziz qardaşım Məhəmməd! Allahın salamı və mərhəməti olsun sizə!

İslam hökmlərinə, Qurana əməl edin və Allahdan qorxun. Sizi Allahın əmrlərinə tabe olmağa çağırıram. Ümidvaram ki, sizə yaratdığım çətinliklərə görə mənə bağışlayasınız. Allah bizi Öz yolunda şəhidlik üçün seçmiş, hidayət etmişdir. İnşallah, bizi və sizi cənnətdə bir yerə toplayacaqdır.

Anam, narahat olma. Çünki biz Allahın izni ilə şəhidlər zümrəsindəyik. Məktubum sənə çatanda mən axirət dünyasında olacağam. Bacım İnsiyyə və qardaşım Məhəmmədi Allaha tapşırıram. Bacım İnsiyyədə olan pul yoxsullara paylansın, övladları Fatimə və Mərvə İslam tərbiyəsi ilə, şəriətə uyğun şəkildə böyüsünlər. Biz qərara gəlmişik ki, Misirin fironunu qətlə yetirək. Bəlkə Allah buna görə bizi sionistlərlə əlbirlik rəzalətindən xilas edər. Bu əlbirlik bizi rəzil etmiş, Sadatın və arvadının mənəvi və əxlaqi fəsadlarını cəmiyyətdə aşkara çıxarmışdır.

Əshədu əlla ilahə illəllah və əshədu ənnə Muhəmmədər-rəsulullah!”

Şəhid Şeyx Rağib Hərb (Livan)

Şəhid Rağib Hərb hicri qəməri təqvimini ilə 1372-ci ildə Cibşit kəndində yoxsul bir ailədə dünyaya göz açmışdır. Evləri dindar insanların, o cümlədən Ayətullah Məhəmmədmehdi Şəmsəddinin və Ayətullah Seyid Məhəmmədhüseyn Fəzlullahın gedib-gəldiyi ev idi. Atası Əbu Rağib hər il məhsulunun zəkətını verən, təqvalı bir insan kimi tanınan dindar əkinçi idi. Hələ Rağib dünyaya gəlməzdən öncə anası övladlarından birinin din elmlərini öyrənməsini istəyirmiş.

Rağib valideynləri ailə qurandan bir il sonra dünyaya gəldi və uşaqlığı doğulduğu yerdə keçdi.

Təhsili

Rağib yeddi yaşında ibtidai məktəbə daxil oldu. O, çox istedadlı idi. Müəllimləri onun istedadını tərifləyəndə atası çox sevinirdi.

Anası fransız dilini müstəmləkə dili bilirdi. Bu düşüncə onun övladında da formalaşmışdı. Cibşit kəndində yalnız ibtidai məktəb vardı, güclü din alimi də yox idi. Buna baxmayaraq, Suriya hərbi bazası orada xüsusi siyasi ab-hava yaratmışdı. Rağib on yaşında olanda anası təhsilini davam etdirmək üçün onu Nəbətiyyəyə göndərdi.

Rağib məktəbdə müzakirə və mübahisəyə çox marağ göstərirdi. O həmin dövrdən Livan sistemini qəbul etmirdi, ölkənin bayrağını Fransa müstəmləkəsinin rəmzi bilirdi. On beş yaşında dini təhsilə həvəslənib öz həyat yolunu seçdi.

Beyrut

Rağib 1969-cu ildə dini təhsil həvəsi ilə Beyruta yola düşüb Əllamə Seyid Məhəmmədhüseyn Fəzlullahın şəhərin şərqiində açdığı elm hövzəsinə daxil oldu. Əllamə orada Rəsail, Məkasib, Kifayə kitablarını, habelə fiqh və üsulun xaric dərslərini tədris edirdi. Livanın müqavimət hərəkatının bir çox şəxsiyyətləri bu mədrəsədə yetişmişlər. Oranın ilk tələbələrindən biri də Rağib Hərb idi.

Beyrutda Rağibdə mühüm dini, ictimai və siyasi arzular formalaşdı, onların həyata keçməsi üçün fəaliyyətə başladı. O, müsəlmanların problemləri barədə düşünür, Fələstin məsələlərini izləyirdi. Nəhayət, İraqın Nəcəf şəhərində təhsilini davam etdirmək qərarına gəldi.

Nəcəf

Rağib 1971-ci ildə Nəcəfə yola düşdü. O, müctəhid olmaq istəmirdi, elmi əməllə, xalqa xidmətlə birləşdirməyə çalışır, tezliklə dərslərini bitirib Cibşitə qayıtmaq istəyirdi. Nəcəfdə üç il qaldı, 1972-ci ilin

yayında orada əmisi qızı ilə ailə qurdu. Onların nikah əqdində iki böyük alim – Seyid Məhəmmədhüseyn Fəzlullah və Məhəmmədmehdi Şəmsəddin iştirak etdi.

Rağib Nəcəfdə hicri təqvimindən istifadə etməyə israr edirdi. Ondan miladi ilini soruşanda da hicri təqvimini ilə cavab verirdi. Aşura mərasiminə xüsusi diqqəti vardı, dəfələrlə Nəcəfdən Kərbəlaya İmam Hüseyini (ə) ziyarətə getmiş, bəzən bu yolu piyada qət etmişdi. Nəcəfdə yaşadığı üç ildə məntiq, qrammatika, bəlağət və üsul dərslərini öyrəndi, sonra Livana qayıdıb Lümə kitabını davam etdirdi və Kifayə dərsinə başladı. O, Beyrutda bir ev kirayə etdi, ancaq bir müddətdən sonra yenə Nəcəfə qayıtdı. Bu dəfə orada qaldığı qısa müddətdə yoxsul şəraitdə yaşadı.

Seyid Abbas Musəvi ilə tanışlıq

Bu tanışlıq onun Nəcəfdə qaldığı günlərə aiddir. Dostluğa səbəb olan və onu günbəgün gücləndirən amil bu iki nəfərin fikir birliyi idi. Rağib Hərblə Seyid Abbası digər din alimlərindən fərqləndirən cəhət yalnız fiqh və ya onların sionist düşmənin işğalçılığı barədə görüşləri deyildi. Bu iki mübariz alim özlərini səyyar mədrəsəyə çevirib müsəlman ümmət arasında gəzir, İslamın işğalçılar barədə, düşmənlərə qarşı birləşmək haqda hökmlərini öyrədir, bu yolda açıq və cəsarətli mövqe bildirir, gəncləri dəyərlər uğrunda səfərbər etməyə çalışırdı.

İmam Xomeyni ilə əlaqə

İran İslam Respublikasının Suriyadakı keçmiş səfiri Seyid Əliəkbər Möhtəşəmpur deyir: "Nəcəf şəhərində bütün İslam ölkələrindən – İraqdan, Livandan, İrandan,

Əfqanıstandan, Hindistandan, Pakistandan, hətta Afrika ölkələrindən, Küveyt, Bəhreyn və Ərəbistan kimi körfəz ölkələrindən tələbələr təhsil alır və İmam Xomeyninin yanına gedib-gəlirdilər. Lakin livanlılar digərlərindən çox seçilirdilər. Onların zəngin mədəniyyətləri, açıq düşüncələri vardı, günün məsələlərini yaxşı anlayırdılar. Şəhid Seyid Abbas Musəvi o zaman Nəcəfdə təhsil alırdı. Şeyx Rağib Hərb də Nəcəfdə idi. Digər tələbələr və dəyərli şəxsiyyətlər də vardı. Xüsusi düşüncəsi və ruhiyyəsi olan, həzrət imama və onun hərəkətinə yaxın olanlar adlarını çəkdiyəkdir. Onlar imamın yanına gedib-gəlir, bununla yanaşı, digər müctəhidlərin, o cümlədən Şəhid Seyid Məhəmmədbağır Sədrin də dərslərində iştirak edirdilər".

Livana qayıdış

Rağib Hərb İraqın hakim Bəəs partiyasının təzyiqlərindən sonra Livana qayıdıb Bürc Həmmud mədrəsəsində hövzə təhsilini davam etdirməklə yanaşı, gənclərlə həftəlik məclislər də təşkil edirdi. Növbəti ildə əl-Şərqiyyə kəndinə yollandı və 1978-ci ildən doğulduğu Cibşit kəndində ruhani fəaliyyətinə başladı.

Rağib maddiyyata bağlılığı, mütəfəkkirlərin olmamasını, İslam qanunlarının aydın şəkildə təqdim edilməməsini doğru yoldan yayınma amilləri hesab edirdi. Buna görə qərara gəlmişdi ki, İslam dininin Qurani-kərimə uyğun olan əsl mahiyyətini açıqlasın və İslam tərbiyə üsullarından istifadə etsin. Bu üsullar iradəli bir şəxsiyyət formalaşdırmaqda özünü sübuta yetirmişdi. O, insanları şəriətə elmlə hidayət etmək istəyirdi ki, bütün işlərdə

Allahı nəzərə alsınlar, Onun razılığı üçün addım atsınlar və Onun qəzəbindən uzaq dursunlar.

İmam Musa Sədrlə əlaqə

Rağib İslam həyatını dirçəltmək düşüncəsi ilə İslam İnqilabının Doğuşu adlı bir partiya yaratmaq istəyirdi. O, bəzi dostları ilə birgə İmam Musa Sədrlə görüşmüşdü. Özü bu barədə deyirdi: "İmam Sədr bizi çox yaxşı qarşıladı. Doktor Çəmran da yanında idi. İslami hərəkat mövzusunda söhbət düşəndə Misaq peymanını çıxarıb dedi ki, bu, Məhrumlar hərəkatının milli sözləşməsidir və siz onu görən ilk adamlarsınız. O, sözləşməni oxuyandan sonra mən dedim: "Burada İslam adı vurğulanmamışdır". İmam Sədr cavab verdi ki, bu, milli sözləşmədir. Dedim ki, ərəb millətinin adı çəkilib. Cavab verdi ki, biz ərəb cəmiyyətində yaşayırıq, buna işarə vurmaq lazımdır".

ƏMƏL hərəkatı ilə əməkdaşlıq

1975-ci ildə Məhrumlar hərəkatı İmam Musa Sədr tərəfindən rəsmən elan olunanda Şəhid Rağib Hərb öz dostları və müridləri ilə birlikdə Nəbətiyyə bölgəsində onunla əməkdaşlığa başladı. Şəhid Çəmranın döyüş yoldaşlarından olmuş Höccətül-İslam Seyid Əbuzər Amili bu barədə deyir: "ƏMƏL hərəkatı yaranandan sonra Şeyx Rağib Hərblə tanış olduq. O bizimlə çox əməkdaşlıq edirdi. Onunla dəfələrlə Nəbətiyyənin kəndlərinə gedib gənclərlə həftəlik iclaslar keçirmişik. Şeyx Rağib Hərbın çox gözəl səsi vardı, bütün məclislərdə Quranı özü oxuyurdu. Proqramın bu hissəsi təxminən yarım saat çəkirdi. Ondan sonra mədəni və siyasi məsələlərdən söhbət başlayırdı".

Əməl meydanında

Cəbəl Amildə Rağibin ilk işi şəhər əhalisini yaxşı işlərə dəvət edib, pis işlərdən çəkəndirmək idi. Moizə, xütbə, dərs və camaat namazı əsnasında insanların islahı onun Cİbşitdə gördüyü iş idi. O, bir müddət həyat yoldaşının ailəsigildə qaldı. Oradan babasının evinə köçdü və sonralar din alimi üçün vəqf olunmuş bir evə yerləşdi. Məscid onun sevimli evi idi, namazlarını həmişə orada qılmağa çalışırdı. O, vərəqləri qopmuş qədim Quranları toplayıb cild düzəltdirirdi. Əvvəldə çıxış etməyə çətinlik çəkirdi, özünü itirirdi, bəzən vərəqin üzündən oxuyurdu, ancaq get-gedə məşhur natiqlərdən oldu. Qurani-kərimi çox sevirdi. Dərs və çıxışlarının əvvəlində Quran ayələrindən oxuyub təfsir edir, uşaq və gənclərə əhəmiyyətli yanaşırdı.

İran səfəri

Rağib Hərb 1982-ci ilin yayında azadlıq hərəkatlarının konfransında iştirak etmək üçün İrana yola düşdü. Yüzə yaxın müsəlman ölkəsindən, Asiya və Afrikadan 350-dən artıq nümayəndənin iştirak etdiyi bu konfrans bir həftə davam etdi.

İsrailin Livana hücumu konfrans keçirilən günlərə təsadüf etdi. Sionist rejim ordusu fələstinli döyüşçüləri Livandan çıxarmaq, İsrail tərəfdarı olan məsihi prezidenti hakimiyyətə gətirmək və Suriyanın Livandakı hərbi-siyasi gücünü azaltmaq məqsədi ilə sudan, qurudan və havadan geniş hücumu başladı, fələstinlilər və ƏMƏL hərəkatı geri çəkildiyinə görə Beyrut darvazalarına qədər irəlilədi. İsrail ordusu yalnız Beyrutun şüalər yaşayan Zahiyyə bölgəsinə

girə bilmədi. Bu səbəbdən islamçı təşkilatlar öz qüvvələrini və silahlarını qorumaq üçün təhlükəsiz bir yer tapa bildilər.

Tehran konfransında Livandan ruhani və qeyri-ruhani olmaqla 79 şəxsiyyət iştirak edirdi. Onların arasında ən mühüm şəxsiyyətlər Əllamə Seyid Məhəmmədhüseyn Fəzlullah, Şeyx Rağib Hərb və Şeyx Sübhi Tüfeyli idi. Livanlıların hamısı İrənin Livan xalqına təcili kömək etməsini istəyirdi.

Müqavimətin başlanması

Şəhid Rağib Hərb vəziyyəti tam öyrənməkdən ötrü konfransdan sonra Livanın cənubuna qayıtdı. Müsəlmanların çoxu rahatlıq axtarırdı. Livanda milli müqaviməti ilk dəfə Rağib Hərb Cəbəl Amildə yaratdı, müqavimət bütün məscidlərə, dini mərasimlərə, xüsusən də aşuraya yol tapdı. Rağibin Cibşitdə gördüyü ilk iş İslamı müdafiə etməyin vacibliyinə dair dini hökmləri bəyan etmək oldu.

İsrail 1982-ci ildə Livanı işğal edəndən sonra Seyid Əbdülmöhsün Fəzlullah, Şeyx Rağib Hərb, Şeyx Hüseyin Sərvər kimi din alimləri öz kəndlərindən bayıra çıxmədılar. Rağib Hərb bu zaman ümumxalq qiyamını təşkil etdi.

İslam inqilabı ilə tanışlıq

Rağib Hərb həmin ildə növbəti dəfə İrana getdi. Onun məqsədi İrə İslam inqilabı ilə tanış olmaq idi. O, bir neçə ay Qum şəhərində qaldı, cümə imamlarının konfransında və inqilabın ildönümü ilə bağlı tədbirlərdə iştirak etdi,

Qüds həftəsində ərəb və Afrika ölkələrinə təbliğata yollandı.

Rağib Hərbın İrana ikinci səfərində onunla bir yerdə olmuş Şeyx Əli Kurani Amili deyir:

"Mən Şeyx Rağib Hərblə birlikdə cümə imamlarının konfransında iştirak etdim. O əziz şəhid İslam döyüşçülərinə qan vermək üçün Tehrandə bir qanköçürmə məntəqəsinə müraciət etdi. Sonra birlikdə Əhvaza və cənub əməliyyat bölgəsinə getdik.

Bizim tanışlığımız İran İslam inqilabından öncəyə aiddir. O, 1978-ci ildə Livanın cənubundakı Seyda şəhərində evimdə keçdiyim təfsir dərslərində iştirak edib. İslam inqilabının qələbəsindən öncə Aşura günü Beyrutda İslam inqilabına dəstək məqsədi ilə keçirilən ilk yürüşdə də bizimlə əməkdaşlıq etmişdi".

Həbs və işgəncə

İşğalçı qüvvələr xalqı İsrailə qarşı səfərbər etməkdə ruhanilərin rolunu başa düşdülər. Bu istiqamətdə ən dəyərli ruhanilərdən biri Rağib Hərb idi. O, Cibşitdə İsrailə qarşı ümumi səfərbərlik başlatmışdı. İşğalçılar ona təzyiq göstərməyə çalışırdılar. Bir israilli zabit onunla danışmaq üçün evinə getdi, ancaq o, zabitlə əl görüşməkdən imtina etdi. Rağib Hərbın o zaman dediyi bu cümlələr sonralar məşhurlaşdı: "Mövqeyimiz silahımızdır. Düşməne əl vermək isə onu rəsmən tanımaq deməkdir".

Cibşit onun təlimləri ilə İsrail qarşısında dirəniş göstərən, İsrailin bütün məhsullarını boykot edən, kişili-qadınli sionist mizdurları qovmaqda böyük rəşadət göstərən ilk kəndlərdən idi. İsrail əhalinin şeyxə tabe olmasının ona baha başa gələcəyini, onun barışmaz

olduğunu, düşüncələrinin Amerika və İsrailin regiondakı məqsədlərinə əngəl törətdiyini bilib Livan inqilabçılarının yeni hərəkətini zərərsizləşdirməyə, bununla həm də digərlərini qorxudub səhnədən çıxarmağa çalışırdı.

Sionist qüvvələr 1983-cü ilin 8 martında Cibşitin cümə imamı Şeyx Rağib Hərbin evini zirehli maşınlarla mühasirəyə alıb özünü naməlum istiqamətə apardılar. Həm də Livan şialərinin Ali İslam Məclisinin Şəriət heyətinin üzvü olan imamın həbs xəbəri yayıldıqdan sonra Cibşit əhalisi aksiya keçirdi, şəhər məscidinə toplaşdı. Sonra Nəbətiyyə kəndləri aksiyaya başladı, məktəb və mağazalar tətıl edildi. Nəbətiyyədə kütləvi aksiyalardan sonra İsrailin Livanın cənubundakı hərbi qüvvələri hazırlıqlı vəziyyətə gətirildilər. Martın 10-da şəhərin müsəlmanları yürüş keçirərək Livanın cənubunun sionistlər tərəfindən işğalını, Şeyx Rağib Hərbin və digər insanların həbsini pislədilər, cümə imamının azadlığını tələb etdilər. Ertəsi gün din alimləri Şeyx Rağib Hərbin həbsinə etiraz olaraq, Nəbətiyyə hüseyniyyəsində piket keçirdilər, bəyanat yayaraq onun azadlığını tələb etdilər. Bunun ardınca Bəəlbək əhalisi də aksiyaya başladı, məktəb, mağaza və idarələr tətıl olundu. Daha sonra Livanın cənubundakı digər şəhərlər aksiyaya qoşuldular. Nəhayət, Şeyx Rağib Hərb 17 gündən sonra, martın 25-də azad olundu. O, azadlığa çıxandan sonra dedi: "Sionistlər mənim gözlərimi və qollarımı bağlayıb bir gecə Nəbətiyyədə saxladılar. Deyirdilər ki, məni Ənsar həbsxanasına göndərmək istəyirlər. Ancaq əvvəlcə Seydaya, sonra Sur şəhərində İsrailin hərbi komandanlığının yerləşdiyi əl-Şəcərə məktəbinə apardılar. Azad edilənə qədər orada saxlandım. Sionistlər dindirmə zamanı mənim sülh, qarşılıqlı tanışlıq və İsrailin mənafeyi

barədə fikirlərimi soruşdular. Cavab verdim ki, özünün və vətəninin mənafeyi hər insan üçün birincidir".

Azadlığı

Şeyx Rağib həmin gün öz şəhərinə getdi, minlərlə insanın "Allahu-əkbər" şüarları altında Cibşitə daxil oldu, məsciddə çıxış edərək dedi: "Sizi görməyimə çox şadam. Burada söyləyə biləcəyim ən yaxşı cümlə "La ilaha illəllah" cümləsidir. Müsəlmanlar qələbə çalıb Məkkəyə daxil olanda onu söyləmişdilər".

Rağib Hərb həmçinin demişdi:

"Ümumi aksiyaların səmərəliliyi və Livanın azadlığı üçün ƏMƏL hərəkətinin davam etməsi zəruridir. Ümidvaram ki, mübariz qardaşlarımızla bərabər məqsədlərimizin həyata keçməsi üçün bütün düzgün imkanlardan istifadə edə biləcəyik. Mənim azadlığım Allahın lütfü və Allaha inanıb sionistlərə qarşı mübarizəyə qalxmış insanların səyi nəticəsində baş tutdu. Allaha arxalanmaq və özünə güvənmək düşmən üzərində qələbənin ən yaxşı yoludur. Sionistlər mənə dedilər ki, azadlıq müqabilində onlarla əməkdaşlıq edim. Ancaq mən bu təklifi rədd edib dedim ki, heç bir tərəddüd etmədən sizə qarşı mübarizə aparacağam. Sionistlər məndən İmam Xomeynini və İranda onunla görüşüb-görüşmədiyimi soruşdular. Dedim ki, bəli, Allahın köməyi ilə onun tövsiyələrindən bəhrələnmişəm. Onlar həmçinin İmam Xomeyninin rolu və bizim onun rəhbərliyinə bağlılığımız haqda da soruşdular. Dedim ki, İmam Xomeyni bizim təqlid müctəhidimiz və İmam Mehdi (ə) naibi olduğuna görə onun əmrlərini yerinə yetirməliyik".

Şəhadəti

Rağib Hərb Livanın cənubuna gedib işlərini davam etdirdi. Bütün planlarının puça çıxdığını gören İsrail qorxunc bir cinayətə əl atdı. Şeyx Rağib Hərb 1984-cü ilin 16 fevralında Cibşit məscidində axşam namazlarını qılıb xütbə oxuyandan sonra evinə gedərkən yolda avtomatla vurulub şəhadətə qovuşdu, yanındakı iki nəfər də ağır yaralandı.

Bu hadisədən sonra Cibşit gəncləri şeyxin cəsədini çiyinləri üzərinə götürüb qəsəbənin küçələrində yürüşə başladılar. Bu zaman İsrail təhlükəsizlik qüvvələri atəş açmağa başladı və beş nəfər yaralandı. Falanjlının radiosu xəbər verdi ki, İsrail hərbiçiləri bu hadisədən sonra Cibşiti mühasirəyə almışlar. İsrail düşünürdü ki, Şeyx Rağib Hərbi öldürüb məzlum Livan əhalisi arasında vahimə yaradandan sonra İslam oyanışının qarşısını ala biləcək. Ancaq belə olmadı. Şəhid Rağib Hərb doğulduğu Cibşitdə torpağa tapşırıldı, beş qızı və iki oğlu yadigar qaldı.

Şəhadət yolunun davamı

"Mövqe silah, əl vermək isə etirafdır" devizinin müəllifi olan Şeyx Rağib Hərbini şəhadətindən sonra Seyid Abbas Musəvi Nəbi Şis şəhərindən Cəbəl Amilin ortasında yerləşən Cibşitə yola düşüb oraya yerləşdi, əbasını soyunub döyüş forması geyindi. Seyid Abbas Musəvi 1992-ci ildə, Rağib Hərbini şəhadətinin səkkizinci ildönümündə həyat yoldaşı, uşağı və bir neçə nəfərlə birgə maşınla Cibşitə getdi. Bu səfərdən qayıdanda sionistlər yolda pusqu qurub bu Hizbullah liderinin avtomobilinə

vəhşicəsinə hücum etdilər, onu, yoldaşlarının bir neçəsini, habelə həyat yoldaşını və altıyaşlı övladını qətlə yetirdilər.

Şəhid Hərb İmam Xomeyninin kəlamında

"İndiyədək bir saray ruhanisi və ya vəhhabi ruhanisi görməmişik ki, zülm və küfr, xüsusən də işğalçı Sovet və istismarçı Amerika qarşısında dirəniş göstərsin. Həmçinin Allaha və Allahın yaratdıqlarına xidmətə eşq bəsləyən təqvalı bir ruhani də görməmişik ki, dünya məzlumlarına kömək etmədən bir an rahat qərar tutsun, canan mənzilinə qədər küfr və şirkə qarşı mübarizə aparmasın. Şəhid Arif Hüseyni də belə idi. Müsəlman xalqlar şübhəsiz, bunun səbəbini biliblər ki, nə üçün İranda Mütəhhərilər, Behiştilər, mehrab şəhidləri, İraqda Sədrilər, Həkimlər, Livanda Rağib Hərblər, Kərimlər, Pakistanda Arif Hüseynilər və bütün ölkələrdə əsl Məhəmməd (s) İslamının dərdini bilən ruhanilər təxribat və terrora məruz qalırlar".

İmam Xomeyninin pakistanlı ruhani Əllamə Seyid Arif Hüseyn Hüseyninin şəhadəti münasibəti ilə müraciətindən
Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Əllamə Arif Hüseyn Hüseyni (Pakistan)

Pakistan Cəfəri Hərəkatının lideri Seyid Arif Hüseyn Hüseyni elə bir şəxsiyyətdir ki, şəhid ediləndə İmam Xomeyni dərin hüznlə buyurmuşdu: "Mən bir əziz övladımı itirdim". O, eynilə bu ifadəni Şəhid Mütəhhəri barədə də işlətmişdi.

Arif Hüseyn Hüseyni 1946-cı ildə Pakistanın qəhrəmanlar şəhəri olan Paraçınarın Pivar kəndində dünyaya göz açmış, ömrünü İslam elmlərinin təhsil və tədrisinə sərf etmiş, misilsiz mübarizələr aparmışdı. O, 5 avqust 1988-ci ildə 42 yaşında haqq sözlərinə dözməyən "Səhabə ordusu" adlı terror təşkilatı tərəfindən güllələnib şəhadətə qovuşdu.

Atası Seyid Fəzl Hüseyn Paraçınar bölgəsinin dini böyüklərindən idi, əsil-nəsəbi İmam Əli ibn Hüseynə (ə) çatdığına görə əhalidən hörmət görür, Hüseyni soyadı ilə tanınırdı. Bu böyük şəhidin babaları arasında çoxlu alim və mübarizlər olmuşdur.

Şəhid Arif Hüseyni Quranı və ibtidai İslam elmlərini vətəninə öyrənəndən sonra Paraçınara gedib orta təhsilini tamamladı, 1964-cü ildə İslam mədrəsəsinə daxil oldu, qısa müddətdən sonra ərəb, urdu, puştu, fars və ərəb dillərini öyrəndi.

Bu əziz şəhid 1967-ci ildə təhsilini davam etdirmək üçün öncə Nəcəfə, sonra isə Quma yola düşdü. Nəcəfdə olanda Ayətullah Mədəninin dərslərində iştirak etdi, İmam Xomeyninin düşüncələri ilə tanış oldu. İmam Xomeyninin inqilabçı ruhiyyəsi paraçınarlı seyidin zövqünə tam uyğun idi. Beləliklə, onun fəaliyyətləri tağut və imperializmə qarşı mübarizə ətrinə boyandı.

Bu fəaliyyətlərin ardınca ozamankı İraq rejimi onu həbs və bir müddətdən sonra deportasiya etdi. O, Pakistana qayıdandan sonra on ay Paraçınarda qaldı və ailə qurdu.

Şəhid Arif Hüseyni 1974-cü ildə yenidən Nəcəfə qayıdıb təhsilini tamamlamaq qərarına gəldi, ancaq İraq hökuməti ona viza vermədi. Nəticədə Qum şəhərinə getdi, Şəhid Mütəhhəri, Ayətullah Məkarim Şirazi, Ayətullah Vəhid Xorasani kimi alimlərin dərslərində iştirak etdi.

Şəhid Hüseyni Qumda da inqilabi işləri unutmadı, İran şah rejiminə qarşı bəzi fəaliyyətlərə rəhbərlik etdi, bu səbəbdən SAVAK tərəfindən bir neçə dəfə təhdid olundu. Ancaq zülmə barışmazlıq xisləti onu bu təhdidlərdən təsirlənməyə qoymadı. Nəhayət, bu rejim də onun fəaliyyətlərinə dözmədi və o, Pakistana qayıtmağa məcbur oldu.

İmam Ruhullahın əziz övladı

Arif Hüseyni 1974-1979-cu illərdə Paraçınarın Cəfəriyyə mədrəsəsində dini tədrislə məşğul oldu, eyni zamanda Pakistan Cəfəri Hərəkatına rəhbərlik etdi.

İmam Xomeyni tərəfindən şəri ödənişləri qəbul edən Şəhid Hüseyni öz çıxışları ilə Pakistan şialərini oyadırdı. O, 1988-ci ildə sübh namazından sonra Dar əl-məarif mədrəsəsinə getdiyi yerdə “Səhabə ordusu” terrorçularının hücumuna məruz qalıb şəhadətə qovuşdu. O, şəhid olandan sonra İmam Xomeyni dərin hüznlə buyurmuşdu: "Mən bir əziz övladımı itirdim".

Şiə-sünni birliyi

Seyid Arif Hüseyni əsl Məhəmməd İslamının tam əks qütbündə dayanmış bir yerdə və zamanda yaşayırdı. Pakistan kimi bir ölkədə hamı azğın və bidətçi mövzularla, təfriqəçi mübahisələrlə məşğul idi, şiə və sünnilər arasında qarşıdurma pik həddə çatmışdı, düşmənlər də onu alovlandırırdılar. Əllamə Arif Hüseyni belə bir şəraitdə müsəlmanların birliyini car çəkdi. Əksər din alimləri və böyük təqlid müctəhidləri bu düşüncə üzərində təkid göstərirdilər. İmam Xomeyni şiə-sünni arasında vəhdəti vacib sayanda Arif Hüseyni demişdi ki, bu, şəriət vəzifəsidir və icra olunmalıdır.

Şeyx Heydər Əli Cavadi Şəhid Arif Hüseyninin Pakistandakı vəhdətyönümlü fəaliyyətlərini belə təsvir edir: "Əllamə Arif Hüseyni Pakistanda İmam Xomeyninin fikirlərinin təmsilçisi idi. O, bir-birinə qarşı kəskin mövqedə olan şiə və sünni cəmiyyətlərində vəhdət

məsələsini ortaya qoyurdu. Bu, Pakistan üçün çox ağır məsələ idi, o isə səbirlə bəyan edirdi".

Bu şəhid 1987-ci ildə Lahurdakı böyük bir toplantıda Cəfəri Fiqhinin İcrası Hərəkatını siyasi partiyağa çevirdi, nizamnaməsində əsl İslam quruluşu qurmaq üçün iqtisadi və ictimai sahələrdə ciddi dəyişiklikləri qeyd etdi. O, çox zaman təkidlə bildirirdi ki, nizamnamədə şiə və ya sünni sözləri keçməsin, yalnız İslam və müsəlmanlardan bəhs olunsun. Bu onun vəhdət məsələsinə xüsusi baxışını göstərir.

Əllamə Arif Hüseyni son müsahibələrinin birində demişdi: "Bizim hərəkatımız firqə fərqlərinin fəvqündə durur. Biz deyirik ki, Pakistanın sünni və şiələri bir-birini rəsmən tanımalı, sevməli, bir-birinə dözməlidirlər". O, çıxışlarında şiə və sünni firqələri arasındakı müştərək məqamların çoxluğuna toxunur, onları təfriqədən çəkəndirməyə çalışırdı. Həmçinin ümumi yerlərdə maarifləndirici çıxışlarla dar düşüncəlilərin və təfriqəçilərin planlarını zərərsizləşdirirdi. Məhz vəhdətyönlü baxışlarına görə şəhadətindən sonra "Müharibə" qəzeti onu "Şiə məktəbinin böyük rəhbəri" kimi təqdim edib bütün müsəlmanları birliyə çağırıldığını bildirmişdi.

Vilayəti-fəqih mövzusu

Əllamə Arif Hüseyni Vilayəti-fəqih nəzəriyyəsinin ciddi tərəfdarlarından idi, özünü fəqih rəhbərin əsgəri bilirdi. O, sanki bütün itirdiklərini İmam Xomeynidə tapmışdı, onu İmam Mehdinin (ə) nümayəndəsi adlandırır, onun rəhbərliyini müsəlmanların birlik rəmzi sayıb deyirdi: "Allaha şükür olsun ki, bu gün müsəlmanlar vahid

rəhbərliyin vacibliyini dərk etmişlər. Demək olan ki, bir rəhbərə lazım olan bütün şərtlər İmam Xomeynidə cəm olub. O, İslam dünyasına rəhbərlik üçün ən layiqli şəxsdir. Biz onu əvvəllər də özümüzə rəhbər bilirdik, bu gün də hökmlərinə tabe oluruq".

Şəhid Arif Hüseyni Vilayəti-fəqih nəzəriyyəsinin Pakistanda güclənməsi üçün əlindən gələni əsirgəməmişdir. O, bütün çıxışlarında bu nəzəriyyəni dəstəkləyir, fəqih rəhbərə tabe olmağı hamıya vacib bilirdi.

Amerikaya qarşı mübarizə

Arif Hüseyni Amerikanı İslam və müsəlmanların düşməni bilib deyirdi: "Amerikanın müsəlmanlarla düşmən olduğunu sübuta yetirmək üçün heç bir dəlilə ehtiyac yoxdur. Müsəlman mütəfəkkirlər yaxşı bilirlər ki, o, İslam dünyasının ən qatı düşmənidir və müasir dövrdə bunu görməzdən gəlmək öz vicdanına xəyanətdir".

O, Pakistan xalqını imperializmin mənfur hiylələrindən xəbərdar etməyə çalışırdı. Bir çıxışında Cəfəri hərəkatının əyalət şurasının üzvlərinə müraciətlə deyirdi: "Bu gün müstəmləkəçilər humanitar yardım adı altında ölkəyə girir, gənclərimiz arasında pozğun mədəniyyətlərini yayır, insan haqlarını müdafiə devizi ilə bədxah planlarının təməlini qoyurlar". O, gənclərə tövsiyə edirdi ki, İslam iqtidarını qorumaq üçün ayağa qalxsınlar, imperializmin bütün təxribatlarını zərərsizləşdirdinsinlər.

Arif Hüseyni çox məzlumcasına şəhid oldu. Bəzi din alimləri onu Pakistanın Şəhid Behiştisi sayıb həyatda da məzlum olduğunu bildirirlər. Hər halda, Amerika-Sionizm cütliyünün "Səhabə ordusu" terror qruplaşması bu işə

gəncə dözmədi, onun gələcəyini imperializmin siyasətlərinə çox təhlükəli bildi, 1988-ci ilin 5 avqustunda səbh çağı güllələyib şəhadətə yetirdi. Şəhid Hüseyniyə cənazə namazını İran İslam Respublikasından Pakistana ezam olunmuş Ayətullah Cənnəti qıldı. Cəsədini helikopterlə doğulduğu Pivara aparıb dəfn etdilər. Dəfndə Pakistanın o zamankı prezidenti General Ziyaülhəqq də iştirak etdi. Pakistan xalqı onu çox sevir və şəhid rəhbəri hesab edir.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Seyid Abbas Musəvi (Livan)

Seyid Abbas Musəvi 1952-ci ildə Livanın Bəəlbək şəhərinin Nəbi Şis qəsəbəsində ruhani ailəsində dünyaya göz açmışdı. O, həyatının ilk illərində fələstinli döyüşçülərlə birgə İsrailə qarşı vuruşmuş, İraqa təhsil almağa getdikdə Bəəs rejiminə qarşı mübarizə aparmış, Livana qayıdandan sonra Hizbullah təşkilatını yaradaraq İsrailə ciddi döyüşlərə başlamışdı. O, Seyid Məhəmmədbaqir Sədrin və İmam Xomeyninin düşüncələrindən təsirlənmiş, imamla görüşmək üçün 1979-cu ildə İrana getmişdi.

Musəvi 1991-ci ildə Hizbullah təşkilatının Baş katibi seçilmiş, 16 fevral 1992-ci ildə şəhadətə qovuşmuşdur.

Təhsil və Nəcəf səfəri

Seyid Abbas 1966-cı ildə, 14 yaşında ikən Sur şəhərində İmam Musa Sədrlə tanış olmuş, onun tövsiyəsi ilə Sur Elm Hövzəsində dini təhsilə başlamışdı.

Abbas Musəvi 1967-ci ildə dini təhsilini davam etdirmək üçün Nəcəf şəhərinə getmiş, hövzənin orta səviyyə dərslərini bitirdikdən sonra Ayətullah Xoinin və Ayətullah Seyid Məhəmmədbaquir Sədrin dərslərində iştirak etmişdi. Onun Şəhid Sədrlə yaxın münasibəti vardı, Seyid Həsən Nəsrullahın da Şəhid Sədrlə tanış olmasına şərait yaratmışdı.

Livanda fəaliyyətləri

Seyid Abbas Musəvi Bəəs rejiminə qarşı siyasi fəaliyyətinə görə İraqda təqib altında idi. Digər tərəfdən, Livanda yoxsulların acınacaqlı durumundan xəbəri vardı. Buna görə 1979-cu ildə Livana qayıtdı və elə həmin il Bəalbək şəhərində İmam Müntəzər adlı bir elm hövzəsi açdı, Həyat yoldaşı da qadınlar üçün əl-Zəhra adlı mədrəsə təsis etdi. Abbas Musəvi həmçinin 1979-cu ildə livanlı ruhanilər arasında əlaqələrin möhkəmlənməsi üçün Müsəlman Alimlər Birliyini yaratdı.

O, İsrail işğalının qarşısını almaq üçün 1982-ci ildə livanlı mübariz ruhanilərin bir neçəsi ilə birlikdə Hizbullah təşkilatının əsasını qoydu və 1987-ci ilə qədər təşkilatın Livanın cənubundakı səlahiyyətli nümayəndəsi kimi fəaliyyət göstərdi.

Hizbullah Baş Katibi

Musəvi 1991-ci ilin mart ayında Livan Hizbullah təşkilatının Mərkəzi Şurası tərəfindən Baş katib seçildi. O, Şeyx Sübhi Tüfeylidən sonra bu təşkilatın ikinci Baş katibi idi.

Hizbullah ilk dəfə Səbra və Şətila soyqırımları münasibətilə dünya məzlumlarına müraciət yaydı, habelə

1984-cü ildə Şeyx Rağib Hərbin şəhidliyi münasibətilə müraciətində öz mövcudluğunu rəsmən elan etdi, Livanın müxtəlif məsələləri ilə bağlı məqsəd və planlarını açıqladı, müstəmləkəçi planlar əsasında qurulmuş siyasi sistemin dəyişilməsini tələb etdi.

Musəvi böyük səylərdən sonra Livanın cənubundakı şiələrlə Fələstin əhalisi arasında yaranmış fikir ayrılıqlarını aradan qaldırdı, sionist rejimin müvafiq planlarının üstünü açdı. Hizbullahın Livanda siyasi fəaliyyəti, sionist işğalçılara qarşı şəhadət əməliyyatları və böyük qələbələri şiələrin bu təşkilata üz tutmasına səbəb oldu. Bu təşkilat Livanda ən güclü siyasi və hərbi təşkilatlardandır, Livan məsələlərində həlledici rol oynayır.

Livanın cənub bölgələrində təhlükəsizliyin yaranmasına kömək etməsi, etnik və firqə mənsubiyyətlərinə baxmayaraq, müsəlmanların dirəniş ruhiyyəsini gücləndirməsi və işğalçı rejimin Livan dövləti ilə əlaqələrini adiləşdirməyin qarşısını alması Hizbullahın əsas proqramlarındanandır.

Dini mədrəsə

Musəvi İmam Musa Sədr, Əllamə Seyid Məhəmmədhüseyn Fəzlullah və Şəhid Seyid Məhəmmədbaqir Sədrlə birlikdə Livanın Bəəlbək rayonunda Nəcəfə gedə bilməyən tələbələr üçün dini təhsil mərkəzi açdı. O, mübarizəyə başlamaq üçün mömin və mütəxəssis kadrlar yetişdirməli idi və bu mədrəsə həmin məqsəd üçün ən yaxşı vasitə oldu. Mədrəsə açıldıqdan sonra Livanın İraq kimi digər ölkələrə didərgin düşmüş vətəndaşlarını toplayıb fəaliyyətə şərait yaratdılar. Dini

təbliğat məqsədilə Livanın müxtəlif kənd və rayonlarına ezam olunan tələbələr bu elm hövzəsində təhsil almışdılar.

Seyid Abbas Musəvi siyasi və düşüncə quruculuğu ilə, digər tərəfdən mənəvi saflıq və özünüislahla azadlıqsevər insanları mübarizəyə cəlb edib dünya miqyasında oyanışa səbəb oldu.

İmam Xomeyninin düşüncələrindən təsirlənməsi

Abbas Musəvi İmam Xomeyninin düşüncələri ilə yaxından tanış olmaq üçün 1979-cu ildə, İslam inqilabından sonra İrana səfərə getdi. O, İmam Xomeyninin küfr və zülm əleyhinə əliyalın və Allaha imanla mübarizə üsulunu öyrəndi, tarixi vəzifəsini yerinə yetirmək üçün öz iradəsini gücləndirdi.

Livan Hizbullahı İmam Xomeyninin düşüncələrindən və hərəkətindən ilham alaraq, sionist rejimə qarşı mübarizə ilə kifayətlənmədi, Livanın ictimai və siyasi həyatında geniş fəaliyyətlərə başladı, geriqlmiş bölgələrin sakinlərinin, fəhlə və yoxsulların maddi durumunun yaxşılaşdırılması istiqamətində işlər görməyə başladı.

Seyid Abbas Musəvi Livanda İslam inqilabını və onun banisini müdafiə edərək Şəhid Məhəmmədbaqir Sədrin sözünü həyata keçirmiş, bir növ “İmam Xomeynidə erimişdi”.

Seyid Həsən Nəsrullahla tanışlıq

Seyid Həsən Nəsrullah 16 yaşında ikən universitetə deyil, Nəcəf Elm Hövzəsinə getmək qərarına gəldi. İraqda Ayətullah Məhəmmədbaqir Sədr onu Seyid Abbas

Musəviyə tapşırı, tövsiyə etdi ki, tədrislə yanaşı onun bütün ehtiyaclarını qarşılansın. Nəsrullah 1978-ci ilə qədər İraqda Musəvinin yanında qaldı.

Nəsrullah 1979-cu ildə ƏMƏL hərəkatının Siyasi şöbəsinin üzvü və ziyarətgahların siyasi rəhbəri təyin olundu. 1982-ci ildə Hizbullah təşkilatı rəsmən elan olunanda Seyid Həsən Nəsrullahın cəmi 22 yaşı vardı. Onun bu təşkilatda ilk vəzifəsi müqavimət qüvvələrini hazırlamaq, hərbi birləşmələr yaratmaq idi.

Hizbullah tərəfdarları arasında sözünün keçərliyi, siyasi və dini baxışları Həsən Nəsrullahın Seyid Abbas Musəvinin birinci müavini təyin edilməsində mühüm rol oynamışdı.

Şəhadəti

Seyid Abbas Musəvi 16 fevral 1992-ci ildə Şeyx Rağib Hərbin şəhadətinin ildönümündə iştirak etmək üçün Cibşit kəndinə getdi. Tədbirdə iştirak və çıxış edəndən sonra Beyruta qayıdarkən casuslardan məlumat öyrənmiş İsrail helikopterləri avtomobil karvanına hücum etdi, onun avtomobilini vuraraq özünü, övladını və həyat yoldaşını şəhadətə yetirdi.

Ayətullah Xameneinin Seyid Abbas Musəvinin şəhadəti münasibəti ilə müraciətinin bir hissəsi

"Bu dəyərlı, cəsır, ıxlaslı və müdrık seyidə Allahın rəhməti, habelə çırkin və təcavüzkar məqsədləri yolunda heç bir cinayətdən çəkinməyən yırtıcı və qanıçən sionistlərə, bu rejimin böyük cinayətlərinə göz yuman və

davam etməsinə kömək edən, bununla da özlərinin anti-humanist və xəbis simalarını aşkara çıxaran, haqsevər müsəlmanlara qarşı heç bir hiylə və xəyanətdən çəkinməyən mənfur və hegemon himayədarlarına Allahın və insanların lənəti olsun!

Bu əziz şəhidin və məzlum yoldaşlarının nahaq tökülən qanı Livan və Fələstin xalqının sionist işğalçılar əleyhinə haqlı mübarizələrini daha da ciddiləşdirəcək, gücləndirəcək. Elmi əməllə, sözü sədəqətlə, fədakarlığı müdrikliklə birləşdirmiş bu dəyərli seyid İslamı müdafiə, zülm və işğala qarşı mübarizədən ibarət müqəddəs məqsədi yolunda şəhadətə qovuşdu, əbədi xoşbəxtliyə nail oldu. Onun yolu dostları, döyüş yoldaşları, müsəlman və məzlum Livan və Fələstin xalqları tərəfindən davam etdiriləcək.

İsrail və Amerika bilsin ki, belə cinayətlər onların zülmkar istilasına yol açar, uzun illər onların zülmünə məruz qalmış xalqları qorxuda bilməyəcək".

Şəhid Musəvinin şəxsiyyətini uca tutmaq

İnqilab rəhbəri 1992-ci ilin martında Hizbullah üzvləri ilə görüşündə buyurmuşdu: "Məncə, əziz şəhidimiz Seyid Abbas Musəvinin başına gələn Allah yolunun bir mücahidi üçün ən yaxşı aqibətdir. Allah yolunda çalışan insan üçün bundan yaxşısını düşünmək olmaz. Bizim də arzumuz budur, ancaq o buna nail oldu və məqsədinə daha tez çatdı. Düzdür, onun yoxluğu bizə ağırdır, Livan, xüsusən də Hizbullah Allah yolunda bir qurban verdi. Mərhum Şəhid Seyid Abbas Musəvi dəyərli şəxsiyyət idi, onda çox yaxşı xüsusiyyətlər cəm olmuşdu. O, din, təqva və mətanəti ağıl və cəsarətlə birləşdirmişdi.

Biz onun Livandakı fədakarlığını təcrübə etmiş, burada Livan məsələləri üçün necə narahat olduğunu yaxından görmüşdük. Livanda vətəndaş müharibəsinin getdiyi o ağır günlər yadımdan çıxmaz. O burada bizimlə təxminən yeddi saat bir iclasda iştirak etdi ki, konkret nəticəyə gələk. Mən onun xalq və mübarizlər üçün necə aktiv və iradəli olduğunu görürdüm. Allah ona rəhmət eləsin! Allah onu Öz övliyalarına qovuşdursun və şəhadətindən əlavə bu məzlumluğunun savabını da özü və yaxınları üçün artırsın!"

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Əbdüləli Məzari (Əfqanıstan)

Əbdüləli Məzari 1947-ci ildə Əfqanıstanın Bəlx vilayətinin Çaharkənd kəndində dünyaya göz açmışdır. Atası Hacı Xudadad əkinçi və maldar olmuşdur.

Digər uşaqlar kimi Əbdüləli də təsərrüfat işlərində ailəsinə kömək edirdi. Peşələrindən dolayı uşaqlıqdan cəmiyyətin problemləri ilə tanış olmuş, əhalinin ağır yaşayış şəraitini bütün vücudu ilə dərk etmişdi.

Hacı Xudadadın ailəsi Sorxcudan Türküstanə mühacirət etmişdi. Əbdüləli dünyaya gələn dövərdə bölgənin bir çox ailələri kimi onlar da qışda qışlağa, yayda yaylağa gedirdilər. O, Çaharkənddə ibtidai məktəbi bitirəndən sonra Çaharkənd və Məzari-şərif mədrəsələrində ilk dini bilgiləri öyrənməyə başladı.

Hacı Xudadadın Şəhid Məzaridən başqa Qulamnəbi adlı böyük, Sultanəli adlı kiçik oğlu da vardı. Kiçik qardaş Xalq kommunistləri rejiminə qarşı döyüşdə şəhid olmuşdu. Bölgənin böyüklərindən və nüfuzlu şəxslərindən sayılan Hacı Xudadad 1982-ci ildə əks-inqilabçılar

tərəfindən ələ keçirildi, oğlu Hacı Qulamnəbi və bacısı oğlu Məhəmməd İshaqla birglikdə güllələnib şəhadətə qovuşdu.

Şəhid Məzarinin gəncliyi Davud xanın, sonra isə Zahid şahın istibdad rejiminin pik dönməsinə təsadüf edirdi. Bir tərəfdən Həzarə tayfası Qavsəvar ləqəbli İbrahim xan Şəhristaninin rəhbərliyi ilə böyük bir qiyamı arxada qoymuşdu, digər tərəfdən Əllamə Şəhid Bəlxi öz tərəfdarları ilə silahlı qiyama başlamışdı. Bu qiyam özlərindən bir nəfərin xəyanəti nəticəsində ifşa oldu və onlar həbs edildilər. Şübhəsiz ki, bütün bu inqilabi hadisələr Şəhid Məzarinin düşüncələrinə təsirsiz ötüşmürdü.

Çaharməhəllə dini mədrəsəsi Əbdüləlini savadlı tələbəyə çevirdi. O, 1968-ci ildə hərbi xidmət məqsədilə Gərdiz şəhərinə getdi, orada həmkarı Mövləvi Fərahidən Hənəfi fiqhini öyrəndi. Hərbi xidmətdən qayıdandan az sonra təhsilini davam etdirmək üçün İrana yollandı, 1971-ci ildə Qum şəhərində təhsilə başladı. Bu illər İranda şah əleyhinə güclü mübarizələrin getdiyi dönmə idi.

İran xalqının rejim əleyhinə mübarizələri və Qum Elm Hövzəsinin ozamankı siyasi şəraiti Məzarini siyasi fəaliyyətlərə və inqilabçı cərəyanlara daha da rəğbətləndirirdi. Əfqanıstan şah rejimi İran şahənşahlığından da çox fəsad içindəydi. O, Əfqanıstanı və onun problemlərini görmüşdü, oranın şiə mübarizləri ilə yaxın münasibəti, dostluğu vardı. Elə buna görə də, qısa müddətdən sonra İran inqilabının rəhbərləri ilə tanış oldu, Nəcəf səfərində İmam Xomeyni ilə görüşdü.

Məzari İran, İraq, Suriya, Pakistan və Türkiyədə yaşadığı illərdə də çox fəal idi. O, siyasi fəaliyyətlərlə, inqilabın birinci dərəcəli şəxsiyyətləri ilə əməkdaşlıqla

yanaşı, 1976-cı ildə hövzənin orta səviyyə dərslərini də başa çatdıra bildi.

Bütün problem və maneələrə baxmayaraq, şəhidin Məzari-şərifdəki maarifləndirici söyləri təsirli oldu, çoxları siyasi mübarizəyə cəlb olundu. Şəhid Məzari bu dönmədəki mədəni fəaliyyətləri barədə deyirdi: "Məzari-şərif və Çaharkənd mədrəsələrində bəzi elmi və tərbiyəvi proqramlar tərtib etdim. Bu məsələlərlə məşğul ikən 1978-ci ilin yazında yeddinci rus çevrilişi baş verdi; həm fəaliyyətə imkan olmadı, həm də təqib olunmağa başladım. Və nəticədə Əfqanıstanı tərk edib Nəcəf Elm Hövzəsinə getməyə məcbur oldum".

Məzari əlavə edir: "İmam Xomeyni hələ Fransaya getməmişdi. Mən bir müddət Nəcəfdə qaldım, sonra Suriyaya, oradan Pakistana, oradan da Əfqanıstana getdim. Mən Kabilə gedəndə vəziyyət çox kritik idi, güclü repressiya vardı. Çoxlu ruhani həbs olunmuş, bəzisi də qaçmışdı. Mən Pakistana, oradan da İrana qayıdandan sonra Əfqanıstan inqilabı şiddətləndi. O vaxtdan 1986-cı ilə qədər bəzən Əfqanıstanda, bəzən də xarici ölkələrdə yaşamağa başladım".

İslam hərəkətinə dair bəzi mənbələr Şəhid Məzarinin İraqdan İrana qayıdanda Xosrovi sərhədində SAVAK məmurları tərəfindən həbs olunub işğəncələrə məruz qaldığını yazmışlar. O, xatirələrində deyirmiş: "Bir gün üzümdə siqaret söndürdülər ki, bir "uf" deyim. Ancaq gözlərimi onların gözlərinə dikib axıracan sakit qaldım ki, bir əfqanıstanlı tələbənin şəxsiyyətini sındıra bilməsinlər".

Məzari İranda axtarışda olduğuna görə üçüncü dəfə saxta pasportla İrana getdi. SAVAK onu tapıb yenidən həbs etməsin deyə qaldığı yeri tez-tez dəyişdirirdi.

1979-cu ildə İranda İmam Xomeyninin rəhbərliyi ilə İslam inqilabı qələbə çaldı, Əfqanıstanda Babrək Karmalın rəhbərliyi ilə kommunist çevrilişi baş tutdu. Bu çevrilişin və Çaharkənd qiyamının ardınca Şəhid Məzari dərhal vətəninə döndü, kommunist dövlətinə və Sovet işğalçılarına qarşı silahlı döyüşlərə qoşuldu. O, həmin illərdə çoxlu din alimi və Həzarə şiə mübarizi ilə birlikdə Əfqanıstan Nəsr təşkilatını rəsmən elan etdi.

Məzari 1981-ci ildə yenə Əfqanıstanı tərk edib siyasi fəaliyyətlərini İrandan davam etdirdi. O, 1986-cı ildə Əfqanıstana qayıtdı. Bu illərdə güclü vətəndaş müharibələri partiya və təşkilat rəhbərlərində problemlərdən qurtulmağın yeganə yolunun birlik olduğuna dair fikir formalaşdırmışdı. Beləliklə, Məzari 1989-cu ildə digər cihad rəhbərləri ilə birlikdə səkkiz Şiə partiyasını birləşdirib İslami Birlik Partiyasının qurucularından oldu. Partiyanın Mərkəzi Şurası 1991-ci ildə İrandan gizli şəkildə Əfqanıstana dönməkdə olan Əbdüləli Məzarini Baş katib seçdi.

Şəhid Məzari qışın əvvəllərində Bamiyana getdi. Kommunist rejimi devriləndən və mücahidlər paytaxta yerləşəndən sonra Məzari-şərif yolu ilə Kabilə gedib şəhərin qərbində sakin oldu. Təəssüf ki, həmin illərdə qələbədən öncəki müttəfiqlər arasında qanlı müharibələr başlamışdı.

Kabil müharibələri ilə eyni vaxtda Əfqanıstanın cənubunda heç kimin tanımadığı yeni Taliban hərəkatı elan olundu və sürətlə müxtəlif bölgələri ala-ala Kabilə yaxınlaşdı. Talibanın meydana çıxması Əfqanıstanda, xüsusən də Kabil və onun ətrafındakı güc balansını tamam dəyişdirdi. Şəhid Məzari peşəkar qüvvələrini Qəznə vilayətinə Talibanın qarşısını almağa göndərdi. Birlik

partiyasının qüvvələri əvvəldə Qəznə ətrafındakı mövqeləri ələ keçirə bildilər, ancaq yerli qüvvələr əməkdaşlıq etmədiyinə görə Talibana qarşı güclü cəbhə açə bilmədilər.

Məzari İslam Birliyi Partiyasına rəhbər seçildəndən sonra Həzarə şiiələri arasında birlik yaratdı, bundan ötrü onların arasındakı millətçi strategiyayı dəstəklədi. O bu strategiyaya ilə ilk dəfə həzarələrin ifrat sağçıdan tutmuş ifrat solçuya qədər müxtəlif təmayüllü siyasi fəalları bir araya gətirdi, geniş miyasda birlik yaratdı, bu birlikdə o qədər irəli getdi ki, mücahidlər qələbə çalandan sonra partiyası tərəfindən hökumətə üç sekulyar nazir təqdim etdi.

Qəznə vilayətindəki cəbhəni fəallaşdırmaq layihəsi uğursuzluqla üzləşəndən sonra Məzari bir müddət öncə Talibanla başlamış müzakirələri daha ciddi şəkildə davam etdirdi, lakin İslam partiyası ittifaqdan ayrıldıqdan və Taliban Çaharasiyaba yerləşəndən sonra Kabilin qərbi tamamilə mühasirəyə düşdü.

Davamlı siyasi fəaliyyətlərə və misilsiz hərbi müqavimətə baxmayaraq, İslam Birliyi Partiyası Kabilin qərbində məğlubiyyətə uğradı, Əbdüləli Məzari 1995-ci ilin 13 martında Çaharasiyab istiqamətində Taliban tərəfindən əsir götürüldü və şəhid edildi. Onun şəhadəti Həzarə tayfasına çox güclü təsir etdi. Taliban bu böyük rəhbərin şəhadətinin məsuliyyətini qəbul etməkdən çəkinməyə çalışıb onu bir hava qəzası ilə əlaqələndirmək istəyirdi. Lakin Məzari-şərifin tibbi ekspertizası şəhidin cəsədini yarıdan sonra onun təyyarə daxilində soyuq silahla, özü də işgəncədən sonra şəhid edildiyini, ölümündən iki saat keçəndən sonra cəsədinə iki güllə vurulduğunu açıqladı.

Hər halda, Əbdüləli Məzari uca şəhadət üfüqlərində bir günəş kimi, "Möminlər arasında elələri də vardır ki, Allaha etdikləri əhdə sadıq olurlar. Onlardan kimisi (bu yolda) şəhid olmuş, kimisi də gözləyir" ayəsinin real nümunəsi oldu və çoxdankı arzusuna çatdı. Onun pak cəsədi müasir Əfqanıstan tarixində ən uzun yollu dəfn müşayiəti kimi yadda qaldı, Qəznədən Behsuda, Bamiyana və Yekavləngə qədər qar və uçqun dolu yüzlərlə kilometr yolu xalqın çiyində kəndbəkənd piyada aparıldı, oradan Bəlxə göndərildi və nəhayət, 1995-ci ilin 27 martında Məzari-şərifə toplaşmış milyonlarla insanın iştirakı ilə rəsmi vida mərasimindən sonra torpağa tapşırıldı.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Doktor Fəthi Şəqaqi (Fələstin)

Fəthi İbrahim Əbdüləziz əl-Şəqaqi ərəb ölkələrinin sionist rejim qarşısında 1938-ci ildəki məğlubiyyətindən üç il sonra Qəzzə zolağında yerləşən Rəfəh düşərgəsində yoxsul və dindar bir ailədə dünyaya göz açmışdır.

Atası fəhlə idi, eyni zamanda Zərnuqə kəndinin məscid imamı sayılırdı. O, ərəblərin 1967-ci ilin İyun müharibəsində - Altıgünlük müharibədə məğlubiyyətindən sonra öz siyasi fəaliyyətlərini gücləndirdi, həmin dövəmdə Nasiri təmayülləri geniş yayıldığına görə o da onların ciddi təsiri altına düşdü, bir ərəb lideri kimi Camal Əbdülnasirə böyük rəğbət bəsləməyə başladı. O, 1966-cı ildə dostlarından bir neçəsinin əməkdaşlığı ilə Nasirizm düşüncələri altında siyasi birlik yaratdı.¹ Lakin bu birlik çox keçmədən fəaliyyətini dayandırdı.

---

¹ Nasirizm Polkovnik Camal Əbdülnasirin 1956-1970-ci illərdə Misirdə hakimiyyəti dönməndəki siyasi kursu barədə işlənir. Millətçi-sosialist ideologiya olan nasirizm onun vəfatından sonra da davam etdi.

1967-cı il məğlubiyyəti Fəthi Şəqaqinin baxışlarında güclü dəyişiklik yaratdı. O bu haqda yazırdı: "Bu məğlubiyyət vətəninin işğaldan azadlığını və vətəninə qayıtmağı istəyən bir gəncin yolunu dəyişdirdi. Çünki Əbdülnasir kimi bir şəxsiyyətin məğlub olması mənimçün dözülməz idi". Elə həmin ildə dostlarından biri Şəhid Seyid Qütbün Yoldakı işarələr kitabını ona verir. Bu kitab İslami Cihad Hərəkatının əsasını qoydu.

Fəthi Şəqaqi 1968-ci ildə Qərb sahillərində yerləşən Birzeyt universitetinə qəbul oldu, ikiillik təhsildən sonra riyaziyyat müəllimi kimi Beytölmüqəddəsdə bir məktəbə yollandı. Şəqaqi bu dövəndə milli və solçu təşkilatların bəzi fəaliyyətlərində iştirak etdi, tibb təhsilini davam etdirmək üçün 1974-cü ildə Misirin əl-Zəqaziq universitetinə daxil oldu və pediatriya fakültəsinin doktorantura pilləsini bitirdi.

Fəthi Şəqaqinin Misirdə yaşadığı dövəni onun həyatının ən səmərəli və ən önəmli siyasi və düşüncə mərhələlərindən biri saymaq olar. Bu dövəni 1974-cü ildən 1981-ci ilə, yəni Misirdən ixrac olunduğu zamana qədər davam etdi.

Şəqaqi əl-Zəqaziq universitetində təhsil alanda bir realist İslam hərəkatının əsası qoyuldu, bu təşkilatın gənc fələstinli tələbələrədən ibarət ilk üzvləri onun rəhbərliyi altında birləşdi. Sonralar bu cərəyan Fələstinə köçürüldü və orada İslami Cihad Təşkilatı adıyla fəaliyyətə başladı.

Şəqaqi həmin dövəndə - 16.02.79 tarixində "Xomeyni - İslami alternativ həll" kitabını qələmə aldı. Bu, İran İslam İnqilabının qələbəsindən sonra beynəlxalq aləmdə ərəbcə nəşr olunan ilk belə kitab idi. Onun nəşrindən sonra Şəqaqi bir müddət həbs olundu.

Şəqaqi dini-siyasi fəaliyyətlərinə görə istintaqa cəlb olundu və nəhayət, 1980-ci ildə İslami Cihad Təşkilatını yaratması ittihamı ilə bir neçə aylıq həbsdən sonra Misirdən deportasiya edildi.

O, 1981-ci ilin noyabrında Fələstinə qayıdandan dərhal sonra işğal olunmuş bütün ərazilərdə, xüsusən də Qəzzədə və Qərb sahillərində İslami Cihad Təşkilatının özlərini yaratmağa, bununla eyni zamanda onun hərbi və etiqadi qanadları üçün yeni kadrlar yetişdirməyə başladı. Nəhayət, Şəqaqinin siyasi fəaliyyətləri sionist işğalçıların diqqətini cəlb elədi. Beytülmuqəddəsin Viktoriya xəstəxanasında işləyən Şəqaqi 1983-cü ildə, İslami Cihad Təşkilatını yaratmaq ittihamı ilə on bir ay azadlıqdan məhrum edildi, işgəncələrə məruz qaldı. O, xalqı sionist rejim əleyhinə qaldırdığına və Qəzzəyə silah keçirdiyinə görə 1986-cı ildə dörd il beş ay şərti həbsə məhkum olundu. Bu rejim Şəqaqinin həbsxana daxilindən də fələstinlilərə rəhbərlik etdiyini duyunca 01.08.88 tarixində onu bəzi dostları ilə birlikdə Livanın cənubuna sürgün etdi.

Qeyd etmək lazımdır ki, Şəqaqinin Fələstindən sürgün edilməsinə dair əmri sionist rejimin ozamankı Müdafiə naziri İshaq Rabin şəxsən özü vermişdi.

O, 1995-ci ildə İbrahim Şaviş adına saxta pasportla Liviyaya getdi. Bu səfərdə məqsəd Polkovnik Qəzzafi ilə Liviya və Misir sərhədlərindəki fələstinli qaçqınların vəziyyəti barədə danışmaq idi. Lakin Livianın hava embarqosuna görə gəmi ilə Maltaya getmək məcburiyyətində qaldı və bu onun son səfəri oldu.

Fələstin

Doktor Şəqaqiyə görə, Fələstin məsələsi İslam dünyasının bütün problemlərinin əsasını təşkil edir. O düşünürdü ki, Fələstin amalı bütün ərəb dünyasının millətçi və solçu qrupları və bütün müsəlmanlar üçün birinci dərəcəli olmalıdır və Fələstinin mövcud durum İslamdan uzaq düşmüş fürsətçi rəhbərlərin günahıdır.

Şəqaqi İmam Xomeynidən təsirləndiyinə, müqaviməti sionist rejimə qarşı yeganə mübarizə yolu bildiyinə görə Fələstinin azadlığında məsihilərlə əməkdaşlıqdan çəkinmirdi. O düşünürdü ki, digər fələstinli həmvətənlər də İslami Cihad Hərəkatında işğalçı rejimə qarşı birləşməlidirlər. Bu məqsədi seçməsi və bu istiqamətdə hərəkət etməsi onun şəhadətinin əsas səbəblərindən biri kimi nəzərə çarpır. Şəqaqi sülh prosesinə qarşı çıxır, Ərəfatın həll yollarını rədd edirdi.

Liviya rəhbəri Müəmmər Qəzzafi Ərəfatın sionist rejimlə təslimçi danışıqlarına etiraz bəhanəsi ilə fələstinliləri ölkəsindən çıxarmaq qərarına gəlmişdi. Şəqaqi isə Ərəfata görə fələstinliləri Liviyadan qovmağı İsrailin xeyrinə olan məntiqsiz addım bilirdi. Onun Liviyaya səfəri də bu məqsədlə, Liviya liderini razı salmaqdan ötrü planlaşdırılmışdı.

İslami Cihad Hərəkatının bugünkü dirənişində, işğalçı rejimə qarşı mübarizəni gücləndirməsində də bu mübarizə şəhidin rolu görünür.

Fələstin Azadlıq Təşkilatı

Doktor Şəqaqi İslam, cihad və Fələstin üçlüyünü İslami Cihad Hərəkatının mühüm amalları adlandırır. O, Fələstin Azadlıq Təşkilatını da bu xüsusiyyətlərdən bəhrəsiz bilməsə də, qarşılıqsız siyasi imtiyazlar verdiyinə görə onların arasındakı uçurum get-gedə gücləndi, FAT-ın ozamankı rəhbərliyi ilə ortaq məxrəcə gəlməyi qeyri-mümkün etdi.

FAT 1964-cü ildə İsrailsiz Fələstin dövləti qurmaq düşüncəsi ilə yaradılmışdı. Lakin müxtəlif səbəblərdən get-gedə özünün ilk mövqeyindən geri çəkildi, 1993-cü ildə Qəzzə-Əriha sazişini imzalayaraq sionist rejimi rəsmən tanıdı və öz nizamnaməsinə zidd hərəkət etdi.

Doktor Şəqaqi həmin illərdə FAT-ın öz amallarından yayındığı barədə xəbərdarlıq etmişdi. Onlar Qəzzə-Əriha sazişini imzalayaraq 1999-cu ildə Fələstin hökumətinin formalaşacağını düşündülər. Lakin bu gün nəinki Fələstin hökumətindən əsər-əlamət yoxdur, hətta Ərəfat və Mahmud Abbas kimi FAT liderləri sionist rejim tərəfindən ağır şəkildə təhqir olunmuşlar, İsrail paytaxtının Qüdsə köçürülməsi və Qərb sahillərinin ilhaqı söhbətin mövzudur. Doktor Şəqaqi sionist rejimin öz müqavilələrinə sadıq qalmadığını xatırladaraq bu təşkilatı siyasi oyunlardan xilas etməyə çalışır, fələstinlilərin mübarizə gücünə arxalanmağa çağırırdı.

Sülh prosesi

Doktor Fəthi Şəqaqi və onun hərəkəti sionist rejimlə hər bir sülh və sazişə qarşı çıxıb düşünür ki, sülh müqaviləsi ərazilərini genişləndirmək, iqtisadi və siyasi durumlarını gücləndirmək üçün sionistlərə münbit şərait yarada, onları mübarizənin nəticəsi olan yorucu və ağır bir müharibədən xilas edə bilər.

Şəqaqiyə görə, sionist rejimin istək və maraqları Fələstin xalqının istək və maraqları ilə köklü və prinsipial ziddiyyətə malikdir. O, Oslo anlaşmasını və digər razılaşmaları Fələstinin tarixini və xalqını hədəf seçmiş ən təhlükəli təhdid hesab edirdi. Çünki bu razılaşmalar işğalçı rejimin Fələstinin böyük bir hissəsində legitimliyini rəsmən tanıyır. Halbuki indiyədək fələstinlilərə yalnız iki faizdən də kiçik bir ərazidə məhdud muxtariyyət verilmişdir. Hətta həmin ərazi də bütünlüklə fələstinlilərə verilməmiş, yəhudilər yaşayan qəsəbələr və təhlükəsizlik zonaları istisna olunmuşdur.

Doktor Şəqaqi bu barədə xəbərdarlıq edərək sülh müqavilələrini sionist rejimin vaxt qazanması bilirdi. Sionistlər Qəzzə-Əriha sazişindən yararlanmış fürsətdən istifadə edib 1994-cü ildə İordaniya dövləti ilə Vadi Ərəbə sülh sazişini bağladı.

Görünən budur ki, sionist rejim Yasir Ərəfatla sülh müqavilələrindən eynilə Doktor Şəqaqinin proqnoz etdiyi istiqamətdə yararlanmışdır. Çünki Qəzzə-Əriha sazişindən illər ötəndən sonra nə Fələstin dövlətindən xəbər var, nə son müzakirələrdən, nə də qaçqınların və Qüds şəhərinin statusuna dair müzakirələrdən.

İran İslam İnqilabı

Şəhid Fəthi Şəqaqinin mühüm işlərindən biri də digər ölkələrdəki müsəlman təşkilatları İmam Xomeyni və İslam respublikası ilə tanış etmək idi.

Onun başqa bir işi İraqın İrana qarşı hücumu ilə bağlıdır. Düşmən təbliğat şəbəkələrinin Səddam Hüseyni dəstəkləyib müsəlman ərəb xalqlarını İslam respublikasından uzaqlaşdırmaq, İranın ərəblərin maraqlarını təhlükəyə saldığına inandırmaq üçün bütün imkanlarını səfərbər etdiyi bir zamanda o, bu düşüncə tərzini islah etmək üçün olduqca əsaslı rol oynadı, müxtəlif şəxsiyyətlərlə görüşüb İslam respublikasının düzgün mövqeyini başa saldı.

Şəhadəti

HƏMAS qüvvələrinin 25 yanvar 1995-ci ildə Beyt Lid bölgəsində həyata keçirdiyi, 130 sionistin öldüyü və yaralandığı əməliyyatdan sonra İsrailin ovaxtkı Baş naziri İshaq Rabin Fəthi Şəqaqinin öldürülməsini əmr etdi. Şəqaqi illər öncədən Mossadın nəzarətində idi.

Nəhayət, Fəthi Şəqaqi bir ömür mübarizədən sonra 26 oktyabr 1995-ci ildə Liviyadan İtaliyanın Malta adasına getdikdən sonra qaldığı otelin yaxınlığında iki motosikletçi tərəfindən şəhadətə yetirildi.

“Yediot Aharonot” adlı sionist qəzeti Şəhid Doktor Fəthi Şəqaqiyə qarşı terrorun ildönümündə onun Mossad tərəfindən qətlə yetirilməsinin təfərrüatını yaydı. Qəzetin yazdığına görə, bu təfərrüat Ronen Berqmanın yazdığı "Point of no return" kitabında qeyd olunmuşdur. Bu kitabda yazılmışdır: "Şəqaqinin terror əmri Fələstin İslami

Cihad Təşkilatının 22 israillinin ölümü və 108 nəfərin yaralanması ilə nəticələnən Beyt Lid əməliyyatından sonra Baş nazir İshaq Rabin tərəfindən verilmişdir. Bu əmrdən sonra Mossad terroru həyata keçirməyə başladı. Fəthi Şəqaqi illər öncədən nəzarət altında olduğuna görə Mossad onun Dəməşqdə yaşadığı yeri asanlıqla tapa bildi".

Berqmanın yazdığına görə, sionist rejim ordusundakı Xüsusi idarənin ovaxtkı rəisi bu əməliyyatın Suriyanı qəzəbləndirəcəyini bildirib Fəthi Şəqaqinin Dəməşqdə öldürülməməsini tövsiyə etmişdi. Rabin bu tövsiyəni qəbul edib Mossada tapşırıq vermişdi ki, Fəthi Şəqaqini Dəməşqdən başqa bir yerdə öldürsünlər.

Doktor Şəqaqi təqib olunduğunu bildiyinə görə Dəməşqdən çox çıxmırdı. 1995-ci ilin oktyabr ayının əvvəllərində isə fələstinli təşkilat başçılarının Liviyada keçirilən toplantısına dəvət olundu. Mossad bilirdi ki, Fəth hərəkatının rəhbərlərindən və Fəthi Şəqaqinin rəqiblərindən olan Əbu Musanın iştirak etdiyinə görə Fəthi Şəqaqinin də bu iclasa qatılma ehtimalı yüksəkdir. Odur ki, ona qarşı terroru Liviyada icra etmək qərarına gəldilər. Mossad Şəqaqinin öncəki səfərlərdə olduğu kimi, Malta yolu ilə Liviyaya gedəcəyini öyrənib iki plan hazırladı. Biri onun Maltadan Liviyaya gedərkən oğurlanması planı idi. Ancaq beynəlxalq təzyiqlərə görə Rabin bu plana qarşı çıxdı və beləliklə, onun Maltada öldürülməsi nəzərdə tutuldu".

Berqman daha sonra əlavə edir: "Mossad qüvvələri Maltaya gedib hava limanında Fəthi Şəqaqini gözlədilər. Ancaq o nə birinci, nə ikinci, nə də üçüncü reyslə gəldi. Onlar ümidlərini itirdikləri bir zamanda məmurların biri ratsiyadan dedi: "Bir dəqiqə dayanın. Burada bir nəfər

oturub". Mossad məmuru deyilən şəxsə yaxınlaşdı, Fəthi Şəqaqi başına parik qoysa da, onu tanıdı. O, Maltada bir saat qaldı və təqib olunduğunu bilmədən Liviyaya uçdu. Oktyabrın 26-da Liviyadan Maltaya qayıdanda Mossad onun İbrahim əl-Şaviş adına bir pasportla getdiyini başa düşdü. Bundan sonra isə onu tapmaq çətin olmadı. Fəthi Şəqaqi orada bir otelə yerləşdi, gecə saat 11-də alış-veriş üçün oteldən çıxıb "Marks and spencer" mağazasına, oradan da başqa bir ticarət mərkəzinə getdi və piyada qayıdarkən onu təqib edən Yamaha motosikletini fərqlətmədi. Bu zaman motosiklet Fəthi Şəqaqiyyə yaxınlaşdı, tərkində oturmuş ikinci adam səssiz silahla başına bir neçə dəfə atəş açdı”.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Doktor Eduardo Anyelli (İtaliya)

Eduardo Anyelli 9 iyun 1954-cü ildə Nyo-Yorkda anadan olub. O, məşhur italyalı multi-milyarder senator Covanni Anyellinin və yəhudi əsilzadə Marella Karaçiolonun yeganə oğlu və varisi idi.

Eduardo Atlantik kollecini bitirəndən sonra təhsilini Müasir ədəbiyyat və şərq fəlsəfəsi ixtisasında davam etdirmək üçün Amerikanın Prinston universitetinə daxil oldu, şərq dinləri və fəlsəfəsi üzrə doktorluq dərəcəsi aldı, şərq məzhəblərini, şərq irfanını araşdırmaqdan ötrü Hindistan və İran kimi ölkələrə səfərə çıxdı. İran səfərində İmam Xomeyni ilə görüşüb müsəlmanlığı və şiəliyi qəbul etdi və imam onun alnından öpdü.

Ailəsi

Eduardonun katolik məzhəbli atası Covanni Anyelli İtaliyanın ən sərvətli və nüfuzlu şəxslərindən, anası isə zadəgan yəhudi ailəsindən idi. Ailənin illik gəliri 60

milyard dollardan çox təxmin edilirdi. Eduardonun bir çox yaxınları düşünürlər ki, yəhudi qadının Anyelli ailəsi ilə izdivacı təsadüfi olmamışdır. Bu izdivacdan sonra Eduardonun əmilərindən biri vəfat etmişdi. Maraqlıdır ki, Eduardonun bacısı da Elkan soyadlı bir yəhudi jurnalistlə ailə qurub və ondan dörd uşağı var. Belə nəzərə çarpır ki, bu ailənin sionistlərlə bağlarının daha da möhkəmlənməsi nəzərdə tutulubmuş.

İslam dinini qəbul etməsi

Eduardo Nyu-Yorkun məşhur Princeton universitetində din fəlsəfəsi üzrə doktorant idi. Özü də Nyu-Yorkda doğulmuşdu. O, İncil və Tövrəni oxumuş, ancaq qane olmamışdı. İyirmi yaşında ikən kitabxanada təsadüfən Quranı görmüş, bir neçə ayəsini oxuyub onun bəşər sözü olmadığını düşünmüşdü. O, Quranı tam oxuyub müsəlman olmaq qərarına gəlmiş və heç kimlə məsləhətləşməyə ehtiyac duymamışdı. Nyu-Yorkda bir İslam mərkəzinə gedərək müsəlman olmaq istədiyini bildirmiş, kəlməyi-şəhadətini demiş və adını Hişam Əziz qoymuşdu. O, İrana gedəndən sonra Şiə məzhəbini qəbul etmiş, İmam Xomeyni ilə görüşmüşdü.

Doktor Qədiri Əbyanə Eduardonun İrana ilk səfəri barədə deyir: "Şiə məzhəbini qəbul edəndən və Fəxrəddin Hicazinin yanında kəlməyi-şəhadətini söyləyəndən sonra onun adını Mehdi qoyduq. İlk dəfə İrana gələndə həzrət imamla görüşdü. Görüşdə Ayətullah Xamenei, ağa Haşimi Rəfsəncani, Seyid Əhməd Xomeyni və Fəxrəddin Hicazi də iştirak edirdi. Eduardo ilə ortaq dostumuz olan bir iranlı da tərcüməçilik edirdi. O dostumuz sonralar dedi ki, imamla görüşəndən sonra cümə namazına getdik. Məşhur

şəklində Eduardo birinci sırada oturub. İrana səfərlərinin birində Məşhədə gedib İmam Rzanı (ə) ziyarət etmiş, orada güclü təsir altına düşmüşdü. Deyirdi ki, mən İmam Rzanın (ə) varlığını hiss edirdim. Ondan İmam Rzaya (ə) nə dediyini soruşanda belə cavab verdi: "Dedim Allahdan istəsin ki, atamın qəlbini mənə qarşı mehriban etsin".

O, Məşhəddə iranlı dostlarına demişdi: "İtaliyada dini mərkəz kimi tanınan bir şəhər var. O mərkəzi istəməyənlər şəhərin ətrafında çoxlu əyləncə mərkəzləri açmışlar, şəhərin simasını dəyişməyə çalışırlar. Çalışın ki, Məşhədi yalnız İmam Rzanın (ə) adı ilə tanısınlar".

İtaliyada fəaliyyətləri

Eduardo İtaliyada bir televiziya kanalını İslam ölkələri barədə sənədli film hazırlamağa razı salmış, prodüseri özü olmuşdu, bundan ötrü İrana da getmişdi. O, İslam dini mövzusunda "La Stampa" qəzetinin müxbiri İqor Mənlə mübahisə də etmişdi. Salman Rüşdinin kitabı nəşr olunandan sonra bir İtaliya nəşriyyatı onu çap etmək istəyirmiş. Eduardo bu xəbəri eşidib nəşriyyatın direktoru ilə görüşmüş və kitabın çapına etirazını bildirmişdi.

Şəhid Eduardo 15.01.98 tarixində "Manifesto" qəzetinə müsahibəsində deyirdi: "Yaşadığımız dövr dəyərlərin tənəzzül dövrüdür. Yeganə məqsəd pul toplamaqdır. Pulpərəstlik narkomaniyadan olduqca pisdır. Biz hamımız gənclər arasında narkotik maddələrin yayılmasına görə narahatıq, ancaq özümüz duymadan elə bir dünyaya daxil olmuşuq ki, onun əsası insanların bank hesabının ağırlığına görə qurulub. Bütün bunlar sona çatacaq. Mənim fikrimcə, gələcəkdə renessansa bənzər bir dövr

başlayacaq və o dövr daha Dekartın individualizminə və empirizminə söykənməyəcək".

Doktor Qədri Əbyanə onun fəaliyyətləri barədə deyir: "O deyirdi ki, müqəddəslərimin təhqir olunduğu yerdə sakit dura bilmərəm. Fələstindəki cinayətlərə dözməyib Baş nazirə, Prezidentə, hətta digər ölkələrinin başçalarına zəng vurub İsrailin qarşısının alınmasını istəyirdi. Mən ona deyirdim ki, bu işlərlə şəhadətini yaxınlaşdırırsan; sionistlər səndən əl çəkməyəcəklər".

Yuqoslaviya məsələləri barədə Fransa prezidenti Fransua Mitterana məktubu onun məşhur və maraqlı işlərindəndir. Bu məktub onun dünya və region hadisələrinə dair dərin siyasi baxışlarını göstərir. Bu isə sionist dairələri vahiməyə salırdı.

Təzyiqlər

Eduardonun ən səmimi iranlı dostları olan Hüseyn Abdullahi və Məhəmməd İshaq Abdullahi ailəsinin Eduardoya qarşı təzyiqlərinin inanılmaz olduğunu deyirlər. Hüseyn Abdullahi deyir: "Eduardo çox güclü iqtisadi təzyiq altında idi. Anyelli ailəsi onu hər şeydən məhrum etmişdi. Onun hətta taksiyə minməyə də pulu yox idi".

Hüseyn əlavə edir: "Bir gün onunla birgə İran Air şirkətinin İtaliyadakı nümayəndəliyinə bilet almağa getdik. İran şirkətinin italyalı işçisi dedi ki, mən Eduardoya bilet sata bilmərəm. Çoxlu mübahisədən sonra aydın oldu ki, atasının köməkçisi onunla danışmış, tapşırıbmış ki, Eduardoya bilet satmasın".

Anyelli ailəsi Eduardonu irsdən məhrum etmək üçün onu ruhi xəstə kimi göstərməyə çox çalışırdı. Onu zorla

psixoloji dispanserdə də yatırılmışdılar. Özü deyirdi ki, ailə üzvlərinin hamısı yəhudidir. Qorxurdu ki, xəstəxanada dərmanlarla onun beynini yuyarlar. Hətta bir dəfə oradan qaçmışdı.

Şəhadəti

Eduardo Anyellinin cansız cəsədi 2000-ci ilin noyabrında İtaliyanın şimalında, Turin şəhərinin yaxınlığında tapıldı. Onun boz rəngli FIAT Croma avtomobili qapıları açıq və qəza işıqları yanan halda Romano körpüsünün üstündə dayanmışdı. İtaliya polisi Eduardonun intihar etdiyini və bunun narkotik maddələrin həddən artıq istifadəsindən irəli gəldiyini bildirdi. Lakin aşağıdakı aydın dəlillər onun öldürüldüyünü göstərir:

1. Eduardo narkoman deyildi. O, bəzən narkotik maddələrdən istifadə edən dost və yaxınları ilə saatlarla mübahisə edir, onları bu işdən çəkindirirdi. Doktor Qədri Əbyanə deyir: "Eduardo İrana səfəri zamanı bizim dostlarımızdan birinin narkoman qardaşı ilə çox danışdı, məntiq və sübutla onu narkotik istifadəsindən çəkirməyə çalışdı". Belə bir şəxsin narkotikdən həddən artıq istifadə edib özünü öldürməsi əsla məntiqli görünmür.

2. İntihar etmək İslam dinində çox təkidlə qadağan edilmişdir. Eduardo da çox dindar idi, hətta təzyiq və təhdidləri azaltmaq üçün dilində belə İslamdan döndüyünü demək istəmirdi. Onun məqsədi İslamı İtaliya xalqına tanıtdırmaq idi. Belə bir insan necə özünü öldürə bilərdi?! İntihar dinsiz adamların son yol kimi əl atdığı üsuldur. Halbuki Eduardo oldukça inanlı birinə çevrilmişdi, hələ yolun əvvəlində idi və görüləsi çoxlu işləri vardı.

3. Evin aşpazı deyir ki, Eduardo öldüyü gün günortaya hansı yeməyi istədiyini söyləmişdi. Ortaya belə bir sual çıxır ki, özünü öldürmək istəyən şəxs nə üçün iki-üç saatdan sonraya xörək sifarişi verirdi?! Həmçinin hadisə günü səhər çağı dayısı ilə telefonla danışmışdır. Dayısının dediyinə görə, onun sözlərində heç bir şübhəli məqam görünmürdü, çox adi şəkildə danışdı. Bütün bunlardan əlavə, intihara dair heç bir şey yazmamışdır.

4. Hüseyin Abdullahi Eduardonun uzunmüddətli proqramları barədə deyir: "O deyirdi ki, İrana gedib sığınacaq almaq, Qumda oxumaq istəyirəm".

Məhəmməd Abdullahi də deyir: "Şəhadətindən bir həftə öncə oturub italyanca Bəni-İsrail surəsini oxuyurduq. Mənə deyirdi ki, Quranı daha yaxşı anlamaq üçün ərəb dilini öyrənmək istəyirəm".

Aydın məsələdir ki, həyatda uzunmüddətli proqramları və uca məqsədləri olan bir şəxs heç zaman intihar edə bilməz.

Qətlinin səbəbi

Eduardonun ailəsi olduqca pullu və nüfuzlu idi, gəliri ildə 60 milyard dollar təşkil edirdi. FIAT və Ferrari maşınqayırma zavodları, bir neçə digər zavod, özəl banklar, moda və geyim şirkətləri, La Stampa, Corriere della Sera qəzetləri və Yuventus futbol klubu Anyelli ailəsinin sərvətlərinin bir hissəsi idi. Eduardo müsəlman olduğuna görə atası öz irsini ona buraxmaq istəməyib məsihi əmisi oğlunu özünə varis təyin etmişdi. Lakin onun birdən-birə xərçəng xəstəliyindən dünyasını dəyişdiyi bildirildi. Əgər sağ qalsaydı, bütün bu sərvət bir məsihiyə çatacaqdı. Beləliklə, Anyelli ailəsinin son məsihi üzvü də

vəfat etdi və yalnız Eduardo qaldı. Bu isə o demək idi ki, yəhudilərin bu qədər var-dövlətə yiyələnməsi üçün yalnız bir addım qalmışdı: Eduardonun ölümü.

Doktor Qədiri Əbyanə deyir: "Eduardo onu gözləyən təhlükədən xəbərdar idi, müsəlman dostlarına bacısının birinci əri Elkanın onunçün təhlükə mənbəyi olduğunu demişdi. Lakin elə bilirdi ki, atası həyatda olduğu təqdirdə onu öldürə bilməzlər. Mən özüm də onunla danışmış, təhlükə barədə xəbərdarlıq etmişdim. O bunun xüsusən sionistlər və yəhudi Elkan tərəfindən mümkünlüyünü təsdiqləyirdi".

Eduardonun şəhadətindən və atasının ölümündən sonra ailənin irsi qanunla bacısına qalacaqdı. Lakin anasının köməyi ilə həmin sərvətin cüzi bir hissəsi olan təxminən 500 milyon dolları bacısına verib imzasını aldılar və irsdən məhrum etdilər. O sonralar anasından məhkəməyə şikayət etdi. Hər halda, bu böyük sərvət Eduardonun yəhudi bacısı uşaqlarına qaldı.

İranlı rejissor Rza Bürci şəhadətindən bir neçə ay qabaq Eduardonu Romada görmüşdü. O deyir: "Eduardonun Şəhid Bakirinin bu cümləsindən çox xoşu gəlmişdi. Şəhid Bakiri demişdi ki, mən istəyirəm ki, cəsədimdən heç nə qalmasın və Allahın torpağından bir metri də zəbt etməyim. Eduardo öz leksikonu ilə deyirmiş ki, adam (Şəhid Bakiri) bu qədər qatılaşbsa, yəqin ona irfan qamçısı çox vurulub".

Eduardo İran-İraq müharibəsinə başqa bir prizmadan baxıb deyirdi: "Sizin müharibəniz bir mədəndir. Gərək ondan qiymətli şeylər çıxarasınız. Ancaq bu, çox çətinlikdir. Tuneldə çətinlik var, çöküntü ola bilər, ancaq gərək çıxarasınız". Özü də çox çətinlik çəkmişdi. Deyirdi ki,

mən şiəliyimi çətinliklə saxlamışam, indi də mənə izləyənlərdən qaçıb bura gəlmişəm.

Eduardo deyirdi: "Şiə İslamında digər dinlərdə olmayan bir şey var. Bu, hər biri tək, bənzərsiz olan Əhli-beyt imamlarına bağlılıqdır. Bizim yalnız bir İmam Əlimiz var, bir İmam Hüseynimiz var. İmam Hüseynin gördüyü işi tarixdə heç kim görməyib".

O düşünürdü: "Mən yalnız bir almazam, heç bir şeylə qarışmamışam. Əgər bunun mədəni və incəsənət məsələlərini qeyri-müsəlman cəmiyyətlərə göstərə bilsək, almaz olmağı qəbul edərlər. Çünki Şiə almazdır. Digər din və məzhəblərdə oxşar var. Məsəl üçün, birinci və ikinci xəlifələr arasında yaxınlıq və oxşarlıq var. Ancaq İmam Əli İmam Əlidir, bəşəriyyət tarixində heç bir oxşarı yoxdur. Şiəlikdə hər bir imam təkdir. Şiə bu dünyada tək, ayrı bir dünyadır. Şiənin azanı təkdir, namazı təkdir, ən önəmlisi budur ki, burada Əhli-beyt və əsl rəhbərlər var. İmam Əlinin bütün bariz xüsusiyyətlərinə göz yumsaq belə, Peyğəmbərdən sonra ilk müsəlman olması onun imamlığı üçün kifayət edir". Eduardo deyirdi ki, gərək şiəliyi həmişə qoruyaq və İslam respublikası onu dünyada yaymamıza kömək etsin.

İrana səfərləri

Eduardonun İslam inqilabı ilə ilk tanışlığı 1980-ci ilin 20 aprelində baş tutdu. Doktor Qədri Əbyanə 13.04.80 tarixində İtaliyanın bir televiziya kanalında amerikalı, iraqılı və italyan jurnalistlərlə diskussiya aparmışdı. Qədiridən cəmi altı ay kiçik olan Eduardo verilişi izləyəndən sonra onunla tanış olmaq qərarına gəlmişdi. Doktor Qədri Əbyanə bu barədə deyir: "Eduardo

televiziya da yayımlanmış dəyirmi masaya baxmışdı. Ondan bir həftə sonra səfirliyin keşikçisi dedi ki, italyan bir gənc sizi görmək istəyir. Dedim ki, deyin, əgər mümkünsə, sabah gəlsin. Lakin bir qədər sonra yenə zəng vurub dedi ki, bu cavan deyir: "Allah hər bağlı qapını açar". Mən də dedim ki, tez qapını açsınlar. Özüm onu qarşılamağa getdim. Ucaboy, arıq gənc idi, köhnə bir mopedlə gəlmişdi. Özünü Eduardo Anyelli kimi təqdim etdi. Ondan soruşdum ki, sizin məşhur Anyelli ailəsi ilə qohumluğunuz var? Müsbət cavab gözləmədiyim halda dedi: "Mən onun oğluyam".

Eduardo bir neçə dəfə İrana getmişdi. İlk dəfə İmam Xomeyni ilə görüşmüş, imam onun alnından öpmüşdü. 03.04.81 tarixində reallaşmış bu səfərdə Tehranın Ayətullah Xameneinin imamlığı ilə qılınan cümə namazında birinci sırada namaz qılmışdı. Ayətullah Haşimi Rəfsəncani öz xatirələrində ad çəkmədən yazır: "FIAT avtomobil zavodunun sahibinin müsəlman olmuş oğlu imamla görüşdü. Bu görüşdə Ayətullah Xameini də iştirak etdi".

Maraqlıdır ki, bu xatirələr Eduardonun qətlindən öncə İranda nəşr olunmuşdur.

Eduardo, yaxud Mehdi Anyelli nəhayət, 2000-ci ilin 15 noyabrında sionist rejimə bağlı qüvvələr tərəfindən öldürüldü və bu qətl intihar kimi qələmə verildi. Eduardo Anyellinin ölümü barədə mövcud faktlar çoxlu suallar yaradır: Nə üçün İtaliyada güclü senzura onun ən azı müsəlman olması barədə həqiqətləri yazılmağa qoymayıb? Nə üçün kütləvi informasiya vasitələri Eduardonun Tehranda cümə namazındaki şəklini çap etməkdən çəkinib? Nə üçün onun işini tez bağlayıb araşdırmağa qoymayıblar?

Eduardonun məsihi əmisi oğlunun ölümü və müsəlman Eduardonun şəhadəti ilə İtaliyada böyük bir iqtisadi çevriliş baş tutdu, nəhəng iqtisadi şirkətlər məsihilərdən alınıb yəhudilərə verildi və aşkarda İtaliya dövləti, pərdə arxasında isə sionistlər Eduardonun ölümünü intihar kimi göstərmək üçün bütün imkanlarını səfərbər etdilər, siyasi nəticələri də olacaq bu böyük iqtisadi çevrilişi hər kəsdən gizlətməyə çalışdılar. Eduardo Anyelli isə dünya müsəlmanlarının xatirində varlı ailədən olmuş Peyğəmbər (s) səhabəsi Müsəb ibn Ümeyr kimi qaldı.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Əhməd Şah Məsud (Əfqanıstan)

Əhməd Şah Məsud (1953-2001) Əfqanıstan mücahidlərinin komandirlərindən və Əfqanıstanın Müdafiə naziri olmuş, Sovet işğalçılarına qarşı və vətəndaş müharibələrində mühüm rol oynamışdır. Məsud 2001-ci ilin 9 sentyabrında özünü jurnalist kimi təqdim edən və əl-Qaidə təşkilatı ilə əlaqədə şübhəli bilinən iki terrorçunun intihar əməliyyatı nəticəsində Əfqanıstanın Təxar vilayətinin Xacə Bəhaəddin bölgəsində şəhadətə qovuşdu. Əfqanıstan dövləti ona Milli qəhrəman fəxri adını vermişdir.

Uşaqılıq və yeniyetməlik

Əhməd Şah Məsud 02.09.53 tarixində Pəncşir vadisinin Cəngələk kəndində doğulub. Atası Polkovnik Dost Məhəmmədxan Zahir şahın hakimiyyəti dövründə Əfqanıstan ordusunun zabitlərindən olmuş, Pəncşirin böyüklərindən sayılan babası Yəhyaxan Amanullah şahın

padşahlığı dövründə dövlət vəzifəsində işləmişdi. O, Britaniya müstəmləkəsinə qarşı döyüşlər zamanı vətəni Pəncşirdən mücahid toplamaqda xüsusi aktivlik göstərmişdi.

Polkovnik Dost Məhəmmədخان bir çox zabit və məmurlar kimi xidmət illərində müxtəlif bölgələrə göndərilirdi. O, Nəngərhar, Bədəxşan, Bəğlan, Qəznə, Herat və Kabildə xidmət etmişdi. Atası və ailəsi ilə birlikdə Əhməd Şah da müxtəlif vilayətlərə gedir, uşaqlıq və yeniyetməlik çağını vətəninə uzaqda keçirirdi.

Məsud uşaqlığının ilk illərində vətəni Pəncşirdə olmuş, ibtidai məktəbi Kabildə, sonra Heratda oxumuş, din elmlərini Herat cəmə məscidində öyrənmişdi. Orta təhsilini Kabilin İstiqlal liseyində bitirmiş, 1973-cü ildə Kabil Politexnik İnstitutunun Mühəndislik fakültəsinə daxil olmuşdu.

O, yeniyetmə ikən hərbi akademiya təhsilə böyük maraq göstərirdi, ancaq atasının hərbi həyatını xoşlamayan və hərbiçilərin maddi durumunu bəyənməyən dostlarının tövsiyəsi ilə mühəndislik təhsilinə həvəslənmişdi. Gənc dostlarından biri Politexnik institutunun gözəl binasını göstərəndə orada təhsilə həvəsini gizlətməmiş və beləliklə, oraya daxil olmuşdu.

Məsud 1973-cü ildə instituta daxil olduğu zaman Əfqanıstan İslam Hərəkatına rəsmi üzv oldu, 1975-ci ilin yayında Pəncşirin ovaxtkı hökumətə qarşı ilk qiyamına rəhbərlik etdi. Qiyam uğursuz oldu, Məsudun yoldaşlarından bir neçəsi, o cümlədən Şah Əbdal həbs, sonra isə edam edildi. Təqib altında olan Məsud Pakistana getdi, həmin qiyamı böyük səhv adlandırdı və o zamandan Gülbəddin Hikmətyarla yolunu ayırdı.

Əfqanıstanın Qızıl ordu tərəfindən işğalı

27 Aprel 1978-ci il kommunist çevrilişindən sonra Məsud Nuristana və Künərə gedib kiçik mücahid dəstələrinə başçılıq edir, Sovet rejiminə qarşı mübarizənin rəhbərlərindən olur. O, 1979-cu ilin iyununda Nuristanın mücahid partizan dəstələrindən birinin başçısı kimi Pəncşirə daxil olur və təxminən bir aydan sonra orada ilk nizamlı partizan dəstələrini yaradır.

Keçmiş SSRİ ordusunun altı geniş hücumu Pəncşirdə tam məğlubiyyətə uğrayandan sonra rusların Əfqanıstandakı Baş komandanı 1982-ci ildə atəşkəs razılaşması üçün Əhməd Şah Məsudla müzakirəyə başlayır və ikiillik razılaşma əldə olunur. Ruslar bu razılaşma ilə mücahidləri ilk dəfə siyasi tərəf kimi rəsmən tanımış olurlar. SSRİ-nin Əfqanıstandakı qırxıncı korpusunun komandiri General Qromov bu razılaşma barədə yazır: "General Məsud bu yaranmış sakitlikdən, yəni 1982-ci il atəşkəsindən öz məqsədlərinə çatmaq üçün maksimum istifadə etdi".

Məsud bu müddətdə Pəncşir vadisindən kənarında müqavimət qüvvələri yaratmağa başladı və 1983-cü ildə Nəzarət şurası yaradaraq Sovet işğalına qarşı ən nizamlı hərbi birləşmələrdən birinin əsasını qoydu. Nəzarət şurası əvvəldə Əfqanıstanın doqquz şimal vilayətindən müxtəlif partiya və təşkilatlardan yaradılmışdı, 130 komandirin əməliyyatlarını tənzim edirdi. Bu şura Pişavər partiyaları halqasından xaric idi. Onlar bir-biri ilə rəqabət aparır, bəzən də vuruşurdular. Nəzarət şurası isə müqavimət təşkilatları arasındakı milli və siyasi ixtilafı ortadan götürdü, Məsudun bu ideyası Əfqanıstanda güclü həmrəyliyə səbəb oldu.

1979-cu ildən 1988-ci ilə qədər işğalçı Sovet ordusunun səkkiz hücumu Pəncşirdə tam məğlubiyyətə uğradı və Pəncşir 1988-ci ildən sonra alınmaz qalaya çevrildi.

Sovet əsgərlərinin Əfqanıstan torpaqlarından çıxarılmasından bir müddət sonra - 9 oktyabr 1990-cı ildə Əhməd Şah Məsudun təşəbbüsü ilə Bədəxşan vilayətinin Şah Səlim bölgəsində yüksək cihad komandirlərinin Ali şurası yaradıldı. İclasda mücahidlərin məşhur komandirlərinin əksəri, o cümlədən Əmir İsmayılخانın nümayəndəsi iştirak edirdi. Komandirlər orada əlaltı hökumətə qarşı mübarizə strategiyasını təyin edirdilər.

Şah Səlim iclasından sonra Pakistan Müdafiə nazirliyinin Qərargah rəisi Əhməd Şah Məsudu Pakistana dəvət etdi. Məsud bu səfərində Pakistan rəsmiləri və oraya yerləşmiş mücahidlərin başçıları ilə görüşüb kommunist rejiminə qarşı mübarizədə mücahid komandirlərinin müstəqil strategiyasını diqqətlərinə çatdırdı, müxtəlif görüşlərdə komandirlərin mövqelərini bəyan etdi.

Məsudun hərbi rəhbərliyi

Qızıl ordunun və Əfqanıstan ordusunun daimi hücumlarına baxmayaraq, Məsud hərbi gücünü artırmağa qadir idi. O, 1980-ci ilin baharında yüngül silahlarla silahlanmış min partizanla qızıl orduya və dövlət qüvvələrinə qarşı vuruşurdu. Onun qüvvələri 1984-cü ilə qədər beş minə çatdı, nüfuz bölgələrini genişləndirəndən sonra 1989-cu ildə on üç min partizana rəhbərlik edirdi. Bu qüvvələr üç birləşməyə bölünürdü: Yerli dəstələr, Diversiya komandaları və Hərəkət dəstələri.

Səkkiz hərəkət dəstəsi yüngül silahlı xüsusi təyinatlılardan yaradılmışdı, 33 nəfərlik qruplarla partizan

əmaliyyatları həyata keçirirdi. Onlar yaxşı təlim keçmiş peşəkar əsgərlər idi. Bu qrupların xüsusi geyimi vardı, pakol papaqlar onların nizamlı döyüşçü olduğunu bildirirdi.

Məsudun hərbi təşkilatı əfqanıstanlıların qədim döyüş üsullarından, habelə Mao və Çe Gevaradan öyrəndiyi müasir partizan döyüş qaydalarından istifadə edirdi. Onun hərbi taktikaları bütün müqavimət qüvvələri arasında ən effektiv partizan qaydaları kimi tanınırdı.

Əhməd Şah Məsudun Nyu-Yorkdakı 11 Sentyabr hücumlarından cəmi iki gün öncə terror edilməsi bu iki hadisə və onun ardınca Əfqanıstana hücum arasında əlaqələrə dair şübhə yaradır. Bu terror əvvəlcə Talibana aid edildi, ancaq Taliban onun məsuliyyətini heç vaxt üzərinə götürmədi. Bu amil onun qətlinə CIA təşkilatının əlinin olduğuna dair çox güclü ehtimallar yaradır. Xüsusən də Əhməd Şah Məsud Talibanın sərt müxalifi idi. Taliban Pakistan təhlükəsizlik orqanı ilə əlaqədə və uzun illər idi pakistanlıların vasitəsi ilə CIA tərəfindən himayə olunurdu.

Digər tərəfdən də Əhməd Şah Məsudun, ölümündən qabaq Amerika rəsmiləri ilə münasibəti pozulmuşdu. ABŞ Dövlət Departamentinin Şərq məsələləri üzrə sədr müavini Rabin Rafael 1998-ci ildə Əhməd Şah Məsudla son görüşündə təklif etmişdi ki, silahı yerə qoyub Əfqanıstan torpaqlarının 90 faizinin çoxuna nəzarət edən Taliban qüvvələrinə təslim olsun. Məsud isə Rafaeli başa salmışdı ki, nəinki Talibana təslim olmayacaq, hətta xarici dövlətlərdən əmr almayacaq və Əfqanıstanda heç bir xarici qüvvəyə hərbi baza qurmağa imkan verməyəcək. Amerika isə səksəninci illərin sonlarından Əhməd Şah Məsudu zəiflətməyə, səhnədən çıxarmağa çalışırdı. Hər

halda, o zaman Əhməd Şah Məsudun terroru Amerikanın xarici siyasətlərinə uyğun idi.

Bir təhlilə görə, amerikalılar bildirdilər ki, İranla da yaxşı münasibəti olan Əhməd Şah Məsud kimi hərbi dahinin və xarizmatik komandirin olduğu yerdə öz siyasətlərini asanlıqla icra edə bilməyəcəklər və bunun yeganə yolu onu fiziki cəhətdən məhv etməkdir.

Terror

Əhməd Şah Məsud Əfqanıstanın Sovet ordusu tərəfindən işğalına qarşı illərlə müqavimətdən və Talibana qarşı vuruşandan sonra 2001-ci ilin 9 sentyabrında özünü jurnalist kimi təqdim edən iki terrorçunun intihari partlayışı nəticəsində şəhadətə qovuşdu. Talibana qarşı vuruşan döyüş yoldaşlarında ruh düşkünlüyü yaradacağına görə bu xəbər bir neçə gündən sonra elan olundu. Ondan sonra Məsudun döyüş yoldaşlarından olan Məhəmməd Qəsim Fəhim Bürhanəddin Rəbbani tərəfindən onun yerinə təyin olundu. Fəhim Taliban devriləndən sonra Əfqanıstanın Müdafiə naziri və müvəqqəti hökumət başçısının birinci müavini oldu. Müvəqqəti hökumətin sonunda yaradılan keçid hökuməti Əhməd Şah Məsuda Milli qəhrəman adını verdi, onun öldürüldüyü 9 sentyabr gününü Şəhid günü adlandıraraq rəsmi tətil elan etdi.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Reyçel Korri (ABŞ)

Reyçel Korri (1979-2003) Beynəlxalq Həmrəylik Hərəkatının¹ məsihi üzvü olan bir sülhməramlı aktivist idi. O, əl-Əqsa intifazəsi zamanı Qəzzə zolağına getmişdi. İsrail qüvvələri Qəzzə zolağında fələstinlilərin evlərini uçurmaq istəyəndə Reyçel buldozerin önündə dayanmış və şəhadətə qovuşmuşdu.

Kreyq və Sindi Korrilərin qızı olan Reyçel Vaşinqton ştatının Olimpiya şəhərində doğulub böyümüşdü. O, Kapital orta məktəbini bitirmiş, sonra Everqrin Steyt universitetində təhsil almışdı. Universitetə girəndən az sonra beynəlxalq hərəkata üzv olmuşdu.

Universiteti bitirəndən sonra hərəkat tərəfindən keçirilən mitinqdə iştirak etmək məqsədi ilə Qəzzə zolağına yollandı, orada yumşaq müqavimət və insan istehkamı mövzusunda ikigünlük təlim keçdi. O, ailəsinə

---

¹ *International Solidarity Movement* fələstinlilərin problemlərini yumşaq üsullarla həll etmək üçün fəaliyyət göstərən təşkilatdır, dünyanı İsrailin Qəzzə zolağında və Qərb sahillərində hərbi addımlarına qarşı sülhməramlı fəaliyyətə çağırır.

yazdığı elektron məktublarda gördüyü hadisələr barədə məyusluğunu ifadə edirdi. O, 2003-cü ilin 14 martında "Midl İst" xəbər kanalına müsahibəsində demişdi: "Düşünürəm ki, xalqın yaşamaq imkanlarının sistemli şəkildə məhvini şahid oluram. Bəzən camaatla şam yediyimiz yerdə hərbi texnikalar bizi dövrəyə alır, həmin insanları məhv etmək istəyir".

Gənc Reyçel Qəzzə zolağının cənubunda yerləşən Rəfəh şəhərində qaldığı ilk gecə xarici fəallardan iki nəfəri görür. Onlar üzərinə "Beynəlxalq nümayəndələr" yazılmış nişanlarla İsrail hərbiçilərinin Fələstin vətəndaşlarına qarşı atəşlərini dayandırmaq istəyirdilər. Reyçel onlarla tanış olandan sonra çoxlu informasiya əldə etdi. Onlar evləri dağıtma, ağacları qoparma və müdafiəsiz fələstinliləri qorxutma siyasətinə qarşı mübarizə aparmaq istəyirdilər.

Bu müddətdə Reyçelin sionist rejimin hegemonluğuna qarşı mübarizə üçün çıxış yolu tapmaq əzmi günbəgün güclənirdi. O bu sahədə bacardığı qədər böyük fəaliyyət göstərməyə çalışırdı.

İki aya yaxın bir müddət keçəndən sonra, yəni 16 mart 2003-cü ildə Reyçel asanlıqla görünün deyə əyninə narıncı jilet geyinib sionist rejim ordusunun buldozeri önündə dayandı. O, tanış Səmir Nəsrullah adlı fələstinli əcazının evinin uçurulmasına mane olmaq istəyirdi. Lakin İsrail buldozeri məhəl qoymadan Reyçelin üzərindən keçib beynini əzdi, dişlərini qırdı, ağ ciyərini dəlik-deşik etdi. Bu azmış kimi buldozerin çalovunu qaldırıb bir qədər geri qayıtdı, sonra Reyçelin əzilmiş bədəni üzərindən bir də keçdi və bu 23 yaşlı amerikalı qız faciəli şəkildə şəhadətə qovuşdu.

Reyçel Korrinin şəhadətinin on ikinci ildönümü münasibəti ilə Tehranın Behişt-Zəhra məzarlığında

simvolik məzar daşı qoyulmuşdur. Bu daş Xalid İslambuli, İmad Müğniyə, Mustafa Mazih kimi on iki şəhidə qoyulmuş məzar daşının yanında yerləşir.

Damarlarında fələstinli qanı axan amerikalı

Bəlkə də həmin sürücü, İsrail ordusu və bütün sionist rejimi düşünürmüş ki, Reyçel Korrinin ölümü bir maneənin ortadan götürülməsi və İsrailin qələbəsi olacaq. Əslində isə onun şəhadəti bir qəhrəmanlığın başlanğıcı idi. Bu qəhrəmanlıq bir neçə cəbhədə davam etdi, İsrail və Amerikanın bir an da durmadan çalışmasına baxmayaraq, bu günə, bu saata qədər davam edir.

Reyçel Korrinin dəstəkçilərinin Qərblə qarşı-qarşıya dayandığı ilk cəbhə onun şəhadətindən dərhal sonra yarandı: Media cəbhəsi.

Reyçelin dünyaya göz açdığı, boya-başa çatdığı ABŞ-ın siyasi dairələri və media qurumları onun tanınmaz qalması, unudulması üçün əllərindən gələni edirlər. Bunu bilmək kifayətdir ki, Qərb mediasında Reyçel Korrinin İsrail buldozeri önündə dayandığı şəkil nə qədər göstərilib, çinli uşağın bir tank önündə dayandığı şəkil nə qədər. Halbuki buldozer İsrail və Amerikanın dəstəyi ilə Reyçelin üstündən keçib onu öldürmüş, Qərb telekanallarında ulduza çevrilmiş çinli uşağa isə heç nə olmamışdır. Onlar üçün önəmli olan budur ki, o tank Amerika və İsraildən başqa birinə məxsusdur!

Digər tərəfdən, macəranın İsrailə aid tərəfi haqda da təxminən heç bir xəbər yayılmamışdır: Buldozerin sürücüsü, onun komandiri, müvafiq hərbi birləşmə və s. Sionist rejim bu məsələnin təhqiqatı barədə mütləq sükuta

dalır və guya təhlükəsizliklə əlaqədar olaraq, canilərin kimliyini açıqlamır.

İkinci cəbhə hüquqi cəbhədir, Reyçelin valideynləri Kreyqlə Sindi qızlarının qatillərinin cəzalandırılması və ədalətin icrası üçün doqquz ildir bu cəbhədə - Amerika və İsrail məhkəmələrində vuruşurlar. İsrail məhkəmələri əvvəldə Reyçel Korrinin valideynlərinin şikayətini araşdırmaqdan imtina edir, onun təsadüfən, bilmədən öldürüldüyünü söyləyirdilər. Bəzi media orqanlarında bu barədə yazılırdı: "İsrail məhkəmələrinin İsrail ordusu tərəfindən öldürülmüş amerikalı fəal Reyçel Korrinin valideynlərinin sivil şikayətinə baxmaması bütün dünyada barış fəallarına soyuq mesaj ötürür".

Nəhayət, çox güclü təzyiqlərdən sonra Hayfa şəhərində məhkəmə keçirildi. Sionist rəsmilərinin əmri ilə hadisənin məhkəməyə gəlmiş şahidləri pərdə arxasından, hətta hakimin də gözündən uzaqda şəhadət verdilər. Müxtəlif hüquqşünaslar çox qeyri-adi olan bu hərəkətin qanunsuz olduğunu bildirmişlər. Çünki şahid məhkəmənin, hakimin və şikayətçilərin yanında şəhadət verməli idi. Hər halda, bu formal məhkəmə də fakt və sənədləri görməzdən gəlib sionist rejimə bəraət qazandırdı.

Hakim Oded Gerşonun idarə etdiyi İsrail məhkəməsi Reyçel Korrini öz ölümündə təqsirkar bilərək belə bir açıqlama verdi: "Bu hadisə onun öz düşüncəsizliyinə görə baş vermişdir. O, snayperlərin yerləşdiyi, gündə yüzlərlə atəş açılan bir bölgəyə getmişdi. ABŞ dövləti öz vətəndaşlarına həmin bölgə barədə xəbərdarlıq da etmişdi. O, yetkin və ağıllı insan olaraq, bu təhlükəli zonadan uzaqlaşmalı idi".

İsrail məhkəməsindən ümidini üzən valideynlər öz ölkələrinin məhkəmələrinə üz tutdular, ancaq orada da

amerikalı sülhmərəamlını öldürmək üçün İsrailə tam səlahiyyət vermiş çox güclü və quru bir xarici siyasətlə üzləşdilər. Əslində isə ABŞ İsrailə yalnız səlahiyyət və toxunulmazlıq verməmiş, hətta onunla əlbir olmuşdu.

Reyçel Korrini təkcə Amerikanın istehsal etdiyi buldozer yox, həm də onun ərsəyə gətirdiyi bir rejim öldürmüşdü. Bu rejim Vaşinqtonun hərtərəfli və qeyd-şərtsiz siyasi, hərbi, iqtisadi və diplomatik dəstəkləri olmadan heç zaman belə cinayətlərə əl ata bilməzdi. ABŞ-ın ovaxtkı Obama hökuməti Reyçelin valideynlərinin ədalət mübarizəsinə nəinki kömək, hətta məsələni onlar tərəfindən tələb etməli idi. Lakin Amerika prezidentlərinə, hökumətlərinə görə, İsrailin müharibə maşınının qarşısına heç nə və heç kim çıxmamalıdır, əks-təqdirdə, Amerika buldozerinin altında qalacaq!

On yeddi ilə yaxın mübarizədən sonra Reyçel Korrinin atası dedi: "Amerika hökumətinin bizə verdiyi vəd bu deyildi". Məhkəmənin qərarından sonra anası dedi: "Bu gün eşitdiklərimdən, hakimin dediklərindən çox kədərləndim. Düşünürəm ki, bu gün təkcə Reyçel ailəsi üçün yox, insan hüquqları üçün, bəşəriyyət üçün, qanunun aliliyi üçün və habelə İsrail üçün pis bir gün oldu". Beynəlxalq Amnistiya Təşkilatı, BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığı və onlarla təşkilat və nüfuzlu şəxs Amerika məhkəməsinin qərarını pislədi.

Beynəlxalq təşkilatlar, təhlükəsizlik şuraları və Amerikanın hər əlində on-on tutduğu digər belə çomaqlar hər gün bir bəhanə ilə insan haqlarını pozmaqda günahlandırılan müsəlmanların başına endirilir. Öz vətəndaşı olan gənc bir qızın qatilinə asanlıqla bəraət verən, İsrail adlı işğalçı rejimlə əlaqələrini pozmaq istəməyən Amerika hələ də dünyanın hər yerində bütün

vətəndaşlarını qoruduğunu iddia edir. Reyçelin Fələstin və Qəzzədə sülhməramlı fəal kimi sərbəst hərəkəti və məzlumcasına şəhadəti bu sahənin bir çox fəallarına yol açdı. Qadın cinsinə aid olması və şəhadət tərzini ondan öncə mübarizədən dəm vuran bir çox kişilər üçün qılgıncım oldu. Bu yol davam edib 2020-ci ildə yenə təkrarlandı, fələstinli bir gəncin sümükləri İsrail buldozeri altında əzildi və gənc şəhadətə qovuşdu.

Məzlum Fələstin xalqı Reyçelin sevgilərinə şəhadətindən sonra keçirdikləri möhtəşəm mərasimlə qarşılıq verdilər. Şəhadətin ertəsi günü 300 Fələstin vətəndaşı onun xatirə mərasimində və şəhid olduğu yerdə Amerika və İngiltərədən olan sülhməramlı fəallarla bir araya gəldi. Fələstinlilərin qaldırdığı plakatlardan birinə yazılmışdı: "Reyçel damarlarında fələstinli qanı axan Amerika vətəndaşı idi".

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Ayətullah Seyid Məhəmmədbaqir Həkim (İraq)

Seyid Məhəmmədbaqir Həkim (1939-2003) İraqın şüa alimlərindən və İraq İslam İnqilabı Ali Məclisinin banilərindən olub. O, həmçinin İslami Dəvət Partiyasının təsisçilərindən idi, illərlə İraqın hakim Bəəs partiyasına qarşı mübarizə aparmış, bundan ötrü həbs edilmiş, azadlığa çıxandan sonra isə mübarizəsini İrandan davam etdirmişdi.

Seyid Məhəmmədbaqir Həkim təqlid müctəhidi olmuş Ayətullah Seyid Möhsün Həkimin beşinci övladı idi, 1939-cu ildə Nəcəf şəhərində dünyaya gəlmişdi. Amerikanın İraqa hücumundan və Bəəs rejiminin devrilməsindən sonra 2003-cü ildə İraqa qayıdıb Nəcəfə yerləşdi, lakin 2003-cü ilin 29 avqustunda cümə namazından sonra İmam Əlinin (ə) məqbərəsinin həyətidən çıxarkən bomba yerləşdirilmiş avtomobilin partlaması nəticəsində şəhadətə qovuşdu.

Təhsili

Seyid Məhəmmədbağır Həkim ilk hövzə dərslərini atasından öyrənmiş, fəlsəfə və Quran elmləri ixtisaslarına yiyələnmiş, fiqh və üsulda ictihad dərəcəsinə nail olmuşdu. O, 1964-1975-ci illərdə Bağdadda Üsuli-din institutunda Quran elmləri və fiqh dərslərini tədris etmişdi. O, həmçinin İslami elmlər mədrəsəsinin təsisçilərindən sayılırdı. Şəhid Həkimin dəyərli müəllimlərinə nümunə üçün Seyid Möhsün Həkimin, Məhəmmədhüseyn Həkimin, Seyid Məhəmmədbağır Sədrin və Seyid Əbülqasim Xoinin adlarını çəkmək olar.

Siyasi fəaliyyətləri

Seyid Məhəmmədbağır atasının etimad etdiyi şəxs idi, bir çox İslam fəaliyyətlərində onun nümayəndəsi kimi iştirak etmişdi. O, 1958-ci ildə Seyid Məhəmmədmehdi Həkim, Seyid Məhəmmədbağır Sədr və başqa bir neçə nəfərlə birgə Dəvət partiyasını təsis etmiş, Seyid Məhəmmədbağır Sədrin təqlid müctəhidi olduğu dövrdə onun nəzarəti altında fəaliyyət göstərmişdi.

Səfər intifazəsi

Seyid Məhəmmədbağır Həkim 1977-ci ilin Səfər intifazəsində Seyid Məhəmmədbağır Sədrin nümayəndəsi kimi insanları ruhlandırmaq və əsas məqsədlərə yönləndirmək üçün Ərbəin ziyarətçilərinə qoşulmuşdu. Nəcəf-Kərbəla yolunda ziyarətçilərə qoşulan Həkim bildirmişdi ki, axıracan yanlarında olacaq. İntifazə zor gücünə yatırıldıqdan sonra minlərlə insan, o cümlədən Seyid Məhəmmədbağır Həkim tutulub ömürlük həbsə

məhkum edildi. O, 1978-ci ildə Əhməd Həsən əl-Bəkrin amnistiya qərarı ilə azadlığa çıxdı.

İran həyatı

Təzyiqlər artdıqdan, siyasi fəaliyyət mümkün olmadığından sonra 1980-ci ildə gizli şəkildə Dəməşqə gedən Seyid Həkim oradan Türkiyə yolu ilə İrana mühacirət etdi.

Həkim İranda siyasi və elmi-mədəni fəaliyyətlərlə məşğul oldu, müxtəlif vəzifələrdə çalışdı. O vəzifələrin ən mühümü aşağıdakılardan ibarətdir: 1980-ci ildə yaradılmış İraq Mübariz Alimlər Cəmiyyətinin sədri, 1982-ci ildə yaradılmış İraq İslam İnqilabı Ali Məclisinin sözcüsü, 1986-cı ildə həmin məclisin sədri, Ümumdünya İslam Məzhəblərini Yaxınlaşdırma Assambleyasının təsisində iştirak, onun sədri və Ümumdünya Əhli-beyt Cəmiyyəti sədrinin birinci müavini.

Ayətullah Həkim bundan əlavə, İraq İslam İnqilabı Ali Məclisinə bağlı olan Bədr korpusu adlı hərbi təşkilat yaratmışdı. Onun təxminən üç min döyüşçüsünün hamısı İrana mühacirət etmiş iraqılardan ibarət idi. Bu korpus İraq-İran müharibəsində Səddam Hüseynə qarşı vuruşmuşdu.

Şəban intifazəsi

İraq xalqı 1991-ci ilin şəban ayında Bəəs rejiminə qarşı qiyama başlayanda Bədr korpusu xalqa dəstək məqsədilə İraqa girdi, ancaq Səddam bu qiyamı da yatıra bildi. Seyid Məhəmmədbaqir Həkimin tərəfdarları Şəban intifazəsində mühüm rol ifa etsələr də, məqsədlərinə nail ola bilmədilər.

Düşüncələr

Seyid Məhəmmədbağır Həkim düşünürdü ki, xalq hakimiyyət sistemini azad şəkildə seçməli, bu azadlıq heç bir səbəbdən məhdudlaşdırılmamalıdır. O, İslam respublikasını digər sistemlərdən üstün tutub düşünürdü ki, onu ədalətli və ayıq bir müctəhid idarə etməlidir. Xalqın bu dövltədə rolu, fəqih rəhbəri tanınması və onunla əlaqəsi millət vəkillərinin vasitəsi ilə həyata keçməlidir.

O, İslam dövlətini rəsmən tanımaqla, mövcud qanunlara tabe olmaqla və ictimai təhlükəsizliyə xələl gətirməkdən çəkinməklə yanaşı, siyasi plüralizmi vacib sayır, İslam cəmiyyətinə problem hesab etmirdi. O, dövləti və hakimiyyəti ilahi post bilir və düşünürdü ki, ideal dövlət ilahi göstərişləri nəzərə almalıdır.

Post-Səddam dövründə əhəmiyyəti

Səddam Hüseyn devriləndən sonra yeni İraqda mühüm rol ifa edə bilən böyük şiə şəxsiyyətlərinə qarşı terror planları təkfirçilərin, Səddama bağlı qüvvələrin və Amerikanın marağında idi. Seyid Məhəmmədbağır Həkimə qarşı terrordan uzun illər keçməsinə baxmayaraq, hələ də üstü tam açılmamış, terrora iştirakına görə indiyədək yalnız bir nəfər edam edilmişdir. Ayətullah Həkim ömrünün son dörd ayında şiə ruhanilərin sözcüsünə çevrilmişdi, İraqın siyasi gələcəyində şiələrin yetərinə rolunu müdafiə etməklə yanaşı, artıq istəklərə və ifratçı şüarlara qarşı çıxırdı. O öz çıxış və müsahibələrində təkid göstərirdi ki, şiələr hər şeydən öncə bu tarixi imkandan istifadə etməli və ən böyük düşmənləri olan Bəəs rejimini torpağa gömməlidirlər.

Ayətullah Sistaninin Küveytdəki nümayəndəsi Seyid Əbülqasim Dibaci Məhəmmədbaqir Həkimə və digər şiə ruhanilərində qarşı hücumda məqsədin Nəcəf Elm Hövzəsinin canlanması qarşısını almaq, şəhərin sakitliyini və təhlükəsizliyini pozmaqdan ibarət olduğunu düşünüb deyir: "Həkim İraqa qayıtdığı qısa müddətdə Şiə təqlid müctəhidlərindən olan bacısı oğlu Ayətullah Seyid Məhəmmədsəid Həkimlə birlikdə elm hövzələrinin bərpası və açılışı istiqamətində çoxlu işlər görmüşdü. O, öz fəaliyyətlərini Ayətullah Sistani ilə və Nəcəfin digər təqlid müctəhidləri ilə razılaşırdı. Hətta bu şəhərdə cümə imamlığına başlayanda da onlardan icazə almışdı".

İxlas, Əhli-beyt sevgisi və yorulmazlıq Şəhid Həkimin bariz xüsusiyyətlərindən sayılırdı, o, şəhadət tərzi ilə həm də mehrab şəhidlərindən oldu.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Şeyx Əhməd Yasin (Fələstin)

Şeyx Əhməd Yasin 1936-cı ildə Fələstinin əl-Cövrə kəndində dünyaya gəlib. Atası kəndlilərin ictimai-siyasi təşkilatlarda nümayəndəsi olan hörmətli bir şəxs idi. O vəfat edəndə Əhmədin cəmi üç yaşı olsa da, ailənin ehtiyaclarını təmin etməkdən ötrü meyvə və şirniyyat satan qardaşlarına kömək edirdi. Əhməd Yasin əl-Cövrənin ibtidai məktəbində təhsil almış və həmişə sinif əlaçılarından olmuşdu.

1946-cı ildə müharibə başlayanda Əhmədin ailəsi yaxınlıqdakı Qəzzə şəhərinə köçmək məcburiyyətində qaldı. Qardaşlarının hərəsi bir işlə məşğul idi. Əhmədin yaşı az olsa da, bir kafedə işə başladı. Altı aydan sonra qardaşlarından xahiş etdi ki, onun üçün bir kafe kirayə etsinlər. Elə də oldu; Əhməd orada bir neçə ay işlədi, sonra işə məktəbə qayıtmaq qərarına gəldi.

Siyasi həyat

Əhməd doqquzuncu sinifdə evlərindən 1 km aralıda yerləşən Fələstin liseyinə daxil oldu. Hər yerdə qaçqın problemi olan o dövrdə Müsəlman Qardaşları Hərəkatı Qəzzə zolağının ən aktiv təşkilatı sayılırdı. Bu təşkilatın çoxlu şagird üzvü vardı, yüksək səviyyədə təşkil etdiyi mədəni-tərbiyəvi və idman proqramları ilə gəncləri cəlb edirdi. Əhməd də bu hərəkata qoşuldu və gəncliyinin ilk illərini oradakı fəaliyyətlərlə keçirdi. O, “Müsəlman qardaşları”nın toplantılarında iştirak etmək üçün tez-tez Əbu Xəzrə məscidinə gedirdi.

Polad iradə

Əhməd Yasin gəncliyinin əvvəlində bir idman hərəkatı zamanı sağlamlığını itirdi, həmişəlik təkərli oturacaqdan istifadə etməyə məcbur oldu. Lakin əliliyi onun polad iradəsini qıra bilmədi. O, inamla təhsilini davam etdirdi, 1958-ci ildə orta məktəbi bitirib müəllim işləmək qərarına gəldi. Təhsil nazirliyinə müraciət etsə də, fiziki durumuna görə qəbul olunmaq şansı az idi. Buna baxmayaraq, ərəb dili müəllimi vakansiyası üzrə ilk on nəfərdən biri seçildi. Komissiya üzvləri onun yüksək elmi bacarıqlarını qəbul etsələr də, əlil olduğuna görə Baş direktora məktub yazıb məsələni bildirdilər, ancaq o, hamıdan fərqli olaraq, onun tədris etməsi ilə razılaşdı. Beləliklə, Əhməd Yasin əl-Rəmal qəsəbəsində ibtidai məktəbdə müəllimliyə başladı.

İslam hərəkatı

Şeyx Əhməd Yasin əlil olduğuna görə təhlükəsizlik orqanlarının çox da diqqət mərkəzində deyildi. O da bundan maksimum istifadə edib gənclər arasında fəaliyyətə başladı. O, əl-Şati qaçqın düşərgəsində Şimali məscidin yanında qumlar üstündə Quran dərsi keçirdi. Bu məscid Şeyxin özünün köməyi və əl-Şati sakinlərinin zəhməti sayəsində çox sadə şəkildə tikilmişdi. Şeyxin fəaliyyətləri yalnız məktəb və məscidlə bitmirdi, o, evdə də işləyirdi. Onun həmfikirliyi deyirlər: "Şeyxin evi arı pətəyi kimi idi; insanlar daim girib-çıxırdılar".

Mədəni və siyasi fəaliyyətləri

Şeyx Əhməd Yasin ağılı və diqqəti, habelə çox yüksək nitq qabiliyyəti ilə insanları cəlb edirdi. Sonralar Şimali məscidlə yanaşı Qərbi məscidi, əl-Vəhdət və əl-Əbyəz məscidlərini də öz fəaliyyət mərkəzlərinə çevirdi. O, dini təbliğat yollarından biri kimi idmana xüsusi önəm verirdi, kiçik bir klub tikdirib İslam təbliğatı üçün gənclər yetişdirir, onları Qəzzə zolağının digər məscidlərinə fəaliyyətə göndərirdi.

Hərəkat rəhbərliyi

1968-ci ilə qədər Fələstində Müsəlman Qardaşları Hərəkatına Ustad İsmayıl Xalidi rəhbərlik edirdi. O, xarici ölkəyə gedəndən sonra hərəkat rəhbərlərinin bir qismi Şeyx Əhməd Yasini bu vəzifəyə seçdi. Şeyx yeni idarə heyəti yaradıb təzə nəfəslə gənc kadrlardan istifadə etməyə başladı. O, İslamın missiyasını genişləndirməyi, onu hərəkatın hüdudlarından kənara çıxarmağı düşünürdü.

Şeyx Sülh, Zəkət və digər adlarda şöbələr yaradıb hərəsini bir bacarıqlı şəxsə tapşırır, onlardan istəyirdi ki, cəmiyyətin aparıcı qüvvələri, tacir və alim təbəqələri ilə əlaqə qursunlar.

İlk döyüş

Əl-Şati düşərgəsində təhlükəsizlik problemi yarandığına görə işğalçı qüvvələr onu bir ay mühasirədə saxlayıb qaçqınlara qarşı ən vəhşi hərəkətlərə əl atdılar. Onlar gənclərə hücum edir, insanları ac saxlayır, aşağılayırdılar, fələstinlilərsə yalnız təəssüflərini bildirməklə kifayətlənirdilər. Nəhayət, bir gün Şeyx Əhməd Yasin əl-Abbas məscidində minbərə qalxıb alovlu bir çıxış etdi, insanları oyatdı, sionistlərin əməllərinə qarşı elə bir mitinq keçirdi ki, dərhal təsirini buraxdı. Mitinqdən üç gün ötməmiş işğalçılar etirazların qarşısını almaq və sabitliyi qorumaq üçün mühasirəni sonlandırmağa məcbur oldular. Onlar bunun qarşılığında Şeyxi çağırır xəbərdarlıq etdilər ki, "Qırmızı dil yaşıl başı hədəf verər". Şeyx cavabında dedi ki, özüm hər şeyi yaxşı başa düşürəm.

Dəyərli şəxsiyyət

Şeyx Əhməd Yasinin şəxsiyyətində elə xüsusiyyətlər cəm olmuşdu ki, çoxlarını başına toplaya, söz və əməllə qane edə bilirdi. O həmişə sakit və vüqarlı idi, heç bir məsələyə tələsik reaksiya vermirdi. Şeyxə sual verəndə, bir qədər düşünəndən sonra çox sakit şəkildə cavab verirdi. Elə bir adam yoxuydu ki, şeyxi tanısan, ancaq onunla həmfikir olmasın. Onun necə layiqli və təqvalı

olduğuna heç kimin şübhəsi yox idi. O, səbirli, ağıllı, uzaqgörən və nümunəvi bir lider idi.

Şeyx Əhməd Kommunist partiyasının sədri Abdullah Nəmir Dərvişlə səmimi söhbət zamanı İslamın səhnədə olmaması və zalım rejimlərin dünyanın taleyinə hakim kəsilməsi kimi mövzulara toxunub, marksist-kommunist təfəkkürün anti-din və dəyərlə əməllərə zidd azğın düşüncə olduğunu, kommunistlərin ərəblərə kömək iddialarında səmimi olmadıqlarını bildirmişdi. Şeyx sonda başa salmışdı ki, İslam dini ilahi bir sistemə əsaslandığına görə bütün problemləri həll etmək gücündədir. Onun sözləri öz təsirini buraxmış, həmin adam İslam dinini qəbul etmişdi və az sonra onu Şeyx Abdullah Nəmir Dərviş adlandırmağa başlamışdılar.

Şeyx Yasin 1998-ci ilin 2 mayında İrana gedib İncilab Rəhbəri Ayətullah Xamenei ilə də görüşmüşdü.

Cihad düşüncəsi

Şeyx Əhməd Yasin cihadı ərəblər və müsəlmanlar üçün yeganə çıxış yolu bilir, ancaq qərarını reallaşdırmaq üçün iki problemlə üzləşirdi: Cihad əməliyyatlarına başlamaq və buna lazım olan iman şərtlərini təmin etmək. O, eyni zamanda hər iki sahədə işə başladı, silah əldə etmək və onlardan istifadə qaydalarını öyrənmək üçün üçnəfərlik bir komissiya yaratdı. Bu üç nəfər çox çalışdı, ancaq İsrailin təhlükəsizlik qüvvələri əməliyyat olacağını bilib bəzilərini həbs etdi, onlardan çoxlu informasiya topladı. Bu zaman Şeyx Əhməd Yasin və başqa beş nəfər istintaqa cəlb olundu.

Şeyx və HƏMAS

1987-ci ilin dekabrında başlayan intifazə - ümumxalq etirazları Şeyx Əhməd Yasinin düşüncəsinin məhsulu idi. O, bütün görüşlərində deyirdi ki, intifazəni davam etdirib sionistlərin Qəzzə zolağından və Qərb sahillərindən çıxmasını istəyir. İntifazə qərarı ixtisarla "HƏMAS" kimi tanınan İslami Müqavimət Hərəkatının yaranması ilə bir zamana təsadüf edirdi.

Şeyx Əhməd Yasin bir müsahibəsində dedi: "Fələstin dövləti öz sərhədlərini bərpa etmək istəyir. Bu baxımdan, Fələstinin azadlığına qədər fəaliyyətlərimizi davam etdirəcəyik". Başqa bir yerdə isə belə açıqlama verdi: "Fələstində iki dövlətin qurulması qeyri-mümkündür. Yeganə çıxış yolu bütün Fələstin torpaqlarında müsəlmanların rəhbərlik etdiyi Fələstin İslam Dövlətinin qurulmasıdır. Ərəblər, yəhudilər və məsihilər orada azad yaşaya biləcəklər". O düşünürdü ki, Fələstində İslam və yəhudi dövlətlərinin yaranmasının heç bir xeyri olmayacaq, çünki bir müddətdən sonra yenidən daha böyük qarşıdurma başlayacaq. Yeganə çıxış yolu yalnız bir dövlətdə dinc birgəyaşayışdır.

Şeyx Əhməd Yasin işğalçıların hakimiyyət və nəzarəti altında seçki keçirilməsinə qarşı çıxır, işğalın davam etdiyi təqdirdə seçki keçirməyin düzgün olmadığını söyləyirdi. Ona görə, seçki yalnız sionist rejimin tamamilə kənara çəkilməsi və beynəlxalq təşkilatların nəzarəti altında keçirilə bilər.

Onun fəaliyyətləri, mübarizələri illərlə davam etdi, dəfələrlə işğalçı rejim tərəfindən ölümlə hədələndi, amma müqavimət yolundan zərrə qədər də dönmədi.

Şəhadəti

Fələstin xalqının lideri, HƏMAS hərəkatının banisi Şeyx Əhməd Yasin illərlə mübarizədən sonra 2 mart 2004-cü ildə məsciddən çıxarkən sionist rejimin Qəzzəyə helikopter hücumlarından şəhadətə qovuşdu. Bu hücumda ondan başqa doqquz nəfər, o cümlədən bir övladı və iki mühafizəçisi şəhadətə qovuşdu.

Fransa xəbər agentliyi İsrail radiosuna istinadla bildirdi: "Şeyx Əhməd Yasinə qarşı terror əməliyyatına İsrailin Baş naziri Ariel Şaron şəxsən nəzarət etmişdir". Əksər dövlətlər və beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən BMT, Avropa İttifaqı, Ərəb Dövlətləri Liqası, Beynəlxalq İnsan Hüquqları Komitəsi, Vatikan, hətta müxtəlif yəhudi icmaları bu terrora görə sionist rejimini qınadı.

Ayətullah Xameneinin müraciəti

Ayətullah Xameneinin Şeyx Əhməd Yasinin şəhadəti münasibətilə yaydığı müraciətində deyilirdi:

"Şəhadət bu mübariz və təqvalı şeyxin daimi arzusu idi. Allah yolunda ölüm ixlaslı bəndələrə şirindir, lakin bu, sionist işğalçıların günahını azaltmır, bu böyük cinayəti yüngülləşdirmir. Bu cinayətlə şeyxdən və Fələstin xalqından alınan əlil bir bədən oldu. Onun düşüncəsini, təsvir etdiyi xətti, açdığı yolu Fələstin xalqından heç vaxt ala bilməyəcəklər. Şeyxin ruhu yaşayacaq, məzlum qanı ilə daha da dəyərlənən dərsləri Fələstinin gələcək gənc və yeniyetmə nəsillərinin dillər əzbəri olacaq. Zalım işğalçılar bilsinlər ki, axmaqcasına güc nümayişləri acizliklərinə, məğlubiyyətlərinə ən böyük dəlildir və işğalçı sionist rejimi məhvə məhkumdur!"

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Doktor Əbdüləziz Əli Rantisi (Fələstin)

Əbdüləziz Əli Əbdülhəfiz Rantisi 23 oktyabr 1947-ci ildə Fələstinin Yənbə kəndində dünyaya göz açmışdır. O, bir neçə aylığında ikən ailəsi, fələstinlilərin ilk qara ili olan 1948-ci il müharibəsindən sonra Qəzzə zolağına köçmüş, Xan Yunis qaçqın düşərgəsinə yerləşmişdi.

Rantisi altı yaşında ibtidai təhsilə başladı, ailəsinin ağır maddi durumuna görə eyni zamanda səyyar satıcılıqla da məşğul oldu. O, məktəbin əlaçı şagirdlərindən idi, orta məktəbi bitirən kimi 1965-ci ildə Misirin İsgəndəriyyə şəhərinə tibb təhsili almağa getdi və 1972-ci ildə İsgəndəriyyə universitetini bitirdi.

Rantisi İslam Cəmiyyətinin İdarə Heyətinin, Qəzzə zolağındakı Ərəb Həkimlər Birliyinin və Fələstin Qızıl Aypara Cəmiyyətinin üzvü və Qəzzə İslam Universitetinin müəllimi kimi müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdı.

Siyasi həyatı

Rantisi Misirdə təhsil aldığı zaman Bostanlı və İsgəndəriyyə məscidlərində çıxışlar edən Şeyx Mahmud Eyd və Əhməd əl-Məhlavi kimi din alimlərinin düşüncələrinin təsiri altına düşmüşdü. Özü bu barədə deyirdi: "Eydin və əl-Məhlavinin çıxışları siyasi və müqavimət mövzusunda olurdu. Mahmud Eyd həmişə Fələstini dəstəkləyir, ovaxtkı Misir prezidenti Ənvər Sadatı çox tənqid edirdi. Onun xütbələri məndə böyük təsir buraxdı, Misirdən qayıdandan sonra düşündüm ki, ruhumu doyurmaqdan ötrü İslami hərəkatın yoluyla getməliyəm".

Əbdüləziz Rantisi "Müsəlman qardaşları"nın Qəzzə zolağındakı rəhbərlərindən idi, 1978-ci ildə HƏMAS-ın - İslami Müqavimət Hərəkatının yaradılmasında iştirak etmişdi. Onun sionist işğalçılarla ilk qarşıdurması 1981-ci ilə aiddir.

Həkimlər birliyi 1982-ci ildə işğalçı rejimin təyin etdiyi ağır vergilərə etiraz olaraq, üç həftə aclıq aksiyası keçirdi. Rantisi bu aksiyanın əsas təşkilatçılarından sayılırdı. Qəzzə əhalisi etirazçı həkimlərə dəstək məqsədilə ayağa qalxdı. Həmin günlərdə işğalçı rejim vergidən boyun qaçırdığına görə Rantisinin ölkədən çıxışına qadağa qoymuşdu.

Daş və məscid intifazəsindən sonra 08.12.87 tarixində həbs olunub 21 gün saxlanan ilk HƏMAS rəhbəri Rantisi oldu. O bu barədə deyirdi: "Məni yeddi sutka yatmağa qoymadılar, 24 saat soyuducuda saxladılar. Buna baxmayaraq, Allahın lütfü ilə ittihamların heç birini qəbul etmədim".

İşğalçı rejim 5 mart 1988-ci ildə Rantisini sionizm əleyhinə fəaliyyətlərdə günahlandıraraq bir il yarım azadlıqdan məhrum etdi. O, 1990-cı ilin may ayında yenə həbs olundu, üç il İsrail həbsxanalarında işgəncə altında qaldı. Ona qarşı ittiham HƏMAS-ın yaradılmasında və rəhbərliyində, habelə ilk intifazə nizamnaməsinin yazılmasında iştirakdan ibarət idi. Təhqiqat zamanı heç bir şey sübuta yetməsə də, həbsxana rəisi Şaltiel qarşısında ayağa qalxıb salam vermədiyinə görə dörd ay təkadamlıq kameraya salındı. 1990-cı ilin 4 sentyabrında azad olunan Rantisi yüz gündən sonra – həmin ilin 14 dekabrında yenə həbs olunub bir il azadlıqdan məhrum edildi.

Bu böyük insanın çəkdiyi əziyyətlər yalnız sionist işğalçıların həbsxanaları ilə bitmir. O, dörd dəfə Fələstin Azadlıq Təşkilatı tərəfindən də həbs olunmuşdur. Sonuncu dəfə 1988-ci ildə Mühyiddin əl-Şərifin şəhadəti zamanı Fələstin Azadlıq Təşkilatından açıqlama tələb etdiyinə görə dəyərli ömrünün 21 ayını həbsdə keçirmişdi.

Rantisi 17.12.92 tarixində HƏMAS və İslami Cihad Hərəkatına bağlı 416 siyasi fəalla birgə Livanın cənubuna əl-Övdə düşərgəsinə sürgün olundu, orada sürgün olunmuşların rəsmi sözcüsü kimi fəaliyyət göstərdi. Sürgündəkilər birlik yaradaraq vətənlərinə qayıtmaq üçün işğalçı rejimə təzyiq göstərmək istəyirdilər. Doktor Əbdüləziz Rantisi döyüş yoldaşları ilə birlikdə bir il orada qaldı, sözcü kimi fəaliyyətlərindən sonra oradakıları öz vətənlərinə qaytarmağa müvəffəq oldu. Lakin Fələstinə qayıdan kimi özü İsrail tribunalında mühakimə olunub üç il yarım azadlıqdan məhrum edildi.

Rantisi 1997-ci ilin ortalarında azadlığa çıxıb mübarizəsini davam etdirdi. Fələstin tarixinin bu böyük

insanı əl-Əqsa intifazəsində böyük rol oynayıb fələstinli mübarizlərin əsas dayağına çevrildi.

O deyirdi: "Fələstin bütün müsəlmanlarıdır, İslam torpaqlarının bir hissəsidir. Bu torpağı hədiyyə verməyə və satmağa heç kimin haqqı çatmır".

Quran hafizi

Sionist həbsxanalarındakı bütün problemlərə, təzyiqlərə baxmayaraq, Rantisi öz döyüş yoldaşı Şeyx Əhməd Yasinlə qaldığı həbsxanalarda 1990-cı ilə qədər Qurani-kərimi tam əzbərləyə bildi. O həmçinin siyasi məqalələrlə çıxış edir, Fələstin xalqı barədə mübarizə ruhlu şeirlər yazırdı.

Şəhadəti

Şeyx Əhməd Yasinin şəhadətindən sonra HƏMAS təşkilatına rəhbərliyə başlayan Rantisi cəmi 26 gündən sonra, 7 aprel 2004-cü ildə 57 yaşında üç nəfərlə birgə şəhadətə qovuşdu. Onun avtomobili Qəzzənin şimalında Cəla prospektində sionist ordusunun Hərbi Hava Qüvvələrinin "Apache" helikopterlərinin "Hellfire" raketləri ilə vuruldu. O təxminən bir il öncə də sionist düşmənin sui-qəsdinə məruz qalmış, lakin xilas olaraq daha möhkəm iradə ilə fəaliyyətlərini davam etdirmişdi. Nəhayət, öz arzusuna çatdı, məşuquna qovuşdu. O, məşhur bir müsahibəsində kamera önündə demişdi: "Mən "Apache" raketlərini rəzil həyatdan üstün tuturam".

Şəhid Rantisinin oğlu Məhəmməd deyir: "Atam şəhid olduğu gün evdən çıxanda İslam şeirləri kitabını açdı. Bu məzmununda bir şeir çıxdı ki, İlahi, bütün arzum şəhadətdir.

Üzünü anama çevirib dedi: "Bu, həyatımda sevdiyim ən yaxşı, ən dəyərli şeirdir".

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Seyid Hüseyn Bədrəddin Husi (Yəmən)

Yəmən zeydilərini¹ dini liderlərindən olmuş Bədrəddin Əmirəddin Husinin oğlu Hüseyn Husi 1959-cu ildə Yəmən Sədə vilayətinin əl-Rüveys şəhərində dünyaya göz açıb. Babası Əllamə Əmirəddin zalımlara qarşı mübarizəyə qalxıb qətiyyətli mövqə nümayiş etdirmiş, hələ o zaman cümə namazında zalım hakimlərə dua etməyi qadağan etmişdi.

Bədrəddin Husi, atası Əmirəddin Husi və bir çox yəmənلیلər İran İslam İnqilabından sonra İmam Xomeynini sevməyə başladılar. Bu inqilab Yəmən zeydilərini inandığı dəyərləri gücləndirdi, bir çox Yəmən alimi İmam Xomeyninin zeydi olduğunu söylədi. Çünki

---

¹ Zeydilik Şiə fırqələrindən biridir. Zeydilər düşünürlər ki, İmam Əli (ə), İmam Həsən (ə), İmam Hüseyn (ə) və İmam Səccaddan (ə) sonra sonuncunun oğlu Zeyd imam olmuşdur. Zeyddən sonra həzrət Fatimə (ə) övladlarından insanları öz imamlığına çağırın, ədalətli, elmi və cəsur olub qılıncla qiyama qalxan şəxs imamdır və möminlər ona beyət etməlidirlər. Yəmən əhalisinin əksəriyyəti zeydidir.

zeydilər inqilab və cihad təfəkkürünə malikdirlər, zalım əleyhinə qiyam, yaxşı işlərə dəvət və pis işlərdən çəkəndirmə bu fırqənin əsas prinsiplərindəndir.

Yəmənلیلər, habelə Husilər ailəsi İmam Xomeynini sevir, bir azadlıqsevər kimi ona ümid gözü ilə baxır, düşünürdülər ki, o, Quran təlimlərini xalqa xatırlatmış, Şərq və Qərbin istismarından uzaq şəkildə ədalətli bir İslam dövləti qurmaq arzusunu reallaşdırmışdır.

Hüseyn Husinin atası da siyasi məsələlərə böyük əhəmiyyət göstərir, həmişə siyasi xəbərləri izləyirdi. Əmisi Əbdülkərim Husi isə 1962-ci il hadisələrində şəhid olmuşdu.

Hüseynin uşaqlıq və yeniyetməlik illəri təhsil və işlə ötdü, həyatında çoxlu çətinliklər çəkdi. Özü gənc olsa da, soyuqqanlılığı, mətanəti və ixtlası onu hər yerdə məşhurlaşdırmışdı, atası, ailəsi və çoxlu insanlar ona müraciət edir, güvənirdilər.

Hüseyn 1986-cı ildə, 27 yaşında bacısının həyat yoldaşı Əbdürrəhim Həmranla birgə İrana getdi. Həmran bu səfərin təəssüratları barədə deyir: "Tam bir inqilabçı olan Hüseyn İrana getmək üçün çox çalışdı. İranda müharibə gedirdi, güclü təhlükəsizlik tədbirləri alınmışdı. Həm də o zaman Hüseyn tanınmış adam deyildi, İrana yol tapmaqdan ötrü bir ay Suriyada gözləməli oldu. O, İranda on səkkiz gün qaldı, bəzi iranlı və iraqılı elmi şəxsiyyətlərlə görüşdü".

Həmranın dediyinə görə, Hüseyn düşünürdü ki, İmam Xomeyninin bayrağına alternativ yoxdur. O hətta Səddama qarşı vuruşan Bədr korpusuna qoşulmağa çalışmış. Bu korpus həmin günlərdə yeni yaradılmış, müharibədə iştirak etməyə başlamışdı.

Hüseyn və atası 1990-cı ildə əl-Həqq partiyasını yaratmaq üçün zeydi liderlərinə qoşuldular, ancaq Yəmən hakimiyyətinin və Ərəbistanın partiya rəhbərləri arasında bölücülük yaratmasından sonra oradan ayrıldılar. Onlardan əlavə, bu partiyadan birdən-birə üç min nəfər ayrıldı. Çünki partiyanın daxildən islah edilməsi fikri uğursuz olmuşdu.

Hüseyn siyasi fəaliyyətə zeydi alimlərinin iştirak etdiyi yeganə partiya olan əl-Həqq partiyasında başladı. O öz bacarıqlarına, habelə atası Əllamə Bədrəddin Husinin partiyadakı mövqeyinə görə, 1993-cü ildə oradan seçilmiş iki nəfərdən biri kimi parlamentə daxil oldu və 1997-ci ilə qədər deputat fəaliyyəti göstərdi. O, 1997-ci ildə deputat mandatından imtina etdi, bəzi fikir ayrılıqlarına görə atası ilə birlikdə əl-Həqq partiyasından ayrıldı və daha ciddi şəkildə mədəni və tərbiyəvi fəaliyyətlərə başladı. Bu baxımdan, vaxtının çoxunu yəmənli gənclərin savadlanmasına ayırdı, 1997-ci ildə “Müntəda əl-şəbab” təhsil mərkəzinin adını dəyişib “Tənzim əl-şəbab əl-mömin” qoydu. Bu dəyişiklikdə məqsədi təşkilatı genişləndirmək, səviyyəsini yüksəltmək idi. Bu təşkilat 2000-ci ilə qədər dövlətin himayəsində idi. Əli Abdullah Saleh hakimiyyətinin onu himayə etməkdə məqsədlərindən biri, bəlkə də Sələfi cərəyanlarının fəaliyyətlərinə mane olmaq idi. Hüseyn Husi bu dövərdə hökumətin dəstəyi ilə məktəblər, elm hövzələri və yay düşərgələri açdı, öz düşüncələrini gənclərə öyrətdi.

Şəhid Hüseyn Husinin ictimai-siyasi fəaliyyətlərinin bir qismi aşağıdakılardan ibarətdir:

Mərran xeyriyyə cəmiyyətinin təsisi

Dini mədrəsələrin açılması

Mərran bölgəsində tibb məntəqələrinin yaradılması

Kəndlərə asfalt yolların salınması
Tibb təhsili almaq istəyən oğlan və qızlar üçün burs imkanlarının yaradılması
Bölgənin içməli su ilə təmin edilməsi
Mərranda elektrik stansiyasının inşası
Mərranda böyük namazxananın tikintisi
Qızlar üçün dövlət məktəblərinin tikilməsi
Yəmənin bugünkü Ənsarullah hərəkatı Hüseyin Bədrəddin Husinin çıxışlarından yaranmışdır. O bu çıxışları Sədə vilayətinin Mərran bölgəsindəki İmam Hadi¹ məktəbində şagirdləri və tərəfdarları önündə etmişdi.

Bu baxımdan, Ənsarullah təşkilatını, əslində, Hüseyin Husinin düşüncələrinin məhsulu hesab etmək olar. O, çoxlu hücumlarla da üzləşirdi. Məqsəd onu gözdən salmaq, adını ləkələmək idi. Bu hücumlar, nəhayət, 2004-cü ildə onun şəhidliyi ilə nəticələndi.

Hüseyin Husi şəhid olana qədər Ənsarullah adlı təşkilat yaradılmamışdı. O bu barədə deyirdi: "Bizim siyasi təşkilatımız yoxdur. Biz müsəlman toplumuq. Bizə qarşı düşmənliyin səbəbi Amerikaya və İsrailə qarşı mübarizə aparmağımız, onların məhsullarını boykot etməyimiz və xalqa Quranı xatırlatmamızdır. Çünki bizim düşmənlərimiz Amerikanın istədiklərini icra edirlər".

Vəhhabi düşüncələrinə qarşı mübarizə

Hüseyin, Əbdürrəhim əl-Həmranın da olduğu bir neçə nəfərlik qrupla birgə Mömin Gənclər Cəmiyyətinə qoşuldu. Qardaşı Məhəmməd Husinin və digər gənclərin bu cəmiyyəti yaratmaqda məqsədi yeniyetmələrə diqqət

---

¹ "Hadi iləl-həqq" ləqəbli zeydi imamı nəzərdə tutulur.

ayırmaq, onları dağıdıcı düşüncələrdən, daha doğrusu, vəhhabilərin zeydilərə qarşı hücumlarından qorumaq idi.

Hüseyn Husi Səna Dövlət Universitetində bakalavr pilləsini bitirmiş, 1993-1997-ci illərdə millət vəkili olmuşdu. Onun İraqdakı müqəddəs ziyarətgahlara səfəri Səddam Hüseynin Küveytə hücumu zamanına təsadüf etdiyindən uzun müddət orada qalmalı olmuşdu.

Prezident Əli Abdullah Saleh 1994-cü ildə Yəmən ordusu ilə Sosialist partiyası arasında baş verən döyüşdən öncə din alimlərini toplayıb sözügedən partiya qarşı mövqə bildirməyə, hərbi hücumu dəstəkləməyə çağırmışdı. Əl-İslah partiyasının funksionerlərindən olan Abdullah Əhmər öz xatirələrində bu barədə yazır:

"Əli Abdullah Saleh ruhanilərə Sosialist partiyasına qarşı çıxmağı, ateist-marksist düşüncələrinə görə onları kafir adlandırmağı tapşırılmışdı. O bu məqsədlə Yəmən ruhanilərinə, o cümlədən, Şeyx Bədrəddin Husiyə zəng vurmuş, lakin şeyx onun istəyini rədd edib sosialistlərə qarşı döyüşü haqsız adlandırmışdı. O zaman Hüseyn Husi də parlament daxilindən bu haqsız müharibəyə etirazını bildirdi. Lakin Prezident Əli Abdullah Saleh öz istəyində israr göstərdiyinə görə Hüseyni sosialistlərlə işbirliyində ittiham etdi. Müharibə bitəndən sonra da Əllamə Husini öldürməyə çalışdılar, qumbaraatanla qaldığı yeri vurdular".

Yəmənli fəallardan Həmid Rizq bu barədə deyir: "Əllamə Bədrəddin Husi həyatının təhlükədə olduğunu bildi. Ətrafı onu Yəməndən getməyə razı saldı. O, Ərəbistana yollandı, ancaq Kral Fəhd ibn Əbdüləziz ona cəmi iki gün qalmağa icazə verdi.

Əllamə Ərəbistandan İordaniyaya, oradan Suriyaya, Suriyadan da İrana gedib təxminən bir il qaldı. Hüseyn

Husi 1995-ci ilin sonlarında İrana atasını gətirməyə getdi. Şayiələrin əksinə olaraq, o heç zaman Livana getməmişdi".

Hüseyn Husi Əbdürrəhim Həmranla birgə Misirə gedib Müsəlman Qardaşları Hərəkatının banisi Şeyx Həsən əl-Bənnanın oğlu Seyfül-İslam əl-Bənnə ilə görüşdü. O, Hüseyni əl-Əhzər universitetinə apardı. Hüseyn Husi Misirdə "Tərk edilmiş vacib" adlı kitabın müəllifi Şeyx Məhəmməd Əbdürrəhmanla da görüşməyə çalışdı. O, akademik təhsilini davam etdirmək istədiyinə görə Misirdən Sudana magistratura təhsili almağa getdi, orada müxtəlif İslam ölkələrinin alim və tələbələri ilə görüşdü.

"Amerikaya ölüm"

Ögey anası xəstələndiyinə görə Hüseyn Husi 2001-ci ildə, 11 Sentyabr hadisələrindən bir qədər öncə Mərrana qayıtdı. O, Corc Buşun "Dünya ya bizimlə, ya da bizə qarşıdır" dilemmasına qarşı demişdi: "Biz İslam tərəfdə olmalıyıq, küfr tərəfdə deyil".

Region ölkələrinin çoxunun passiv və çoxlu problemlər içində olduğu o zamanda Hüseyn ictimai fəaliyyətlərlə, xalqa xidmətlə məşğul idi. O bir dəfə İmam Hadi mədrəsəsində çıxış edib bildirdi ki, İslam ümmətinin əsas problemi birlikdən və Qurani-kərimdən uzaq qalmasıdır. O, müsəlmanları Qurana üz tutmağa çağırırdı və bununla da "Quran yolu" adlanan hərəkat başlandı.

Hüseyn Qurani-kərimə qayıdışı birlik amili bilir, düşündü ki, bütün müsəlmanlar Quranın mətnini qəbul etdiyi üçün ona üz tutub ixtilaf yaradan təfsirləri kənara qoya bilərlər.

ABŞ dövləti "İslam terrorizmi" adlı qondarma məsələni ortaya atıb Əfqanıstana girəndən və İraqı təhdid edəndən sonra Hüseyn "Allahu-əkbər! Amerika və İsrailə ölüm! Qələbə İslamındır!" şüarlarını verməyə başladı.

Yəmən prezidenti onu bu şüarlardan uzaq durmağa çağırırdı, əks-təqdirdə, sərt cəzalarla hədələdi. Hüseyn bildi ki, Əli Abdullah Saleh onu vəhhabi düşüncələrindən təsirlənən və Ərəbistanı dəstəkləyən General Əli Möhsün əl-Əhmər vasitəsilə hədələyir. Əl-Əhmər Salehin qanlı əli idi.

Hüseyn Husi bu təhdidlərə cavab olaraq dedi: "Mən xalqa mane ola bilmərəm. Lakin siz bacarırsınızsa, rəsmi qərarla bu şüarları cinayət elan edin".

O bu şüarları tərk etmədi, nəticədə, Amerika və Ərəbistanın birbaşa tələbi ilə döyüş qərarı verildi və Saleh Hüseyn Husinin yanına adam göndərib Sənada onunla görüşmək istədiyini bildirdi. Hüseyn dedi: "Əgər Allah istəsə, münasib zamanda anlaşılmaya gələcəyik". Müharibə qərarı öncədən verilsə də, Saleh Husinin onunla görüşü rədd etdiyini bildirdi və 2004-cü il müharibəsi başladı.

Saleh husiləri ortadan götürməklə Amerikanın razılığını qazanmaq və Səddam Hüseyni dəstəklədiyinə görə narazı saldığı Ərəbistanın könlünü almaq istəyirdi. Digər tərəfdən, Amerika husilərin necə təhlükəli olduğunu başa düşüb özünün və İsrailin qırmızı xətt olduğunu və qırmızı xətlərə qarşı şüarların bağışlanmadığını göstərməyə çalışırdı.

Ərəbistan Hüseynin atası Bədrəddin Husiyə qədimdən kin bəsləyirdi. Çünki Səddam Küveytə hücum edəndə, Saleh də Səddamı dəstəkləyəndə Məlik Fəhd Bədrəddin Husini Salehə qarşı çıxmağa çağırmış, o isə bu istəyi rədd etmişdi.

ABŞ və İsrail əleyhinə fəaliyyətləri

Hüseyn Husi 11 Sentyabr hadisələrindən və Amerikanın Əfqanıstana hücumundan sonra geniş şəkildə anti-Amerika fəaliyyətlərinə başladı. Bəziləri düşünürlər ki, o bu hərəkətə 1422-ci hicri ilinin ramazan ayında, Beynəlxalq Qüds Günündə İmam Xomeyninin düşüncələrinin təsiri ilə başlamışdır. O həmin gün çıxışında İmam Xomeyninin bəyanatını bütünlüklə oxumuş və Ənsarullah hərəkatına dair tam təsvir yaratmışdı.

ABŞ və İsrailə qarşı mübarizəni dini baxımdan vacib sayan Husi Amerikanın İslama və müsəlmanlara təhlükəsindən tez-tez danışırdı. O düşündü ki, İslamdan ötrü ciddi bir iş görmək, ABŞ və İsraildən uzaq durmaq lazımdır. Husilərin liderinin anti-imperialist və anti-İsrail baxışı get-gedə elə bir həddə çatdı ki, sionizmə bəraət edilməyən namazın Allah dərğahında məqbul olmadığını bildirdi. Buna görə də, onun şagirdləri və tərəfdarları Sədə və Sənanın dini və siyasi məclislərində, xüsusən də cümə namazından sonra ABŞ və İsrailə ölüm şüarları səsləndirirdilər. İş o yerə çatdı ki, bu şüarlar Yəmən zeydilərini inqilabi simvoluna çevrildi. Həmin şüarlar bu gün hərəkətin bayrağında da yazılıb.

11 Sentyabr hadisələrindən sonra ABŞ-la müttəfiq olmuş Yəmən hökuməti Husi tərəfdarlarına qarşı sərt tədbirlər görməyə başladı, ABŞ və İsrailə ölüm şüarları səsləndirilən hər bir toplantıda çoxları həbs edildi, həbsxanalarda işğəncələrə məruz qaldı. Amerika 2003-cü ildə İraqa hücumu keçəndə insanlar Amerikanın səfirliyi qarşısına toplaşib şüarlar səsləndirirdilər. Onlarla polis və təhlükəsizlik qüvvələri arasında qarşıdurmanın da baş

tutduğu bu toplantıda bir neçə nəfər öldürüldü, etirazçılardan 650 nəfər həbs olundu.

Bu qarşıdurmalardan sonra Yəmən hökuməti Husi hərəkətinə qarşı müharibə elan etdi, Hüseyin Husini ələ keçirmək üçün 55 min dollar mükafat ayırdı. 2004-cü ilin yayında Sədəyə hücum başlandı, döyüşlərdə 500-1000 nəfər öldürüldü. Üç ay döyüşdən sonra Yəmən ordusu ağır texnikalardan istifadə edərək bölgəni mühasirəyə aldı, Hüseyini və onun tərəfdarlarından təxminən 700 nəfəri şəhadətə yetirdi.

Yəmən hökuməti Hüseyin Husinin inqilabi və anti-imperialist düşüncələrinin qarşısını almaq üçün onun cəsədini təhvil vermədi, Sənanın mərkəzi həbsxanasında müvəqqəti olaraq dəfn etdi. İslam oyanışı başlayandan və Əli Abdullah Saleh vəzifəsindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra yeni hökumət onun təxminən 10 il həbsxanada saxlanan cəsədini ailəsinə təhvil verdi. Cəsədin qalıqları böyük izdihamın müşayiəti ilə Sədədə torpağa tapşırıldı, məzarı üstündə böyük günbəz tikildi. Deyildiyinə görə, Hüseyin Husinin günbəzi elə tikilmişdi ki, Ərəbistanın cənub bölgələrinin bəzi sakinləri də onu görə bildirdilər. Məqbərə Səud sülaləsinin Yəmən müqavimətinə qarşı cinayətləri zamanı hava hücumu nəticəsində dağıldı.

Cinayətkar Ərəbistan dövlətinin ABŞ və İsrailin dəstəyi və bəzi Avropa dövlətlərinin istəyi ilə baş tutan hücumları hələ də davam edir. Səudiyyə cəlladlarına qarşı döyüş zamanı, 9 avqust 2009-cu ildə İbrahim Bədrəddin Husi də şəhadət şərbətini içib qardaşı Hüseyin Bədrəddin Husiyə qovuşmuşdur.

Ruhları şad, yolları davamlı olsun!

Şəhid Luka Qaitani Lovatelli (1955-2007)

Luka Qaitani Lovatelli İtaliyada qədim Montalçino şərab zavodunun sahibinin oğlu idi. Atası Lofredo Qaitani Lovatelli, anası isə Lorian Qaitani Franketti olub. Bu ailə İtaliyanın tanınmış və sərvətli ailələrindəndir.

Şərab zavodundan əlavə, ailənin digər gəlir mənbəyi pornoqrafiya idi. Hazırda ailənin irsini böyük oğul olan Qlasio Qaitani Lovatelli idarə edir.

Yaxınları Lukanı digər ailə üzvlərindən fərqli biri kimi xarakterizə edirlər. O, tədqiqatçı babası Rimund Franketti kimi həyat tərzi sürür, onun kimi uzun müddət Afrikada qalırdı. Ömrünün sonlarında hətta onların dilini də öyrənmişdi.

Luka Orta Şərqdən xəbər hazırlayırdı. O, yetmişinci illərin Kosovo müharibəsində, Əfqanıstan müharibəsində və digər qarşıdurmalarda müstəqil jurnalist kimi iştirak edir, reportajlar hazırlayırdı. Luka Əfqanıstanda Əhməd Şah Məsudla tanış olmuş, ondan müsahibə almışdı. O həmçinin İtaliyanın RAI milli televiziya kanalının məşhur

Dossier programında operatorluq, habelə bir neçə özəl telekanalla əməkdaşlıq edirdi. İxtiyarında çoxlu pul və var-dövlət olsa da, onlardan istifadə etmək istəmirdi, yaşayışı ailə üzvləri kimi deyildi, həyatı özünəməxsus tərzdə keçirdi. Allah ona iki oğul, bir qız vermişdi. O, sadə həyat tərzini, operator və prodüссер fəaliyyətini şərab və əxlaqsız film istehsalından üstün tutur, inanclarına görə ailə üzvləri tərəfindən təcrid olunurdu. İranlı dostları onun İtaliyadakı evinə gedərkən divarda İmam Xomeyninin şəklini görmüşdülər.

Qardaşı Qlasio Lukanın Eduardo Anyelli ilə dostluğu barədə deyir: "Luka Eduardonun çox yaxın dostu idi, birlikdə çoxlu səfərlərə çıxmışdılar. Onlar iki qardaş kimi idilər. Taleləri də oxşar idi".

Eduardo ilə dostluğu onu yeni dünyaya daxil etmişdi. Onlar 1988-ci ildə birlikdə İrana getdilər. Eduardonun dostlarından olan Doktor Qədri Əbyanə Azadlıq otelində Luka ilə bir neçə saat söhbətləşmişdi. Hidayət potensialı və Eduardo kimi yaxşı dostu olan Luka bu söhbətlərdən sonra müsəlman olmuş, Əhli-beyt məzhəbini qəbul etmişdi.

Luka Eduardonun həyatının bütün mərhələlərində onunla birlikdə idi. Tanınmış inqilab mübarizlərindən olan, Eduardo Anyellini bir müddət Tehranda evində qonaq saxlamış, onu Seyid Həsən Nəsrullahla tanış etmiş Mehdi Xiyabani deyir: "Luka idmançı idi, güclü bədəni vardı. O, hər yerdə Eduardonun yanında olur, bir növ mühafizəçi rolunu ifa edirdi".

"El jurnale" qəzetinin yazdığına əsasən, Luka 2007-ci ilin 2 aprelində gecə saat 2-də Romada evdən çıxmış, bir qədər sonra isə cəsədi Tiber çayının kənarında, Qaribald körpüsünün altında tapılmışdı. Onun yası Trasteveri

şəhərində Santa-Mariya kilsəsində keçirildi. Məclisdə anası, qardaşı Qlasio, həyat yoldaşı Marina, oğulları Rimundla Rucerv, qızı Samba, həmçinin Eduardonun bacısının əri olan və qətində şübhəli bilinən Alen Elkan iştirak etmişdi.

Şəhid Eduardo Anyellinin yaxın dostlarından olmuş Məhəmmədhəsən Qədri Əbyanə öz saytında Lukanın şübhəli ölümü barədə yazır: "İtaliyanın Birinci kanalı 3 aprel 2007-ci ildə günorta çağı xəbərlər proqramında 57 yaşlı Luka Qaitani Lovatellinin cəsədinin tapıldığını bildirdi".

Eduardo və Lukanın hər ikisinin qətindəki oxşarlıqlar onların eyni qrup tərəfindən öldürüldüyünü göstərir. Lakin Luka fiziki baxımdan daha güclü olduğuna görə müqavimət göstərmişdi, bədənində bəzi yara izləri qalmışdı. Polis həmin yaraların körpüdən atılarkən yarandığını bildirmişdi, halbuki o özünü körpüdən atmış olsaydı, qanı pilləkənin yoluna tökülməzdi.

Bildirilir ki, Lukanın ölümü ilə Qaitani Lovatellinin var-dövləti Elkan ailəsinə çatıb və onun ölümü bir sionist təxribatından irəli gəlib.

Sionistlərin taktikalarından biri də çox varlı insanlarla ailə qurmaqdır. Bu zaman onların sərvəti yəhudi övladlarına qalır. Lakin plan burada başa çatmır, yəhudi qadınla ailə qurmuş adamın yaxınlarında da ölümlər başlayır və yəhudi varislərin irs payı get-gedə artır. Eduardonun ailəsinin başına bu müsibət gəlmişdi və güman ki, Qaitani ailəsi də bundan qaça bilməmişdi. Dünyadakı sionist şəbəkələr varlı və nüfuzlu insanları tapıb hər bir mümkün yolla, hətta çirkin izdivac planıyla ailənin sərvətlərini öz mənfur niyyətləri istiqamətində mənimsəməyə çalışırlar. Eduardo və Luka kimi adamlar

müsəlman və şiə olduqda isə onların bütün bu sərvətə sahib olmasını xüsusi təhlükə bilir və insan öldürmək kimi cinayətlərə əl atırlar.

Müsəlman olması

Luka uşaqlıqdan Eduardo ilə dost olmuş, 1988-ci ildə onunla birlikdə İrana getmişdi. Eduardo bu səfər zamanı Qədiri Əbyanəyə demişdi ki, Luka ilə İslam barədə danışib, onu İslamın sərhədinə qədər gətirib, amma müsəlman edə bilməyib. O düşünürmüş ki, Lukanı müsəlman etmək üçün yavaşca itələmək lazımdır. Qədiri Əbyanə də Azadlıq otelində onunla bir neçə saat təkbaşına söhbət edib və bu onun müsəlman və şiə olması ilə nəticələnib.

Onlar birlikdə Ayətullah Seyid Əli Gülpayiqaninin Yusifabadda yerləşən evinə getmişdilər, Luka din və məzhəbini orada rəsmən qəbul etmişdi.

Luka pul və əqidədən birini seçməyə məcbur idi. Sonda, Eduardo Anyelli kimi, o da əqidəni seçmişdi.

Doktor Qədiri Əbyanə deyir: "Tehranın Azadlıq otelindəki görüşümüzdə bu qənaətə gəldim ki, İslamın ümumi məsələlərində problemi yoxdur, amma bir amil onu müsəlman olmağa qoymur. İtaliyanın İslam, qadın və hicab barədə təbliğatından xəbərdar olduğum üçün onun hicabın fəlsəfəsini başa düşmədiyini anladım. Odur ki, onunla bu barədə danışib hicabın fəlsəfəsini və qadın barədə qanunları açıqladım. Pornoqrafiya və spirtli içkilərdən əfsanəvi var-dövlətə nail olmuş bir ailədən olan Luka üçün bu, çox maraqlı idi və o dərhal müsəlman oldu".

Nəhayət, Luka şəhid dostu Eduardodan yeddi il sonra, 52 yaşında naməlum şəkildə şəhadətə qovuşdu. Sionist dairələr Eduardonun şəhadətindən təcrübə toplayıb öz izlərini və onun bir çox şəkil və yazılarını saytlardan çıxara bildilər.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid İmad Müğniyə (Livan)

Hacı Rizvan ləqəbli İmad Müğniyə (1962-2008) Livan Hizbullahının hərbi qanadının banisi və 33 günlük müharibənin komandirlərindən olmuş, sionist rejimin mürəkkəb terror əməliyyatı nəticəsində şəhadətə qovuşmuşdur. O, səksəninci illərin əvvəllərində Fələstin Azadlıq Təşkilatının hərbi qanadına və ƏMƏL hərəkətinə qoşulmuşdu. Seyid Həsən Nəsrullah ƏMƏL-dən yeni yaradılmış Hizbullahə gedəndə o da sözügedən təşkilata üzv olmuşdu.

İmad Müğniyə Kölgə adam kimi məşhur olmuş, Livan Hizbullahının mütəfəkkir beyni sayılmışdır. ABŞ dövləti onun barəsində informasiya gətirənlərə mükafat təyin etmişdi. O, 2008-ci ildə Dəməşqdə terrorun qurbanı oldu. Ayətullah Xamenei şəhadəti münasibəti ilə müraciətində onu Allah yolunda cihadə eşqlə yaşayan insan kimi xarakterizə etmişdir.

Həyatı

Hacı Rizvan 1962-ci ilin 7 dekabrında Livanın cənubunda yerləşən Sur şəhərində dünyaya gəlib, Şəhid Faiz Müğniyənin oğlu, Şəhid Cihad və Şəhid Fuad Müğniyələrin qardaşı olub. İmanlı və şəhadətsevər ailə olan Müğniyə ailəsi bir müddətdən sonra Surdan Beyrutun Cənubi Zahiyyə bölgəsinə köçmüşdü. O, orta təhsilini orada başa vurduqdan sonra Beyrut Amerika Universitetinə daxil olmuşdu.

İmad Müğniyənin Cihad, Fatimə və Mustafa adlı üç övladı olmuşdur. Oğlu Cihad 2015-ci ilin 18 yanvarında İsrail helikopterlərinin hücumu nəticəsində Suriyanın Colan təpələrində şəhadətə qovuşmuşdur.

Siyasi və hərbi fəaliyyətlər

İmad Müğniyə səksəninci illərin əvvəllərində Fələstin Azadlıq Təşkilatının hərbi qanadının 17-ci qüvvələrinə qoşuldu. Bu birləşmə Əbu Əmmar, Əbu Cihad və Əbu Dayad kimi mübarizləri qorumaq məqsədilə yaradılmışdı.

Hizbullahın İsrailin məğlubedilməzlik sindromunu sındırmaq istiqamətindəki fəaliyyət və əməliyyatlarının bir çoxu Hacı Rizvanın zəkasının məhsulu olmuşdur. Onun şəxsi və ailə həyatı barədə isə geniş məlumat yayılmamışdır.

Hacı Rizvan o vaxtdan Fələstin Azadlıq Təşkilatından Livanın Hizbullah və ƏMƏL-dən ibarət müqavimət təşkilatlarına silah daşıma əməliyyatlarında önəmli rol oynayırdı. Hərçənd, sionist rejim 1982-ci ildə Livanı işğal edəndən sonra Fələstin Azadlıq Təşkilatının funksionerləri oranı tərk etməyə məcbur oldular. İmad Müğniyə bundan

sonra ƏMƏL hərəkətinə qoşuldu. Lakin Seyid Həsən Nəsrullah Hizbullaha qoşulandan sonra o da bu təşkilatın üzvü oldu və bir neçə əməliyyatı uğurla icra edəndən sonra Hizbullah liderlərinin Mühafizə qvardiyasının komandiri təyin edildi.

Seyid Həsən Nəsrullah İmad Müğniyəni hərbi əməliyyat mütəfəkkiri bilir, cihad piramidasının başında görürdü.

Sionist rejimin iddiasına əsasən, Müğniyə 2005-ci ilin yayında iki İsrail hərbiçisini oğurlamaq əməliyyatına rəhbərlik etmişdi. ABŞ federal polisi onun üzünün iki dəfə plastik əməliyyatla dəyişdirildiyini iddia etsə də, bu, həqiqətə uyğun deyildi.

Sionist rejimin iddiasına görə, Müğniyə Livanda xarici vətəndaşların, habelə Amerikanın TWA təyyarəsinin oğurlanması, ABŞ-ın Hərbi Dəniz Qüvvələrinin və Fransa Hava-Desant Qüvvələrinin Beyrutdakı qərargahlarının, Beyrutdakı ABŞ və İraq səfirliyinin və Argentinanın paytaxtı Buenos-Ayresdəki yəhudi mərkəzinin partladılması kimi bəzi əməliyyatları həyata keçirmişdir.

Amerika Müğniyəni terrorçular siyahısına salmış və təqib olunan bir nömrəli insan bilib, barəsində məlumat verənə 25 milyon dollar mükafat ayırmışdı.

Hacı Qasimin sözlərində

Şəhid Hacı Qasim Süleymani Hacı İmad Müğniyənin şəhadətinin onuncu ildönümündə deyirdi:

"Mən ilk dəfə əziz bir dostum barədə danışmaq istəyirəm. Mən həyatımın önəmli bir dönəmini onunla keçirmişəm. Onun şəxsiyyəti məzhəbindən asılı olmayaraq, bütün mübariz müsəlman gənclərə və haqq

yolunda fəaliyyət göstərən insanlara tanınmaz qalmışdır. Bu gün dövrün əfsanəsinin şəhadət günüdür. Mən şəhid və ya şəhadət ərəfəsində olan şəxslər arasında, həqiqətən də, Müğniyə kimi bir əfsanə tanımıram. Onun şəhadəti İslam dünyasında böyük bir heyrət doğurmuşdur. Mən İmam Xomeyninin vəfatından sonra ruhani olmayan şəxsiyyətlər arasında İmad kimi şəhadəti ilə İslam dünyasında bu miqyasda qəm-kədər yaratmış bir şəxs görməmişəm. Amal maddi olduqda insanı torpaqda saxlayır, yüksək olduqda isə zirvələrə qaldırır. İnsanın iradəsi onun könül verdiklərinə tabedir. Siz insanların gücünü ölçmək istəsəniz, onların sevdiklərini ölçün. Əgər İmam Xomeyni kimi bir şəxs bu şəkildə axına qarşı hərəkət edib qeyri-mümkün görünən bir işi həyata keçirirsə, bilin ki, bu onun arzularına, iradəsinə və sevdiyi amallara qayıdır".

Müğniyə necə kölgə adam oldu?

İmad Müğniyənin təhlükəsizliklə bağlı ən böyük xüsusiyyətlərindən biri bu idi ki, kimsə onu görəndə də tanımırdı. O bu səbəbdən mühafizəçi olmadan adi şəkildə fəaliyyət göstərirdi. O, rəsmi və ümumi toplantılarda müqavimətin adı bir üzvü kimi iştirak edirdi; müzakirələrə qoşulmur, yalnız dinləyirdi. Bu davranış onun həyat tərzinə çevrilmişdi. Qüds qüvvələrinin komandanı Şəhid Hacı Qasim Süleymanın Suriyanın keçmiş vitse-prezidenti Məhəmməd Nasiflə görüşündə o, iranlı heyətin tərkibində iştirak etmişdi. Söhbət əsnasında tərcüməçi bir cümləni farscadan ərəbcəyə səhv tərcümə edəndə Hacı İmad onun səhvinə düzəltmiş, özünü də heyətdə müşavir kimi təqdim etmişdi. Bu tanınmazlığı ona böyük sərbəstlik verirdi.

Bunlara baxmayaraq, Hacı İmad həmişə silahlı olurdu. O, öz fiziki və döyüş bacarıqlarını ömrünün sonlarında da qorumuşdu. O, İsrail hərbiçisini əsir götürmək üçün müqavimət qüvvələrinə təlim keçərkən cəld qapını açmış, özündən iki dəfə böyük olan güclü döyüşçülərdən birini böyük məharətlə bütün silahları ilə birlikdə qaldırmışdı. Ona yaxın müqavimət qüvvələrindən biri deyirdi ki, Hacı İmad fərdi müdafiə məsələlərində bizə xüsusi təlimlər keçirdi.

Hacı İmad şəhadətindən qabaqkı son saatlarında İslami Cihad Hərəkatının Baş katibi mərhum Ramazan Abdullahla və İslam İnqilabının Keşikçiləri Korpusunun Quru Qoşunlarının komandanı General-mayor Məhəmməd Pakpurla iclasda olmuşdu. General Pakpur danışır ki, gecənin yarısı görüş olacaqdı. Həmin gün HƏMAS və İslami Cihad Hərəkatlarının hərbi və təhlükəsizlik imkanlarını gücləndirmək yolları barədə müxtəlif iclaslar keçirilmişdi. Hacı İmad təhlükəsizlik məsələləri ilə bağlı olaraq, həmişə iclaslara gecikirdi, ancaq gələn kimi üzünün təbəssümü ilə bütün iştirakçıları razı salırdı və heç kim etiraz edə bilmirdi.

Partlayış baş verəndə General Pakpur İmad Müğniyyəyə hamıdan tez yaxınlaşmışdı. O, səcdə halında şəhadətə qovuşmuşdu.

Hacı Rizvan özü barədə deyirmiş: "Bu, xəyanətdir ki, özüm ölümdən qorxum, ancaq qardaşlarımı cihada çağırım; halbuki onların bəzisinin şəhid olacağına əminəm. İmanın ən aşağı səviyyəsi odur ki, onlar üçün bəyəndiyimi özümə arzulamayım".

Terror tərzi

İmad Faiz Müğniyə 12 fevral 2008-ci ildə Dəməşqin Kəfər-Susə bölgəsinə gedib, bəzi fələstinli liderlərin və bir neçə iranlı hərbi müşavirin olduğu binaya girir. Onlar hərbi təlim və bəzi razılaşırmalar barədə fikir mübadiləsinə toplaşmışdılar.

Şəhid Müğniyə iclas bitməmiş oranı tərək edir, iclasdakılara deyir ki, müzakirələri davam etdirsizlər. Bir neçə dəqiqədən sonra isə partlayış səsi gəlir. İclasda iştirak edənlər özlərinin hədəf seçildiklərini düşünürlər, ancaq binanın önündəki həyətdən qışqırıq səsləri gələndə, əraziyə polislər toplaşanda bayıra çıxıb bədəninə səkkiz dəmir qəlpə girmiş İmad Müğniyəni görürlər. Qəlpələrin biri üzündən girib başının arxasından çıxmışdı. Dostları cəsədini maşına qoyub birbaşa Livana yola düşürlər.

Şəhid Müğniyənin iclasda iştirak edən hərbiçiyoldaşı Hizbullahın Baş katibi Seyid Həsən Nəsrullahla əlaqə saxlayıb onun şəhid olduğunu və cəsədinin xəstəxanaya aparıldığını söyləmişdi. O, Nəsrullaha demişdi ki, xəstəxanaya gəlib dostunu son dəfə görsün, onu İmam Hüseyin (ə) məqbərəsindən gətirilmiş bayrağa bükün və şəhid olduğunu ailəsinə xəbər versin.

Mossad və sionist rejimin digər qurumları altı ay öncədən İmad Müğniyəni izləyirdilər, proqramlarını və gedib-gəldiyi yerlərin planını dəqiqləşdirmişdilər.

Beləliklə, Şəhid Müğniyə fevralın 12-də şəhadətə yetirildi. Mənbələr təkidlə bildirirlər ki, terror yerində üç komanda olmuşdur: İzləmə və araşdırma komandası, Əməliyyat komandası və Əməliyyatçıları hadisə yerindən uzaqlaşdırma komandası. Bütün bu komandalar terror yerinin yaxınlığında, qarşıdakı binada yerləşmişdilər.

Habelə terror yerində radarlardan qaça bilən Heron pilotsuz uçuş aparatı görünmüşdü. Bu aparat terror əməliyyatının icraçılarına logistik dəstək verirmiş.

Bundan əlavə, hadisə yerinə hər kəsin telefon danışqlarını və lazımi informasiyaları dinləyib yadda saxlayan 8022 markalı dinləmə cihazı yerləşdirilmişdi. Bu cihaz da komandalara dəstək verib əməliyyatın müvəffəqiyyətini artırmışdı.

Sionist mənbələrin verdiyi məlumata görə, Hizbullahın diqqətini bu plandan yayındırmaq üçün hadisə axşamı Livan sahillərində, xüsusən də Səxrə əl-Roşə bölgəsinin qarşı tərəfində raketlə təchiz olunmuş katerlərlə təhrikedici manevr keçirildi. Xüldə sularında da sionist rejimə məxsus bir "Delfin" sualtı gəmisi müşahidə olundu. Bütün bunlar, həmçinin hələ üstü açılmamış bir çox məsələlər bu terror əməliyyatının sionist rejim üçün olduqca əhəmiyyətli olduğunu göstərir.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Seyid Mübariz İbrahimov (Azərbaycan)

Seyid Mübariz Ağakərim oğlu İbrahimov 1988-ci il fevralın 7-də Azərbaycan Respublikasının Biləsuvar rayonunun Əliabad kəndində anadan olub. 2005-ci ildə orta məktəbi bitirən İbrahimov həmin il həqiqi hərbi xidmətə çağırılıb. Əsgəri xidmətini 2007-ci ildə Daxili Qoşunların Xüsusi Təyinatlı Böliüyündə çavuş rütbəsində başa vurub.

Qarabağ müharibəsi

Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsində yaşayan ermənilər 1988-ci ildə Ermənistanın birbaşa dəstəyilə separatçı fəaliyyətlərə başladılar, yerli müsəlman azərbaycanlıları vəhşicəsinə öldürüb ata-baba yurdlarından qovdular, əvvəlcə Ermənistana birləşmək haqda qərar çıxardılar, 6 yanvar 1992-ci ildə isə qondarma Artsax Respublikası yaratdıqlarını elan etdilər. Əlbəttə, bu

respublika heç zaman heç bir dövlət və beynəlxalq təşkilat tərəfindən tanınmadı.

Dağlıq Qarabağın və ətraf bölgələrin 14 şəhər və ya rayonu işğal ediləndən, təxminən iyirmi min günahsız azərbaycanlı öldürüləndən, əlli mini əlil olandan, dörd mini itkin, bir milyonu isə ev-eşiyindən didərgin düşəndən sonra 1994-cü ildə tərəflər arasında atəşkəs müqaviləsi imzalandı.

İran İslam İnqilabının Rəhbəri Ayətullah Xamenei 1992-ci ildən başlayaraq, müxtəlif münasibətlərlə Qarabağ münaqişəsi haqda danışıbmış, Ermənistanın təcavüzünü pisləyərək beynəlxalq təşkilatları və təsirli dövlətləri məsələni həll etməyə çağırmış, ermənilərin Qarabağdakı cinayətlərini serblərin Bosniyadakı cinayətlərilə eyniləşdirmiş, Qarabağın azadlığı uğrunda həyatını itirənləri şəhid adlandırmış, işğal olunmuş bütün Azərbaycan torpaqlarının azad edilməsini vacib saymışdır.

Məzlumun dostu, zalımın düşməni

Seyid Mübariz bir müddət mülki işlərdə işlədikdən sonra 2009-cu ilin avqust ayında gizir rütbəsində hərbi xidmətdə çalışmağa başlayır. O, yalnız ön cəbhədə olmağa çalışırdı. Dəfələrlə komandanlığa müraciət edərək onu ehtiyat hərbi hissədən ön xətdə yerləşən bölmələrdən birinə dəyişmələrini xahiş edir və nəhayət, istəyinə nail olur.

Gizir Mübariz İbrahimovu ön xəttə gətirən bir amal, bir istək idi: Qarabağı işğaldan azad etmək! Onun qəlbinə bir müqəddəs fikir hakim kəsilməmişdi: Məzlumun dostu, zalımın düşməni olmaq!

Seyid Mübariz namaz qılmağa xüsusi həssaslıqla yanaşırdı, “Allah” və “vətən” sözləri dilindən düşmürdü.

O, İkinci Qarabağ müharibəsinin başlayacağı təqdirdə şəhadətsevər insanların qələbə döyüşlərində müstəsna rol oynayacağını bildirdi. Cəbhə yoldaşının dediyinə görə, onun ən böyük arzusu səngərdə namaz qılanların çoxalması idi.

Şəhadəti

Azərbaycanın tarixi ərazisi və qədim İslam torpaqlarından olan Qarabağı və onun yaxınlığındakı yeddi rayonu işğal etmiş Ermənistan Respublikası bununla kifayətlənməyərək, 1994-cü ildə bağlanmış atəşkəs müqaviləsini tez-tez pozur, sərhəd kəndlərdə yaşayan mülki əhalini və hərbi hissələri atəşə tuturdu. Düşmənin bu həyasızlığı hər kəsi, o cümlədən Seyid Mübarizi çox hiddətləndirirdi.

Şəhid Mübariz 18 iyun 2010-cu il tarixində gecə saat 23:00 radələrində iki ordu arasındakı 1 kilometrlik minalanmış sahəni keçib vətən torpağına soxulmuş düşmən hərbiçiləri ilə saatlarla təkbaşına döyüşdü, düşmənin onlarla əsgər və zabitini məhv etdi, 19 iyunda səhər saatlarında isə qeyri-bərabər döyüşdə qəhrəmancasına şəhadətə qovuşdu.

Şəhadətin üsyarı

Onun şəhadəti büsbütün üsyandan ibarət idi. Görünən hədəfi erməni işğalçıları olsa da, o, susqunluğuna görə bütün dünya ictimaiyyətinə, laqeydliyinə görə İslam dünyasına, silahı yerə qoymuş Azərbaycan xalqına, sülh yoluna ümid bəsləyən hakimiyyətə, dörd qətnaməsi havada qalmış BMT-yə, yalançı danışıqlarla işğalın

vaxtını uzadan ATƏT-in Minsk qrupuna – ABŞ, Rusiya və Fransa üçlüyünə etiraz edirdi.

Və bəlkə də ən böyük haqsızlıq bu idu: xristian-müsəlman qarşılıqlı nizam salmaq üçün seçilmiş Minsk qrupunun – bu üç böyük dövlətin hər üçü xristian idi! Həm də İİR ilə həmsərhəd olan bir şisə müsəlman ölkəsinin daim müharibə vəziyyətində qalması isə ilk növbədə Amerika və İsrailin maraqlarına cavab verirdi.

Vəsiyyəti

Seyid Mübariz İbrahimov valideynlərinə yazdığı son məktubunda bu addımı könüllü şəkildə və Allahın razılığından ötrü atdığını vurğulayıb:

"Canım atam və anam. Məndən sarı darıxmayın. İnşallah, cənnətdə görüşəcəyik. Mənim üçün bol-bol dua edin. Vətənin dar günündə artıq ürəyim dözmür. Allaha xatir bunu etməliyəm. Ən azından ürəyim sərinlik tapar. Şəhid olanadək bu şərəfsizlərin üzərinə gedəcəyəm. Şəhid olsam, ağlamayın. Əksinə, sevinin ki, o mərtəbəyə yüksəldim. Allaha ibadətlərinizi dəqiq yerinə yetirin. Çoxlu sədəqə verin. Seyid nəvəsi olaraq bunu etməliyəm. Allah böyükdür. Vətən sağ olsun. Oğlunuz Mübariz. Haqqınızı halal edin".

Dəfni

Şəhid Mübarizin cəsədi 6 noyabr 2010-cu il tarixdə Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin vasitəçiliyi ilə qarşı tərəfdən alınıb. Bir gün sonra keçirilən vida mərasiminə Azərbaycan prezidenti də qatılıb. Şəhid qəhrəman Bakı şəhərində İkinci Fəxri xiyabanda dəfn olunub, ona ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adı verilib.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Əbdülkərim Əli Əhməd əl-Fəxravi (Bəhreyn)

Hacı Kərim Fəxravi kimi məşhur olan Əbdülkərim Əli Əhməd əl-Fəxravi Bəhreynin mədəniyyət və media sahəsində fəal şüurlərindən olmuşdu. O, Ali-Xəlifə rejiminə qarşı fəaliyyətlərinə görə həbs olunmuş, işgəncələrdən sonra şəhadətə yetirilmişdir.

1962-ci ildə Bəhreynə doğulmuş Əbdülkərim ölkədə məşhur şəxs olmuş, inqilabi baxışları və fəaliyyətləri ilə tanınmışdır. O, əl-Fəxravi nəşriyyatı və kitab mağazaları vasitəsilə Şiə əsərlərinin nəşri və Şiə mədəniyyətinin təbliği ilə məşğul idi. Bu nəşriyyat Bəhreyn, Ərəbistan, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və digər ərəb ölkələrində kitablar çap edirdi.

Fəxravi həmçinin Bəhreynə yeganə müstəqil və mötədil qəzet olan "əl-Vəsət" qəzetinin təsisçilərindən idi. Bu qəzet etirazçılara qarşı şiddət xəbərlərini yaydığına görə Bəhreyn İnformasiya Komitəsi tərəfindən bağlanmışdı.

Fəxravinin elmi-mədəni fəaliyyətlərindən biri də Bəhreynin məscid, hüseyniyyə və məktəblərindəki kitabxanalara çoxlu kitab bağışlamaqla onları gücləndirməsi idi. O, Bəhreynin ana müxalifət partiyası olan "əl-Vifaq" partiyasının funksionerlərindən idi, dostları arasında əxlaqı, istedadı və dindarlığı ilə tanınırdı. Onun siyasi fəallarla, xüsusən də Bəhreyn şüərlərinin lideri Şeyx İsa Qasimlə yaxın əlaqəsi vardı.

Fəxravi əza məclislərini idarə etmək üçün məhərrəmlikdə iranlı təbliğatçılar dəvət edir, yoxsullara kömək məqsədi ilə xeyriyyə mərkəzləri açır, Ərbəin karvanları təşkil edir, Ali-Xəlifə rejiminə qarşı media fəaliyyəti göstərir, məmurların fəsadlarını ifşa edirdi.

Ərəb ölkələrində İslam oyanışı başlayandan sonra Bəhreyndə də etirazlar genişləndi, Ali-Xəlifə rejimi Ərəbistanın icazəsi ilə etirazçıları öldürməyə başladı. Bu zaman Şeyx Kərim Fəxravi aksiyalarda fəal iştirak etməsindən əlavə, Bəhreyn inqilabına və Ali-Xəlifə hökumətinin cinayətlərinə dair xəbərləri də yayırdı. Hökumət məmurları geniş fəaliyyətlərinə görə onun yaşadığı evə hücum edib bir hissəsini uçurdular, əşyalarını dağıtdılar. O, evinin polis tərəfindən dağıdılmasına dair şikayət ərizəsini apararkən, 2011-ci ilin 4 aprelində polis idarəsində həbs edildi və səkkiz gündən sonra 49 yaşında işgəncə səbəbindən həyatını itirdi. Bu əziz şəhidin 12 apreldə baş tutan dəfn mərasimi Həmd ibn Ali-Xəlifəyə və onun cinayətlərinə qarşı etiraz aksiyasına çevrildi.

Həmin günlərdə həbsxanadan azad edilmiş Nasir əl-Rəs əl-Mənar şəbəkəsinə müsahibəsində deyirdi: "Etirazçılara qarşı işgəncə o qədər şiddətli idi ki, məhkum özünə ölüm arzulayırdı. Biz canımızın bədənimizdən çıxdığını hiss edirdik. Şeyx Kərim Fəxravini mənim gözlərim önündə o

qədər vurdular ki, daha bədəni tərپənmirdi. O, Bəhreyn rejiminin muzdurlarının güclü işgəncəsi altında dünyasını dəyişdi və işgəncə şəhidi oldu".

Bəhreyn dövləti Fəxravinin böyrək çatışmazlığından öldüyünü bildirsə də, ailəsi jurnalistlərə onun çox sağlam olduğunu, heç bir xəstəlikdən əziyyət çəkmədiyini söylədi. Onun güclü işgəncə altında öldürüldüyünü dəfn iştirakçılarına paylanan şəkillər də sübut edirdi. Bu əziz şəhidə o qədər işgəncə vermişdilər ki, qolları, ayaqları, beli, çiyinləri, hətta başının bir hissəsi göyərmiş, qaralmışdı. Görünür, Bəhreyn rejimi onun bütün fəaliyyətlərinin intiqamını səkkiz gündə almağa çalışmış.

Bəhreyn Müstəqil Hüquq Komitəsinin məlumatında deyilir ki, Fəxravi işgəncə zamanı "Allahu-əkbər" qışqırılmış və onun şəhid olmasına işgəncə ilə böyrəklərinin sıradan çıxarılması səbəb olmuşdur.

Hacı Kərim qarşı işgəncə faktları və onun şəhadət xəbəri mediada, beynəlxalq təşkilatlarda və insan hüquqları təşkilatlarında geniş əks-səda doğurdu. Sərhədsiz Reportyorlar Təşkilatı etiraz bəyanatı yayaraq, Bəhreyn dövlətindən işgəncələr haqda açıqlama verməsini, həmçinin bu şəhidin ölümü barədə dəqiq araşdırma aparıb günahkarların mühakimə edilməsini tələb etdi. YUNESKO-nun Baş direktoru İrina Bokova da bəyanatla çıxış edib, Hacı Kərim Fəxravinin ölümünə dair təhqiqat komissiyasının yaradılmasını tələb etdi. Bokova bu dəyərli şəxsiyyət barədə jurnalistlərə demişdi: "Kərim Rəşid Fəxravi azad media və plüralizm müdafiəçilərindən idi. Bu prinsip isə YUNESKO təşkilatında vətəndaşların hüquqlarına hörmətin vacib yoludur".

Həbsdən azad olunmuş məhbusların sözlərindən və insan hüquqları təşkilatlarının araşdırmalarından başa düşülür ki, Səudiyyə müzdurları çoxlu işgəncələrdən sonra mübarizlərin qanlı cəsədləri üzərinə işəyir, onları müxtəlif yollarla təhqir edirdilər. Qaniçən Bəhreyn rejimi son illərdə çoxlu şiə mübarizlərini həbs etmiş, Ayətullah Şeyx İsa Qasimi müalicə bəhanəsi ilə ölkədən çıxarmışdır. Bu dəyərlı din alimi bir müddət Nəcəfdə qalandan sonra İrana gedib Qum şəhərində sakin oldu.

Şeyx Fəxravi fəaliyyətlərinə, Bəhreyn inqilabçıları arasında şəxsiyyətinin dəyərinə görə Şəhidlər şeyxi ləqəbini qazanmışdır.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Bürhanəddin Rəbbani (Əfqanıstan)

Bürhanəddin Rəbbani 1940-cı ildə Əfqanıstanın şərqində yerləşən Bədəxşan vilayətinin Feyzabad bölgəsində dünyaya göz açıb. O, Əfqanıstan mücahidlərinin önəmli liderlərindən biri, Əfqanıstan İslam Cəmiyyəti Partiyasının rəhbəri və bu ölkədə siyasi İslamın əsasını qoyanlardan olmuşdur.

Bürhanəddin ilk təhsilini doğulduğu Bədəxşan vilayətində və Kabildə almış, sonra Kabil Dövlət Universitetinin Şəriət fakültəsinə daxil olmuş, 1968-ci ildə Misirin əl-Əzhər universitetinin magistratura pilləsində İslam fəlsəfəsi fakültəsini bitirərək ölkəsinə dönmüş, Şah Məhəmməd Zahirin sekulyar islahatlarının müxaliflərindən birinə çevrilmişdir.

Asılı və sekulyar hökumətə qarşı

Bürhanəddin Rəbbani 1971-ci ildə Əfqanıstan İslam Cəmiyyəti Partiyasını yaratdı. Bu partiya uzun vətəndaş müharibəsi illərində çoxlu eniş-yoxuşlardan keçib təcrübələr topladı.

Məhəmməd Davud xan Zahir şahın əleyhinə çevriliş edib hakimiyyət başına keçəndən sonra Bürhanəddin Pakistana getdi, Davud xana qarşı silahlı hücumlara rəhbərlik etməyə başladı. Mücahidlər illərlə vuruşandan sonra 1992-ci ildə Kabilə girdilər və Bürhanəddin Rəbbaninin başçılığı ilə ilk hökumətlərini qurdular.

Talibana qarşı mübarizə

Taliban 1996-cı ildə hökmranlığa başlayandan sonra Rəbbani öz vətəni Feyzabad şəhərinə qayıtdı, Talibana qarşı cəbhə yaratmaqda mühüm rol oynadı. Talibanın nəzarətində olan bölgələrdən fərqli olaraq, Bürhanəddinin nəzarətində olan bölgələrdə qız və qadınlar məktəb və universitetlərdə təhsil alır, evdən bayırda işləyə bilirdilər.

Əhməd Şah Məsudun şəhadətindən sonra Talibana qarşı vuruşan qüvvələri birləşdirmək Bürhanəddin Rəbbani üçün əsas problemə çevrildi. Şəhid Rəbbani SSRİ-yə bağlı hökumətlərlə sona qədər vuruşdu, Sovet qoşunlarının ölkədən çıxarılmasını və hakimiyyətin əfqanıstanlı mücahidlərə verilməsini tələb etdi.

Talibandan sonra

2001-ci ildə Amerikanın hücumundan sonra Əfqanıstanın prezidenti kimi tanınan Bürhanəddin Rəbbani hakimiyyəti rəsmən müvəqqəti hökumətin başçısı

Hamid Kərzaya təhvil verdi. O, Kərzayın rəhbərlik etdiyi hökumətin tənqidçilərindən idi. Onun 2004-cü il prezident seçkilərində iştirak etməsi gözlənilirdi, ancaq son dəqiqələrdə bu qərarından daşındı, 2005-ci ildə isə parlament seçkilərində iştirak edib deputat seçildi. O, parlamentdə Hamid Kərzay hökumətinə müxalif olan və bir sıra keçmiş mücahid şəxsiyyətlərin də yer aldığı fraksiyanın rəhbəri idi. Lakin fraksiyanın önəmli şəxsiyyətlərindən bir qrupu 2009-cu il prezident seçkilərində sərt dönüş edərək, cənab Kərzayın namizədliyini dəstəklədilər.

Milli Barışıq Ali Şurası

Rəbbani 2010-cu ildən ömrünün axırına qədər Hamid Kərzayın sərəncamı ilə yaradılmış Əfqanıstan Milli Barışıq Ali Şurasının sədri kimi fəaliyyət göstərdi. Şəhadətindən sonra bu vəzifə onun böyük oğlu Səlahəddin Rəbbaniyə həvalə olundu. Bu şuranın vəzifəsi Əfqanıstanda davamlı sülhə nail olmaq və qarşıdurmalara son vermək məqsədi ilə Talibanla müzakirə aparmaqdan ibarət idi.

Şəhadəti

Bürhanəddin Rəbbani 20 sentyabr 2011-ci ildə evində baş verən intihari əməliyyatdan şəhadətə qovuşmuşdur. Partlayış zamanı Milli Barışıq Ali Şurasının üzvlərindən bir qismi onun evində iki Taliban nümayəndəsi ilə müzakirə aparırdı. Taliban nümayəndələrinin biri başına doladığı papağın arasına bomba yerləşdirmişdi.

Bürhanəddin Rəbbani Talibanın müxaliflərindən idi. Şəhadətindən bir müddət qabaq döyüslərdə və intihar

 m liyyatlarında uşaqlardan istifadə etdiyinə görə onları sərt tənqid etmişdi.

Şəhid Rəbbani terrordan bir həftə qabaq " slam oyanışı" beynəlxalq iclasında iştirak etmək   n Tehrana getmiş, Ayətullah Xamenei ilə də görüşmüşdü. Terror əməliyyatı onun doğum günündə ba  tutdu. Şəhid edildiyi zaman Rəbbaninin 71 yaşı tamam olurdu.

Ruhu  ad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Həsən Şatiri (İran)

Hisam Xoşnevis ləqəbli Həsən Şatiri 1962-ci ildə İranın Simnan şəhərinin Sufiabad kəndində doğulmuş, 2013-cü ildə Livanda şəhadətə qovuşmuşdur. O, Livanın bərpasına məsul şəxs idi.

Həsən Şatiri İraq-İran müharibəsində Keşikçilər korpusunun Mühəndis bölməsində xidmət etmiş, müharibədən sonra bir müddət Xatəmül-ənbiya quruculuq qərargahının texniki və mühəndislik üzrə rəis müavini vəzifəsində çalışmışdı. O, 33 günlük İsrail-Livan müharibəsindən sonra Livanın bərpasına məsul şəxs təyin edildi, Dəməşq-Beyrut yolundakı avtomobilinin İsrail hərbiçiləri tərəfindən vurulması nəticəsində şəhadətə qovuşdu.

İraq-İran müharibəsi zamanı döyüş bölgələrindəki yolların çəkilməsinə rəhbərlik edən Şatiri müharibədən sonra Kürdüstan və Əfqanıstanda bərpa fəaliyyətləri ilə də məşğul olmuşdu. O, Hisam Xoşnevis ləqəbi ilə Livanın cənubunda təmir qərargahının rəisi kimi Amerikanın sanksiya siyahısına düşmüşdü.

Şəhid Şatirinin Suriya və Livanda gördüyü təmir-bərpa işlərinə nümunə kimi kilsələrin, yol və körpülərin təmirini, habelə İsrailə Livan sərhədində Qüds məscidinin inşasını göstərmək olar. O, bərpa işlərində yalnız şiələrə xas yerləri deyil, əvvəlcə kilsələri və əhli-sünnə məscidlərini təmir etmişdi. Müharibədə dağıdılmış körpü və yolların təmiri, yenidən tikilməsi, livanlılar üçün din və mədəniyyət mərkəzlərinin inşası bu əziz şəhidin səmərəli fəaliyyətlərinin nəticəsidir. Livanın müharibədən çıxmış uşaqları üçün parklar salınması da Şəhid Şatirinin əməyinin məhsuludur.

Şatiri Livandan öncə müharibədən çıxmış Əfqanıstanda da təmir-bərpa işləri ilə məşğul olmuşdu. Onun korpusdakı mühüm vəzifələri aşağıdakılardan ibarətdir:

- * Həmzə Seyyidüş-şühəda qərargahının texnika və mühəndislik üzrə rəis müavini

- * İsfahan korpusunun mühəndislik üzrə komandir müavini

- * Xatəmül-ənbiya qərargahının texnika və mühəndislik üzrə rəis müavini

- * Korpusun Əfqanıstandakı tikinti-inşa layihələrinin rəhbəri

- * Livanın Təmir-bərpa qərargahında İran nümayəndəsi

- * İranla Əfqanıstan arasındakı 120 km-lik beynəlxalq magistralın tikintisinə rəhbərlik

- * Kirman vilayətində Seyrcan bəndinin tikintisinə rəhbərlik

- * Zəngənə düzündə əkin sahələrinin salınması layihəsinə rəhbərlik.

Livan Hizbullahının İcra şurasının sədr müavini mühəndis Sultan Əsəd, Məhəbbət memarı kitabında yazır: "Həsən Şatirinin Livan Hizbullahına və Seyid Həsən

Nəsrullaha xüsusi sevgisi və müqavimətə hörməti cihad və mücahidlərə misilsiz eşqindən irəli gəlirdi". Seyid Həsən Nəsrullahın rəhbərliyini Allah tərəfindən lütf hesab edən Şatiri Livanda işləməyi Hizbullah yanında fəaliyyət imkanı hesab edirdi.

Şatiri Livana gedəndən sonra ilk olaraq, Hizbullahın Baş katibi Seyid Həsən Nəsrullahla görüşmüş, öz vəzifələrini açıqlamış və onun ilkin razılığını almışdı. O, Şatiriyə adını dəyişdirməyi məsləhət görmüş, təklif etmişdi ki, insanlara başqa adla təqdim olunsun. Mühəndis də dərhal qəbul edib, "Hisam Xoşnevis" ad-soyadını götürmüşdü. O, şəhid olana qədər həmin ləqəblə tanınırdı.

Şəhid Həsən Şatiri Simnanın Qüds düşərgəsində bəsiclərin toplantısında çıxışı zamanı demişdi: "Bəsic təşkilatı İslam inqilabının ən böyük nailiyyətidir. Bu təşkilat inqilabdan bu yana həmişə əsas problemlərin açarı olmuşdur. Bəsicin funksiyası yalnız İranla məhdudlaşmır, o, dünya məzlumlarının müqəddəs simvolu və xilaskarıdır. Bəsic bu gün qloballaşmaqdadır və Beynəlxalq İslam Bəsici dünya məzlumlarının problemlərini həll edəcəkdir".

Bu gün Yəməndə, İraqda, Livanda, Əfqanıstanda və Pakistanda könüllü insanların müxtəlif ümumi işlərdən ötrü birləşdiyini görəndə bu böyük şəhidin sözünün dəqiqliyini anlamaq olur.

Şəhid Şatirinin dost və əməkdaşlarından olmuş Kazim Darabi deyir: "Mən tikinti-təmir işlərində təxminən beş il onunla birlikdə çalışmışam. Əminəm ki, Livanın şiə və sünni müsəlmanları, məsihiləri və duruziləri onun sionist cəlladlar tərəfindən şəhid edildiyinə görə çox narahatdırlar. Çünki o, şiə, sünni və məsihi arasında heç bir fərq qoymurdu, Livanın müharibədən zərər çəkmiş bölgələrinin bərpası üçün əlindən gələni edirdi. Sionist

rejimin Livan əleyhinə 33 günlük müharibəsindən sonra mühəndis Şatiri və əməkdaşları bu ölkənin cənub bölgələrinin bərpa üçün böyük işlər gördülər, Livanın yollarını, körpülərini və müxtəlif mərkəzlərini təmənnəsiz olaraq, bərpa etdilər".

Həsən Şatirinin şəhadətindən sonra Livanın rəsmi şəxsləri və müxtəlif partiyaları bu terroru qınadılar. Seyid Həsən Nəsrullahdan əlavə, Livan Ərəb Tövhid Partiyası da bəyanat yayaraq bildirdi: "2006-cı ilin 33 günlük müharibəsindən sonra xarabalıqları bərpa etməkdə böyük fəaliyyətlər göstərmiş Şatirinin qətl qorxaq addım idi. Terror və qətl ənənəsini yaymaq, İslam və Qurandan uzaqlaşmış təkfirçi cərəyanların düşüncəsinin təbliği məqsədilə baş tutmuşdur. Biz qorxmaz müqavimət komandiri İmad Müğniyənin şəhadətinin beşinci ildönümündə ümmət şəhidlərinin qanı bahasına əldə edilən, müsəlmanların başucalığına və qürur duymasına səbəb olan parlaq qələbələr dövrünü yada salırıq. Biz ümməti müdafiə, müqavimət və Fələstinin azadlığı yolunun şəhidləri ilə əhdimizi bir daha yeniləyirik".

Livanın oxaxtkı Xarici işlər naziri Adnan Mənsur Hacı Həsən Şatirinin namərdcəsinə terror edilməsini qınayaraq demişdi: "Livan və livanlılar bu əziz şəhidin xidmətlərini heç zaman unutmayacaqlar. Terrorçular əllərini öz ölkəsinə və qardaş ölkələrə xidmət etmiş bir insanın qanına batırdılar. Belə dəyərli şəxsiyyətləri qətlə yetirən terrorçuların əxlaq və insanlıqdan xəbərləri yoxdur. İranlı heyət indiyədək Livanda yüzlərlə dini, elmi, mədəni və infrastruktur layihəsi həyata keçirmişdir. Livan xalqı bu heyətin humanitar xidmətlərinə şahiddir. Şəhid Şatirinin Livan üçün gördüyü işlər Livan və İran xalqları arasındakı dostluğu daha da möhkəmləndirmişdir. Bu böyük

şəxsiyyətə qarşı sui-qəsd düşmənin güclü İran-Livan əlaqələrinə zərbə vurma cəhdidir və bu iki qardaş ölkə arasındakı dostluqdan necə narahat olduğunu göstərir".

Şəhid Hacı Qasim Süleymani Şəhid Şatirinin ildönümündə demişdi: "Hisam Xoşnevis yalnız Livan xarabalıqlarını bərpa etmədi, Livanın və region əhalisinin qəlbini də fəth etdi və İslam dünyasının qələbələrini tamamladı".

Həsən Şatiri bir ömür fəaliyyətdən sonra 2013-cü ilin 12 fevralında 50 yaşında arzusuna çatdı, Dəməşq-Beyrut yolunda qaniçən İsrail silahlılarının avtomobilinə açdığı atəşlər nəticəsində şəhadətə qovuşdu, cəsədi izdihamlı müşayiətdən sonra vətəninə torpağa tapşırıldı.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Şeyx Məhəmməd Səid Ramazan əl-Buti (Suriya)

Əhli-sünnənin Əşəri firqəsinə və Şafei məzhəbinə mənsub din alimi Məhəmməd Səid Ramazan əl-Buti 1929-cu ildə Türkiyənin Botan bölgəsində, Cizrə rayonunun Cilika kəndində kürd ailəsində dünyaya göz açmışdır. O, dörd yaşında olarkən atası Atatürkün anti-İslam siyasətlərinə görə ailəsini Türkiyədən Dəməşqə aparmışdı.

Məhəmməd Səid uşaqlıqdan xüsusi istedadı ilə seçilir, yaşlılarından fərqlənirdi. O, atasının yanında təhsilə başlayıb etiqad mövzularını, İslam Peyğəmbərinin həyatını və ərəb qrammatikasını öyrəndi, orta təhsilini Dəməşqdə başa vurub 1953-cü ildə Qahirədə əl-Əzhər universitetinə daxil oldu.

Buti elmi baxımdan yüksək səviyyədə idi, bir çox müəllimləri və dostları onun Təhsil nazirliyində yüksək vəzifələrdə çalışacağını düşünürdülər. Lakin o, nazirliyin imtahanında iştirak etmədi. Bunun əsas səbəbi dinlə bağlı idi. Butinin atası düşünürdü ki, pul qazanmaq üçün göstərilən hər hansı dini fəaliyyət yolverilməzdir. O da

atasının sözünə görə konkursda iştirak etməkdən imtina etdi, ancaq sonra atası razılaşıdı və o, imtahanlara qatıldı.

Səid Ramazan konkursu müvəffəqiyyətlə arxada qoyub şəriət müəllimi seçildi. O, eyni zamanda təhsilini davam etdirib 1965-ci ildə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinə aldı və beləliklə, universitetlərə yolu açıldı. Dəməşq Dövlət Universitetinin Şəriət fakültəsində müqayisəli fiqh, İslam araşdırmaları, fiqh üsulları, İslam etiqadları və Peyğəmbərin (s) həyatı kimi dərsləri tədris edib əvvəlcə universitetin dosenti, sonra isə kafedra müdiri oldu. O, türk, kürd və ingilis dillərini də bilirdi, Omada İslam Mədəniyyəti Cəmiyyətinin və Oksford Akademiyası Ali Məclisinin üzvü idi. Yüksək elmi səviyyəsi, cəlbədicə şəxsiyyəti, ünsiyyət bacarıqları və fəaliyyətləri onu ərəb dünyasının dəyərli bir aliminə çevirmişdi.

Doktorluq dərəcəsinə alandan bir qədər sonra Dəməşqin ən mühüm məscidi olan Əməvi came məscidi ona verildi, əl-Buti orada imam və xətib kimi fəaliyyətə başladı. Nitqi və qələmi əxlaqlı və bədii idi, o, ümumi maraqları düşünürdü. Buna görə də, çox tezliklə insanların rəğbətini qazandı.

Buti Suriyada sələfilik və vəhhabilik təbliğatından xəbərdar olduğuna görə dərs, xütbə və kitablarında onların düşüncə yanlışları barədə məlumatlar verir, Əhli-sünnənin dörd fiqh məzhəbini və Əşəri etiqad firqəsini müdafiə edirdi. "Sələfilik mübarək bir dönmədir, İslam məzhəbi deyil" kitabı onun sələfilik və vəhhabiliyə qarşı ən önəmli əsərlərindəndir. Kitabın güclü əsaslandırılmaları bəzi vəhhabiləri qəzəbləndirdi, onlar öz ardıcılıqlarını bu kitabı oxumaqdan çəkirdilər. Buti bu kitabda deyirdi: "Əhli-sünnəni fiqh məzhəblərindən çəkirdirib məzhəbi bidət sayanların özləri Sələfi məzhəbini yaratmışlar. Sələfilik də

bidətdir. Bizim saleh sələflərimiz müqəddəs bir nəsil olub, ancaq onlar vahid məzhəbi təmsil etməyiblər, fikir ayrılıqları da çox olub. Biz sələfiliyi bir zaman kəsiyi bilirik, məzhəb saymırıq".

Ramazan əl-Buti daha çox yazıçı idi, onun 60-dan çox əsəri qalmışdır. "Sələfilik mübarək bir dönmədir, İslam məzhəbi deyil", "İslam şəriətində məsləhət qaydaları", "Ona batil yol tapa bilməz", "Peyğəmbərin həyatı" və "İslam şəxsiyyətləri" kitabları onların ən mühümlərindən sayılır.

Suriyanın televiziya izləyiciləri üçün prezident Bəşşar Əsəddən sonra ən tanınmış şəxs Buti idi. O, Əşəri inanclarına və dörd Əhli-sünnə məzhəbinə dair əhəmiyyətli tədqiqatçı sayılırdı.

Məhəmməd Səid Ramazan əl-Buti gərginliklə dolu müasir çağda əsas fəaliyyəti dini müdafiə və dindarlıqdan ibarət olan mütəfəkkirlərdən idi. O, ailəsinə və yaşadığı dönmə görə xüsusi tərbiyə almışdı, düşüncə və əməllərində dinin əsasları oturmuşdu. Bununla yanaşı, müasir dünya ilə tanışlığına görə başa düşürdü ki, bəşərin təcrübələrindən istifadə etmədən və ən mühüm səciyyəsi müsəlmanlar arasında birlikdən ibarət olan əsl İslama qayıtmadan dini örnəyi qorumaq mümkün deyil. Bu xüsusiyyəti onun bir neçə fərqli profilə malik olmasına gətirib çıxarmışdı: Bir tərəfdən mübariz fəqih kürsüsündə oturmuş dəyərli din alimi idi; bütün xalqa xitab edir, izdihamlı xütbələr söyləyirdi. Eyni zamanda universitet müəllimi idi; İslam prinsiplərini və dini məsələləri elmi üsullarla və dəqiq şəkildə bəyan edirdi. Digər tərəfdən də siyasi rəhbərlik üçün etimadlı müşavir idi; müsəlman liderlərə nəsihətlər verir, siyasi kurslarını islah etmək üçün yol göstərirdi.

Buti, mötəbərliyinə tekstual dəlil olmayan dini məsləhətlərə dair klassik və yeni yanaşmaları neytrallaşdıraraq Şiə baxışlarıyla da məqbul olan sistemli görüş təqdim edirdi. Ümumi olaraq, iddia etmək olar ki, İslam dünyası həm Şiə, həm Əhli-sünnə daxilində Buti kimi klassik mövqeləri mötədil və təhrifsiz şəkildə tərif edib, dini birliyə sözün əsl mənasında zəmin yaradan, sekulyarizmə qarşı vahid cəbhə formalaşdıran yazıçı və mütəfəkkirlərə ehtiyaclıdır.

2011-ci ildə Suriyada iğtişaşlar başlandı və etirazlar tədricən öz mahiyyətini dəyişib Bəşşar Əsədə qarşı silahlı qiyama çevrildi. Tamamilə bəlli idi ki, Suriya və İraq öncədən düşünülmüş və planlaşdırılmış şəkildə təkfirçi qruplaşmaların silahlı hücumlarına məruz qalacaqdı. Əks-təqdirdə, bir neçə günün içində belə təşkilatlanma baş tuta bilməzdi. Buti xalq etirazlarının əvvəlində dövlətin etirazçılara qarşı sərt tədbirləriylə bağlı xəbərdarlıqlar verir, düşünürdü ki, silahlı qiyam ziyanlıdır, böyük maraqların və təhlükəsizliyin məhvindən başqa bir nəticəsi olmayacaq. Odur ki, Buti silahlı müxaliflərə qarşı çıxır, onları tutduqları yoldan çəkəndirməyə çalışırdı.

Buti dövlət əleyhinə silahlı qiyamı haram bilir, bunun vətəndaş müharibəsinə və daxili iğtişaşlara səbəb olacağını düşünürdü. Terrorçu və təkfirçilər bu mövqeyindən sonra onun kitablarını yandırdılar və barəsində təkfir hökmü çıxardılar.

Buti Bəşşar Əsəd hakimiyyətini dəstəkləməsinə baxmayaraq, etirazçılara qarşı sərt tədbirləri də pisləyir, hərbi qüvvələri bundan çəkinməyə çağırırdı.

Şəhadəti

Şeyx Məhəmməd Səid Ramazan əl-Buti nəhayət, 2013-cü ilin 21 martında, 83 yaşında, həmişəki kimi dini elmləri tədris edərkən Dəməşqin şimalındakı "Həyy əl-Məzrəə" bölgəsinin İman məscidində törədilən intihari partlayış nəticəsində öz nəvəsi də daxil olmaqla 42 nəfərlə birlikdə şəhadət məqamına ucaldı. Suriya Səhiyyə nazirliyinin verdiyi məlumata görə, bu hadisədə 84 nəfər də yaralanmışdı. Hadisə müsəlmanları və Suriya xalqını çox kədərləndirdi.

Bu əllamə şəhid islahat üçün sərt üsullardan istifadə etməyi düzgün saymırdı, belə siyasi cərəyanlara, xüsusən də vəhhabiliyə qarşı 1993-cü ildə "İslamda cihad" kitabını yazmış, çoxlu təhqir və təkfiirlərə məruz qalmışdı.

Youtube video portalına yerləşdirilmiş materialdan görünür ki, Şeyx Yusif Qərzavi Bəşşar Əsədi dəstəklədiklərinə görə Əllamə Butini və tərəfdarlarını batil təbliğatçı adlandırmış, ona "şəxsiyyətsiz və ağılsız" deyərək dövlətin bütün dəstəkçilərinin, o cümlədən hərbcilərin, vətəndaşların və din alimlərinin öldürülməsini istəmişdi.

Butinin şəhadəti çoxlu tənqidi reaksiyalar doğurdu. BMT-in Baş katibi, Təhlükəsizlik Şurası, Misir, Suriya, Əlcəzair və İran rəsmiləri bu terroru pislədilər. Lakin Ərəbistandakı yüksək vəzifəli vəhhabi şeyxi olan Əbdürrəhman əl-Sədis və bir çox sələfi böyükləri hadisədən sevindiklərini ifadə etdilər.

Bəzi şəxslər əl-Buti kimi böyük din alimlərinə qarşı terror əməliyyatlarını əl-Qərzavi kimi şəxslərin söz və fətvalarının nəticəsi hesab etsələr də, Qərzavi Qətərin Dohə şəhərindəki cümə xütbələrində belə bir iddia ilə çıxış

etdi: "Buti mənim dostum idi. Mən Allahın onu hidayət etməsini arzulayırdım, ancaq o, hidayət olunmadan dünyadan köçdü".

Əllamə Buti kimi böyük şəxsiyyətlərin zamanın harasında durduqlarına və hansı yolda addımladıqlarına tarix özü hökm verəcək.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Şeyx Həsən Şəhatə (Misir)

Əl-Əzhər universitetinin müəllimlərindən və Şiə liderlərindən olmuş Həsən Məhəmməd Şəhatə 23 iyun 2013-cü ildə Misirdə radikal sələfilər tərəfindən faciəli şəkildə şəhid edilmiş, cəsədi təhqirlərə məruz qalmışdır. Vəhhabi muzdurları onu döyüb yarıcan etdikdən sonra motosikletə bağlamış, ev və hüseyniyyənin ətrafında yerlə sürümüşdülər. O, şiəliyi qəbul etmiş Əhli-sünnə alimlərindən idi və vəhhabilərin fəaliyyətlərini çox tənqid edirdi.

Həsən ibn Məhəmməd ibn Şəhatə 1946-cı ildə Misirin əl-Şərqiyyə vilayətinin Hərbit rayonunda Hənəfi məzhəbli bir ailədə dünyaya göz açmış, uşaqlıq və yeniyetməliyini orada keçirib əl-Qiraat ali təhsil mərkəzinin Quran elmləri fakültəsinin magistratura pilləsini bitirmişdi. Əl-Əzhər universitetinin tanınmış müəllimlərindən olmuş Məhəmməd Seyid Təntavi onun müəllimi olmuşdu. Həsən Şəhatə araşdırmaçı alim idi, çox yüksək nitq qabiliyyəti vardı, 1973-cü ildə Misir ordusunun mühəndis-istehkam

birlişməsinə ruhlandırmaq işində çalışmış, tele-radio aparıcısı olmuşdu. Buna görə də, bütün ölkədə tanınırdı.

Əvvəllər Əhli-sünnə vaizi olmuş Şeyx Həsən 1996-cı ildə Əhli-beyt məzhəbini qəbul etmişdi. O, əl-Əzhərin sıradan bir alimi deyildi, Misirin hazırkı din alimlərinin bir çoxunun müəllimi olmuşdu. Onda uşaqlıqdan İmam Əli (ə) sevgisi vardı. O zaman şiə olmasa da, müəllimlərinə deyirmiş: "Siz nə istəyirsiniz, deyin, lakin Peyğəmbər (s), Əmirəlmöminin (ə), Zəhra (ə), Həsən (ə) və Hüseyn (ə) vahid kökdürlər, eyni meyvələri var".

Şeyx Həsənin Əhli-beyt məzhəbinə dönüşü təsadüfən baş tutmamışdı, əlliillik araşdırma, düşüncə və diskussiyaların nəticəsi idi. Hələ şiəliyi qəbul etmədən öncə də onu şiə adlandırırdılar. O, 1996 və 2009-cu illərdə şiəliyin təbliği ittihamı ilə bəzi şiələrlə birlikdə həbs olunmuşdu. Hüsni Mübarəkin prezidentliyi dövründə də həbs olunmuş, ölkədən çıxışına qadağa qoyulmuşdu.

Şeyx Şəhatə ilk dəfə 1996-cı ildə Əhli-beyt məzhəbinin təbliği ittihamı ilə həbs olunanda Allah-Taaladan istəmişdi ki, onu heç zaman bu ittihamdan ayırmasın. Şeyx Həsən bundan sonra məscid imamlığından, dini və televiziya fəaliyyətlərindən və xarici ölkələrə səfərdən məhrum edildi. O, ikinci dəfə 2009-cu ildə 360 misirli şiə ilə birlikdə həbs olundu.

Şeyx Həsən Əhli-beyt məzhəbini qəbul edəndən sonra minbərlərdən öz etiqadlarını təbliğ etməyə başladı, Misirdə minlərlə insan onun haqq sözlərini eşidib Əhli-beytə qarşı fitri sevgisini bu şəxsiyyətdə gördü və onun tərəfdarına çevrildi.

Bu dalğa Misirdə sürətlə yayılırdı, insanlar onun sözlərini bir-birinə danışdırlar. Məhz buna görə təəssübkeş vəhhabilər onu özlərinə təhdid hesab etdilər,

düşündülər ki, Şiə cərəyanlarına liderlik potensialına malik şəxs olduğu üçün onu ortadan götürmək lazımdır.

Şeyx Həsən Şəhatə 23 iyun 2013-cü ildə əl-Cizə vilayətinin Əbu Müslim kəndində 15 Şəban bayramına hazırlaşarkən üç min sələfi tərəfindən mühasirəyə alındı, namərdcəsinə, faciəli şəkildə şəhadətə yetirildi. Onu dəyənəklə o qədər döymüşdülər ki, bədənində can qalmamışdı. O vəziyyətdə bir motosikletə bağlayıb öləndək yerlə sürmüşdülər.

Bu din aliminin şəhadəti İraq və İranda Şiə müctəhidlərinin sərt etirazlarına səbəb oldu. Müctəhidlərdən Safi Gülpayiqani, Həkim, Məkarim Şirazi, Nuri Həmədani, Musəvi Ərdəbili, Sübhani və Ələvi Qorqani bəyanatlar yayaraq, Misir hökumətindən cinayətkarların cəzalandırılmasını istədilər. Onun şəhadəti münasibəti ilə Tehrandə keçirilən məclisdə Ayətullah Xameneinin ofisinin rəhbəri Ayətullah Gülpayiqani də iştirak etmişdi.

Şeyx Həsən Şəhatə Əhli-beyt məzhəbi və Şiə hüseyniyyələrinə qarşı güclü media hücumlarının başladığı zaman, 2012-ci ilin iyul ayında Hərbit kəndinin hüseyniyyəsində də nisbi etiraz və hücumla üzləşmişdi. Lakin kənd əhalisi oradakı şiələrə qarşı heç bir kobudluq etməmişdilər. Sual yaranır ki, 2013-cü ildə şiələrin şəhadəti ilə nəticələnən bu qanlı cinayət hansı səbəbdən baş verdi? Bu cinayətlər, şübhəsiz ki, Misirin dini mərkəzlərinin, o cümlədən, əl-Əzhərin də rol oynadığı təbliğatlardan irəli gəlirdi. İslam oyanışından, Hüsni Mübarəkin devrilməsindən və Məhəmməd Mursinin prezident seçilməsindən sonra Misirin bəzi yerlərində sələfilik və radikal təmayüllər də artmışdı. Belə ki, Şeyx Həsən Şəhatənin şəhadəti xalqın, bəzi yerlərdə hətta yerli

polislərin də gözü önündə baş tutmuşdu. Hüsni Mübarəkdən sonra hakimiyyətə gəlmiş islamçıların mövqeyindəki bu radikallığı Suriyaya və Bəşşar Əsədə qarşı da müşahidə etdik.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Zakzaki qardaşları (Nigeriya)

Ruhani alim və Nigeriya şüalarının lideri olan Şeyx İbrahim İbn Yaqub Zakzaki 1953-cü ildə İmam Mehdiinin (ə) doğum günündə Nigeriyanın şimalında yerləşən Zariya şəhərində dünyaya göz açmışdır. O, ilk təhsilinə Zariyada başlamış, 71-75-ci illərdə Kanu şəhərində siyasət və iqtisadiyyat elmlərini öyrənmiş, sonra Zariyaya qayıdıb ölkənin ən böyük universiteti olan Əhmədu Bello Universitetində təhsilini davam etdirmişdir. Onun təhsil dövrü İran İslam İnqilabı ilə eyni zamana təsadüf edirdi.

Zakzaki əvvəldə Maliki məzhəbinin ardıcılı olmuş, sonradan Əhli-beyt məzhəbini qəbul etmişdi. O, səksəninci və doxsanıncı illərdə bir neçə dəfə həbs olunmuşdu. İrana səfəri zamanı İmam Xomeyni ilə görüşmüş və qəlbində inqilab atəşi yaranmışdı. Bundan sonra xüsusi fəaliyyətlərinə başlayan Şeyx İbrahim Afrikada şüaların əsas müraciət mərkəzlərindən birinə çevrilmiş və milyonlarla insanı Əhli-beyt məzhəbinə yönəltdi.

Şeyx Zakzaki deyir:

"İrana getməzdən öncə bir müsəlman kimi bəzi fəaliyyətlərlə məşğul idim, hökumətimizin müsəlman olmasını, ölkəni idarə etməyimi arzulayırdım. Çünki bizim hökumətimiz kommunist idi. Mən İrana gedəndən sonra bütün baxışlarım dəyişdi. Bizim İmam Xomeyninin təlimlərinə ehtiyacımız vardı.

Allahın köməyi ilə səksəninci illərdə Nigeriyada İslam hərəkatı başlandı. Bu hərəkat Surə İslam Təşkilatından ayrılmışdı, onu İslam dünyasına inteqrasiya etmək missiyasını üzərinə götürmüşdü. Biz bu təşkilatda şiə-sünni söhbətləri etmirdik, deyirdik ki, müsəlmanıq. Lakin səksəninci illərin sonlarından hökumət və bəzi şəxsiyyətlər bizə hücum etməyə başladılar, dedilər ki, siz şiəsiniz. Təbii ki, biz də "Şiə deyilik" deyə bilməzdik. Deyirdilər ki, siz şiəsiniz və İslamınızın bizimki ilə fərqli olduğunu düşünürsünüz. Onları çox başa salmağa çalışdıq ki, biz şiəyik, siz sünni, eyni zamanda hər ikimiz müsəlmanıq, İslamı qəbul edirik. Onlar bizi dinləmir, israr edirdilər ki, biz fərqli adamlarıq. Nigeriya xalqı malikidir. Mən İslam təhsilimi Maliki məzhəbinə məxsus bir mədrəsədə almışam, orada müxtəlif kitablar oxumuşam. Bu təhsildən sonra şiəliyi araşdırıb öyrənmək mənə asan oldu".

Şeyx Zakzaki Əhli-beyt məzhəbini düzgün təbliğ etməklə minlərlə, hətta milyonlarla insanı şiə etmişdi. Bu, vəhhabizm və beynəlxalq sionizm üçün ən böyük təhlükə signalı idi. Buna görə qərara gəldilər ki, hansı yolla olursa olsun, onu məhdudlaşdırsınlar, ya da məhv etsinlər. Lakin şeyxi öldürmək onlara baha başa gələ bilirdi. Onlar böhtan atmaqla onu həbs etməyə, hüseyniyyəsinə və təşkilatını dağıtmağa çalışdılar.

Şeyx Zakzakinin yeddi oğlu, iki qızı vardı. Üç oğlu Qüds yürüşündə onlarla insanla bərabər şəhadətə qovuşdu, digər övladları da bir müddətdən sonra Nigeriya ordusunun evinə hücumunda şəhid oldu.

İndi onun Məhəmməd adlı bir oğlu, Nəsibə və Süheyra adlı iki qızı yaşayır. O, indiyədək altı oğlunu İslam yolunda vermişdir. Övladlarının yaşı az olsa da, ataları kimi düzgün yolda olmuşlar. Ordunun evə hücumu zamanı özü də yaralanmış və həbs olunmuşdu.

2014-cü il Qüds qətləmi

25 İyul 2014-cü ildə Zariya şəhərində keçirilən Qüds yürüşündə Şeyx Zakzakinin tərəfdarlarından 35 nəfər vuruldu. Onların üçü onun oğulları idi. Britaniya İslam İnsan Haqları Komissiyası 2014-cü ilin oktyabrında bu qırğın barədə xüsusi məruzə hazırlamışdır.

2015-ci ilin 12 dekabrında Nigeriya şialəri növbəti dəfə hücumə məruz qaldılar. Ordunun hücumu nəticəsində çoxları şəhid oldu, yaralandı. Bu hücum Zariyanın Bəqiyyətullah hüseyniyyəsinin uçurulmasına səbəb oldu, Nigeriya İslam hərəkatının bir neçə funksioneri, o cümlədən, Şeyx Məhəmməd Turi, Doktor Mustafa Səid, İbrahim Osman və Cimmi Qlima da şəhadətə qovuşdu.

Zakzaki və həyat yoldaşı məhkəmənin qərarıyla Nigeriya pul vahidi ilə 50 milyon cərimələndilər, 2015-ci ilin dekabrından 2018-ci ilin yanvarına qədər naməlum yerdə saxlandılar. Yalnız həkimi şeyxlə görüşə bilirdi. 2019-cu ilin 22 yanvarında güclü təhlükəsizlik tədbirləri altında məhkəməyə müraciət edib araşdırma aparılmasını istədilər.

Zakzakinin azadlığını tələb edən yüzlərlə tərəfdarı 2019-cu ilin iyulunda dövlət binalarının ətrafına toplaşdı. Polis atəşdən və gözyaşardıcı qazdan istifadə edib onları dağıtmağa çalışdı. Bu qarşıdurmalarda da iki nəfər öldürüldü, 40-dan çox insan həbs edildi. Nigeriya İslam Hərəkatı elan etdi ki, Zakzakinin azadlığından əmin olmayınca yürüşləri davam etdirəcəyik. Çünki o, təcili şəkildə xarici ölkələrin birində müalicə olunmalıydı.

Reaksiyalar

Bu hadisələrdən sonra dünyanın müxtəlif müstəqil İslam təşkilatları sözügedən cinayətləri qınadılar, İngiltərə İslam İnsan Haqları Komissiyasının sədri Məsud Şəcərə Şeyx Zakzakinin sağlıq durumu barədə narahatlığını ifadə edərək, Nigeriyadakı müsəlmanlara qarşı qırğınları öncədən planlaşdırılmış addım adlandırdı. Müctəhidlərdən Safi Gülpayiqani, Ələvi Qorqani, Nuri Həmədani və digərləri Nigeriya müsəlmanlarına qarşı hücumu pislədilər.

Zariya – şiələrin qətlgahı

Zariya Nigeriyanın ən mühüm şiə şəhəridir. Nigeriya İslam Hərəkatının rəhbərləri orada yaşayırlar. Zariyanın Bəqiyyətullah hüseyniyyəsi Nigeriya şiələrinin əsas mərkəzi sayılır. Şiələrin Ərbəində, imamların doğum və şəhadət günlərindəki ən böyük toplantıları, Şeyx İbrahim Zakzakinin Quran təfsiri, Nəhcül-bəlağə və digər dərsləri bu hüseyniyyədə baş tutur.

Nigeriyanın şimal bölgələrinin şiələri hər il Ərbəin mərasimində iştirak etmək üçün Bəqiyyətullah hüseyniyyəsinə toplaşırlar. Bu mərasim Nigeriya şiələrinin

ən izdihamlı mərasimlərindəndir. Orada bəzi Əhli-sünnə mənsubları da iştirak edirlər.

Nigeriya ordusunun 2015-ci ildə şiələrə hücumu zamanı, icazəsiz tikildiyini bəhanə edərək hüseyniyyəni uçurdular.

Şeyx Zakzaki övladlarının şəhadəti barədə deyir: "Mərasimin axırlarında birdən hücum başladı. Boko-haram terrorçuları əksəri qadın və uşaqlardan ibarət olan insanlara atəş açmağa başladılar. Bu hadisədə 34 nəfər öldürüldü, 180 nəfər yaralandı. Boko-haram bəzi insanları tutub, işgəncə vermək üçün aparmaq istəyirdi. Mənim üç oğlum da tutulanlar arasındaydı. Əliyə güllə dəydi, Əhmədlə Həmid isə o qədər işgəncə olunmuşdular ki, şəhadətlərindən sonra onları tanıya bilmirdim. Əlinin ayağı o qədər zədələnmişdi ki, huşunu itirmişdi. Onu xəstəxanaya apardılar. Boko-haram terrorçuları ona kömək etmək istəyən bir nəfəri də vurdular".

O həmçinin əlavə edir: "Öldürülənlərin çoxu, o cümlədən mənim övladlarım tələbə idilər. Bu hadisə Fələstində baş verənlərə oxşayır. Bu da İsrail və onun muzdurları tərəfindən həyata keçirilmişdir. Hətta atılan güllələr də İsrail istehsalı idi".

Sözügedən hücumlarda Nigeriya şiələrinin lideri Zakzakinin Əhməd, Həmid, Mahmud, Həmd, Hümeyd və Əli adlı oğulları şəhadətə qovuşdu. Altı şəhid atası həyat yoldaşı Zinətlə birgə əsir tutulub ən ağır fiziki şəraitdə saxlandı. Şeyx Zakzakinin həyatda qalması möcüzəyə bənzər bir şeydir. Onun başındakı qəlpələr hər an vəziyyətini ağırlaşdırı bilər. O, altı övladını İslam və Əhli-beyt yolunda qurban vermiş, özü də şəhadətə hazır olan azsaylı şəhid atalarındandır.

Ruhları şad, yolları davamlı olsun!

Şəhid Seyid Həmid Təqəvifər (İran)

Seyid Həmid Təqəvifər 1959-cu ilin 12 sentyabrında Əhvazın Karun rayonunun Əbu Dəbis kəndində anadan olmuşdur. Atası ağa Nəsrullah İmam Musa Kazimin (ə) nəvələrindən və Təlguri seyidlərindən idi, əsil-nəsəbi Məscid-Süleyman şəhərinin yaxınlığında dəfn olunmuş yeddi şəhiddən birinə çatırdı. O, orta təhsilini Şüştərin yoxsul bölgələrindən olan Dərxəzinə, Əbu Dəbis və Cəngiyyə kəndlərində və Sədi liseyində almışdır.

Seyid Həmid İslam inqilabından öncə Quran dərslərinin təşkilində iştirak edir, Şeyx Əhməd Kafinin moizə məclislərinə qatılırdı. Onun Əhməd Duləfi, Şeyx Hadi Kərəmi və Şəmxani qardaşları kimi inqilabçı fəallarla əlaqəsi vardı, Ümidbəxş qardaşları, Həmid Silavi və Əhməd Duləfi Nəvar kimi şəxslərin vasitəsilə İmam Xomeyninin bəyanatlarını əldə edib Əbu Dəbisdə və ətraf kəndlərdə yayırdı.

İnqilab ərəfəsində 18 yaşında olan Təqəvifər təxminən bütün yürüzlərdə fəal iştirak edir, öz bölgəsində inqilabçı kimi tanınırdı.

Əhvazın Sədi liseyində Şəhid İsmayıl Dəqayiqi, Möhsün Rzayi və Əli Şəmxani ilə tanış olmuş, “Mənsurun” qrupuna qoşulmuşdu.

Seyid Həmid inqilabdan sonra Keşikçilər korpusuna üzv oldu, Xuzistanda əks-inqilabçı qüvvələrə qarşı döyüşlərə qatıldı. İraqın keçmiş Bəəs rejiminin İrana hücumundan sonra isə vətəninini müdafiə etmək üçün cəbhəyə yollandı, atasını və qardaşlarını da dəvət etdi, onlar da rəğbətlə cəbhələrə getdilər. 1979-cu ildə Keşikçilər korpusuna qoşulandan sonra Süsəngird və Şadiqan korpuslarının komandiri və Ramazan qərargahının komandir müavini kimi vəzifələrdə çalışdı, İraq torpaqlarındakı fəaliyyətlərə rəhbərlik etdi, iraqılı əsirləri dindirmə komissiyasının üzvü kimi fəaliyyət göstərdi.

Müharibənin əvvəlindən axırına qədər cəbhədə olmuş Seyid Həmid Süsəngird cəbhəsində kəşfiyyat-diversiya birləşməsini yaratmış və sonralar Ramazan qərargahına komandir təyin edilmişdi.

Seyid Həmidin atası Seyid Nəsrullah Təqəvifər 1983-cü ildə Xeybər əməliyyatında, qardaşı Seyid Xosrov Təqəvifər də Vəlfəcr-8 əməliyyatında şəhadətə qovuşdu, özü isə şəhidlər karvanından uzaq düşdü. Buna görə həmişə qəlbində böyük kədər vardı, həzrət Zeynəbin davamçısı olan, həyat yoldaşının və övladının şəhadəti qarşısında böyük səbir nümayiş etdirmiş anası isə ona təskinlik verirdi. O, İslam inqilabının əvvəllərində əks-inqilabçı qüvvələrin xarici müstəmləkəçilərin təhriki ilə törətdiyi iğtişaslara qarşı mübarizədə mühüm rol oynayırdı, ərəb dilini bildiyinə görə düşmənin beşinci kolonu kimi fəaliyyət göstərən Ərəb Xalq Təşkilatının üzvlərini ələ keçirirdi.

Seyid Həmidin sadə həyat tərzi vardı, dəbdəbədən qaçırdı. O, çox vaxt oruc tutur, dövlət əmlakından çox diqqətlə istifadə edirdi. Özü korpusun böyüklərindən olub dövlət imkanlarından istifadə edə bilsə də, idarə avtomobilindən və sürücüdən istifadə etmirdi, bir dəfə sui-qəsdə məruz qalsa da, mühafizəçi qəbul etmir, adətən motosikletlə və ümumi nəqliyyat vasitələri ilə gedib-gəlirdi. O, tapşırıqlarını yerinə yetirmək üçün əlindən gələni edirdi. Ona bir iş tapşırılanda ən gözəl şəkildə yerinə yetiriləcəyinə hamı əmin olurdu. Vəzifə və tapşırıq yerində adi qüvvələr kimi işləyirdi, komandir olsa da, tikinti işində çalışan hərbiçiləri ilə birlikdə çalışırdı. O, stol arxasından ofis işləri görməyi sevmirdi, həmişə cəbhələrdə ağır işlər ardıcaydı. İnqilabın qələbəsindən otuz ildən artıq vaxt keçməsinə baxmayaraq, bu ruhiyyəsini qoruyub saxlamışdı. Vəzifə, post və zahiri şəxsiyyət onun üçün önəmli deyildi, kasıblarla oturub-dururdu.

Seyid Həmid 1979-cu ildə xalası qızı ilə ailə qurmuşdu. Toyu Əhvaz korpusunun ovaxtkı mərkəzinin həyətində keçirilmişdi, komandiri ağa Şəmxani, mərhum Hüseyn Pənəhi və Hacı Sadiq Ahəngəran çıxış etmişdi. O, dörd qız atasıydı. Sənət adamlarından olan həyat yoldaşı xanım Pərvin Muradi şəhidin əxlaqı barədə deyir: "Seyid Həmid mehriban və qayğıkeş idi, məni sənət fəaliyyətlərimə həvəsləndirirdi. Teatrda işləməyimə qarşı çıxmırdı, hətta dəstək də verirdi. Bir dəfə teatrdan sonra gördüm ki, zalın bayırında məni gözləyir. Soruşdum ki, bəs içəri niyə girməmişən? Dedi ki, teatrına tamaşa etmək istəyirdim, ancaq bilet bitmişdi. Mən də sənin adını verib növbəsiz girmək istəmədim. Onun əxlaqı belə idi".

Xanım Muradi həmçinin öz xatirələrində əlavə edir:

"Bir gecə qapımız bərk döyüldü. Həmid tez qapını açdı. Psixoloji durumu yaxşı olmayan qonşu qadınlardan biri idi. Yoldaşıma dedi ki, mən gördüm, sən bizim evimizdən oğurluq edən adamı öz evində gizlətdin. Həmid dedi ki, biz yatmışdıq, heç nədən xəbərimiz yoxdur. Lakin qadın səsini qaldıraraq ısrarla sözünü təkrarladı. Həmid ona dedi ki, gəl içəri, özün hər yeri axtar. O qadın evə girdi, çarpayıların altına, şkafların içinə qədər hər yeri axtardı, axırda xəcalətlə bayıra çıxmaq istəyəndə Həmid dedi ki, bu gecə yorğunsunuz, mənim yoldaşıma qonaq olun, sabah gedərsiniz. O isə razılaşmadı. Gedəndən bir qədər sonra qonşudan qışqırtı səsləri gəldi. Bildik ki, başqa qonşuya qarşı da eyni iddianı edib, ancaq onlar onu döymək istəyiblər. Həmid müdaxilə edib mübahisəni yatırdı".

Şəhid Təqəvifər müharibədən sonrakı fəaliyyətlərini korpusun Qüds qüvvələrində davam etdirdi, 2011-ci ildə korpusdan təqaüdə çıxdı. Lakin onun rəsmi məsuliyyətinin sonu əxlaqi və dini məsuliyyətinin sonu olmadı, zülmə qarşı mübarizə məsuliyyəti bu dəfə onu xarici ölkələrdə gedən döyüşlərə apardı. Ona görə, İslam sərhəd tanımır, Peyğəmbərin (s) və Əhli-beytin adı çəkilən hər yer İslam torpağıdır.

İmperializmin əli bu dəfə dövrün xəvarici olan təkfirçi qruplaşmaların əbasının altından çıxdı, muzdur təkfirçilər məzlum İraq və Suriya xalqlarına hücum etdilər, Əhli-beyt məqbərələrinin hörmətini sındırdılar. Şəhid Seyid Həmid Təqəvifər bu dəfə də döyüş meydanına atıldı, Əhli-beyt hərəmlərini müdafiə etmək üçün İraqa yola düşdü, Səudiyyə və sionizmə bağlı olan İŞİD qüvvələrinə qarşı döyüşlər başlayanda müsəlman qardaşlara təlim keçməyə başladı. Bölgənin coğrafiyasını və dilini yaxşı bildiyinə

görə onun səmərəli fəaliyyətləri terrorçu qruplaşmaların bir çox planlarını alt-üst etdi. Düşmən onun başına mükafat təyin etdi, İŞİD snayperləri bu əziz şəhidi vurmaq üçün uzun müddət pusqu qurdular. İraq müqavimət qüvvələrini toplamaqda onun xüsusi rolu olmuşdu, Həşd əl-şəbi könüllülər təşkilatının yaradılmasında Hacı Qasim Süleymani və Əbu Mehdi əl-Mühəndisə böyük köməklər etmişdi.

İŞİD İmam Hadi (ə) və İmam Əsgərinin (ə) məqbərələrini raketlə vurduqdan sonra üç gün davam edən Samirra əməliyyatında terrorçular Şəhid Təqəvifərin cəsur komandirliyi sayəsində geri çəkilməmişlər.

2014-cü ilin 27 dekabrında günorta namazından sonra Bələd şəhərinin yaxınlığında "Məhəmməd Rəsulullah (s)" adlı bir əməliyyat başladı. Seyid Həmid bəzi döyüşçüləri ilə birlikdə digər qüvvələrə dəstək məqsədilə irəlilədi, rəşadətə vuruşandan sonra bir İŞİD snayperinin gülləsinə tuş gəldi. Həmin vəziyyətdə döyüş yoldaşlarına vəsiyyət etdi ki, geri çəkilməyin, uşaqların əziyyətləri hədəf etməsin. Sonra hamıdan halallıq istəyib şəhadətə qovuşdu. Bəzi yoldaşları deyirdilər ki, bir İŞİD snayperi gündüzlər elektrik dirəyinin başındakı böyük bir paylayıcı qutusunun içində pusqu qurubmuş. Onun işi yalnız Seyid Həmidə tapıb vurmaq olmuşdu. Sonra döyüşçülər onu cəhənnəmə vasil etdilər. İraq döyüşçüləri Şəhid Təqəvifəri Əbu Məryəm çağırırdılar. Sonradan onun şəhid olduğu və başqa bir neçə yerdə xatirə lövhəsi vuruldu.

Beləliklə, Seyid Həmid Təqəvifər bir ömür cihad və mübarizədən sonra 27.12.14 tarixində, Əhli-beyt hərəmlərini müdafiə edərkən İmam Mehдинin (ə) doğulduğu Samirra şəhərində təkfirçi İŞİD qüvvələri tərəfindən şəhadətə yetirildi. Onun pak cəsədi Əhvaza

aparıldı, Karun şəhərində izdihamın müşayiəti ilə atasının məzarı yanında dəfn edildi.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Cihad İmad Müğniyə (Livan)

Cihad İmad Faiz Müğniyə Livan Hizbullahının yüksək rütbəli komandirlərindən olmuş Hacı Rizvan ləqəbli İmad Müğniyənin oğlu və Müğniyə ailəsinin dördüncü şəhididir. O, 1991-ci ilin 2 mayında Livanın Teyr Dəbba bölgəsində dindar ailədə dünyaya göz açmışdır. Uşaqlıq və yeniyetməliyini Beyrutda keçirmiş Cihad şəhadəti zamanı Beyrut Dövlət Universitetinin İdarəetmə fakültəsinin tələbəsi idi.

İŞİD terror təşkilatı Suriyada güclənib ərazilərini genişləndirəndən sonra livanlı qüvvələr onların ölkələrinə girişinin qarşısını almaqdan ötrü Colan bölgəsində müxtəlif müdafiə mövqeləri qurdular. Bu bölgənin komandiri isə 24 yaşlı gənc Cihad Müğniyə idi.

İlk tanınma

İnsanlar Cihad Müğniyə ilə ilk dəfə Şəhid Hacı Qasim Süleymanın anasının yas məclisində tanış oldular.¹ Hacı Rizvanın oğlu düz Şəhid Süleymanın arxasında dayanıb qonaqlarla salamlayırdı. O, arabir Hacı Qasimin çiyindən öpür, bəzən də hacı dönüb onunla pıçıladaşırdı. Onların arasındakı bu səmimi münasibət diqqətləri cəlb elədi. Hacı Qasim onu bəzi qonaqlara təqdim edirdi, onlar da gülürüzlə onu qucaqlayırdılar. Həmin günlərdə bəzi media qurumlarında onun İmad Müğniyənin oğlu olduğu bildirildi. O, atasını 17 yaşında itirsə də, bəziləri düşünür ki, strateji düşüncə və hərbi taktika baxımından atasına çox bənzəyirdi, yaşı az olsa da, Livan Hizbullahının ən mahir komandirlərindən biri idi. Bəlkə də demək olar ki, İnkilab Rəhbərinin İslam inqilabının ixracının nəticələrindən bildiyi, üzərində dəfələrlə təkid göstərdiyi doxsanıncılar nəslinin bir nümayəndəsi idi. Gəncliyin əvvəlində, təhsilini davam etdirmək və yüksək rifah içində yaşamaq imkanı ola-ola təhlükə dolu bir yola qədəm qoyan Cihad sonralar yüzillik yolu bir gecədə qət edəcəkdə.

Hizbullahdakı fəaliyyətləri

Livan Hizbullahı İran və Suriyanın köməyi ilə Colanda mühüm bazalar qurmuşdu. Bu bazaların ilk rəhbəri Şəhid İmad Müğniyənin oğlu Cihad Müğniyə, ikinci rəhbəri isə 2008-ci ildə İsrailə Livan arasındakı əsir mübadiləsi zamanı azadlığa çıxan Səmir Quntar idi.

---

¹ Mərhum Fatimə Süleymani 9 sentyabr 2013-cü ildə 90 yaşında vəfat etmişdir.

Hizbullah təşkilatı bu bölgədə müxtəlif müdafiə mövqeləri yaratmış, minə yaxın canlı qüvvə yerləşdirib təkfirçilərin Livana girişinin qarşısını almışdı.

İsrailin "Haaretz" qəzeti İsrailin Qəzzəyə qarşı müharibəsində Colandan atılan 107 mm çaplı katyuşaların oradakı Hizbullah qüvvələri tərəfindən atıldığını iddia etmişdi.

Livan Hizbullahı Colandakı komandirlərinə qarşı terrorla bağlı bildirmişdi: "Sionist rejimin helikopter hücumuna və İmad Müğniyənin oğlunun öldürülməsinə qarşı misilsiz üsul və miqyasda cavab veriləcək".

"Yediot-Aharonot" adlı sionist qəzetinin hərbi analitiki Aleks Fişman bildirdi ki, İranın bu əməliyyatın şəhidlərinin, o cümlədən Cihad Müğniyənin dəfninə dair ümumi rəsmi çağırışı regiona və dünyaya bu məzmununda bir mesaj ötürdü: "Biz qisas alacağıq!"

Colan bölgəsi və Cihad Müğniyənin komandirliyi

CNN televiziya kanalının saytında gedən məlumata görə, Azad Suriya Ordusunun Hərbi təhlükəsizlik idarəsi Hizbullahın Cihad Müğniyəni Colan bölgəsinə komandir təyin etdiyi barədə məlumat əldə etmişdi.

Suriyada hökumət müxaliflərinin Milli şurasının rəhbər heyətinin üzvü olan Muid Qəzlan sözügedən kanala müsahibəsində demişdi: "Azad Suriya Ordusu Hizbullahın Colan bölgəsində geniş imkanlara malik olduğunu təsbit etmişdir. Onlar hətta strateji Təll əl-Harə zonasına nəzarət edirlər. Əldə olunmuş məlumatlar göstərir ki, Hizbullahla bağlı mərkəzlərin Colan sərhədlərində yerləşmiş

birleşmələrlə əlaqəsini təmin edən xüsusi imkanları vardır".

Silahlı müxaliflər bu bölgədə irəliləyib Qüneytərə keçidini və Təll əl-Harə bölgəsini ələ keçirəndə məsələnin əhəmiyyəti daha da artdı. Bu hadisə bölgənin strateji xəritəsinə böyük təsir etdi. Lakin daha sonra Hizbullah geniş hücumlarla və diversiya əməliyyatlarıyla müxalif qüvvələri məğlub edib bölgəyə nəzarətini bərpa edə bildi. Bütün bunlar Cihadın hərbi idarəçiliklə bağlı xüsusi istedad və bacarıqlarından xəbər verirdi.

Nəhayət, Cihad Müğniyə 2015-ci ilin 28 yanvarında Hizbullah komandirləri və iranlı hərbi müşavirlərlə birlikdə İsrailə baxan Colan yüksəkliklərində İsrail ordusunun helikopterləri tərəfindən raket hücumuna məruz qaldı. Avtomobil karvanına qarşı həyata keçirilən bu hücumda onunla birgə Hizbullah qüvvələrindən bir neçə nəfər və iranlı general Məhəmmədəli Allahdadi şəhadətə qovuşdu.

Cihad İmad Müğniyə Livanın müxtəlif bölgələrindən gəlmiş çoxlu insanın müşayiəti ilə atasının məzarı yanında dəfn olundu. Cənazə namazını Hizbullahın Siyasi Şöbəsinin sədri Seyid İbrahim Əmin əl-Seyyid qıldı.

Cihad Müğniyənin şəhadəti Livan cəmiyyətinə böyük emosional təsir göstərdi. Livanlı müğənni Culya Petros evlərinə gedib Müğniyə ailəsinə başsağlığı verdi. Deputat Mərvan Fəriz bu hücumu pisləyərək dedi: "Hizbullahın cavabı ağır olacaq. Gərək İsrail bundan ibrət dərsi alsın, bilsin ki, Livan və Suriyaya hər bir təcavüzə müqavimət və Suriya ordusu tərəfindən cavab veriləcək".

HƏMAS-ın sözcüsü Sami Əbu Zöhri isə bu barədə demişdi: "HƏMAS Hizbullah komandirlərinə qarşı

hücumu pisləyir və onu İsrailin bölgədə sabitliyi pozmağa dair əbəs cəhdi kimi qiymətləndirir".

Fikirləri

Şəhid Cihad Müğniyə müxtəlif tədbirlərdə çıxışlar etmişdir. Onun ən önəmli çıxışı atasının şəhadətinin ildönümündə Dəməşqdə etdiyi çıxışdır. O həmin çıxışında deyirdi:

"Biz ölümlə bağlı şəhadəti və böyüklüyü seçmişik. Biz elə adamların övladlarıyıq ki, ölüm onların yollarını tanıdır. Çünki onlar ölüm vasitəsilə Allah yanında zirvəyə ucalır, müjdə dolu xoş həyata başlayırlar. Onlar həyatı yalnız gözləri önündən keçən bir bulud bilmiş, buna görə heç kimin görmədiyini görmüş, heç kimin hiss etmədiyini hiss etmişlər.

Biz elə adamların övladlarıyıq ki, vətən sərhədlərini müdafiə yolunda gözəllikdən başqa bir şey görməyiblər. O vətən ki, biz onu nə qədər təhlükəli olsa da, tərk etməyə xəcalət çəkirik. Biz başıuca dayanırıq və fəxr edirik ki, illərlə davam etmiş cihadın, eşq və iradə ilə, şəhadətlə bağlanmış ixlaslı gözlərin meyvələriyik.

Biz elə məktəblərin övladlarıyıq ki, orada azad yaşamağı, təhlükəsizliyi yalvararaq istəməmək, dilənməmək öyrədilir. Biz öz haqlarımızı azadlıq və başucalığımıza qurban deyilmiş qanlarımızla geri alırıq.

Biz öyrənmişik ki, qanlı döyüş zamanı silah çıxarmasan, qul bazarına çıxarılmış bir qul olacaqsan və orada heç bir mərhəmət olmayacaq.

Biz buraya gəlmişik sionist düşməne deyək ki, tökdüyün bu qanlar Qüds və Fələstin yolunda axan sellər olacaq. Biz gəlmişik şəhidlərin yolu ilə gedən mübariz və

mücahidlərə deyək ki, yerin sabitliyi sizin dirənişinizdən, göyün sabitliyi sizin möhkəmliyinizdəndir. Biz də and içmişik ki, silahlarımızı yerə qoymayaq və sərhədləri tərk etməyək.

Bu gün buraya gəlmişik deyək ki, biz sizin yolunuzla gedəcəyik: eşq və cihad yoluyla, qələbəyə əzm yoluyla. Ey Şeyx Rağib! Ey Seyid Abbas! Ey Hacı İmad! Siz yolu işıqlandıran çıraqlarsınız. O yolda sizdən sonra da çıraqlar yandırılıb. Biz bütün dünyaya göstərəcəyik ki, azadlıq necə əldə olunur və qanla qələbə necə həyata keçir.

Sözümün sonunda ağamız və mövlamız olan dövrün imamı həzrət Mehdiyə – hamımızın ruhu onun ayağının tozuna fəda olsun – demək istəyirəm: Ey bizim ağamız və mövlamız! Allah-Taaladan bizə şəhidlik istə. Biz Allah yolunda son nəfəsimizə qədər dayanacağıq. Qurbanlıq və xoşluq dolu bu yolda ən böyük arzumuz ruhlarımızı bu müqəddəs yolda, Hizbullahın bayrağı və Allah-Taalanın qələbə çətrinin altında qurban verməkdir".

Cihad Müğniyə İnkilab Rəhbəri Ayətullah Xamenei ilə görüşəndə demişdi ki, onun üçün Allahdan şəhidlik istəsin. Rəhbər də buyurmuşdu: "Siz də atanızın yolunu davam etdirəcəksiniz".

Hacı İmad oğluna həqiqətən uyğun ad seçib onu Cihad adlandırmışdı sübut etsin ki, həyat əqidə və cihaddan ibarətdir. Şəhid Cihad Müğniyə də bunu çox yaxşı sübuta yetirdi.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Əlirza Təvəssüli (Əfqanıstan)

Əhli-beyt hərəmlərini müdafiə edən Fatimiyyun briqadasının banisi və komandiri olmuş Əbu Hamid ləqəbli Əlirza Təvəssüli 1962-ci ildə Əfqanıstanda dünyaya göz açıb, altı yaşında atasını, bir neçə ildən sonra da anasını itirib.

Kommunistlərin hakimiyyəti dövründə, 78-79-cu illərdə Əfqanıstanda beş minə yaxın vətəndaş, o cümlədən Əlirzanın qardaşı Məhəmmədəmin Təvəssüli həbs olundu. 2013-cü ildə məlum oldu ki, o, kollektiv məzarlarda diri-diri basdırılıb. Yayılan məlumatlardan əldə olunur ki, onların cinayəti Xomeyniçi¹ olmaq imiş.

İranda inqilab qələbə çalanda Əlirza yeniyetmə idi. Böyük qardaşı öldürüləndən sonra ailəsi İrana mühacirət etməyə məcbur oldu, İmam Rzanın (ə) məqbərəsinin yerləşdiyi müqəddəs Məşhəd şəhərinə köçdü. Valideynlərini itirən Əlirza qardaşının təklifi ilə İsfahan və Qumda hövzə təhsilinə başladı. O, təhsillə yanaşı tikinti

---

¹ İslam inqilabının əvvəllərində bir çox ölkələrdə İmam Xomeyninin tərəfdarlarını xomeyniçi adlandırırdılar.

işlərində çalışır, özünün və ailəsinin dolanışığını təmin etmək üçün yorulmadan işləyirdi.

İraqın keçmiş Bəəs rejimi İrana hücum edəndən sonra İranda yaşayan əfqanıstanlılar Əbuzər batalyonunu yaradıb Kürdüstanda vuruşmağa başladılar. Bir dəfə azyaşlı Əlirza gizlicə əfqanıstanlıların avtobusuna minib Kürdüstana getdi, orada mətbəx və təmizlik işlərində çalışmaqla, döyüşçülərin ayaqqabılarını mazlamaqla məşğul oldu. O, cəbhədən qayıtarılandan bir müddət sonra yenə döyüşə yollandı.

Sovet ordusu Əfqanıstandan çıxandan sonra vətəninə qayıdan Əlirza Şəhid Əbdüləli Məzarinin rəhbərlik etdiyi Vəhdət adlı Şiə partiyasının tərkibində partizan təlimləri keçdi, Taliban güclənəndə onlarla döyüşlərə qatıldı. Talibanla döyüşlərdən onun alnında yara, dizində və ürəyinin yaxınlığında qəlpələr yadigar qaldı. Bu döyüşlər zamanı ağır texnikadan istifadə təlimi keçib komandır oldu. Onun xüsusi məharəti Əfqanıstanın Taliqan şəhərindəki qələbələrə səbəb oldu. O, 2000-ci ildə ailə qurdu, Allah ona bir oğul və iki qız verdi.

Taliban devriləndən sonra yenə İrana qayıdan Təvəssüli yaralarından dolayı bir müddət istirahət etməyə məcbur oldu, ancaq ikinci övladı dünyaya gələndən sonra Məşhədin Gülşəhr bölgəsində kompüter proqramlarının tədris mərkəzini açdı. Bir ildən sonra isə Suriyada müharibə başladı. O, hər cümə günü Nüdbə duasında çıxış edərək dostlarını cihada həvəsləndirirdi. Beləliklə, 2013-cü ilin yazında 21 nəfərlik bir dəstə yaradıb Əhli-beyt hərəmini müdafiə etməyə yollandı.

Suriyada altı ay vuruşandan, bir neçə şəhid verəndən sonra hərəm müdafiəçisi olan əfqanıstanlı mücahidlərdən ibarət Fatimiyyun təşkilatını yaratdı. Əfqanıstanlı

mücahidlərin sayı artandan sonra Xeybər adlı doqquz qrup yaradıldı. Fatimiyyunun ilk tapşırığı Əbu Hamidin rəhbərliyi altında Suriyada hava limanını mühafizə etmək oldu. Bundan sonra həzrət Zeynəbin hərəminin ətrafını, Təll-Əzan, Duxaniyyə, Təll-Qərin və digər bölgələri təmizləmə əməliyyatları Əbu Hamidin başçılığı ilə Fatimiyyun tərəfindən həyata keçirildi.

Şəhid Əlirza Təvəssüli (Əbu Hamid), Şəhid Bəxşi (Fateh), Şəhid Hüseyni və Şəhid Kəlani Hacı Qasim Süleymaninin əməkdaşlığı ilə yaradılmış Fatimiyyun briqadasının təsisçiləri idilər. Onların məqsədi Dəməşqdəki müqəddəs məqbərələri qorumaq idi. Əlirza düşünürdü ki, şəxsi heyətə başçılıq etmək istəyən bir komandir onlarla yola getməli, etiraz və şikayətlərinə dözümlü yanaşmalı və hamıya örnək olmalıdır.

Həyat yoldaşının dediyinə görə, Əlirza tez-tez deyərmiş: "Müqavimət döyüşləri qurtaran deyil. Bu, axirəzamanın əlamətlərindəndir; axırda Qüdsün azadlığı və İmam Mehdiinin (ə) zühuru ilə nəticələncək. Müqavimət ruhu xalqlar arasında dirçəlməkdə, yayılmaqdadır. Biz əfqanıstanlılar mütləq bu prosesdə iştirak etməliyik".

O, həyat yoldaşının xarakterləri barədə deyir: "Şəhid Təvəssüli üç məsələyə qarşı çox həssas idi: birincisi hicab, ikincisi namaz, üçüncüsü də mütalibə. O, müştərək həyatı boyu güzgü kimi təmiz, o qədər səbirli və səmimi idi ki, varlığı evə və ailəyə rahatlıq bəxş edirdi. Ailə həyatı barədə geniş mütalibəsi vardı. Mən ondan çox şey öyrənmişəm. Evdə səbir ağacı, ailə və övladlarına arxada dayaq idi. Həmişə deyirdi ki, kitab oxuyaq, övladlarımızı tərbiyə etmək üçün müasir tərbiyə elmləri ilə tanış olaq. Özü də buna əməl edirdi. Tövsiyə edirdi ki, valideynlər

gərək güncəlləşib övladlarla yaxşı ünsiyyət qura bilsinlər. Deyirdi ki, övladlarımızı əməli şəkildə tərbiyə etmək üçün və bizi dinləmələrindən ötrü gərək onlarla dost olaq".

Şəhid Əbu Hamid işdən, fəaliyyətdən yorulmurdu, hətta kompüter tədris mərkəzində də elmi və mədəni işlərlə məşğul olurdu. O düşünürdü ki, İmam Mehdi (ə) əsgərinin istirahəti olmamalıdır. Çox yüksək təşkilatçılıq qabiliyyəti vardı, akademik hərbi təhsili olmasa da, ictimai bacarıqlarıyla yüzlərlə insanı idarə edə bilirdi. Döyüş yoldaşları deyirlər ki, Əlirza çox dözümlü idi, işində olduqca ciddi olmasına baxmayaraq, zarafatçı və tez bağışlayan adam idi.

Şəhid Təvəssüli dəfələrlə deyirdi: "Biz Şəhid Əbdüləli Məzarini lazımınca qiymətləndirməmişik. Onun biz Əfqanıstan şüalarının boynunda olan haqqı daha böyükdür. İmam Xomeyninin "Bu inqilab bütün yoxsullara məxsusdur" dediyi kimi, Şəhid Məzari də həmin baxışdan yanaşmış deyirdi ki, bütün milliyyətlərin haqqı qardaşcasına və bərabər şəkildə verilməli, ədalətə əməl olunmalıdır".

Xarakteri belə idi ki, cəbhədə əvvəlcə sırası şəxsi heyəti lazımı imkanlarla təmin edirdi, sonra digərlərini. Bu xüsusiyyəti İraq-İran müharibəsinin şəhid komandirlərindən öyrənmişdi. Döyüş yoldaşlarından biri deyir: "Çox soyuq bir yerdə görüşümüz vardı. İstilik cihazlarımız da yox idi. Bizə bir neçə soba gətirmişdilər. Şəhid Təvəssüli sobaları əvvəlcə uşaqların qaldığı otaqlara verir, axırını öz otağına aparırdı. Özünü heç vaxt digərlərindən ayırmır, döyüşçülərdə olmayan heç bir imkandan istifadə etmirdi. Onun vəsiyyətnaməsi yoxdur, amma həmişə verdiyi tövsiyələri yadıımızdadır. Tövsiyələrinin biri bu idi ki, həmişə gecə namazı qılın. Bu

namaz üzərində çox təkid göstərirdi, uşaqlara tapşırırdı ki, mütləq qılsınlar. Özü də buna əməl edirdi".

"İki cəbhədə qələbə çalsaq, Suriya əyləncə olacaq"

Əbu Hamidin müavinlərindən olmuş Şəhid Cavid Heydəri deyirdi:

"Şəhid Əbu Hamid həmişə deyirdi ki, biz üç fərqli cəbhədə vuruşuruq. Birinci cəbhə öz cəmiyyətimizdir. Bəzi adamlar şayiələrin və əks-təbliğatın təsiri altına düşüb deyirlər ki, əcnəbi bir ölkənin bizə nə aidiyyəti var; nə üçün başqa bir ölkədən ötrü ölməli, yaralanmalıyıq?.. Halbuki təkfirçilərlə bugünkü müharibə Yezid və Müaviyənin İmam Əli (ə), İmam Həsən (ə) və İmam Hüseyinlə (ə) müharibəsinin davamıdır. Biz bu cəbhədə qalib gəlsək, ikinci cəbhəyə çatacağıq. Bu, öz ailələrimizdir. İkinci cəbhədə bizi saxlayan amil evimizdəkilərin etirazları, sevgiləridir. Övladı döyüşə getmək istəyən ata-ananın məhəbbəti, yaxud gənc döyüşçünün öz həyat yoldaşına, uşaqlarına sevgisi ailələr tərəfindən cəbhəyə getməyə mane olan amillərdir. Bu sevgi, bu məhəbbət yaxşı bir şeydir, ancaq daha böyük məqsədə maneçilik törətməməlidir.

Əgər adam bu iki cəbhədən başıuca çıxsa bilsə, ən asan cəbhə olan döyüş cəbhəsinə çatar. Kafir və təkfirçilərə qarşı cəbhə ilk iki cəbhəyə nisbətən əyləncə kimidir".

Şanlı Fatimiyyun briqadası müqavimət cəbhəsinə yüzlərlə şəhid verməklə adını Əhli-beyt hərəmləri uğrunda fədakarlıq tarixinə qızıl hərflərlə yazdırdı.

Əbu Hamid illərlə mübarizə və döyüşdən sonra 28 fevral 2015-ci ildə Suriyanın Dəra şəhərində düşmənin

əks-hücumu və güclü raket atəşləri zamanı şəhid edildi. O, izdihamlı müşayiətdən sonra müqəddəs Məşhəd şəhərinin Rza (ə) behiştı məzarlığında torpağa tapşırıldı.

Şəhid General Qasim Süleymani Şəhid Təvəssülinin ailəsi ilə görüşdə demişdi: "Hər dəfə Əbu Hamidi görəndə daxilimdə böyük bir sevinc yaranırdı. Heyf ki, aramızdan tez getdi, arzusuna tez çatdı. Allaha şükür ki, özü izzətli olan Şəhid Əbu Hamid ailənizin, xalqınızın başını ucaldıb. İnşallah, özü də əziz İslam Peyğəmbəri və bütün Allah övliyaları ilə birlikdə olsun! Bir də deyirəm: Xoş sizin halınıza!"

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Mehdi Sabiri (Əfqanıstan)

Mehdi Sabiri 1989-cu ilin 3 aprelində müqəddəs Məşhəd şəhərində dünyaya gəlib, istedad və bacarıqlarına görə iyirmi dörd yaşında Fatimiyyun briqadasının Əli Əkbər bölüyünün komandiri təyin olunub. Sabiri ailəsində cihad yeni bir şey olmayıb, atası Talibana qarşı vuruşmuş mücahidlərdən olub. Mehdi Sabiri Suriya döyüşlərində böyük qəhrəmanlıqlar göstərmiş, sionist rejimin Colan yüksəkliklərində yaratdığı istehkam səddini məhv etməkdə müstəsna rolu olmuş Təll-Qərin əməliyyat planını hazırlamışdı. O, 2015-ci ilin əvvəllərində şəhadətə qovuşmuşdur.

Atası deyir:

"Mən müharibə zamanı, 1986-cı ildə dini təhsil almaq üçün təkbaşına İrana getdim, 16 yaşında Məşhəddə yaşayan dayım qızı ilə ailə qurdum. Mehdi 89-cu ilin aprelində orada dünyaya gəldi. Ondan sonra həyatımızda böyük irəliləyişlər baş verdi; həm maddi, həm də elm və təhsil baxımından. Allah Mehdi verəndən sonra həyatımız daha da gözəlləşdi. Mehdi balacalığından şirin

və gülürüz uşaq idi. Allaha şükür olsun, çox səmərəli övlad oldu.

Hələ məktəbə getməmiş Quranın təxminən bir cüzünü əzbərlədi. Güclü yaddaşı vardı. Quran hafizi olan Ustad Seyid Təbatəbai onda balaca idi. Atasının bir mərkəzi vardı, uşaqlara bir ildə bütün Quranı əzbərlədirdilər. Bəqərə və Ali-İmran surələrini əzbərləmiş iki yüz şagird arasından təxminən 80 nəfəri seçib götürürdülər. Mehdi orada da imtahan verib qəbul oldu. Lakin mən Əfqanıstana gedib-gəldiyimdən və orada problem yarandığından davam etdirə bilmədi.

Altı-yeddinci siniflərdə əza heyəti ilə tanış oldu. Bizim Ümm-əbiha adlı bir heyətimiz vardı. Mehдинin çox gözəl səsi vardı. Müəllimi çox yaxşı insan idi, bir məsciddə fəaliyyət göstərirdi. Xüsusən məhərrəmlikdə onu məscidə növhə oxumağa aparırdı. O, uşaqlıqdan əza heyətində böyüdü. O vaxt Qum televiziya kanalı təzə açılmışdı. Mehdi həzrət Əbəlfəzl Abbas barədə bir mərsiyə oxumuşdu, Qum kanalı da lentə alım efirə vermişdi. Bu mərsiyəni çox yaxşı oxuyurdu.

Məktəbdə həmişə əlaçı olurdu. Orta məktəbi bitirəndən sonra evimizi dəyişdik. Yeni məhəlləmizdə Əli Əkbər adlı bir əza heyəti vardı. Əli Əkbəri çox sevdiyinə görə oraya gedir, ən çətin işləri görürdü: xörək bişirir, paylayır, qab yuyurdu. Məhərrəm və səfər aylarında evdə tapılmırdı. O, Nişapur Dövlət Universitetinə qəbul olmuşdu, ancaq özünü Qumda təhsil almaq istəyirdi. Odur ki, Qumun özəl Pəyami-nur universitetinin Fiziki coğrafiya fakültəsinə qəbul oldu.

Suriyada böhran başlayandan hərəm müdafiəçilərinə qoşulmaq istəyirdi. Fatimiyyun qüvvələrinin ezam olduğu vaxtdan onunla maraqlanırdı, çox ısrarla getmək

istəyirdi. Mən əvvəldə icazə verdim, dedim ki, mənimçün problem yoxdur, ancaq gərək ananı razı salasan. Evin tək oğlu olduğuna görə anası üçün çox çətin idi, icazə vermirdi. 2014-cü ildə özüm Əfqanıstana getdim. Əfqanıstan əl-Qaidə və Talibanın mərkəzidir. Mən hər dəfə gedəndə hörmət əlaməti olaraq, ailəmdən icazə alıram. Mehdi dedi ki, icazə verirəm, ancaq gərək qayıdandan sonra mənim də Suriyaya getməyimə icazə verəsiniz. Mən dedim ki, yaxşı, ancaq mən gələndə qədər ananın razılığını al. Qayıdanda çox sevinirdi, anasını razı salmışdı. Avqustun axırlarında getdi.

Təkfirçilər Hücr ibn Ədinin məzarını uçuranda çox narahat olmuş, gecənin yarısına qədər ağlamışdı. Anası deyirdi ki, gecə yarısı ağladığını görüb ona yaxınlaşdım. Dedi ki, İmam Əlinin (ə) səhabələrinin məzarlarını uçururlar, əgər imkanları olsa, həzrət Zeynəbin hərəmini də uçuracaqlar. Anasına demişdi ki, eybi yox, sən mənim getməyimə icazə vermirsən, amma qiyamət günü həzrət Zeynəb, "Nə üçün oğlunu göndərmədin?" – deyə soruşanda özün cavab verərsən. Anası çıxılmaz vəziyyətdə qalmışdı. Deyirmiş ki, indi bir qapı açılıb, məlum deyil nə vaxtacaq açıq qalacaq, bəlkə də bağlandı. Hər halda, bundan sonra anası icazə verdi.

Sübh tezdən getdi. Mənə dedi ki, ata can, ürəkdən razısan? Dedim ki, razı olmasaydım, qoymazdım, mənə heç kim məcbur etməyib. Dedi ki, əgər ürəkdən razısansa, özün apar. Dedim ki, baş üstə. Geyinib onu vədələşdikləri yerə apardım. Orada dedim ki, əgər qalib universitetinin son kursunu da bitirseydin, yaxşı olardı. Zavallı ağladı, dedi ki, əlimdə deyil, gedib universitetdə oturaram, amma ruhum başqa yerdə olacaq. Qərar tuta bilmirəm, qoyun gedim, sakitləşəndən sonra daha getməmə".

Şəhid Mehdi Sabirinin özü deyirdi: "Qumda hərəm müdafiəçisi olmuş ilk şəhid dəfnində vücudumda cihad eşqi alovlandı. Gecələr evdə mübahisəmiz düşürdü. Cihad mənimçün qərribə bir şey deyildi, çünki özüm Talibanla cihad dövründə böyümüşdüm. Lakin anama və iki bacıma çətin idi".

Həyatda Mehдинin iki örnəyi vardı: Şəhid Həsən Baqiri və həzrət Əli Əkbər. O, Əli Əkbəri çox sevirdi, yeniyetməlikdən Qumda Əli Əkbər heyətinin üzvü olmuşdu. Böyük komandiri olanda da bölüyünə dərhal Əli Əkbərin adını seçmişdi. Şəhid Baqirinin həyatı barədə kitabları da çox həvəslə oxuyurdu.

İlk dəfə məzuniyyətə gələndə Qumda cəmi iki gün qaldı. Anasına dedi ki, gərək Məşhədə gedim. Ziyarətdən sonra gülümsəyib anasına demişdi ki, İmam Rzadan (ə) şəhadət imzasını aldım. Atasına da demişdi: "Ata, mən birinci dəfə ürəyimə görə getdim, indi isə düşünürəm ki, bu, bir vəzifədir. Çünki Fatimiyyun qüvvələri orada hər cəhətdən önəmli rol oynayırlar".

Zəkali gənc

Bir müddət Mehдинin komandiri olmuş Seyid İbrahim ləqəbli Şəhid Mustafa Sədrzadə¹ onun barəsində demişdi: "Mehдинin çox güclü zəkası vardı, hansı işə başlayırdısa, hamını valeh edirdi. Ərəbcə yaxşı bildiyinə görə Suriyanın

---

¹ Mustafa Sədrzadə İranın Xuzistan vilayətinin Şüştər şəhərindən idi, iranlı pasportu ilə hərəm müdafiəsində iştirak edə bilmədiyini görüb saxta Əfqanıstan pasportu ilə Fatimiyyun briqadasına qoşulmuşdu. O, 23 oktyabr 2015-ci ildə Suriyanın Hələb şəhərində Əhli-beyt hərəmini qoruyarkən qeyrətli Əfqanıstan mücahidləriylə birgə şəhadətə qovuşdu.

Həmə bölgəsi üzrə rabitə komandiri olmuşdu. Bu, təzə gəlmiş bir döyüşçü üçün önəmli vəzifə idi".

Lakin Mehdi hərəmləri müdafiə etməyə getmişdi və bu vəzifə onun ürəyincə deyildi. Buna görə də, komandirindən xahiş etmişdi ki, döyüşçü qüvvələrə qoşulsun. Orada da çox tezliklə hər şeyi öyrənmiş, yüksək istedadına görə xüsusi qüvvələrə qoşulmuş və komandirin müşaviri olmuşdu. O, plan və əməliyyat iclaslarında mütləq iştirak edirdi. Təcrübəli zabitlər ola-ola, bölük komandiri olmuş, yüksək istedadına və çalışqanlığına görə heç kim etiraz etməmişdi.

Şıq döyüşçü

Şəhid Sədrzadə Mehdi Sabirinin əxlaqı barədə deyirdi: "Mehdinin gözəl əxlaqı bütün döyüşçü və komandirləri təsirləndirirdi. Cəbhədə olduğu dörd ayda uşaqların qəlbində özünə yer açmışdı. O, yalnız döyüşçülərlə mehriban davranmırdı, əməliyyatdan qayıdanda harada qaçqın görürdüsə, maşını kənara çəkib öncədən hazırladığı hədiyyələrlə yaxınlaşır, salam verib səmimi şəkildə hal-əhval tuturdu. Zeynəbiyyədə onu hamı tanıyırdı. Döyüş bölgələrində isə şıq döyüşçü kimi məşhurlaşmışdı. Çünki paltarları həmişə səliqəli və ətirli olurdu".

"Şəhid Sabiri təkbaşına hər bir işi görürdü; aşpazlıqdan tutmuş tibbi yardıma, texniki işlərə, rabitə xidmətinə və döyüş əməliyyatlarına qədər. Həmişə əlindən gələni edirdi. Onun üçün harada işlədiyinin, hansı komandada olduğunun və ya gördüyü işin nə olduğunun önəmi yox idi, işini ən yaxşı şəkildə yerinə yetirirdi. Şəhid olandan sonra hamı onun yoxluğunu hiss edirdi". Bunları onun atası deyir.

Hamı onu həzrət Əli Əkbər sevgisi ilə tanıyırdı. Harada Əli Əkbərin adı vardsa, Mehdi Sabiri də bir tərəfdə məşğul olurdu; istər məhəllə heyətləri olsun, istər Fatimiyyun briqadası. Məhz buna görə vəsiyyətini “Bismillah”dan sonra Əli Əkbərin xatirəsi ilə başlamışdı. O, Fatimiyyə günlərində cəbhədən qayıdacaqdı. Elə də oldu. Həzrət Zəhranın (ə) şəhadət günü onun şəhid olduğu barədə xəbər yayıldı.

Mehdi Sabiri 4 mart 2015-ci ildə 25 yaşında təkfirçi düşmənlə döyüşdə şəhadət şərbətini içib arzusuna çatdı. Demək olar ki, o, Qumda insanların müşayiəti ilə dəfn olunan ilk hərəm şəhidi idi. Çünki ondan öncə hərəm müdafiəçisi olmuş məzlum şəhidlər səssizcə dəfn edilirdilər. Onun şəhadətindən sonra isə aşkar dəfnlər başlandı. Onun və Fatimiyyun briqadasından üç şəhidin pak cəsədi Fatimeyi-Zəhranın (ə) şəhadət günlərində müqəddəs Qum şəhərində əhalinin müşayiəti ilə Məsumə behiştə məzarlığının hərəm müdafiəçilərinə aid hissəsində torpağa tapşırıldı.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Hatəm Əsvəd Məhəmməd (İraq)

Əbu Müntəzir ləqəbli Hatəm Əsvəd Məhəmməd 1967-ci ildə İraqın Meysan vilayətində dindar ailədə dünyaya göz açmışdır. Uşaqlıq və yeniyetməlik çağını İraqda keçirən Hatəm səksəninci illərin əvvəllərində ailəsi ilə birlikdə İrana mühacirət edir. On altı yaşında Səddamın İrana hücum etdiyini görüb iranlı döyüşçülərə qoşulur, Bəəs muzdurlarına qarşı vuruşur və bir neçə dəfə yaralanır. O, 1984-cü ildə iraqılardan ibarət Bədr korpusuna qoşulmuşdu.

Əbu Müntəzir 1985-ci ildə Bədr korpusunun şəhid generalı Əbu Məhəmməd əl-Təyyib tərəfindən Hur əl-Hüveyzədə kəşfiyyat əməliyyatlarına cəlb olunmuşdu. O, imanlı gənc idi, Hüveyzə sularında hətta gecənin zülmət qaranlığında da yüksək bələdçilik qabiliyyətini itirmirdi; çox diqqətlə informasiya toplayır, düşmənin nəzarət etdiyi bölgələrə çox yaxınlaşırdı. Onun bu sahəyə dair xüsusi istedadı vardı, bələdçilik və kəşfiyyat işində ixtisaslaşmışdı. O, Hur əl-Hüveyzədə keçirilən Aşura

əməliyyatında qərb istiqamətinin kəşfiyyat komandiri və İraqın Meysan vilayətindəki Şəban inqilabının dəyərli fəallarından olmuş Şəhid Əbu Zahir Nömani ilə birlikdə fəaliyyət göstərmişdi.

Əbu Müntəzir əl-İmarə göllərindəki cihad fəaliyyətlərinin əsasını qoyanlardan biridir, Livanda döyüş komandirlərindən olmuş, müxtəlif əməliyyatlarda iştirak etmişdir. O, İraqın Bəəs rejimi devrilənə qədər fəaliyyətlərini davam etdirdi. Səddam devriləndən sonra İraqda işğalçı qüvvələrə qarşı əməliyyatlarda mühüm rol oynamış, bəzi əməliyyatlara rəhbərlik etmişdir. İŞİD terror təşkilatı ortalığa çıxandan sonra müctəhidlərin cihad fəaliyyətlərinə dair çağırışına qoşulmuş, Suriya müharibəsində İŞİD-ə qarşı fəal komandirlərdən olmuşdur. Onun bir çox fəaliyyətləri məxfi olduğuna görə yayılmamışdır və onlar barədə dəqiq informasiya mövcud deyil.

Samirraya hücumdan sonra bir ayağında yaranmış problem də Hatəm Əsvədin fəaliyyətlərinə mane ola bilmədi və nəhayət, imamlar torpağında şəhadətə qovuşdu.

İslam İnqilabının Keşikçiləri Korpusunun Qüds qüvvələrinin ovaxtkı komandanı Qasim Süleymani Bədr korpusunun Əməliyyat rəisinin şəhadəti münasibətilə yaydığı başsağlığı müraciətində deyirdi: "İraq torpağı və Əhli-beyt hərəmi şəhid komandir Əbu Müntəzir kimi cəsur, ixlashı, imanlı keşikçilər yetişdirdiyinə görə qürur duyur. O, imperializm, təkfirçilik və İŞİD cəbhəsi əleyhinə illərlə yorulmaz cihadıyla müqavimət cəbhəsinin bütün döyüşçülərinə örnək olmuşdur. Mən əxlaqlı və mənəviyyətli komandir olan əziz qardaşım Əbu Müntəzirin şəhadəti münasibətilə onun dəyərli ailəsini, əziz İmam Xameneini, inqilabçı və müsəlman ümməti

təbrik edir, eyni zamanda onlara başsağlığı verir və hamını əmin edirəm ki, bu şəhid komandirin yolu haqqın batil üzərində son qələbəsinə qədər davam edəcəkdir!"

Həyat yoldaşının xatirələri

Şəhidin həyat yoldaşı onun xarakterləri barədə deyir: "Əbu Müntəzir əxlaqi baxımdan adi adamlar kimi deyildi, həqiqətən də, mələkdən üstün idi. Ona mələk desəm, az demişəm. Mən onun əxlaqını vəsf etməyə acizəm. Biz iyirmi il birlikdə yaşamışıq. Bu müddətdə ondan çox şey görmüş və insani kamilliyə nail olduğunu anlamışam. O, namazlarını vaxtında qılır, xums və zəkatını gecikdirmirdi".

O, əlavə edir: "Əmirəlmöminin həzrət Əlinin (ə) hədisinə görə, əsl möminləri heç bir qınaq Allah yolundan döndərə bilməz. Əbu Müntəzir də camaata baxmırdı, Allaha baxırdı, Allahın razı olduğu işi görürdü. Kimsə Allahın razı olmadığı bir iş istəyəndə, ən yaxın qohumu olsa da, görmürdü. Bəziləri buna görə ondan inciyirdilər. Lakin özü heç vaxt bu məsələləri Allahın razılığı ilə qarışdırmırdı".

Bədr korpusunun əməliyyat komandirinin həyat yoldaşı onun evdəki rəftarı barədə deyir: "O bizim arxa-dayağımız idi. Bizim iki oğlumuz, iki qızımız var. Böyük oğlumun on beş, böyük qızımın da on üç yaşı var. Ondan doqquz il sonra da iki uşağımız olub. Əbu Müntəzir evdə bizimlə çox mehriban davranırdı. Hətta bir neçə dəfə məndən şəhadət icazəsi istəmişdi, ancaq tam razılıq vermədiyimə görə şəhid olmamışdı. Hər dəfə gəlib deyirdi ki, şəhid olsam, nə edərsiniz? Mən də deyirdim ki, şəhadət Allah övliyalarının yüksəldiyi ən uca məqamdır. Biz İmam

Hüseyndən (ə) yaxşı deyilik ki, icazə verməyəm. Lakin həmişə sözlərimin sonunda bunu əlavə edirdim: “Şəhadətindən sonra uşaqların səni soruşması, "Atamız haradadır? De, bizə zəng vursun" deməsi mənə çox ağır gəlir. Düşünürəm ki, bu cümləm onun şəhadətinə mane olurdu. Lakin son görüşümüzdə vəziyyət başqa cür oldu.

Ramazan ayı idi. Yenə soruşdu ki, əgər şəhid olsam, nə edərsiniz? Mən də, “Şəhadət ən uca məqamdır və indiyədək buna səndən layiqini görməmişəm” – deyib əlavə etdim: “Ancaq ilk dəfə bunu da deyirəm ki, şəhadətindən sonra uşaqlar məndən səni soruşsalar, Allah Özü cavablarını verəcək. Allahın cavabı da uşaqların səbri və unutmasıdır”. Bunu deyəndə təəccüblə baxıb dedi: "Doğrudan?" Dedim ki, hə. Məncə, bununla mənim tam razı olduğumu anladı. Buna görə də, son görüşümüz oldu. Getdi və şəhid oldu".

O, Əbu Müntəzirin səkkizillik müqəddəs müdafiə zamanı Səddam rejiminə qarşı mübarizəsinə toxunub deyir: "O, İraq-İran müharibəsində, vəhşi İŞİD-ə qarşı və digər müharibələrdə iştirak etmişdi, ömrü cihad və mübarizədə keçmişdi. Lakin onun ən gözəl cihadı nəfslə cihadıydı. Bununla bağlı gördüklərim daha gözəldir. O, əmmarə nəfsinin sövq etdiyi işlərə heç vaxt bulaşmadı, nəfsinin ona hakim olmasına imkan vermədi. Daha çox Allahın razılığını düşünür, ona nail olmağa çalışırdı. Allaha şükür olsun ki, Allah onun aqibətini şəhadətlə sonlandırdı".

Əbu Müntəzirin intizarı, nəhayət, sona çatdı. O, 2015-ci ilin 13 iyulunda Fəllucənin Səqlaviyyə bölgəsini İŞİD təkfirçilərindən azad edərkən şəhadət məqamına ucalıb məşuquyla görüşə getdi.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Doktor Qəzənfər Rükənbadi (İran)

Qəzənfər Rükənbadi 2010-2014-cü illərdə Livanda səfir işləmiş iranlı diplomat idi, xidməti zamanı dəfələrlə sui-qəsdə məruz qalmışdı. Nəhayət, 2015-ci ildə həcc ziyarəti zamanı Mina səhrasında şəhadətə qovuşdu.

Qəzənfər Rükənbadi 1966-cı ilin 8 iyununda bahar fəslinin bir səbh azanı vaxtında müqəddəs Qum şəhərində dindar bir ailənin ilk övladı olaraq, dünyaya göz açıb. Valideynlərinin dediyinə görə, uşaqlığının əvvəllərindən davranışları çox fərqli olub. O, düşüncə və araşdırma adamı idi, vaxtının çoxunu ətrafındakılara yaxşılıq etməklə keçirirdi. Ciddi siması və iti baxışı onu uşaqlıqdan digərlərindən fərqləndirir, insanları təəccübləndirirdi. Qohumları onun digərlərindən fərqli bir gələcəyinin olacağını proqnoz edirdilər.

Rükənbadinin Zəhra, Fatimə və Reyhanə adlı üç qızı yadigar qalmışdır.

Uşaqlıq çağından dünyaya etina etmir, dərs, mütaliə və ibadətlə məşğul olur, məscidə getməyi çox sevirdi. Ev

işlərində valideynlərinə kömək etmək onun bariz xüsusiyyətlərindən idi. Tapşırılan işləri həmişə diqqətlə yerinə yetirir, qonşu və dostlarına kömək edirdi. İslam inqilabı qələbə çalanda onun on iki yaşı vardı, bir yeniyetmə kimi aksiyalarda iştirak edirdi. Yaxınlarının dediyinə görə, təxminən on beş yaşından gecə namazı qılırdı.

Şəhid Qəzənfər Bəsic təşkilatında fəaliyyəti öz inqilabi missiyası bilir, gənc ikən gününün çoxunu orada keçirirdi. İnqilabi məsuliyyətlərinə vəzifə kimi baxışı onu cəmiyyətdə, məktəb və məhəllədə təsirli bir fəala çevirmişdi. O, ilk dəfə on beş yaşında cəbhəyə yollandı. Eyni zamanda proqramlarını elə tənzim edirdi ki, təhsilindən geri qalmasın. Bu qayda həm orta məktəb, həm də universitet illərində, müqəddəs müdafiə dövrünün sonuna qədər davam etdi. Sonuncu dəfə cəbhədən qayıdanda İranla İraq arasında atəşkəs müqaviləsi bağlanmışdı.

Rüknabadi 1985-ci ildə imtahan verib İmam Sadiq (ə) universitetinə qəbul oldu. Ölkənin məşhur universitetlərində təhsil imkanı olsa da, dini və humanitar sahədə təhsilə böyük marağı onu həmin universitetə aparmışdı. Orada təhsil aldığına görə həmişə məmnunluğunu ifadə edirdi. Bu universitetdə təhsil onun inqilabçılarla, inqilabi düşüncələrlə tanışlığına və öz dövrünün Şeyx Səid Şəban, Seyid Abbas Musəvi kimi dəyərli inqilabçı və mübarizləri ilə münasibətinə səbəb oldu. O, bir tələbə kimi vaxtının çoxunu elmə sərf etməli olsa da, çoxlu vaxt və enerjisini başqa sahələrə ayırır, eyni zamanda həmişə universitetin əlaçı tələbələrindən olurdu. İmam Sadiq (ə) universitetinin İslam maarifi və politologiya fakültəsində təhsil onun İslam hərəkatları ilə

yaxından tanış olmasına və Tehrandə keçirilən Qüds konfranslarında fəal iştirak etməsinə səbəb oldu. O, universitetdə qrup yoldaşlarından öyrəndiyi türk dilindən əlavə, ingilis və ərəb dillərini də mükəmməl öyrəndi, mübarizə həvəsi onu tez bir zamanda Fələstin və Livan müqavimətinin ciddi dəstəkçiləri sırasına qatdı, fələstinli və livanlı mübarizlərin dostuna çevirdi. Beyrut Dövlət Universitetində Politologiya fakültəsi üzrə doktorantura təhsili bu imkanları dəfələrlə artırdı.

Rüknabadi Şəhid Seyid Abbas Musəvi, Seyid Həsən Nəsrullah, Şeyx Səid Şəban və digər bu kimi şəxsiyyətlərlə gənclikdən tanış olmuşdu. Buna görə də, ona Xarici İşlər Nazirliyində iş təklif olunduqdan sonra həmişə açar şəxs kimi orada vəzifələrini yerinə yetirmişdir. Seyid Həsən Nəsrullah onunla vida mərasimində demişdi ki, biz onu Hizbullah üzvü bilirik, onunla tanış olduğumuz otuz il ərzində həmişə Hizbullahın dəstəkçisi olmuşdur. Halbuki onda Rüknabadinin Xarici İşlər Nazirliyində fəaliyyətindən cəmi iyirmi dörd il ötürdü.

Livanda koalisiya hökuməti qurmaq üçün partiyaların bir-birinə yaxınlaşmasında Rüknabadini mühüm amil sayan əl-Ərəbiyyə televiziya kanalının internet portalında yazılırdı: "Rüknabadinin Livan Hizbullahı ilə güclü əlaqələri hər kəsə məlumdur".

HƏMAS hərəkatının Tehrandakı nümayəndəsi Xalid Qədumi isə onu belə təqdim edirdi: "Şəhid Rüknabadi fəal və işgüzar şəxsiyyət idi, İslam birliyinin tərəfdarı, cəsur və Fələstin amalının qatı müdafiəçisi idi". Şəhid Hacı Qasim Süleymani də onun barəsində demişdi: "Şəhid Rüknabadi diplomatiyaya yeni məna bəxş etmiş inqilabçı şəxsiyyət idi".

Rüknabadi Suriya, Misir və Livanda diplomatik vəzifələrdə çalışmışdı, otuz üç günlük müharibədə motosikletlə Livan əhalisinə ərzaq məhsulları daşmışdı. Onun bu hərəkəti o qədər dəyərli olmuşdu ki, Seyid Həsən Nəsrullah öz əlyazması ilə ona təşəkkürnamə vermişdi.

Terror siyahısında

Şəhid Qəzənfər Rüknabadi sionist rejimin terror siyahısında idi, saytların birində adı Şəhid Müğniyə kimi bir neçə nəfərin adının yanında qeyd olunmuşdu. Hələ uzun illər öncə ona qarşı terror planlaşdırılmışdı, ancaq İlahi iradə onun məzlum və məhrumlara daha çox xidmət etməsini istəmişdi.

Qardaşının dediyinə görə, Suriya və Livanda olduğu təxminən on beş il ərzində bir çox terror hücumlarından salamat qurtarmışdı. Bu əməliyyatların yalnız bir-ikisi mediaya açıqlanmışdı. Son terror əməliyyatı Səudiyyə Ərəbistanının Təhlükəsizlik Xidmətinin rəisi Bəndər ibn Sultanın nəzarəti altında həyata keçirilmişdi. İran İslam Respublikasının Beyrutda yerləşən səfirliyinə qarşı 19 noyabr 2013-cü ildə baş tutmuş hücumda İranın Mədəniyyət Mərkəzinin sədri Ənsari və diplomatlardan birinin həyat yoldaşı Ruqəyyə Hüseynzadə olmaqla ümumilikdə iyirmi səfirlik işçisi və yerli sakin şəhadətə qovuşmuşdu. Ertəsi gün İran səfirliyində keçirilən tədbirə Livanın prezidenti də qatılıb başsağlığı vermişdi.

Şəhadəti

Şəhid Rüknabadi 2015-ci ilin 24 sentyabrında gecə vaxtı digər hacılarla birlikdə Müzdəlifədən Minaya daxil oldu, səhənin ilk dəqiqələrində şeytanı daşlamağa yola

düşdü. Lakin səudiyyəli sionistlər tərəfindən təşkil olunmuş süni sıxlıq zamanı hacıların bir qismi yerindəcə, bir qismi də saatlarla susuz halda günəş altında qalıb şəhadətə qovuşdu. Bu hadisədən sonra bəzi media qurumları onun da şəhid olma ehtimalını səsləndirdilər. Onun taleyi barədə bir neçə ay dəqiq məlumat olmadı. O günlərdə Livanda çap olunan Cümhuriyyət qəzeti onun tapıldığına və durumunun yaxşı olduğuna dair xəbər yaydı. Qəzetin yazdığına görə, Rüknabadi izdihamın sıxlığı zamanı yaralanmış, Səudiyyə Ərəbistanında bir xəstəxanada müalicə olunmuşdu. Lakin bir neçə aydan sonra onun Mina faciəsində həyatını itirdiyi elan edildi.

Ondan öncə əl-Ərəbiyyə kanalı səudiyyəli mənbələrə istinadla iddia etmişdi ki, İrənin Livandakı keçmiş səfirinin adı həcc ziyarətçiləri arasında yoxdur. Halbuki o, Ərəfatda müşriklərdən bəraət bəyanatını oxumuşdu. Media qurumları ölüm xəbərini yayanda qardaşı onun barəsində heç bir məlumatın olmadığını bildirdi. İrənin Xarici işlər nazirinin Konsulluq və parlament işləri üzrə müavini Həsən Qaşqay Rüknabadinin Ərəbistanda oğurlanması barədə ehtimallardan danışarkən bildirmişdi: "Bu məsələlər yalnız ehtimal həddindədir, iddianı təsdiq və inkar edəcək dəqiq məlumat yoxdur". Lakin bir müddətdən sonra onun Minada itkin düşənlər arasında olduğu bildirildi. İrənin bəzi media qurumları və xəbər agentlikləri bu diplomatın oğurlanması ehtimalını yaydılar. İrənin Xarici işlər nazirinin müavini rəsmi məlumat yaydı ki, Qəzənfər Rüknabadi Mina faciəsi zamanı təcili yardım maşınında xəstəxanaya aparılıb. Doqquzuncu çağırış İrənin Milli təhlükəsizlik və xarici siyasət komissiyasının sədri Ələddin Bürucərdi isə bildirdi ki, Səudiyyə Ərəbistanı Qəzənfər

Rüknabadinin şəhadətini sübuta yetirə bilməsə, onun oğurlanmasına dair ehtimal araşdırılacaqdır.

İran səfirliyi həmin günlərdə "Livan-24" kanalına bildirdi ki, bəzi şahidlər hadisədən sonra onun sağ olduğunu görüblər. Fəqih Rəhbərin Həcc və ziyarət işləri üzrə nümayəndəsi Höccətül-İslam Seyid Əli Qazi Əsgər Mina qurbanlarının qırx mərasimində dedi: "Rüknabadi hələ ki, kimliyi təyin edilmiş cəsədlər arasında deyil. Bunu DNA testləri ilə dəqiqləşdirə bilərik. Lakin yenə qurbanlar arasında olmasa, Ərəbistan hökuməti cavabdehlik daşıyır".

Nəhayət, onun cəsədi hadisədən iki ay sonra DNA testi vasitəsi ilə tapıldı. Onun beyin, ürək kimi orqanları bir-birindən ayrılmışdı. İranda götürülən testlərdən bəlli oldu ki, digər hacılar kimi o da güclü isti və susuzluqdan, habelə yardım göstərilmədiyinə görə dünyasını dəyişmişdir. O, Ləvizanda Beş imamzadə ziyarətgahında torpağa tapşırıldı.

Şəhid Rüknabadinin qardaşı Mürtəza 16 oktyabr 2018-ci ildə "Vətən emruz" qəzetinə müsahibəsində qardaşının şəhadət ehtimalı üzərində dayanaraq dedi:

"Şəhidi Tehrana gətirmək üçün qanuni prosedur bitəndən sonra cəsədi tibbi protokol bəhanəsi ilə bir də yarmış, beyin, böyrəklər, ciyər və digər orqanları götürmüşdülər. Belə ki, İran İslam Respublikasının ekspertizası buna görə qardaşımın şəhadət səbəbini və zamanını təyin edə bilmədi. Bu gün Qasıqçının başına gələnlər Doktor Rüknabadinin terror nəticəsində şəhid edildiyinə dair təhlillərin həqiqətə yaxın olduğunu göstərir. Qardaşımın bədəni üzərində kəsik əlamətləri aydın görünür. Sizcə, səudiyyəlilər nə üçün elə çətin şəraitdə onun bədənini yarmışlar? Hətta əvvəldə belə bir şəxsin Səudiyyəyə daxil olmadığını da söyləyirdilər. Əgər

o, Ərəfə səhrasına toplaşmış və televiziya önündə oturmuş milyonlarla insanın gözü önündə Rəhbərin müraciətini oxumasaydı, onun Səudiyyədə olduğunu belə sübut edə bilməyəcəkdik".

Belə nəzərə çarpır ki, qaniçən Səudiyyə rejimi tərəfindən şəhidin bədən orqanlarının kəsilməsi işgəncə və ya zəhər izlərini ortadan götürmək üçün olmuşdur. Hətta onun bədəninə kimyəvi turşu da tökmüşdülər.

Hər halda, şəhadət arzusunda olan bir insan üçün həcc mərasimi bəlkə də ən yaxşı zaman və yerdir. Hamı inanır ki, Səudiyyə rejimi həcdə olmasından istifadə edib onu oğurlamış və sonra qətlə yetirmişdir. O, illərlə fəaliyyəti zamanı müqavimət cəbhəsinə və İslam respublikasının diplomatiyasına böyük xidmətlər göstərmişdir. Ali-Səud və Ali-Yəhud ona böyük kin bəsləyirdi. Sonda isə əynində ehram paltarını məzlumcasına şəhadətə qovuşub Haqqın görüşünə getdi.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Hüseyn Həmədani (İran)

General-leytenant Şəhid Hüseyn Həmədaninin son tapşırığı həzrət Zeynəbin müqəddəs hərəmini qorumaq və sionist-təkfirçi İŞİD təşkilatından qurtulmaq üçün Suriya xalqına kömək etmək idi. O, 8 oktyabr 2015-ci ildə 61 yaşında haqqın dəvətini qəbul edib həmin yolda şəhadətə qovuşdu.

Əbu Vəhəb ləqəbli Hüseyn Həmədani 1950-ci ilin 15 dekabrında İranın Abadan şəhərində dünyaya göz açmışdır. O, gəncliyin əvvəllərində mübariz inqilabçılar sırasına qoşulmuş, Həmədanda Ayətullah Şəhid Mədəninin yanında şah rejiminə qarşı mübarizə aparmış, inqilabdan sonra İslam İnqilabının Keşikçiləri Korpusunun Həmədan şöbəsinin əsasını qoymuşdur. Bu böyük şəhidin parlaq qovluğu çox mühüm vəzifələrlə diqqət çəkir. O, müqəddəs müdafiə dövründə tabeliyində olan diviziyaları uğurla idarə etdiyinə görə Böyük Rəhbər tərəfindən iki dəfə “Fəth” ordeni ilə təltif olunmuşdur.

İslam inqilabından sonra İmam Xomeyninin fərmanı ilə daxildəki terrorçu qruplaşmalara və quldur dəstələrinə qarşı mübarizəyə başlayan Həmədani 1980-ci ildə mərhum

xanım Mərziyə Dəbbağla birlikdə əvvəlcə Həmədan vilayətinin, sonra isə Kürdüstan vilayətinin korpusunu yaratdı. O, Həmədan korpusunun Ali Şurasının üzvü kimi fəaliyyətə başlayıb bölgənin pasdar və döyüşçülərinin köməyi ilə tağut ünsürlərini, fəsad və nifaq amillərini təmizlədi. İnqilabdan öncə bir neçə dəfə SAVAK tərəfindən həbs olunduğuna və təqib edildiyinə görə onları yaxşı tanıyırdı.

Müharibə başlayandan sonra bir an da gecikməyib Kürdüstana yola düşdü. Hələ müharibədən öncə də məhrum Kürdüstan əhalisinə köməyə getmiş, digər dostlarıyla birlikdə əks-inqilabçı qruplaşmalara qarşı mübarizə aparmışdı. Müharibə başlayandan az sonra qəhrəman döyüşçülərdən biri kimi ad çıxardı, tam qələbə ilə başa çatan Vəlfəcr-hazırlıq əməliyyatında iştirak etdi.

Orta Sərpəl-Zəhab cəbhəsinin komandirliyi onun işğalçı düşmənə qarşı hərbi rəhbərlik istiqamətində atdığı addımlardandır. O, qısa müddətdən sonra Hacı Əhməd Mütəvəssilian, Şəhid Himmət və Şəhid Şahbazi ilə birlikdə 27-ci Məhəmməd Rəsulullah (s) diviziyasının yaradılmasında fəal iştirak etdi. Fəthülmübin və Beytülmuqəddəs əməliyyatlarında istiqamət komandiri kimi briqada və diviziyanın idarəsində yeni təcrübə əldə edən Hüseyn Həmədani Xürrəmşəhrin fəthlərindən oldu, korpusun hərbi birləşmələri yaranandan sonra Həmədan vilayətinin 32-ci Ənsar əl-Hüseyn diviziyasını yaratdı və onun ilk komandiri kimi fəaliyyətə başladı.

Bu rəşadətli sərkərdənin uğurları komandirlərin ona günbəgün daha çox etimad etməsinə, ona daha böyük vəzifələrin tapşırılmasına səbəb oldu. Beləliklə, Hüseyn Həmədani Kərbəla-4 və Kərbəla-5 kimi böyük

əməliyyatlardan öncə Gilanın 16-cı Qüds diviziyasına komandir təyin edildi.

Bu şəhid komandirin digər fəaliyyətlərindən biri də bir neçə müstəqil diviziya və briqadaya nəzarət edən Qüds qərargahının Kəşfiyyat-diversiya bölməsinə rəhbərliyidir. Şanlı Mirsad əməliyyatında aktivliyi və təəssübkeş münafıqlərə qarşı mübarizədə fədakarlıqları bu şəhidin digər dəyərli xidmətlərindəndir.

Şəhid Həmədəni müharibədən sonra hərbi universitetə girib birləşmələrin idarəsinə dair nəzəri və akademik bilgiləri dəyərli təcrübələri ilə birləşdirdi, Nəcəf-əşrəf qərargahının və ölkənin qərbindəki 4-cü Besət diviziyasının komandiri təyin edilməklə xidmət qovluğunu bir az da zənginləşdirdi.

Bəsic müqavimət qüvvələrinin komandanının birinci müavini, Məhəmməd Rəsulullah (s) diviziyasının komandiri, Sarəllah qərargahı komandirinin birinci müavini, korpusun Strateiya mərkəzinin sədr müavini, korpus Baş komandanının ali müşaviri və Məzlumlar bəsici təşkilatı sədrinin birinci müavini kimi vəzifələri onu elə təcrübəli komandirə çevirdi ki, ölkənin xüsusi özəllikləri olan ən həssas korpusu ona həvalə edildi.

Amerikanın "Voll-Strit Jurnal" qəzeti Hacı Hüseyn Həmədəni barədə yazmışdı: "General Həmədəni İslam İnkilabının Keşikçiləri Korpusunun say seçmə komandirlərindən biri və yarımhərbi qüvvələrə qarşı əməliyyat mütəxəssisidir".

Bu şəhidin 2009-cu il prezident seçkilərindən sonra törədilən iğtişaşlar zamanı peşəkar təlimlər keçmiş küçə qruplaşmalarına qarşı operativ tədbirləri çox effektiv oldu. Xarici ölkələrdə təlim keçmiş tərribatçı qruplaşmalar Şəhid Həmədənini şəhərdaxili müharibənin bir çox

planlarının mütəfəkkir beyni bilir, ona qarşı böyük ədavət bəsləyirdilər.

Suriyada müharibə başlayandan, xüsusi silahlı təşkilatlar meydana çıxandan, xüsusən də İŞİD yaradıldıqdan sonra Hacı Əbu Vəhəb tabeliyində olan qüvvələrlə birlikdə Şəhid Qasim Süleymaniyə və Qüds qüvvələrinə köməyə getdi, müqavimət cəbhəsinə böyük yardımlar göstərdi. Bu şəhid komandirin bir çox fəaliyyətləri hələ də gizli qalıb. O, nəhayət, həzrət Zeynəbin müqəddəs hərəmini müdafiə etməkdən ibarət son tapşırığı zamanı 61 yaşında Haqqın dəvətini qəbul etdi və 8 oktyabr 2015-ci ildə şəhadət məqamına ucaldı.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Səmir Qintar (Livan)

Səmir Qintar (1962-2015) Fələstin Azadlıq Təşkilatının üzvü olan Duruzi məzhəbli bir mübariz idi. O, işğalçı İsrail hərbiçilərinə qarşı əməliyyat zamanı ələ keçmiş və ömürlük həbsə məhkum edilmişdi. 2008-ci ildə İsrailə Hizbullah arasındakı əsir mübadiləsi zamanı azadlığa çıxan Səmir o rejimin qırıcılarının Suriyaya hücumunda şəhadətə qovuşdu. Livan Hizbullahı onu müqavimət qəhrəmanı hesab edir.

Səmir Qintar 1962-ci ilin 20 iyulunda Livanda duruzi ailəsində dünyaya göz açıb, ailəsinin mübarizə fəaliyyətlərinə görə 14 yaşında Fələstin Azadlıq Təşkilatına qoşulub. O, ilk tapşırığında gizli şəkildə işğal olunmuş Fələstin torpaqlarına gedərkən İordaniyanın təhlükəsizlik qüvvələri tərəfindən tutulub bir il azadlıqdan məhrum edilmiş, azadlığa çıxandan sonra deportasiya olunmuşdu.

İşğal olunmuş torpaqlarda əməliyyat

Şəhid Qintar 1979-cu ilin 21 aprelində, 16 yaşında ikən gecə yarısı bir neçə yeniyetmə ilə birlikdə bir qayığa minib sahil qvardiyasının görməyəcəyi şəkildə Livan sərhədinin 10 km-liyində yerləşən Nahariya şəhərinə getdi. Bu əməliyyatda məqsədin livanlı əsirlərlə dəyişdirmək üçün bir israili alimi qaçıрмаq olduğu bildirilir. Lakin onun rəhbərlik etdiyi dəstə İsrail qüvvələri ilə vuruşmalı olur; dostları öldürülür, özü isə yaralanıb həbs edilir.

Otuzillik həbs

Məhkəmə Qintarı üç nəfərin ölümündə təqsirli bilib beş dəfə ömürlük və 47 illik həbsə məhkum edir. O, 2004-cü ildə Hizbullah dustaqlarının mübadiləsi zamanı azadlığın sərhədlərinə qədər gedir, ancaq İsrail onun azadlığıyla razılaşmır. O bu müddətdə işğalçı sionist rejimin ən güclü işgəncələrinə məruz qalmışdı.

Azadlıq

Səmir Qintar və dörd Hizbullah üzvü 2008-ci ilin 16 iyulunda iki İsrail əsgərinin cəsədi ilə dəyişdirildi. Onun 29 illik həbsdən sonra azadlığa çıxması İsraildə çoxlu etirazlara səbəb oldu. Livanın prezidenti, Baş naziri və parlament sədri isə onu Beyrutun hava limanında milli qəhrəman kimi qarşıladı. Qintar 2009-cu ildə İrana gedib bir çox rəsmi şəxslərlə, o cümlədən, İslam inqilabının rəhbəri ilə görüşdü.

Əhli-beyt məzhəbində

Livan və Suriyanın bəzi bölgələrində özünəməxsus dini inanclarla yaşayan duruzilər əslində, Şiə firqəsinin qollarından birinə mənsubdurlar. Səmir Qintar azadlığa çıxandan sonra verdiyi müsahibəsində bildirdi ki, həbsxanada On iki imamçı şiəliklə və Nəhcül-bəlağə ilə tanış olmuş, bu məzhəbi qəbul etmişdir. Özü bu barədə belə deyirdi:

"İbrahim əl-Əmindən¹ soruşdum ki, şiə olduğumu və Hizbullaha qoşulduğumu elan edim, yoxsa yox? O məni bundan çəkirdi. Çünki Seyid Həsən Nəsrullah buna qarşı çıxıb deyirdi: "Bu məsələnin üstü açılsa, elə biləcəklər ki, azadlığa çıxmaq üçün əqidəsini dəyişdirib. Halbuki bizim üçün Səmirin məzhəbini dəyişəndən öncəsilə sonrasını arasında fərq yoxdur".

Səmir azadlığa çıxandan sonra əl-Aləm televiziya kanalının aparıcısı ilə ailə qurdu. Suriyada müharibə başlayandan sonra Hizbullah müqaviməti ilə birlikdə Colan yüksəkliklərində fəaliyyət göstərdi və bəzi bölgələrə rəhbərlik etdi.

Şəhadəti

Livan Hizbullahının Baş katibi Seyid Həsən Nəsrullah 27 dekabr 2015-ci ildə Səmir Qintarın şəhadətinin yeddinci günündə etdiyi çıxışında onun və məktəbinin yeddi xüsusiyyətinə toxunmuşdur. Bu böyük insanı tanımaq üçün həmin xüsusiyyətlərə nəzər salmaq münasib nəzərə çarpır:

---

¹ Seyid Həsən Nəsrullahın Səmir Qintarın azadlığı üçün danışıqlar aparın nümayəndəsi

"Birincisi budur ki, o, amalı uğrunda məsuliyyətli, inamlı və mübariz gənc idi. Bu, Səmir Qintarın birinci xüsusiyyətidir. Səmir ərəb və İslam dünyasının bir çox gəncləri kimi vətəninə ailəsinin yanında yaşaya bilərdi. O isə yeniyetməlikdən müqavimət yolunu seçdi. O həmin illərdə Fələstin müqavimət təşkilatlarına qoşulmuş Livan və ərəb gənclərin bir nümunəsidir. Həmin dövərdə Suriyadan, İraqdan, Tunisdən, Əlcəzairdən, Yəməndən və digər ərəb ölkələrindən çoxlu gənclər Livana gəlib bu təşkilatlara qoşulmuşlar. Səmir Fələstin əməlinə inanmış, onun yolunda vuruşmuş və bir çoxları şəhadətə qovuşmuş ciddi, məsuliyyətli və ayıq gənclərin nümayəndəsidir.

İkinci xüsusiyyət hədudsuz fədakarlığa hazırlıqdır. Səmir beləydi. Onun qatıldığı əməliyyat ya şəhadətlə, ya da əsarətlə nəticələnəcək əməliyyatlardan idi. Biz Fələstin torpaqlarında həyata keçirilən bu əməliyyatları xatırlayırıq. Onların Livandan, Fələstindən və ya başqa bir ölkədən olan icraçıları əksərən ya şəhid olmuş, ya da əsir düşmüşlər.

O əməliyyatlar eynilə bu gün Fələstinin gənc oğlan və qızlarının bıçaqla yerinə yetirdikləri əməliyyatlar kimidir. Bunlar da əksərən şəhadət və ya əsarətlə nəticələnir. Belə əməliyyatların icraçıları şəhadət əməliyyatlarının icraçılarına bənzəyirlər; yəni ən ucqar üfüqlərə getmişlər. Bu isə fədakarlığa ən yüksək hazırlıq deməkdir. Müqavimətin gücü bundadır. Müqavimətin qayəsi bu əhval-ruhiyyədir. Fədakarlıq olmasa, müqavimət mənasız olar. Hüdudsuz fədakarlığa hazırlıq budur.

Üçüncüsü isə otuz il həbsxanada müqavimət göstərməkdir. İşğal olunmuş Fələstin torpaqlarındakı Ənsar, Xəyyam və ya başqa bir həbsxanada bir neçə il qalmış qardaş və bacılar dustaq həyatının, əsirliyin nə

olduğunu bilirlər. Otuz il əsirlik! Bunu demək asandır. Lakin bu, bir ömür səbir, qüdrət və dözümdən xəbər verir.

Səmirin xüsusiyyəti budur: Otuz il əsirlikdə qalmışdı, ancaq simasında və iradəsində müqavimətdən, dözümlükdən başqa bir şey görünmürdü. O, uzun məhkumluğunun, zindanların qarşısında əsla geri çəkilmir, sarsılmaz, təslim olmur, zəiflik göstərmir, bazarlıq etmir və məyus olmur. Bu, önəmli məsələdir.

Dördüncüsü həтта həbs illərində də aktivliyi qorumaqdır. Bəzi adamlar yorulurlar, depressiyaya düşürlər, həbsxanada zorla günlərini keçirirlər, ancaq Səmir elm və təhsil sahəsində bir məktəb idi. Ömürlük həbsə məhkum edilmiş bir dustaq təhsili, diplomu, çalışmağı, əsirləri ruhlandırmağı neyləyir?! Səmir Qintar kimi bir əsirin həbsxanada görə biləcəyi ən böyük iş budur ki, oradakı mübarizlər, fələstinlilər, livanlılar, digər xalqların nümayəndələri üçün çıxışlar etsin, dözümlü, möhkəm və təslimolmaz müqavimətçi kimi onları həvəsləndirsin, səfərbər etsin, səbirli olmağa, dirəniş göstərməyə, yolu davam etdirməyə çağırınsın. Həbs illəri boyunca, xüsusən də son illərdə Səmirin bəyanat, məktub, söhbət və əlaqələr vasitəsi ilə gördüyü iş buydu. Ümmət, xalqlar, müqavimətçilər, əsirlər, dustaqlar - düşmənlə qarşı-qarşıya dayanmış hər bir şəxs dirəniş ədəbiyyatına, həvəslənməyə, oyanışa ehtiyaclıdır. Çünki bizim qarşımızda yüzlərlə peyk kanalı, minlərlə media tribunası var. Onların yeganə məqsədi iradələri qırmaq, əzmkarlığı məhv etmək, müqavimət və cihad yetişdirən mühitləri geri salmaq, məsuliyyətlərdən uzaqlaşdırmaqdır. Səmir həbsxanada, nəzarətçilərin təzyiqi altında bu rolu ifa etdi, fəaliyyətini dayandırmadı, yorulub ruhdan düşmədi və sakit oturmadı.

Səmir Qintarın beşinci xüsusiyyət fədakarlığıdır. Bu, mücahidlərin ən mühüm xüsusiyyətlərindəndir. Əgər bir müqavimət təşkilatına eqoistlik hakim olsa, orada şəxsi maraqlar, şəxsi sağlamlıq, ad-san önə keçsə, onun üçün psixoloji, əxlaqi və nəticədə, fiziki təhlükə yaranar. Müqavimət prinsiplərindən biri digərlərini özündən önə keçirmək, bir-birini qorumaq, arxadan gələn qardaşlar üçün önə atılmaq, ön xəttə doğru irəliləmək, digərlərini özündən üstün tutmaqdır. Bu yalnız pulda deyil, azadlıqda da digərlərini önə keçirmək lazımdır. Səmir belə idi.

Təbii ki, mən onunla azadlığa çıxandan sonra tanış oldum. Lakin çox açıq şəkildə deyirəm ki, ötən illərdə məndə və qardaşlarımda güclü mənəvi və əxlaqi təsir buraxan ən mühüm mövqe Səmir Qintarın mövqeyi idi.

Altıncı məsələ yolu davam etdirməyə israrlıdır. Mən buna toxundum. Səmir Qintar azadlığa çıxandan sonra deyə bilərdi ki, mən yeniyetməlikdə gedib vuruşmuşam, kifayət qədər həbsdə qalmışam, otuz il dustaq olmuşam, vəzifəmi yerinə yetirmişəm. Bundan ötrü onu heç kim qınamazdı; heç kim deməzdi ki, sən döyüşdən qaçdın və ya amalından üz çevirdin. Evinə, kəndinə gedib ailəsi və dostları arasında adi həyat sürə bilərdi. O hətta bu yolda qala, ancaq birbaşa təhlükənin içinə girməyə də bilərdi. O, müəyyən həddə simvola çevrilmişdi; Livanda, ərəb və İslam dünyasında məşhurlaşmışdı, hər hansı ölkədə keçirilən konfrans və toplantılara qatılmaqla kifayətlənə bilərdi. Ömrünün qalanını konfranslarda, ildönümlərində keçirərdi. O, ədəbiyyat və mədəniyyət adamıydı, yüksək akademik diplomu vardı, istedadlı natiq idi. Heç bir şeyi əskik deyildi. Bu yolla müqavimət cəbhəsinin qəlbində yaşaya bilərdi. Bu ideyanı mən özüm ona təklif etdim. Ona dedim ki, sən artıq bir simvolsan və bu, havayı əldə

olunmayıb. Bundan ötrü ömrünün otuz ilini vermişən. Əgər bütün ərəb dünyasını gəzsək, belə bir şey tapa bilmərik. Ancaq o nə etdi? Əlinə silah aldı.

Xüsusiyyətlər bitmək bilmir, lakin mən yeddinci xüsusiyyətlə sözümü bitirim. Bu, ümiddən ibarətdir: Fələstinin azadlığına ümid; Fələstinə qayıdısa ümid; işğalçıların məhv ediləcəyinə qəti inam. Qardaş və bacılar! Bu, çox əsas məsələ, hətta döyüşün məğzini təşkil edir. Bütün regionda bizimlə düşmən İsrail arasında ağır mədəni, mənəvi və psixoloji döyüş gedir. Düşmən Fələstini işğal etdiyi ilk günlərdən fələstinlilərin və region xalqlarının işğalın bitəcəyinə dair hər bir ümidini də məhv etməyə çalışmışlar. İsrail bunu “Ayıqlığı dağlamaq” adlandırır. Onlar bizim şüurumuz, təhtəşüurumuz, iradəmiz, düşüncəmiz, aqlımız, qəlbimiz, hiss və emosiyalarımız üzərində işləyirlər. Psixoloji, mədəni-ideoloji müharibə, düşüncə müharibəsi - adını nə qoyursunuzsa, qoyun - budur. Çünki ümidini itirən adam hər şeyini itirmişdir. Cəbhədə bir ordunu məğlub etmək üçün hamını öldürməyə, bütün tanklarını, zirehli texnikalarını vurmağa, hər şeyi yerlə-yeksan etməyə ehtiyac yoxdur. Ordunun çökməsi üçün onun döyüş iradəsini, qələbəyə ümidini, özünəinamını, müqavimət və müvəffəqiyyətə inamını məhv etmək kifayətdir. Buna görə bəzən ordu məğlub olur, sağ qalmış on minlərlə əsgər və zabiti isə əsir düşür, tankları qənimət götürülür, hərbi bazaları təslim olur. Səmir Qintar isə ümidvar idi”.

Seyid Həsən Nəsrullah Şəhid Səmir Qintar barədə dediyi bu mühüm məqamları bəlkə də indiyədək heç kim barədə deməmişdir.

Səmir Qintar uzun illər həbs həyatından, habelə müqavimət cəbhəsində iştirakından sonra 2015-ci ilin 20

dekabrında 53 yaşında İsrailin Dəməşqin yaxınlığında yerləşən Cermana qəsəbəsinə raket hücumu nəticəsində şəhadətə qovuşdu, cəsədi izdihamın müşayiəti ilə Beyrutun Zahiyyə bölgəsində torpağa tapşırıldı.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Şeyx Nimr Baqir əl-Nimr (Ərəbistan)

Şeyx Nimr ləqəbli Nimr Baqir əl-Nimr (1959-2016) Səudiyyə rejimini tənqid edən ərəbistanlı şiə ruhani idi, məhkəmənin hökmü ilə edam edilib şəhadətə qovuşmuşdur.

Şeyx Nimr 1959-cu ilin 21 iyununda Ərəbistanın şərqində yerləşən Qətif vilayətinin əl-Əvamiyyə bölgəsində dindar və ruhani ailəsində dünyaya göz açıb. Atası Əli ibn Nasir Ali-Nimr bölgənin məşhur vaizlərindən sayılırdı. Ailənin digər din alimlərindən biri də Ayətullah Məhəmməd ibn Nasir Ali-Nimrdir. Onların hər ikisi bölgələrində məşhur şəxslər olmuşlar.

Nimr Baqir əl-Əvamiyyə şəhərində orta məktəbin doqquzuncu sinfini bitirdikdən sonra dini təhsil almaq məqsədilə İrana mühacirət etdi, Tehranda Ayətullah Seyid Məhəmmədtəqi Müdərrisinin təsis etdiyi Həzrət Qaim (ə) mədrəsəsində təhsilə başladı, on ildən sonra Dəməşqin Zeynəbiyyə bölgəsinə yollandı.

Müəllimləri

Qum, Tehran və Dəməşqdə Şeyx Vəhid Əfqani, Ayətullah Seyid Məhəmmədtəqi Müdərrisi, Seyid Abbas Müdərrisi, Seyid Abdullah Şirazi və digər alimlər Nimrin Lümə, Rəsail və Məkasib kitabları üzrə, habelə əxlaq və fiqhın xaric dərslərində müəllimləri olmuşlar.

Nimr Baqir əl-Nimr İran və Suriyada dini təhsilini başa vurandan sonra Səudiyyə Ərəbistanına qayıdıb hövzə dərslərinin, Məkasib, Rəsail və Kifayə kitablarının tədrisinə, eyni zamanda dini təbliğata, ictimai və siyasi fəaliyyətlərə, cümə namazlarını qılmağa, Bəqi imamlarının məqbərələrinin dağıdılmasının ildönümü münasibətilə tədbirlər keçirməyə, Səudiyyə Ərəbistanının hakimiyyət sistemini tənqid və Ərəbistan şiələrinin hüquqlarını müdafiə etməyə başladı.

Şeyx Nimr azad seçki və şiələrə qarşı ayrışdırıcılıqlərə son qoyulmasını tələb edirdi və bundan ötrü dəfələrlə həbs olunmuşdu.

Şeyx Nimr əl-Əvamiyyədə İmam Qaim (ə) adlı dini mərkəz yaratdı. Həmin mərkəz 2011-ci ildə İslami mərkəz adlı quruma çevrildi. O, 2003-cü ildə cümə namazlarını da bərpa etdi.

Şeyx Nimr əl-Əvamiyyədə məscidlərin rolunun dirçəldilməsi, cümə namazının qılınması, elmi mövzuların təbliği, kitab nəşri, məqalə və broşür yayılması, gənclərin izdivacının asanlaşdırılması, qadınların ictimai rolunun gücləndirilməsi, gənc və yeniyetmələrə dini təlimlərin keçirilməsi və ictimai fəsada qarşı mübarizə kimi fəaliyyətlərlə də məşğul olurdu.

Nimr Baqir Bəqidəki imam məzarlarının yenidən tikilməsi üçün ciddi səylər göstərirdi. O, 2004-2007-ci

illərdə Bəqi imamlarının qəbirlərinin uçurulmasının öldönümündə aksiya keçirir, Ərəbistan hökuməti də hər dəfə sərt tədbirlər görürdü. Lakin bütün qadağalara baxmayaraq, bu mərasim hər il keçirilirdi. O, geniş əlaqələrindən istifadə edib Avropa və Amerikada imamların qəbirlərinin uçurulduğuna qarşı və onların bərpasına dəstək məqsədilə yürüşlər də təşkil edirdi.

Şeyx Nimr öz çıxışlarında xüsusən Şərqi Ərəbistanda, əl-Əhsə və əl-Qətifdə məqsədyönlü tayfa ayrışikliyi siyasətlərinə görə də Səudiyyə rejimini tənqid edirdi. O, Ərəbistanın sülalə hakimiyyəti üçün ən təhlükəli şəxslərdən sayılırdı.

Şeyx Nimr Səudiyyə rejiminə qarşı sərt çıxışlarına görə xütbələrinin birində dedi: "Bilirəm ki, sabah məni həbs etməyə gələcəksiniz. Xoş gəlırsiniz! Sizin məntiqiniz, üsulunuz budur: həbs, işgəncə, qətl. Lakin biz ölümdən qorxmuruq! Biz heç nədən qorxmuruq!"

Dini əsaslandırmaqlarla ərəb ölkələrində geniş yayılmış sülalə hakimiyyətini şəriətə zidd sayan Nimr Ərəbistanda şahlığın ötürülməsini sual altına salır, Ali-Səud və Ali-Xəlifə ailələrini İngiltərəyə bağılı hesab edir, Səudiyyənin siyasi rejiminin fəsad və diktaturasını açıq şəkildə tənqid edir, hamını hüquq və azadlıqlara, habelə hakimiyyət dəyişikliyinə dair qanunlara, partiya yaradılmasına dair qadağalara etiraz etməyə çağırırdı.

Nimrə görə, ərəbistanlı vətəndaşların, xüsusən də şialərin ləyaqətinin alçaldılması qeyri-insani və yanlış siyasətdi. O bu məsələyə həmişə xüsusi həssaslıq göstərir, düşünürdü ki, Səudiyyə rejimi şialəri ikinci dərəcəli vətəndaş hesab edərək haqlarından məhrum etmişdir. Bir çox hallarda Əhli-sünnə vətəndaşları və ya digər ölkələrdən gəlmiş fəhlələri də məzlum adlandırır, onların

da hüquqlarından məhrum edildiyini bildirirdi. O deyirdi ki, Ərəbistanın şiə vətəndaşlarının və Əhli-sünnə mənsubu olan məzlumların haqlarını bacardığı qədər müdafiə edəcək.

Şeyx Baqir zərrə qədər qorxmadan daim çıxışlarında siyasi dəyişikliyi, ümumi azadlıqların rəsmən tanınmasını, azlıqların haqlarının qorunmasını və tayfa ayrışdırılmasına son verilməsini tələb edirdi. O, digər körfəz ölkələrinin rəhbərlərini də tənqid edib ərəb ölkələrində, xüsusən də Bəhreində başlamış inqilabi aksiyaları dəstəkləyirdi. Nimr Bəhreyn etirazçılarının Ali-Xəlifə rejimi tərəfindən öldürülməsinə o qədər etiraz etmişdi ki, Bəhreynin təhlükəsizlik orqanında da ona qovluq açılmışdı, onlar tərəfindən də mikroskop altındaydı. Şeyx ərəb və İslam dünyasında həqiqi islahatı ərəb körfəz ölkələrinin hakimiyyətlərinin devrilməsində bilirdi, Ali-Xəlifəni və digər körfəz başçılarını Amerikanın kuklası adlandırır deyirdi: "İstisnasız olaraq, körfəzin bütün ərəb dövlətləri Amerikanın çətri altında yaşayırlar, ABŞ ordusunun Beşinci bölgə dəniz donanması Bəhreynin və digər ərəb ölkələrinin neft quyularını talamaqla məşğuldur".

Tədris və çıxış qadağaları

Şeyx Nimr 2011-ci ildə, Tunis və Misirdə hakim rejimlərin devrilməsi və Bəhreində xalq hərəkatının başlanması ilə eyni zamanda, 2008-ci ildən qüvvəyə minmiş tədris və çıxış qadağasını pozdu, siyasi azadlıq mövzusunda çıxışlara, İslam oyanışını genişləndirmək üçün hər bir tribunadan istifadə etməyə başladı.

Həbs

Səudiyyə hökuməti 2003-cü ildən başlayaraq, Şeyx Nimri altı dəfə həbs etmişdi. Sonuncu həbsi isə uzun çəkdi və onun şəhadəti ilə nəticələndi.

Nimr ilk dəfə 2003-cü ildə Ərəbistan dövlətinin cümə namazı qılmaq qadağasına görə həbs olunmuşdu. Dövlət cümə namazı qılınan yeri dağıtdıqdan sonra müvafiq qərarı qəbul etmişdi. İkinci dəfə 2004-cü, üçüncü dəfə də 2005-ci ildə Bəqi məzarlarının dağıdılmasının ildönümünə hazırlaşdığına görə həbs olunan Şeyx Nimr 2006-cı ildə Ayətullah Seyid Məhəmmədtəqi Müdərrisi tərəfindən keçirilən Qurani-kərim toplantısına qatılmış, Səudiyyə Ərəbistanında şiələrin hüquqları barədə çıxış etmiş, məktəblərdə Şiə məzhəbinin tədrisi, Bəqi məzarlarının bərpası və hakim rejimin zülmü barədə danışmışdı. O, Ərəbistana qayıdan kimi dördüncü dəfə həbs olunmuş, Əvamiyyə əhalisi etiraz nümayişi keçirdikdən sonra azadlığa çıxmışdı.

Ərəbistan hökuməti 2008-ci ildə ondan Qətif vilayətinə getməsini istəyəndə razılaşmadı. Hökumət qüvvələri onu zorla Dəmmam şəhərinə aparıb cümə namazının qılınmayacağına dair yazılı iltizam verməsini istədilər. Lakin Şeyx yenə də müqavimət göstərib razılaşmadı. Bundan sonra Daxili işlər nazirinin birbaşa əmri ilə karsərə salındı. Lakin beşinci həbsi 24 saatdan çox çəkmədi.

Nimr Baqir əl-Nimr sonuncu, yəni altıncı dəfə 8 iyul 2012-ci ildə həbs olundu. Ərəbistanın təhlükəsizlik əməkdaşları Qətifdə küçədə pusqu quraraq ona doğru vəhşicəsinə atəş açdılar, ayağından dörd güllə yarası alandan sonra onu təhqiramiz şəkildə həbs edib maşına mindirdilər və həbsxanaya apardılar. Bəzi mənbələrin

verdiyi məlumata görə, o, uzun müddət təkadamlıq kameralarda çox ağır şəraitdə qalmışdı.

İşgəncə

Səudiyyə Ərəbistanının dövlət məmurları Şeyx Nimrin sağ ayağına yaxından dörd güllə vurandan sonra onu iki həftə hospitala yerləşdirdilər, sonra Riyazda təhlükəsizlik qüvvələrinin xəstəxanasındakı kameraya saldılar. O, 2014-cü ilin 3 sentyabrında sağ budunda bir güllə qalan halda Hair zindanının karserinə göndərildi. Dördüncü güllə, vurulandan iki il yarım sonra, 20 fevral 2015-ci ildə ayağından çıxarıldı. Cəllad Səudiyyə rejimi bu məzlum şeyxin müalicəsi zamanı da işgəncədən vaz keçmir, cərrahiyyə əməliyyatı zamanı ona tibb elmində misli görünməmiş işgəncələr verirdi.

Həbsin əks-sədası

Şeyx Nimrin həbsi Qətif vilayətinin Əvamiyyə şəhərində, Əhsa vilayətinin Əhsa şəhərində, habelə Qətifin Bab əl-şimal bölgəsində geniş etirazlara səbəb oldu. Bu etirazlarda bir neçə nəfər öldü, bir neçəsi yaralandı. Qətif əhalisi Nimrin həbsinin ildönümündə də nümayiş keçirdi.

Dünyanın bir çox bölgələrində – İranda, Pakistanda, Əfqanıstanda, İraqda, Bəhreynə, Hindistanda və bəzi Avropa ölkələrində də etiraz aksiyaları baş tutdu. Məzlumluğu o qədər böyük idi ki, hətta Hindistanın Nouqavan sadat bölgəsinin şialəri də onun plakat və şəkillərini götürərək yürüşə çıxdılar, Ərəbistan həbsxanalarından azadlığını tələb etdilər.

Məhkəmə

Nimr Baqir həbsindən 260 gün sonra, 25 mart 2013-cü ildə məhkəməyə çıxarıldı. Ərəbistan prokurorluğu məzhəbcilik, terrora çağırış, təhlükəsizlik qüvvələrinin qətli, iğtişaş törətmək, milli birliyi pozmaq, vətənə xəyanət, Fars körfəzi dövlətlərinin liderlərinə və din alimlərinə qarşı təhqir, həmçinin xarici qüvvələrdən istifadə ilə təhdid ittihamlarıyla onun edam edilməsini istədi. Özünü müdafiə imkanı yaradılmadan onu təkadamlıq kameraya qaytardılar. Otuz beş gündən sonra məhkəmənin ikinci iclası keçirildi, lakin şeyx istintaq işi ilə tanış olmadığına görə yenə özünü müdafiə edə bilmədi.

Uzun müddətdən sonra məhkəmənin üçüncü iclası keçirildi və Şeyx Nimrə özünü müdafiə etmək üçün cəmi beş dəqiqə vaxt verildi. 113 gündən sonra dördüncü iclas keçirildi. Şeyxin vəkili Doktor Sadiq əl-Cübran məhkəmədən cəmi bircə gün qabaq, başqa bir müştərisindən ötrü məhkəməyə getdiyi zaman çox təsadüfi şəkildə onun növbəti məhkəməsinin vaxtından xəbər tutmuşdu.

Yeddi gündən sonra məhkəmənin beşinci iclası keçirildi, Şeyx Nimr heç bir vəkilinin, ailə üzvünün, yaxınının iştirakı olmadan təkbaşına məhkəməyə gətirildi. Bir aydan sonra isə altıncı iclas baş tutdu.

Ərəbistan hökuməti məhkəmələrin vaxtını uzatmaqla ona qarşı saxta sənədlər toplamağa çalışır, həm də edamdan sonra yaranacaq şəraiti öyrənməyə cəhd edirdi. Məhkəmənin yeddinci iclası Ciddədə keçirildi və Şeyx Nimr ilk dəfə özünü müdafiə etmək imkanı qazandı; fikirlərini açıqladı, yüzsəhifəlik müdafiəsini məhkəməyə təqdim etdi.

Məhkəmənin səkkizinci iclası da Ciddədə keçirildi, dövlət ittihamçısı şeyxin müdafiələrini rədd edib əvvəlki iddialarını təkrarladı.

Məhkəmənin doqquzuncu iclası Riyazda keçirildi. Bəziləri düşündülər ki, hökumət vaxtı uzatmaqla xəstə və yaralı Nimrin təbii şəkildə öldüyünü bildirmək istəyir. Bu, zalım rejimlərin mübariz insanlardan qurtulmaq üçün istifadə etdikləri bir üsuldur. Onlar belə şəxsiyyətləri həbs edərkən yaralayır, həbsxanada da lazımı müalicə imkanı yaramırlar. Nəticədə, bədənin müqavimət gücü azalır və məhkəmələrin vaxtını uzatmaqla təbii ölüm hadisəsi baş verir. Bəhreyn rejimi bir çox inqilabçıları bu üsulla şəhadətə yetirmişdir. Nigeriyada Şeyx Zakzaki də oxşar şəraitdə saxlanırdı.

İki həftədən sonra məhkəmənin onuncu iclası keçirildi. Təhlükəsizlik qüvvələrindən ibarət yalançı şahidlər məhkəmədə Şeyx Nimrin onlara atəş açmasına dair şahidlik etməkdən çəkildilər, yalnız yazılı ifadəylə kifayətləndilər. Sonra Şeyx Nimrin bəzi səsyazıları səsləndirildi. Ondan soruşuldu ki, hələ də sözlərinin üstündə durur, yoxsa yox? Nimr də qətiyyətlə müsbət cavab verdi.

Məhkəmə on birinci iclası növbəti həftəyə təyin etdi. Orada da Şeyx Nimrin çıxışlarından müəyyən parçalar səsləndirildi. Bu iclas ailəsinin və vəkilinin onunla son görüşü oldu.

Edam qərarı və şəhadət

Uzun mühakimə prosesindən sonra, nəhayət, 2015-ci ilin 25 oktyabrında qardaşı açıqlama yaydı ki, Ali Məhkəmə Şeyx Nimrin edamına dair qərarı təsdiqləyib, hökm son təsdiq və icra üçün Krallıq ofisinə göndərilib.

Bu hökm insan haqları təşkilatlarının, müsəlmanların, xüsusən də dünyanın müxtəlif yerlərində yaşayan şiələrin etirazlarına səbəb oldu. Bütün bunlara baxmayaraq, qərar Səudiyyə krallığının imzasından sonra, 2016-cı ilin 2 yanvarında icra olundu.

Edam qərarına qarşı çoxlu etirazlara, icranın dəfələrlə təxirə salındığına və dəstək məqsədli beynəlxalq aksiyalara baxmayaraq, Ərəbistanın Daxili İşlər Nazirliyi 02.01.16 tarixində elan etdi ki, o, 46 nəfərlə birlikdə edam edilmişdir. Beləliklə, məzlum Şeyx Nimr 56 yaşında şəhadətə qovuşdu.

Ərəbistan hökuməti onun edamını bəzi quldur və cinayətkarlarla birlikdə həyata keçirdi ki, ehtimali reaksiyaların qarşısını alsın və Əhli-sünnə məzhəbli çoxlu insanla birgə edam edildiyini söyləsin. Onun həyat yoldaşı Mina Cabir əl-Şəryavi isə üç il öncə, Nimr Baqir əl-Nimrin həbs və işgəncə altında olduğu zaman xərçəng xəstəliyindən vəfat etmişdi. Ərəbistanın hüquq-mühafizə orqanları onun ölümündən qabaq həyat yoldaşı ilə görüşünə icazə verməmişdilər.

Reaksiyalar

Şeyx Nimrin edamından sonra dünya şiələrindən Ərəbistan hakimiyyətinə çoxlu etirazlar bildirildi. Təqlid müctəhidləri Şeyx Nimrin şəhadəti münasibətilə bəyanat

və çıxışlarında Ərəbistan hökumətini edamın nəticələrinə cavabdeh saydılar.

Qətif bölgəsinin minlərlə şüasi yürüş keçirərək hökumətin bu addımını pislədi. Kəşmir və Bəhreyn şüaları da nümayişlər keçirdilər. Müqtədə Sədr Bağdaddakı Səudiyyə səfirliyinin bağlanması təklifi ilə çıxış etdi. Yəmənin Ənsarullah hərəkatı bəyanat yayaraq Ərəbistanın addımını qınadı. Livan Hizbullahı da şeyxin fəaliyyətlərini dinc adlandırır edam qərarını pislədi.

İranda təqlid müctəhidləri, din alimləri, siyasi və mədəni fəallar, Qum Elm Hövzəsi və Xarici İşlər Nazirliyi Ərəbistan hakimiyyətinə etirazlarını bildirdilər. Elm hövzəsi bir gün dərsləri tətil etdi, alim və tələbələr Qum Əzəm məscidinə toplaşdı etiraz aksiyası keçirdilər.

Habelə BMT-in Baş katibi və Avropa birliyi Nimrin edamından narahat olduqlarını ifadə etdilər, İnsan Haqlarının Monitorinqi Təşkilatı ona qarşı ittiham prosesinin ədalətsiz olduğunu açıqladı. Ərəbistanın Tehran və Məşhəddəki səfirlik və konsulluğunun önünə çoxlu etirazçı toplaşdı, Tehrandə səfirliyin bir hissəsi yandırıldı, bəzi etirazçılar səfirliyə girdilər, lakin polis onları bayıra çıxara bildi. Bu gərginliyin ardınca Səudiyyə Ərəbistanı İrandakı diplomatik fəaliyyətlərini yarımətətil vəziyyətinə saldı.

Digər tərəfdən, Misirin əl-Əzhər universitetinin bəzi alimləri Səudiyyə Ərəbistanını dəstəkləyərək, Şeyx Nimrin edamını Allah hökmünün icrası hesab etdilər.

Bəzi qeyri-müsəlman dövlətləri Şeyx Nimrin edamını dolayı şəkildə tənqid etdilər. O cümlədən, Ağ Ev elan etdi ki, Nimrin edamının nəticələri barədə öncədən Ərəbistana xəbərdarlıq vermişdik.

Ali-Səud rejiminin həbsxanalarında indi də bəzi Şiə alimləri saxlansalar da, cürətlə demək olar ki, Şeyx Baqir əl-Nimr son illərdə Səudiyyə dövlətinə qarşı ən nüfuzlu müxalifət lideri olmuşdur. Hakimiyyət onu ortadan götürmək üçün bütün səyini göstərdi, nəhayət, çox rəhmsizcəsinə xəncərlə başını bədəninədən ayırdı.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Seyid Mustafa Bədrəddin (Livan)

Mustafa Bədrəddin 1961-ci ilin 6 aprelində Beyrutda dünyaya gəlmişdir. Anası Fatimə, atası Əmin Bədrəddin olan Mustafa sonralar Sami İsa, əl-Şəbəh, İlyas Səb, İbrahim İsa, Seyid Zülfüqar və İlyas Fuad Saib kod adlarından istifadə etmişdir. Bu mübariz insanın həyatı həbs və əsirlikdən tutmuş çox vaxt gizli tapşırıq səfərlərinə qədər eniş-yoxuşlarla doludur. Buna görə də, onun barəsində geniş məlumat yayılmamışdır. O, uşaqlıq və yeniyetməlik çağını Livanda dindar ailəsinin yanında keçirib təhsilini Beyrutda tamamlamışdır.

Mustafa və İmad Müğniyə 1982-ci ildə Fəth hərəkatının 17-ci qüvvələrində olmuş, sonradan Hizbullaha qoşulmuşlar. Şəhid Bədrəddin bütün həyatını İsrailə qarşı mübarizəyə həsr etmişdir. O, Livanın sionist rejim tərəfindən işğalından öz şəhadətinə qədər düşməne qarşı müxtəlif qarşıdurmalarda iştirak etmiş, məşhur Xüldə döyüşündə komandanın əsas üzvlərindən biri olmuşdur. O, Beyrutun cənubundakı Xüldə bölgəsinə

gedib İmad Müğniyə, Səmir Mətut və digər mübariz gənclərlə birlikdə sionist hərbcilərin cənubdan şəhərə girişinin qarşısını alan ilk şəxslərdən biri kimi yadda qalmışdır.

Xüldə döyüşündən bir il sonra Küveytə getmiş, orada Amerika və Fransaya aid obyektlərin partladılmasına təşəbbüs ittihamı ilə həbs olunmuşdur. O, yeddi ildən sonra, 1990-cı ildə Səddam Hüseyn Küveytə hücum edəndə həbsxanadan qaçıb İran yoluyla Livana getmişdir.

Seyid Mustafa Küveyt həbsxanasından çıxandan sonra müqavimətin həssas hərbi və təhlükəsizlik dairələrində mübarizəsini davam etdirmiş, sionist rejimin, Amerika və İngiltərənin casus təşkilatları tərəfindən həmişə təqib altında olmuş, şəxsinə qarşı terrordan dəfələrlə salamat qurtulmuşdur.

Şəhid Bədrəddin İslami müqavimətin yüksək komandirlərindən biri kimi, doxsanıncı illərin əvvəllərindən sionist düşmənin işğal olunmuş bölgələrdəki fəaliyyətlərindən tam məlumatlı olmuş, Haqq-hesab (1993) və Qəzəb salxımları (1996) döyüşlərində Seyid Zülfüqar kod adıyla iştirak edərək qələbələrdə mühüm rol oynamışdır.

İslami müqavimətin əsir tutma əməliyyatında da mühüm rol oynamış Seyid Mustafa, İmad Müğniyənin şəhadətindən sonra düşmənin Livandakı casus şəbəkələrinə ağır zərbələr endirmişdir. O, qədim dostu, döyüş yoldaşı və qayını olan İmad Müğniyə ilə birlikdə sionist rejim ordusunun bir çox əməliyyatlarını alt-üst etmişdir. Müğniyə 2008-ci ilin fevralında Dəməşqdə terror nəticəsində şəhid ediləndən sonra onun yerinə keçərək Livan müqavimət cəbhəsinə başçılıq etmişdir. O həmçinin Hacı İmadın şəhadətinin araşdırılmasına da məsul şəxs idi.

Şəhid Bədrəddinin və döyüş yoldaşı Şəhid Hacı İmadın bir çox fəaliyyətləri, müqavimət qüvvələrinin məsləhətinə əsasən, güman ki, illərlə gizli qalacaqdır.

Şəhid Bədrəddin Hizbullahın xaricdəki hərbi əməliyyatlarına, 2012-ci ildən isə Suriyadakı hərbi birləşmələrinə başçılıq etmiş, Amerika tərəfindən qara siyahıya salınmışdır. O, 1983-cü ildə ABŞ Hərbi Dəniz Qüvvələrinə qarşı partlayışda da ittiham edilirdi.

Suriyada müharibə başlayandan sonra İslami müqavimət başçıları arasında müharibəyə son qoymaq və həzrət Zeynəbin hərəmini qorumaq məqsədilə Suriyaya girmək barədə görüş və iclaslar başlandı. Sonda müqavimətin Suriyaya girməsi qərara alındı.

Seyid Mustafa bu qərardan sonra Seyid Həsən Nəsrullahla görüşüb tam hazırlığını bildirdi, təkfirçi, habelə sionist düşməyə qarşı proqramlarını açıqladı. Seyid Həsən Nəsrullahın Şəhid Bədrəddinin anım tədbirində dediyi kimi, o, Suriyadakı İslami müqavimət cəbhəsinin başçısı idi, şəhid olduğu zamana qədər beş il həmin vəzifədə xidmət etmişdi.

İraqa gedib İŞİD-in gəlişindən sonrakı vəziyyəti araşdıran Seyid Mustafa, terrorçu təkfirçilərə qarşı mübarizədə Həşd əl-şəbi qüvvələrinə kömək də edirdi.

Xüsusiyyətləri

Şəhid Bədrəddin çox xarizmatik, qayda-qanuna qarşı tələbkar, eyni zamanda çox mehriban idi, namaz və ibadətlərinə xüsusi önəm verirdi. Hizbullahın bütün üzvləri onu çox sevirdi.

O, hərbi taktikalar baxımından da çox yüksək istedadla malik idi, təşkilat daxilində çoxları əsas qələbələrini ona aid

edir, onu çox peşəkar və təcrübəli bir komandir hesab edirdilər. Deyilənə görə, o, eyni zamanda iki silahdan atəş açıb hər iki hədəfi vura bilirmiş.

Bu şəhid həyatı boyunca təhlükəsizlik tədbirlərinə çox əməl edirdi, bir mobil telefonda bir gündən artıq istifadə etməirdi, yanında kiminsə mobil telefon gəzdirməsinə də qoymurdu. Məzh buna görə onun barəsində çox da informasiya və şəkil yoxdur.

Şəxsiyyətə qarşı terror

Sionizm və Səudiyyə cərəyanının media şəbəkələrinin Şəhid Bədrəddinə qarşı əks-təbliğati çox güclüydü. Son illərdə düşmənlər ona qarşı fiziki terrordan əlavə, əxlaq və şəxsiyyətinin terroru üçün də çox çalışır, onun əxlaqsız biri olduğunu, Ukraynada təlim keçdiyini, qızıl ticarəti ilə məşğul olduğunu yayımlayırdılar. Qərb və Səudiyyə mediasının Hizbullah döyüşçülərinə qarşı belə informasiyaları adi məsələyə çevrilmişdi. Şəhid Bədrəddin də həmişə bu hücumlara hədəf olurdu. Livanın keçmiş Baş naziri Rəfiq Həririnin qətlinə ittiham olunması ona qarşı güclü media hücumlarının yönəlməsinə səbəb olmuşdu. Lakin 2020-ci ildə bu ittiham məhkəmə tərəfindən rədd edildi və Livan Hizbullahı bəraət aldı.

Mossad və CIA təşkilatlarının bu komandirə qarşı kin və ədavətindən irəli gələn bu şayiələrdə üç məqsəd vardı: bu ittihamlara qarşı əks-reaksiyaları araşdırıb onun saxlandığı yerlər barədə məlumat öyrənmək, döyüşçülərdə ruh düşkünlüyü yaradıb planlarını pozmaq, Hizbullahı qarşı mənfi imic formalaşdırıb nüfuzunu azaltmaq.

Mossad, CIA və MI6 illərlə onu axtarır, ancaq tapa bilmirdilər. Qarşılığında isə bu əziz şəhid onlara güclü

zərbələr endirirdi. İsrail, Amerika və İngiltərənin təhlükəsizlik qurumları düşündülər ki, onların Livan və Suriyadakı casus şəbəkələrinin öyrənilib məhv edilməsinə və xüsusi agentlərinin tutulmasına dair əməliyyatların arxasında Şəhid Bədrəddin dayanır.

Suriyada yaranmış böhran hərbi mərhələyə keçəndən etibarən Şəhid Bədrəddin təkfirçi qruplaşmalara qarşı mübarizəni özünə borc bilmiş, Seyid Həsən Nəsrullahın icazəsi ilə bölgədə ABŞ-Sionizm cütlüyünün layihəsi olan İŞİD-ə qarşı mübarizənin başına keçmişdi. Şübhəsiz ki, hərbi sahə ilə təhlükəsizlik və informasiya sahələri fərqlidir, mühafizə və təhlükəsizlik işi isə müharibə şəraitində olduqca çətinləşir. Məhz buna görə Qərbin təhlükəsizlik orqanlarının muzdur şəbəkəsi uzun əməliyyatlardan sonra Mustafanın yerini öyrənə bildilər.

Şəhadəti

Cümə axşamı, 13.05.16 tarixində axşam saat 22:30 radələrində yüksək səviyyəli bir əməliyyat nəticəsində Dəməşq Beynəlxalq Hava Limanının ətrafındakı binaların biri iki raketlə vuruldu, çox güclü partlayışdan sonra Hizbullah komandiri Seyid Mustafa Bədrəddin şəhid oldu, Livan müqavimətinin beş döyüşçüsü isə ağır yaralandı. Bu raketlər Şəhid Hacı Qasim Süleymani ilə Şəhid Bədrəddin arasında keçirilmiş görüşdən otuz dəqiqə sonra atılmışdı. Bu göstərir ki, terror əməliyyatının hədəfi Qasim Süleymani olmamışdır, İsrail qırıcıları onun binadan çıxmasını gözləmişlər. Partlayışlar o qədər güclü olmuşdu ki, bütün bina uçmuşdu.

Ekspertlər bu terroru tam məxfi əməliyyat sayıb Amerika və İsrailin təhlükəsizlik orqanlarının birgə əməkdaşlığının nəticəsi olduğunu güman edirlər.

Reaksiyalar

İnqilab Rəhbəri Ayətullah Xamenei Şəhid Bədrəddinin ailəsi ilə görüşündə təbrik və başsağlığından sonra buyurmuşdu: "Sizin ailəniz şəhadət ailəsidir".

Livan nazirlərindən olan Hacı Həsən bu barədə demişdir: "Şəhid Mustafa Bədrəddin həyatını cihadda keçirdi, şəhadətlə sonlandırdı".

Bir sionist qəzeti Şəhid Mustafa Bədrəddinə qarşı terror əməliyyatına münasibət bildirərək onu böyük müqavimət komandiri Hacı İmad Müğniyənin terroruna bənzətməmiş və qeyd etmişdi ki, bu əməliyyatın da Hizbullahə heç bir təsiri olmayacaq. Qəzet yazırdı: "Hizbullah qısa müddətdən sonra yüksək rütbəli komandirlərindən birini komandan təyin edəcək və bu boşluğu dolduracaq".

Livan Hizbullahı bu şəhadət münasibətilə verdiyi bəyanatda Şəhid Bədrəddini cihad şəhidi adlandıraraq deyirdi: "Şəhid Zülfüqar bir neçə ay öncə demişdi ki, Suriyadan Livana ya qələbə bayrağı ilə qayıdacaq, ya da şəhadətlə".

Bu bəyanatda Zülfüqarın Livana şəhadətlə qayıtdığı və cəsədinin qələbə bayrağına büküldüyü bildirilərək əlavə olunurdu: "Bu böyük komandir ABŞ-Sionizm layihəsinə qarşı döyüşlərin komandiri kimi getmiş, Suriyada təkfirçi qüvvələrə qarşı cihadda böyük iradə nümayiş etdirmişdi. Zülfüqarın cihad, əsarət, yaralanma və xüsusi uğurlarla dolu olan həyatı şəhadətlə başa çatdı, o, şəhid komandirlər

karvanına, xüsusən də dostu və döyüş yoldaşı Şəhid Hacı İmad Müğniyəyə qovuşdu".

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Möhsün Həcəci (İran)

12 İyul 1991-ci ildə İranın Nəcəfabad şəhərində dünyaya göz açmış Möhsün Həcəci Suriyada şəhadətə qovuşmuş qəhrəman hərəm müdafiəçilərindən olub. Bu şəhidin məşhurluğu Yer kürəsinin ən vəhşi insanlarına əsir düşməsi ilə bağlıdır. Möhsün Həcəci yaralı və susuzluqdan dodaqları qurumuş halda zərrə qədər də qorxmadı, xüsusi mətanət və ixlaslı cəsərlə bütün dünyaya göstərdi ki, İmam Hüseyn (ə) fədailəri - hərəmi müdafiə edən gənclər özlərini qurban verməyə hazırdılar.

Möhsün Həcəci məşhur ruhani ailəsində böyümüşdür. Ayətullah Həcəci Rza xanın dövründə İsfahan bölgəsinə böyük xidmətlər etmişdir. Qadınların hicabı, din alimlərinin əmmaməsi zorla başlarından götürüləndə bu alim istedadlı gəncləri tapıb elm hövzəsinə aparırdı.

Möhsün uşaqlıq və yeniyetməlik çağını belə bir dindar ailədə keçirib nəzarət texnologiyası ali ixtisasına yiyələndikdən sonra Keşikçilər korpusuna üzv oldu. O eyni zamanda digər fəaliyyətlərlə də məşğul olurdu: kitab təbliğatçılarından idi, yoxsul bölgələrə xidmət məqsədilə təşkil edilən ekskursiyalarda iştirak edirdi, müharibə

dövrünün əməliyyat bölgələrinin ziyarətçilərinə xidmət edirdi.

Möhsün Nəcəfabadda keçirilən müqəddəs müdafiə sərgisində xanım Zəhra Abbasi ilə əməkdaşlıq etmiş, bu əməkdaşlıq onların tanışlığına və ailə qurmalarına səbəb olmuşdu. Həyat yoldaşının dediyinə görə, bu tanışlığa şəhidlər vasitəçi olmuşlar. Möhsün 2012-ci ildə, 21 yaşında nişanlanıb iki ildən sonra toy etmişdi.

Toydan iki il sonra dünyaya gəlmiş uşaqlarının adını Əli qoydular. Möhsün öz səsyazısında yeganə övladına belə vəsiyyət edirdi: "Salam, Əli ağa. Salam, oğul can. Salam, gül balam. Səninlə də bir neçə kəlmə danışmaq istəyirəm. Bağışla ki, səni az yaşında qoyub gedirəm. Adını ona görə Əli qoydum ki, rəhbərin və örnəyin Əli (ə) olsun... İstəyirəm ki, Əli (ə) kimi yaşayıb İmam Mehdimin (ə) əsgərlərindən olasan".

Bir çox dostlarının dediyinə görə, o, insanlara yaxşılıq etmək üçün həmişə fürsət axtarırdı. Hərəm müdafiəçisi kimi Suriyaya getmək üçün də çox çalışmışdı.

Möhsün Suriya ilə İraq sərhədinin yaxınlığında bir əməliyyat zamanı İŞİD terrorçularına əsir düşdü, iki gündən sonra, 9 avqust 2017-ci ildə isə şəhadət məqamına ucaldı.

İŞİD Möhsün Həcəcini əsir tutduğuna dair filmi yayandan sonra onu öldürdüyünü bildirdi. Şəhid Həcəci İranın Nəcəf-əsrəf zirehli diviziyasının Suriyada şəhid edilən onuncu hərbiçisi idi.

Tarix 7 avqust 2017-ci ili göstərirdi. Suriya ilə İraq arasındakı sərhəd bölgədə keçirilən əməliyyatda Möhsün Həcəci yaralı halda səngərin arxasında, döyüş yoldaşlarının yarımcan cəsədləri yanında son müqavimətini göstərirdi. Onda heç kim düşünməzdi ki, bu

iranlı gənc öz möhkəmliyi və cəsarəti ilə İŞİD-in başına nə gətirəcək. O İŞİD ki, dünyada ən vəhşi, ən misilsiz qətlərlə məşhurlaşmışdı, elektrik mişarla baş kəsməkdən tutmuş diri-diri yandımağa, suda boğmağa, panellə baş əzməyə, əl və ayaqları kəsməyə qədər qəddar cinayətlər törətmişdi.

Onun görüntülərini yayarkən elə bilirdilər ki, insanları qorxudacaq, iranlıları nə hala salacaqlarını göstərəcəklər. Lakin planları əks-nəticə verdi. Tüstü və alov görüntüləri Aşura səhnəsini xatırladırdı, Möhsünün Kərbəla ilə əlaqəsi isə yalnız bundan ibarət deyildi. Məhdud formada yayılan sonrakı şəkillər onun başsız cəsədini göstərirdi. O, rəhbəri Hüseyin (ə) kimi şəhid edilmiş, başı bədənindən ayrılmışdı.

Möhsün arzusuna çatdı. Onun şəhadət görüntüləri yerli teleqram kanallarında yayımlandı, sonra beynəlxalq xəbər agentlikləri tərəfindən elan edildi. Möhsünün cansız cəsədindən çox həmin qəhrəman şəkil diqqətləri cəlb elədi. Bir əsir necə qüdrətlə kameranın obyektivinə baxa bilərdi!

Hərəm müdafiəçisi olan bu şəhidin şəhadəti media orqanlarında və sosial şəbəkələrdə geniş əks-səda doğurdu, çoxları məsələyə münasibət bildirdi. Onun şəhadəti İranda yeni emosional və ideoloji dalğa yaratdı, gənc nəslin dəyişdiyinə, məhvə doğru getdiyinə dair fərziyyələri puç etdi. Bu fərziyyə son İran şahının oğlu Rza Pəhləvi tərəfindən dəfələrlə səsləndirilmişdi ki, guya indiki İran gəncləri ilkin inqilab amallarına və rəhbərlərinə bağlı deyillər. Kökündən puç olan bu fərziyyəyə İnkilab Rəhbəri daha öncə cavab vermiş olsa da, Möhsün Höcəcinin yaşı, müqaviməti, cəsarəti, seçdiyi yolu həmin sözlərə güclü sübut oldu. Möhsün İraq-İran müharibəsi bitəndən iki il sonra dünyaya gəlmişdi; nə inqilabı, nə

İmam Xomeynini görmüşdü. Lakin o, inqilabın və şəhidlərin yoluna sadıq nəslin nümayəndəsi idi.

Sözügedən reaksiyalar arasında mediada daha çox əks olunan fikir Şəhid Hacı Qasim Süleymaninin sözləri oldu. O deyirdi: "Qəhrəman xalq və hizbullahçı ümmət, xüsusən də Şəhid Möhsün Höcəcinin ailəsi əmin olsun ki, sizin rəşadətli övladlarınız bu vəhşi hərəkətin intiqamını qətiyyətlə alacaqdır. Bu intiqam isə İslam dünyasından Vəhhabizmin və terrorizmin kökünün kəsilməsi olacaq... İmam Hüseyin (ə) yolunun bu əziz şəhidinin kəsilən boğazına and içirik ki, bu məlun şəcərəni, İslam dünyasının bədənində əmələ gəlmiş bu bədxassəli vəzini son adamına qədər məhv etmədən durmayacağıq!"

Şəhid Möhsün Höcəcinin pak cəsədi Livan Hizbullahu ilə İŞİD terrorçuları arasındakı mübadilə zamanı Suriyanın Tədmur şəhərinin Meracüş-şühəda məzarlığına təhvil verildi, 25 sentyabr 2017-ci ildə axşam saat 20:30-da İslam İnqilabının Keşikçiləri Korpusunun təyyarəsində Tehrana daxil oldu. Cəsədi şəhidin ailəsi, dövlət məmurları, ordu rəhbərliyi və digər insanlar dövlət himni və hərbi marşla qarşıladılar.

Şəhidlə ilk vida mərasimi Məşhəd əhalisinin xahişi ilə İmam Rzanın (ə) müqəddəs məqbərəsində baş tutdu. Məqbərənin rəhbəri mərasimdə çıxış edərək dedi: "Şəhid Höcəci! Sən və döyüş yoldaşların düşmənin oyununu pozdunuz. Sən bütün şəhidlərin nümayəndəsisən, bütün ölkəyə şəhadət ətri yaymış, hamının qəlbinə girmisən. Sən gəlişinlə ölkədə eşq və ağıl dolu ümummilli bir fırtına qoparmısan. Sən bütün fərqli cərəyanların vəhdət rəmzisən!"

Ayətullah Xamenei Tehrandə Şəhid Höcəcinin tabutu yanında ailə üzvlərinə buyurdu: "Görün bu gəncin

şəhadətinə görə ölkədə necə qiyamət qopub! Çoxları şəhid olur. Bütün şəhidlər Allah-Taala yanında əzizdir. Lakin bu gəncdə bir xüsusiyyət olub. Bu gəncin ixlası, pak niyyəti, zamanında hərəkət etməsi, habelə cəmiyyətin belə şəhadətlərə ehtiyacı üzündən Allah-Taala sizin övladınızın adını ucaltdı. Bizim azsaylı şəhidlərimizi Allah-Taala hamının gözündə belə əziz edib. Allah sizin övladınızı xalqın əzizi etdi".

Nəcəfabad əhalisi sentyabrın 28-də Möhsünü ilə vidalaşmaq üçün meydanlara axışdı, şəhidin cəsədini yüz minlərlə insan qarşılayıb İslam inqilabı ilə əhdinə sadıq qaldığını göstərdi. Və Möhsün onun üçün ayrılmış xüsusi xatirə güşəsində dəfn edildi.

İslam İnqilabının Böyük Rəhbəri Ayətullah Xamenei beş gündən sonra Şəhid Möhsün Höcəcinin ailəsi ilə görüşdə bu dəyərli şəhidi Allahın nişanəsi və başları bədənlərindən ayrılmış məzlum şəhidlərin sözcüsü adlandırdı, xalqın dəfndəki misilsiz izdihamına toxunaraq dedi: "Allah əziz Möhsünün fədakarlığı sayəsində İran xalqını əziz etdi, başını ucaltdı. Bizim bütün şəhidlərimiz məzlumdurlar. Sizin Möhsününüzdən başqa şəhidlərimizin də başlarını bədənlərindən ayırmışlar. Onların hamısı Allah yanında əzizdir, məqamları ucadır, ancaq Allah-Taala bəzi xüsusiyyətlərinə görə bu gənci həmin şəhidlərin nümayəndəsi və sözcüsü etmişdir".

Böyük Rəhbər Şəhid Höcəcinin pak cəsədinin aparıldığı Tehran, Məşhəd, İsfahan və Nəcəfabad şəhərlərində xalqın misilsiz iştirakını dəyərləndirib buyurmuşdur: "Allah qəlbləri idarə etdi, bəziləri zahiri baxımdan cihad və şəhadətlə uyğun gəlməyən müxtəlif insanlar şəhidin şəklini qaldırıb küçələrə axışdılar. Belə bir şəraitdə gənclərin böyük qisminin inqilab dəyərlərinə

bağlılığı heyrətamizdir. Bugünkü inqilabçı gənclər say və keyfiyyət baxımından səksəninci illərin gənclərindən üstün olmasalar da, əskik deyillər".

Həyatının ən həssas, ən təhlükəli anında haqq qələbəsinin simvolu və carçısı olan bu dəyərli və başıuca şəhidə Haqqın salamı olsun! İxlaslı cihadı və məzlum şəhadəti ilə özünün və bütün xalqının başını ucaltmış bu şəhidə Allahın salamı olsun!

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid İsam Zöhrəddin (Suriya)

İsam Zöhrəddin (1961-2017) Suriyanın yüksək rütbəli zabitlərindən, "Ləbbeyk, ya Salman" hərbi birləşməsinin və Suriya prezident qvardiyasının komandiri olmuşdur. O, Deyr əl-Zur şəhərinin müdafiəçisi, Süveyda oğlu və Səhra aslanı ləqəbləri ilə də məşhurdur.

Zöhrəddin 9 sentyabr 1961-ci ildə Süveyda şəhərində duruzi məzhəbli bir ailədə dünyaya göz açmışdır. Babası Əbdülkərim Zöhrəddin Suriyanın Müdafiə naziri olmuş, ailə üzvlərinin çoxu orduda xidmət etmiş və etməkdədir. Onun ailəsi Hafiz Əsəd hökumətinin tərəfdarlarından olmuş, ondan sonra Bəşşar Əsədə sadıq qalmışdır.

İsamın yeniyetməlik çağından hərbi sahəyə xüsusi həvəsi vardı. Onun orduya qoşulma zamanından çox da məlumat yoxdur. Manaf Tlas qaçandan sonra isə prezident qvardiyasında onun yerinə keçmiş, illərlə orada xidmət etmişdir. Suriyada təkfirçi terrorçulara qarşı müharibə başlayanda yüksək peşəkarlığına və ordu rəhbərliyinin böyük etimadına görə Deyr əl-Zur şəhərini İŞİD-dən qorumaq ona tapşırıldı. O, şəhərin mühasirədə olduğu illərdə İŞİD-in bəzən iyirmi gün sürən səksəndən çox

əmaliyyatına qarşı müqavimət göstərib şəhəri qorudu. Bu cəsur komandiri məşhur edən əsas xüsusiyyətlərindən biri öz döyüşçüləri ilə birlikdə İŞİD-ə ən yaxın bölgələrdə fəaliyyət göstərməsidir. Onun başqa bir xüsusiyyəti uzunmüddətli mühasirə zamanı terrorçular qarşısında müqavimət göstərməsi, tabeliyində olan birləşmələrin çoxlu şəhid verməsinə baxmayaraq, təslim olmamasıdır. Bu amil terrorçuların Zöhrəddinə və onun döyüşçülərinə qarşı daha çox qəzəblənməsinə səbəb olmuşdu.

General-leytenant İsam Zöhrəddin müharibə boyunca bir neçə dəfə Hacı Qasim Süleymani ilə görüşmüş, öz döyüş taktikalarını onunla paylaşmışdı. Suriya ordusunun ağır şəraitində, bəzilərinin ordudan ayrıldığı və ya qorxdığı bir vəziyyətdə bu general döyüşlərə qatılaraq hərbiçiləri ruhlandırır, ordunun toparlanmasına böyük kömək edirdi.

2013-cü ildə Suriya torpaqlarının 70 faizə yaxını silahlı qruplaşmaların nəzarətində idi. Terrorçular inqilabdan danışır, Homs şəhərini paytaxt elan edirdilər. Homs kiçik bir Suriya kimidir; sünni, şiə, ələvi, ismaili, məsihi, aşuri və ermənilər orada birliklə yaşayırlar. İşğal olunmuş Fələstin torpaqlarına köçmüş yəhudiləri çıxsaq, Suriyanın dini azlıqlarından Homsda yalnız duruzi yox idi.

Homs şəhərinin məhəllələri dini meyarla bölünmüşdü. Şiələr əl-Zəhra və əl-Abbasiyyə məhəllələrində, Deyr Bələbə, əl-Bəyazə və əl-Xalidiyyə məhəllələrinin cənub və şərqində yaşayırdılar. Münaqişə başlayandan sonra Xalidiyyə və Baba Əmr məhəllələri Azad Suriya Ordusunun əsas bazaları sayılırdı. Homsda Azad Suriya Ordusu ilə döyüş çox önəmli idi. Bu şəhər ölkənin mərkəzində fəqərə sütunu kimi idi, şərq, qərb, şimal və cənubu bir-birinə birləşdirirdi.

İsam Zöhrəddin 2013-cü ildə, Azad Suriya Ordusunun on beş ilə yaxın davam edən mühasirəsindən sonra prezident qvardiyası tərəfindən Homsa göndərildi. İŞİD-in əl-Vərşə və Tədmur qapısının şimal yarısını qəfil tərk etməsindən və Suriya ordusunun Deyr Bələbə məhəlləsini ələ keçirməsindən sonra işğal olunmuş məhəllələrə yol açıldı. Nəhayət, bir ildən sonra silahlılar sazişə gedib əl-Xalidiyyə və Baba Əmri də tərk etdilər. General-leytenant Zöhrəddin özünün birbaşa iştirakı və müqavimət qüvvələri ilə razılaşdırması nəticəsində Suriya ordusunu bu bölgələrin azadlığına yönəldə bilmişdi.

Şəhid Zöhrəddin Şərqi Qutanın azadlığı kimi mühüm bir əməliyyatda da iştirak etmişdi. Onun əsas şöhrəti isə mühasirədə olan Deyr əl-Zur şəhərini dörd il işğaldan qoruması ilə bağlıdır. İŞİD terrorçuları bu şəhəri ələ keçirmək üçün çox çalışmış, hətta hava limanı ilə əlaqəsini kəsmiş, lakin generalın və döyüş yoldaşlarının misilsiz müqaviməti nəticəsində bir şeyə nail ola bilməmişdilər.

Suriyada müqavimət simvoluna çevrilmiş İsam Zöhrəddin işğalçı sionist rejimin casus təşkilatı olan Mossadın terror siyahısına salınmış, bir neçə dəfə sui-qəsdə məruz qalmışdı. Çoxları düşünürlər ki, onun Deyr əl-Zurdakı dördillik müqaviməti daha çox hərbi möcüzəyə bənzəyir. Məhdud hərbi imkanlarla bunu bacarması Qərb və Şərqdə hərbi ekspertlərin heyretinə və təbii ki, İŞİD himayədarlarının qəzəbinə səbəb olurdu.

Suriya ordusu 2016-cı ilin sentyabrında Amerika qırıcılarının hücumuna məruz qaldı, eyni zamanda İŞİD terrorçuları şəhərdə mühasirəyə düşmüş qüvvələrə qarşı ağır hücumlara başladı. General öz döyüşçüləri ilə birlikdə fədakarcasına müqavimət göstərərək şəhərin ətrafındakı strateji yüksəkliyi qorumağa müvəffəq oldu.

General-leytenant İsam Zöhrəddin, nəhayət, illərlə müqavimətdən sonra 18 oktyabr 2017-ci ildə Deyr əl-Zur şəhərinin qərbində yerləşən bir məhəllədə əməliyyat zamanı İŞİD tərəfindən basdırılmış minaya düşdü və şəhadətə qovuşdu.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Saleh Əli Səmmad (Yəmən)

Saleh Əli Səmmad (1979-2018) Yəmənün Ənsarullah hərəkatının üzvü olan siyasətçi, 2016-cı ildə bu hərəkatla Xalq Konqresi Partiyası tərəfindən yaradılan Ali Siyasi Şuranın sədri olmuşdur.

Saleh 1 yanvar 1979-cu ildə Yəmənün şimalındakı Sədə vilayətinin Səhar rayonunun Bəni Məaz bölgəsində dünyaya göz açmışdır. Uşaqlıq və yeniyetməlikdən istedadı ilə diqqət çəkən Saleh orta məktəbi Sədədə bitirmiş, ailəsi inanlı və siyasi baxımdan ayıq olmuşdur. O, universitetdə də möhkəm, qətiyyətli, dərsoxuyan tələbə olmuş, eyni zamanda əxlaq və nəzakəti ilə tanınmışdır. O, Səna Dövlət Universitetini bitirəndən sonra Sədədə Abdullah ibn Məsud adına orta məktəbdə tədrisə başlamışdır.

İnqilabçı xarakterlərinə görə Ənsarullah hərəkatının iclas və tədbirlərində iştirak edən Səmmad bir müddətdən sonra hərəkatda işə başladı, Təiz vilayətində Ənsarullah hərəkatının Siyasi Şöbəsinin sədri oldu, 2016-cı ilin yayında Ali Siyasi Şuranın ilk toplantısında şuraya sədr seçildi. Səmmadın adı Yəmənün keçmiş rejimi tərəfindən

axtarılan 55 nəfərlik siyahıdaydı. O, Ənsarullah hərəkatının Yəmən rejiminə qarşı üçüncü müharibəsi başlayandan hərəkat tərəfindən çıxış etmiş, 2011-ci ildən sonra Siyasi Şöbənin sədri olmuş, 24 sentyabr 2014-cü ildə, Ənsarullahın Sənaya girişindən üç gün sonra prezidentin siyasi müşaviri təyin edilmişdir. 6 Avqust 2016-cı ildə Ali Siyasi Şuranın sədri seçilən Səmmad 14 avqustda parlamentdə and içəndən sonra vəzifəsinin icrasına başlamışdır.

Əsası Şəhid Seyid Hüseyn Bədrəddin Husi tərəfindən qoyulmuş Ənsarullah hərəkatı cihad fəaliyyətlərinə başlamazdan qabaq Saleh iradəsinə və ciddiliyinə görə çətin günlərin adamı kimi tanınırdı. Lakin bu ciddilik heç zaman onun yoxsullardan uzaqlaşmasına səbəb olmurdu, bu təbəqə ilə əlaqəsi günbəgün güclənirdi. Yəməndə çoxlu enerji və sərvət mənbələri olsa da, ərəb dünyasının ən yoxsul ölkəsi kimi tanınır. Bu da imperializmin illərlə istismarının və ardıcıl müharibələrin nəticəsidir. Saleh Səmmad kimi bir şəxsiyyət isə rifah içində yaşayış imkanına malik olsa da, uzun illər həmin xalqın arasında yaşamış, özünü onlardan ayrı təsəvvür etməmişdi.

Səmmad cəsarət və fədakarlığı ilə Husilərin Səudiyyəyə qarşı üçüncü müharibəsinin qəhrəmanıydı. Bu müharibə onun Yəməndə daha çox tanınmasına səbəb oldu. O bu müharibədə Mərran, Nüşur və Zəhyan cəbhələrinə hərbi hücumları azaltmaq məqsədi ilə azsaylı döyüş yoldaşları ilə birləşərək Bəni Məaz bölgəsində yeni müqavimət cəbhəsi açdı, ondan sonra işğalçıların hücumlarını dəf etmək üçün Səde şəhərinin yaxınlığında yerləşən əl-Məqqaş və əl-Təlh cəbhələrinə yola düşdü.

Bundan sonra növbə Ərəbistanla dördüncü müharibəyə çatdı. Onun səudiyyəli işğalçılara qarşı fədakarlığına

müqaviməti hələ də Bəni Məaz əhalisinin yadından çıxmayıb.

Husilərin Ərəbistanla və keçmiş Yəmən rejimi ilə son üç müharibəsinin böyük rəhbərlərindən biri sayıldığına görə, düşmənlər onun Yəmən müqavimət cəbhəsində və Ənsarullah hərəkətindəki mövqeyini yaxşı dərk edirdilər. O dəfələrlə sui-qəsdə məruz qalmış, ölümlə üz-üzə gəlmiş, əsas cəhəti ixlas, elm və fədakarlıqdan ibarət olan möhkəm bir polada çevrilmişdi.

Ənənəvililiyi və modernizmi birləşdirən adam

Saleh Yəmən müqavimətinin elə şəxsiyyətlərindənədir ki, müasir akademik təhsillə yanaşı, dini təhsil də almışdı, yeni elmləri öyrənməsi din və məzhəb inanclarına, habelə qəbilə və cəmiyyətinin adət-ənənələrinə arxa çevirməsinə səbəb olmamışdı.

O, Ənsarullah hərəkətinin indiki lideri Əbdülməlik Bədrəddin Husinin etimad etdiyi şəxsiyyətlərdən idi. Məhz buna görə 2014-cü ilin sentyabrında Sənanı ələ keçirəndən sonra onu ovaxtkı Yəmən prezidenti Mənsur Hadinin Ənsarullah tərəfindən müşaviri təyin etmişdi. Ənsarullah lideri tərəfindən seçilib prezident aparatına göndərilməsi həm də Yəməndəki siyasi dəyişiklik prosesində hərəkətin tam səlahiyyətli nümayəndəsi olması demək idi. Mənsur Hadi Ərəbistana qaçandan sonra, 2016-cı ilin may ayında Yəməndəki və bölgədəki cari hadisələrdən tam xəbərdar, pərdə arxasındakı hadisələr barədə dəqiq dəyərləndirmələrə, düzgün təhlillərə malik olduğuna görə Yəmən Ali Siyasi Şurasına sədr seçildi.

Yəmən xalqının bacarıqları

Şəhid Səmmad Yəməninin daxili istedad və bacarıqlarına inanan, həmişə onlardan istifadə üzərində dayanan şəxsiyyətlərdən idi. O, 2 apreldə, şəhadətindən öncəki son rəsmi çıxışında deyirdi: "Yəmən xalqı öz raket sistemlərini müasirləşdirmək üçün lazım olan bütün imkanlara sahibdir. Bu gün Səudiyyənin paytaxtı Riyazı vuran raketlər yerli istehsaldır. Biz bu raketlərin vuruş məsafəsini daha da artırma biləri".

Onun belə baxışları düşmənlə mübarizədə, ağır beynəlxalq sanksiyalar şəraitində də daxili istehsala və xalqın gücünə inamdan xəbər verirdi. Yəmən həmin inam sayəsində dəfələrlə Səudiyyə rejiminin və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin vəhşicəsinə hücumlarına cavab verdi. Ərəb əmirlikləri Yəməninin ciddi raket təhlükəsini hiss edəndən sonra hücumlarda az iştirak etməyə başladı və bu zülmün yükü Ərəbistanın çiyinə düşdü. Şəhid Saleh Səmmadın öyrətdiyi, təbliğ etdiyi özünəinam sayəsində indi Yəməninin raket imkanları Ərəbistanın təcavüzlərinə ciddi təhdid sayılır.

Saleh Səmmad illərlə fəaliyyət və mübarizədən sonra 19 aprel 2018-ci ildə 39 yaşında Səudiyyə koalisiyası qırıcılarının hücumu nəticəsində şəhadət arzusuna nail oldu.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Doktor Qiyaməddin Qazi (Tacikistan)

Qiyaməddin Qazi 1952-ci ildə Tacikistanın Hisar Şuman bölgəsinin Qazi Məlik məntəqəsində yaşayan məşhur seyid və ruhani İşanlar ailəsində dünyaya göz açmışdır. O, ilk İslam təhsilini atasından, sonra dövrün dəyərli din alimlərindən almış, təhsilini davam etdirmək üçün Özbəkistanın Nəmənqan şəhərinə gedib müxtəlif müəllimlərin dərslərində iştirak etmişdir.

O, xatirələrində deyirdi: "Geniş dini-siyasi fəaliyyət və mübarizələri olmuş bir ailədə böyümək, Molla Murad İrani kimi inqilabçı bir müəllimin şagirdi olmaq məni yeniyetməlikdən Sovet hökumətinə qarşı mübarizəyə, müsəlman xalqı maarifləndirməyə sövq etdi. O zaman beynimdə siyasi İslam hərəkatı yaratmaq ideyası formalaşmışdı. Allaha şükür olsun ki, bu ideya Müsəlman Gənclər Hərəkatı ilə həyata keçdi".

1996-cı ildə İslamabadda Əllamə Məhəmməd İqbal Lahuri adına universitetə daxil olan Qiyaməddin 2000-ci ildə Fars ədəbiyyatı ixtisası üzrə magistr dərəcəsi aldı. O,

İran İslam Respublikasında qaldığı illərdə Ayətullah Məkarim Şirazi, Ayətullah Cavadi Amuli və Ayətullah Nuri Həmədani kimi böyük alimlərdən bəhrələnmişdi.

Onun adı ilk dəfə 1991-ci ilin payızında Düşənbə şəhərinin mərkəzində keçirilən toplantılarla dillərə düşdü. Qiyaməddin alovlu çıxışları ilə milli hərəkat liderlərindən birinə çevrildi. 1992-ci ildə qari Məhəmmədcan və Rəhim Nurullahbəyovun yanında aksiya və görüşlər əsnasında Tacikistan xalqı ona Xalq generalı adını verdi.

1972-ci ildə Tacikistan İslam Hərəkatını yaratması, 1986-cı ildə kommünizm rejiminə qarşı ən böyük mitinqin təşkili, doxsanıncı illərdə Əfqanıstan Müsəlman Din Alimləri Məclisinə, 1997-ci ildə Milli Barışiq Komissiyasına üzvlüyü Seyid Qiyaməddin Qazinin fəaliyyətlərinin bir hissəsidir. Belə siyasi, ictimai və dini fəaliyyətlərə görə dəfələrlə həbs olunub işgəncələrə məruz qalmış Qazinin ilk həbsi 1979-cu ilə aiddir. Mərhum Ustad Nurinin vəfatından sonra hökumətin siyasi təzyiqlərinə görə, 2006-cı ildə açıq siyasi fəaliyyətlərdən uzaqlaşdı, şagird yetişdirməklə, İslam dinini təbliğ etməklə və kitab yazmaqla məşğul oldu.

Vətəndaş müharibəsi zamanı Tacikistan hökumətinin dəstəklədiyi cəbhə qələbə çalandan sonra Qiyaməddin və bəzi tərəfdarları Əfqanıstana mühacirət etdilər. Bəzi islamçılardan, millətçilərdən və liberallardan ibarət müxalifət birliyində onun işi sığınacaq alanlara maddi yardım toplamaqdan ibarət idi. O bu məqsədlə İrana, ərəb və müsəlman ölkələrinə çoxlu səfərlər edirdi. Müxalifətlə hökumət arasında sülh sazişi bağlanandan sonra, 2000-ci ildə o, ayağından iflic olmuş azyaşlı övladını müalicə etdirmək üçün İrana yollandı.

Sovet-Əfqanıstan müharibəsi

Ayətullah Qazi Sovet ittifaqının Əfqanıstana qarşı müharibəsinin əvvəllərində bu müharibəyə qarşı təbliğat apardığına görə dəfələrlə həbs olunmuşdur. SSRİ-də kommunizm rejiminə qarşı ilk mitinq 1986-cı ildə Tacikistanda Şəhid Qazinin təşkilatçılığı ilə baş tutmuşdu. 1988-ci ildən sonra SSRİ-nin süqutu başlayanda isə islamçıların fəaliyyəti də genişlənmiş, İslam hərəkatı inkişaf etməyə başlamışdı.

İslam hərəkatı və vətəndaş müharibəsi

1990-cı ildə İslam Hərəkatı Partiyası yaradıldı və mərhum Himmətzadə onun ilk sədri seçildi. 1990-1992-ci illərdəki mitinq və aksiyalar İslam hərəkatı tərəfdarlarının ikiaylıq oturaq aksiyası ilə nəticələndi. Qiyaməddin Qazinin dəstəyi ilə keçirilən bu aksiyalar sonda rejim qüvvələrinin devrilməsi və Milli Birlik Hökumətinin yaradılması ilə nəticələndi.

Əfqanıstana mühacirətdən taciklərin sülhünə qədər

Bu dövəndə İran səfirliyinin dəstəyi ilə 1992-ci ilin sentyabrında İrana daxil olub məsul şəxslərlə görüşlər keçirir, müzakirələr aparır, lakin ölkəsinə qayıtmaq istəyəndə Əfqanıstanda vəziyyətin çətinləşdiyini, yardımlara ehtiyac yarandığını eşidib bu sahədə müvafiq işlərə başlayır.

1992-ci ildən 1997-ci ilə qədər xalq cəbhəsi formalaşır, bir neçə əməliyyat baş tutur, nəhayət, 1999-cu ildə

qarşıdurma tərəfləri arasında sülh sazişi imzalanır. Hərəkatçılar, liberallar, demokratlar və digər cərəyanlar arasında koalisiya yaranır və islamçı liderlərdən Abdullah Nuri rəhbər seçilir.

Nuri Əfqanıstan prezidenti Bürhanəddin Rəbbaninin və həmin ölkənin mübarizlərindən olmuş Əhməd Şah Məsudun köməyi ilə sülh ideyasını irəli sürüb, müxalifət lideri kimi Tacikistan hökuməti ilə müzakirəyə başlayır.

Qiyaməddin Qazi beşillik mühacirət dönəmində İslam hərəkatında müxtəlif vəzifələrdə çalışmaqda Əfqanıstandakı tacik mühacirlərə xidmət etmiş, onlara yardım əlb etmək məqsədilə bir çox ölkələrə getmişdi. O, 1997-ci ildə sülh müqaviləsi imzalanandan sonra "Taciklər sülhü" sazişinin baş üzvü kimi üç il Milli Barışıq Komissiyasında fəaliyyət göstərmişdi.

Bir müddətdən sonra hərəkat başçıları arasında fikir ayrılıqları yaranır və Qiyaməddin Qazi hərəkatdan ayrılır. O, siyasətdən və hərəkatdan uzaqlaşması barədə deyirdi: "Hərəkat mənim övladımdır, ömrümün bəhrəsidir. İslam hərəkatını mən yaratmışam, necə ondan ayrıla bilərəm?! Mən nəinki hərəkatdan ayrılmamışam, əksinə, bəzi qüvvələr hərəkat xəttindən, amallarından, məqsədlərindən uzaqlaşblar, parlaq keçmişi olan bu təşkilatı öz bacarıqsızlıqlarını göstərdikləri səmtə sövq edirlər".

O həmçinin əlavə edirdi: "İslam hərəkatının yaradılmasında məqsəd zülmə və kommunist rejiminə qarşı mübarizə aparmaq, ədalətsevərlik, müstəqillik istəyi, müsəlman xalqın oyanışı və maarifləndirilməsi, avtoritar başçılarla sazişə girməmək, etiqad və əməldə mötədillik, dini təlimlərin öyrədilməsi və nəhayət, Quranın hakim olduğu azad bir cəmiyyət qurmaq idi".

Qiyaməddin Qazi siyasi fəaliyyətlərinə görə Tacikistan hökuməti tərəfindən dəfələrlə təqib və təhdid olunmuş, dindirilmişdi. O, Tacikistanın hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən axtarışa verildiyinə görə, 2017-ci ilin dekabrında Rusiyanın Sank-Peterburq şəhərinin Pulkovo hava limanında saxlanıb ölkəsinə göndərildi, 2018-ci ilin iyununda Düşənbə şəhərində keçirilən qapalı məhkəmədə vətənə xəyanət, konstitusiya quruluşunu devirməyə cəhd, dini, milli və irqi qarşıdurma yaratmaq ittihamlarıyla 25 il azadlıqdan məhrum edildi. İttihamlardan bəlli idi ki, onu ölənə qədər həbsxanada saxlamaq istəyirlər.

Bu tacik ruhaninin məzlumcasına şəhadəti dünyanın beynəlxalq təşkilatlarına və media şəbəkələrinə hakim olan ikili standartlara dair böyük bir sual yaratdı, bu təşkilatların mövqelərinin onların siyasi maraq və təmayülləri ilə nə qədər əlaqəli olduğunu, insan hüquqları, beynəlxalq prinsiplər kimi iddiaların yalnız bəzi ölkələrin siyasi maraqlarını təmin etmək məqsədi güddüyünü sübut etdi.

Onun Tacikistan həbsxanalarında məzlumcasına şəhadətinin hər bir insanın qəlbini ağrıdan kədərli hekayəsi var. Tacikistan hökuməti onu əvvəlcə 25 il azadlıqdan məhrum etdi, şəhid olana qədər ən ağır şəraitdə işgəncə altında saxladı, hətta işgəncə filmlərini ailəsinə göstərdi. Həyat yoldaşı Rəcəbgül Müsəlmanova və övladları da ilk gündən həmişə təzyiqlə altında oldular, dəfələrlə dindirilmələrdən, evlərində axtarışlardan əlavə, uzun müddət onun taleyindən xəbərsiz qaldılar. Nəhayət, onu təkadamlıq kameradakı ağır işgəncə şəraitindən ümumi zona çıxardılar. 2019-cu ilin 19 mayında isə Vəhdət Xocənd həbsxanasında öncədən razılaşdırılmış şəkildə, Suriyada İŞİD-in tərkibində vuruşmuş Behzad

Gülmuradov adlı təhlükəli bir dustaq tərəfindən heç bir müdafiə imkanı olmadan faciəli şəkildə başı bədənindən ayrıldı, məzlum mövlası həzrət Əbu Abdullah Hüseyn (ə) kimi şəhadətə qovuşdu.

Tacikistan hökuməti ölüm səbəbi kimi həbsxanadakı dustaqların daxili qarşdurmasını göstərib məsələni gizlətdi, bir müddətdən sonra başını bədəninə tikib ölümünü elan etdi və ailəsinin iştirakı olmadan gizlicə basdırdı. Beləliklə, bu şiə alimi bir ömür fəaliyyət və mübarizədən sonra köhnə arzusu olan şəhadətə qovuşdu. Onun şəhadətindən sonra bəyanat və müraciətlər yayıldı, Nəcəf və Qum şəhərlərində din alimləri və təqlid müctəhidləri tərəfindən məclislər keçirildi.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Əbu Mehdi əl-Mühəndis (İraq)

Atası iraclı, anası iranlı olan Əbu Mehdi əl-Mühəndis ləqəbli Camal Cəfər İbrahim 1954-cü ildə Bəsrədə dünyaya göz açıb, 1977-ci ildə mühəndis ixtisasını tamamlayıb, hərbi xidmətini başa vurduqdan sonra Bəsrənin dəmir və polad zavodunda mühəndis işinə başlayıb, sonralar isə Politologiya fakültəsinin magistratura pilləsini bitirib.

Camal Cəfər öz həyatı barədə deyir: "Mən Camal Cəfər Məhəmmədəli Ali-İbrahim 1954-cü ildə Bəsrənin qədim bölgəsində dünyaya gəlmişəm. Atam işinə görə şəhərin müxtəlif yerlərinə köçürdü. Bu səbəbdən mən əl-Qərnədə doğulmuşam, sonra isə Əbülxəsibə getmişik. Orta məktəbi Bəsrədə bitirib 1973-cü ildə Bağdad Texnologiya İnstitutuna qəbul olmuş, 1977-ci ildə oranı bitirmişəm. Sonralar politologiya ixtisasında magistr dərəcəsi aldım və hazırda - 2010-cu ildə həmin ixtisasın doktorantura pilləsində təhsilimi davam etdirirəm".

Dəvət partiyası və mübarizənin başlanması

Əbu Mehdi 1970-ci ildə İraqın İslami Dəvət Partiyasına qoşuldu. O, hövzənin fiqh dərslərini Ayətullah Seyid Möhsün Həkimin Bəsrədəki dəftərxanasında öyrənirdi. Yetmişinci illərdə bu partiyanın gənclər və dini şəxsiyyətlər arasında nüfuzu artdı, Bəəs rejimi tərəfindən təzyiqlərə məruz qaldı və nəticədə, hakimiyyətə qarşı silahlı mübarizə apararı inqilabçı cərəyana çevrildi. Bəəs rejimi 1975-ci ildə Dəvət partiyasının əsas üzvlərindən beşini edam etdi, 1980-ci ildə isə gecə vaxtı Seyid Məhəmməd Baqir Sədri güllələdi. Şəhid Əbu Mehdi deyirdi: "Bu günə qədər məhəllə və məscidlərdən Dəvət partiyasına gedib-gələn dostlarımmın 95 faizi edam edilbdir".

İraqın Bəəs rejimi dövründə mübarizələri

Şəhid Əbu Mehdi 1980-ci ildə Küveytə gedib digər yaxınları ilə birlikdə əvvəlcə Dəvət partiyasını, sonralar isə bir cihad təşkilatı yaratdı. Küveytdə olanda ilk dəfə adı Amerikaya qarşı fəaliyyətlərdə çəkilməyə başladı. Onun özü Küveytdəki fəaliyyətləri barədə deyirdi: "Küveytdə ailə qurdum və orada da edama məhkum olundum". Onun edama məhkum edilməsinin səbəbi Şəhid Mustafa Bədrəddinlə birlikdə cihad fəaliyyətləri olmuşdur. O bu haqda deyirdi: "ABŞ və Fransanın Küveytdəki səfirliklərində partlayışlar törədildəndən sonra orada yaşayan iraqılılar saxlandılar. Mənim adım da müttəhimlər sırasındaydı. Halbuki bu hadisələrdə iştirak etməmişdim".

Şəhid Əbu Mehdi 1984-cü ildə Tehrana gedib beynəlxalq münasibətlər ixtisasında təhsil almağa başlayır, həmçinin İraq İslam İnqilabı Ali Məclisinin üzvü olur. Bu qurum 1982-ci ildə Səddam Hüseyn rejimini devirmək məqsədilə İranda yaşayan iraqılı ruhani və siyasətçilər tərəfindən yaradılmışdı, Səddam devrildəndən sonra İraqın ən mühüm partiyası kimi tanındı. Bu partiya son illərdə hələ də İraq parlamentində təmsil olunan ən böyük partiyaydı.

İraq İslam İnqilabı Ali Məclisinin Səddam Hüseynə müxalif olan və İranda yaşayan qüvvələri İraq-İran müharibəsində könüllü şəkildə iştirak edirdilər. Onlar bir batalyon yaradıb Keşikçilər korpusunun tərkibində vuruşurdular. Sonralar daha da genişlənərək Bədr korpusu adlanan bu qüvvələr Qüds-4, Kərbəla-2 kimi əməliyyatlarda iştirak etmişdilər. Müstəqil Bədr briqadası yaranandan sonra Şəhid İsmayıl Dəqayiqi onu ilk komandiri oldu. Sonralar bu briqada diviziyaya çevrildi. 2001-ci ildən isə Əbu Mehdi əl-Mühəndis Bədr qüvvələrinin komandanı oldu.

Mustafa Bədrəddin Küveyt həbsxanasından qaçandan sonra Əbu Mehdi əl-Mühəndis müqavimətin həssas hərbi və təhlükəsizlik fəaliyyətlərini onunla birlikdə davam etdirdi. Bu iki nəfər birlikdə apardıqları mübarizədən əlavə, həm də çox yaxın dost və qardaş idilər. Bilməyiniz maraqlı olar ki, Hacı Qasim Süleymani, Əhməd Şah Məsud, İmad Müğniyə, Mustafa Bədrəddin, Əbu Mehdi əl-Mühəndis kimi əksər müqavimət komandirlərinin qədimdən işbirlikləri olmuş, o vaxtdan aralarında dostluq yaranmışdır.

Səddam rejimindən sonrakı mübarizələri

Səddam Hüseynin başçılıq etdiyi Bəəs rejimi devriləndən sonra Əbu Mehdi əl-Mühəndis digər şiə siyasətçilər və paramilitaristlər kimi öz ölkəsinə qayıtdı, Bədr korpusundan və Ali Məclisdən ayrılıb “Kətaib Hizbullah” qrupunu yaratdı, bir dönmədə Baş nazir İbrahim Cəfərinin müşaviri oldu.

Əbu Mehdi əl-Mühəndis 2005-ci ildə keçirilən parlament seçkilərində Babildən deputat seçildi, ancaq adı səksəninci illərin təhlükəsizlik qovluqlarında olduğuna görə amerikalılar onun parlamentə girməsinə icazə vermədilər və deyilənə görə, ona qarşı terror planladılar. Vəziyyətin belə olduğunu görüb İrana qayıtdı, 2011-ci ildə amerikalılar İraqdan çıxana qədər ölkəsinə məxfi səfərlərlə kifayətləndi.

Əbu Mehdi 2007-ci ildə yaratdığı Kətaib Hizbullah təşkilatı İraqda ən güclü silahlı qrup kimi tanınırdı və sonralar Həşd əl-şəbinin əsas özəyini təşkil etdi. Amerika 2009-cu ildə bu qrupu və Əbu Mehdi əl-Mühəndisi qara siyahıya salmışdı.

İŞİD İraq və Suriyada vahiməli cinayətlərlə meydana çıxıb inanılmaz sürətlə ərazilərini genişləndirəndə əl-Mühəndisin mübarizələrinin yeni dönəmi başladı. Ayətullah Sistaninin cihad hökmlü məşhur fətvasından və iraclı gənclər, xüsusən də müqavimət qrupları səfərbərliyə başlayandan sonra Həşd əl-şəbi təşkilatı yarandı. Həşd əl-şəbi şiə, sünni, kürd, türkmən, izədi, hətta məsihilərin də qatıldığı ümumxalq könüllülərindən ibarətdir. İŞİD-in Amirli, Cövf əl-səxr, Ərbil, Mosul və digər şəhərlərdən qovulmasında ən çox bu qüvvələrin rolu olmuşdur.

Əbu Mehdi əl-Mühəndis deyirdi ki, otuz ildir müqavimət cəbhəsində cihaddadır. O, cihadı öz istirahəti bilib bir çox bölgələri, misal üçün, Tikriti və Fəllucəni döyüş zamanı gördüyünü bildirirdi. Onun döyüş əməliyyatlarını idarə etdiyi komandir otağı paytaxt Bağdadda yumşaq kreslolara olan kabinetdən deyil, ön xətdəki zirehli və hərbi məşinlərdən ibarət idi.

Təkfirçilərə qarşı döyüşlər zamanı iclaslarda bir çox ordu komandirləri və təhlükəsizlik orqanları Əbu Mehдинin sözünü ən yaxşı ideya və son söz kimi hörmətlə qəbul edirdilər.

Qüdsün və digər İslam torpaqlarının sionist işğalçılardan azadlığı əməlinə əlavə, Əbu Mehдинin mühüm məqsədlərindən biri də Amerika hərbiçilərinin İraqdan çıxarılması idi. O, Amerikanı əsas düşmən hesab edib, nə qədər ki, bədəninə canı var, bu məqsəddən daşınmayacağını bildirirdi. Onun İmam Xomeyniyə sevgisi böyük idi, İnkilab Rəhbərinə "İmam Xamenei" deyər müraciət edirdi. Əlbəttə, bu hörmət qarşılıqlıydı; İnkilab Rəhbəri ona buyurmuşdu ki, səni hər gecə adınla dua edirəm. Şəhadəti münasibətilə yaydığı müraciətində də onu böyük İslam mücahidi adlandırmışdı.

Əl-Mühəndisdən, "Rəhbərdən sonra ən çox kimi sevirсэн?" – deyər soruşanda dərhal cavab vermişdi: "Hacı Qasimi". İranın Xuzistan vilayətini sel basanda və Hacı Qasim oraya gedəndə Əbu Mehdi də özünü ona yetirib İraq sərhədindəki qüvvələri köməyə aparmışdı. Hacı Qasimlə Əbu Mehdi bir-birini o qədər istəyirdilər ki, bu, hamını təəccübləndirirdi. Onlar təvazökarlıqda da bir-biri ilə yarışır, hər biri o birini özünə komandir sayırdı.

Şəhadəti

Şəhid Əbu Mehdi əl-Mühəndis və Şəhid Hacı Qasim Süleymani uzun illər müqavimət cəbhəsində çiyin-çiyinə vuruşmuş qədim döyüş yoldaşları idilər. Onlar xüsusən İraq və Suriyanı təkfirçi İŞİD terrorçularından birlikdə təmizləmişdilər. Əbu Mehdi həmişə özünü Hacı Qasimin əsgəri adlandırır, bununla qürur duyur, özünü onun fədaisi bilirdi. Əlbəttə, Hacı Qasim də bir neçə dəfə özünü Əbu Mehдинin əsgəri adlandırmışdı. Bu iki əziz şəhidin yoldaşlığı İran və İraq xalqlarının dostluq və qardaşlığında da mühüm rol oynamışdı və oynayır.

Nəhayət, Əbu Mehdi illərlə vətəndən uzaq düşəndən, mübarizə aparandan, vuruşandan sonra cümə günü, 3 yanvar 2020-ci ildə gecə vaxtı qədim və rəşadətli dostu Hacı Qasim Süleymani ilə birlikdə ABŞ prezidenti Donald Trampın birbaşa əmri ilə Amerika PUA-ları tərəfindən vurulub xidmətlərinin mükafatını aldı, şəhadətə qovuşdu. Onun cəsədi İran və İraqda misilsiz şəkildə qarşılandı, öz vəsiyyətinə uyğun olaraq, Nəcəfin Vadiüssalam şəhidlər məqbərəsində torpağa tapşırıldı.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Hacı Qasim Süleymani (İran)

İslam İnqilabının Keşikçiləri Korpusunun Qüds qüvvələrinin keçmiş komandanı General-polkovnik Hacı Qasim Süleymani İraq-İran müharibəsində Kirman vilayətinin 41-ci Sarəllah diviziyasının komandiri olmuşdur. Şəhid Süleymani 2000-ci ildə Böyük Rəhbər tərəfindən Qüds korpusuna komandan təyin olundu, İraq və Suriyada İŞİD qruplaşması meydana çıxandan sonra xalq könüllülərini idarə edərək mübarizəyə başladı və onu məğlub etdi. Qasim Süleymani 2020-ci ildə şəhadətindən sonra General-polkovnik rütbəsinə yüksəldi.

Həyatı

Həsən və Fatimə Sülemanilərin oğlu Qasim 1958-ci ildə Kirmanın Rabur rayonunun Qənat Məlik kəndində dindar bir əkinçi ailəsində dünyaya göz açmışdır. Valideynləri Süleymani əşirətindəndir, babaları Nadir şah Əfşarın Əfqanıstan və Hindistana qoşun yeritdiyi zaman ona köməyə getmiş, döyüşdən qayıdanda indiki yerlərində sakin olmuşlar, Kirman vilayətinin cənub və qərbində

yerləşən yaylaq və qışlaqlara gedib-gəlmişlər. Tağut dövründə maddi durumunun aşağı olmasına baxmayaraq, Həsən Süleymani heç zaman süfrəsinə şübhəli tikə qoymamışdı. Onun Qasimdən başqa iki oğlu və iki qızı da vardır. Qasim ibtidai təhsilini Qənat Məlik kəndində başa vurmuş, kəndin digər oğlanları kimi təhsillə yanaşı əkinçilik və maldarlıqda atasına kömək etmişdi. O, 1977-ci ildə müqavilə əsasında Kirmanın su idarəsində işləmişdi.

Həmin günlərdə Qasim və dostları Kirmanın Şahpur (indiki Şəriəti) prospektində Lehleh bağı küçəsinin sonuna köçmüşdülər. Bu ev onun və dostlarının inqilabi fəaliyyətlərinin mərkəzi olmuşdu. İnqilabdan öncəki etiraz aksiyalarında fəal iştirakı, habelə Kirmanın tarixi inqilabi hadisələrindən olan Kirman came məscidi hadisəsində, tağut qüvvələrinin məscidin yandırılması ilə nəticələnən hücumunda orada olmuş, rejim muzdurlarının zülmünü dadmış, məscidə hücum edən polislər tərəfindən bərk döyülmüşdü. O təxminən bütün inqilab hadisələrində, o cümlədən, şahın heykəllərinin aşırılmasında fəal iştirak etmişdi. Kirman inqilabçılarının bir polis bölməsinə hücumuna da qatılmış, oradan bir kolt tapançası götürüb şəhadətinə qədər saxlamışdı. İnqilabdan sonra Kazimi dördyolunda müxtəlif qruplaşmalarla, münafıqlərə, xalq fədailərinə və digər təşkilatlara bağlı qüvvələrlə Kirman inqilabçıları arasında baş verən toqquşmalarda inqilab fəallarının dillər əzbəri olmuşdur. İnqilabdan sonra Kirman su idarəsində işləməklə bərabər, inqilabçı gənclərlə birlikdə məhəllələri qoruyur, gecələr patrul çıxırdı.

Keşikçilər korpusunda

Qasim Süleymani İslam İnqilabının Keşikçiləri Korpusu və onun Kirman şöbəsi yaranandan sonra 1979-cu ilin yayında orada könüllü fəaliyyətə başladı və həmin ərəfədə 14 noyabr 1979-cu ildə dindar bir ailədən olan xanım ilə nişanlandı. Korpusun o vaxtkı məsul şəxslərindən biri deyir: "Qasim Süleymani qol və sinə əzələləri şişmiş halda qolucısa köynəkdə, uzun qıvrıq saçla iş görüşməsinə gələndə ona dedim ki, bu görkəminlə korpusa uyğun deyilsən. Ancaq sonralar korpusa qəbul olunduğunu gördüm".

Bir ilə yaxın könüllü əməkdaşlıqdan sonra 1980-ci ilin avqust ayında rəsmi üzv kimi Kirman korpusuna qəbul olundu, bir neçə gündən sonra pasdar təlimində iştirak etdi. Təlimlər 22 sentyabr 1980-ci ildə bitdi və İraqın keçmiş Bəəş rejiminin elə həmin tarixdə İrana hücumuyla Qasim Süleymanınin həyatında yeni dönmə başladı. Onun korpusdakı ilk tapşırığı Kirman hava limanının mühafizəsi oldu. Orada bir aya yaxın xidmət edəndən sonra göstərdiyi bacarıqlarına görə təlim mərkəzinin dəvəti ilə Qüds qarnizonunda kirmanlı bəsiçi və pasdarlara təlim keçməyə başladı. Həmin dövəndə Kirmandan Kürdüstana ezam olunan döyüşçülərin çoxu onun təlim keçdiyi qüvvələr idi. 1981-ci ilin martında təlim mərkəzinin bir neçə müəllimi ilə birlikdə Tehrana yollanıb İmam Əli (ə) adına hərbi kompleksdə Şəhid Məhəmməd Nazirinin rəhbərliyi altında peşəkar komandirlik təlimləri keçdi. Bundan sonra daha böyük təcrübə ilə kirmanlı döyüşçülərə təlim keçməyə davam etdi, kirmanlıların Qulam-Abbas Gülzarın başçılığı altında Kərxəkur bölgəsində həyata keçirdiyi ilk müstəqil əməliyyata qatıldı.

Kirmanlı döyüşçülərin batalyonu 26 iyun 1981-ci ildə Əhvaza göndərildi, on gündən sonra Qasim Süleymani Əli Mühacirinin başçılıq etdiyi, on təlimçidən və yüz bəsicidən ibarət olan bölüyün komandir müavini kimi batalyona qoşuldu. Şəhid Çəmranın Süsəngirdin yaxınlığındakı Tərrah cəbhəsində həyata keçirdiyi bu əməliyyatda qolundan yaralanıb geri göndərildi. Lakin bir müddətdən sonra yaralı qolu boynundan asılmış halda qayıtdı və əməliyyatın davamında iştirak etdi. O, 81-ci ilin noyabrında Kirmandan iki batalyonla Əhvaza, oradan da Süsəngirdə ezam olundu. Qüds yolu əməliyyatında iştirak edəcək bu iki batalyona rəhbərlik Kirman korpusu tərəfindən ona həvalə olunmuşdu. Tapşırığı Sabilə körpüsünü ələ keçirməkdən ibarət olan Qasim Süleymani və tabeliyindəki qüvvələr bu əməliyyatda elə uğurla çıxış etdilər ki, düşmən o bölgədə bütün gücü ilə müqavimət göstərməyə məcbur oldu. Bu əməliyyatda kirmanlıların bir qismi şəhid oldu, Süleymanın da daxil olduğu digər qismi isə yaralandı. Onu müalicə üçün əvvəlcə Əhvazın Nadiri xəstəxanasına, sonra isə Məşhədin Qaim (ə) xəstəxanasına apardılar. Lakin bir neçə gündən sonra hələ sağalmamış xəstəxanadan qaçıb əməliyyat bölgəsinə getdi.

Qüds yolu əməliyyatı Qasim Süleymanın Şəhid Həsən Baqiri ilə tanışlığına səbəb oldu. Xuzistana qayıdıandan sonra Sarəllah adlı bir mövqeyə rəhbərlik Baqiri tərəfindən ona tapşırıldı. Baqiri bir müddətdən sonra müxtəlif əməliyyat bölgələrinə səpələnmiş kirmanlı döyüşçüləri bir briqadaya toplamaq üçün onu Əhvazdakı Qolf meydanına çağırırdı. Beləliklə, 12.12.81 tarixində briqada komandiri təyin olunan Süleymani dərhal Kirmana yola düşüb döyüş yoldaşlarının bir qrupunu iclasa çağırırdı. Kirmanın Qüds qarnizonunda keçirilən bu iclasda Sarəllah

briqadasının əsası qoyuldu. Bir neçə gündən sonra təlim keçmiş iki batalyonu özüylə Əhvaza, sonra Əndimeşke Dokuha qarnizonuna apardı. Sistan və Bəlucistan və Hörmüzqan vilayətlərindən könüllülərin gəlişindən sonra isə iki batalyon da yaradıldı və Sarəllah briqadası ölkənin cənub-şərqinin müstəqil birləşməsi kimi əməliyyatlara başladı.

Kirmanın 41-ci Sarəllah briqadası 1982-ci ilin mart ayının sonlarında Xürrəməbadın 84-cü briqadası ilə birlikdə Fəthülmübin əməliyyatında iştirak etdi. Bu əməliyyatda Qasim Süleymanın başçılıq etdiyi qüvvələr Kəmərsorx və 202 yüksəkliklərini və Əbu Qüreyb dərəsini ələ keçirdilər, briqadanın onun təşəbbüsü ilə yaradılmış Tank ovu dəstəsi bütün cəbhədə məşhurlaşdı. Bu uğurlu çıxışdan sonra ölkənin cənub-şərqindən gəlmiş döyüşçülərin bacarıqları komandirlərin diqqətini cəlb elədi və güclü bir birləşmə kimi tanındı. Fəthülmübin əməliyyatından sonra Kirman, Sistan və Bəlucistan və Hörmüzqan vilayətlərinin döyüşçülərindən doqquz batalyon Beytölmüqəddəs əməliyyatında iştirak etməyə hazırlaşdı. Qasim Süleymanın başçılıq etdiyi cənub-şərqli döyüşçülər 1982-ci ilin 24 mayına qədər əməliyyatda olub Həmid qarnizonunu azad etməklə bərabər, düşməni Kuşq bölgəsindəki beynəlxalq sərhədlərə qədər geri qovdular. Qasim Süleymanın komandir avtomobili Kuşqda minaya düşdü, özü yaralandı. Beytölmüqəddəs əməliyyatından sonra toy edən Süleymani bir neçə gündən sonra yenə cəbhəyə qayıtdı. O, Beytölmüqəddəs əməliyyatında iştirak edən birləşmələri bərpa etməkdən əlavə, düşməndən qənimət götürülmüş tanklarla zirehli batalyon yaratdı, geridən atəş dəstəyi üçün də əsasən qənimət götürülmüş raket və minaatanlarla bir

batalyon yaratdı. Sarəllah qüvvələri Ramazan əməliyyatında uğurla çıxış edib Qasim Süleymaninin başçılığı altında ikinci gecə öz tapşırıqlarını yerinə yetirsələr də, sağ və soldakı hərbi birləşmələr onlara çata bilmədiklərinə görə qərargahın əmri ilə geri çəkilməli oldular. Qasim Süleymani və tabeliyində olan qüvvələr o qədər qüdrətli idilər ki, Ramazan əməliyyatından sonra bir diviziya yaratdılar. Beləliklə, Hacı Qasim 12.12.82 tarixində diviziya komandiri təyin olundu. Bu diviziya üç briqadası ilə Vəlfəcr-hazırlıq əməliyyatına qoşuldu. Qasim Süleymani bu əməliyyatda düşməne doğru cəld irəliləmə məqsədilə motosikletçilərdən ibarət Fatir adlı şəhadətsevər dəstə yaratdı.

1983-cü ilin aprel ayında Vəlfəcr-1 əməliyyatı baş tutdu və Sarəllah diviziyası cəmi altı batalyonla İraqın üç piyada, bir zirehli briqadası və beşinci mexaniki diviziyası ilə üz-üzə gəldi, əməliyyatın son günlərində sağ və soldakılar birləşə bilmədiklərinə görə qərargahın əmri ilə ələ keçirilmiş 139 saylı yüksəkliklərdən geri çəkildi. Qasim Süleymani bu əməliyyatdan sonra diviziyasını Əhvaza apardı, bərpa və təlim mərhələlərindən, döyüş qabiliyyətini daha da artırandan sonra iyulun əvvəllərində Mehranın şimal-qərbindən Qalavizanın şimal yamaclarına və Seyid Həsən imamzadəsinə qədər bölgədə vuruşmaq üçün oraya yola düşdü. Sarəllah diviziyasının bölgədəki yeddi batalyonunun ən qızğın döyüşü düşmənin amansız əks-hücumlarına qarşı fədakar müqavimət zamanı getdi. Belə ki, diviziya döyüşçülərinin gücünün azaldığı ağır əməliyyat günündə kəşfiyyatçılar da silahlanıb müqavimət göstərməyə, yeni qüvvələr gələne qədər düşmənin qarşısını almağa başladılar.

Vəlfəcr-4 əməliyyatında Qasim Süleymaniyə əvvəlcə Şilər dərəsini bağlamaq, Pəncdən və Qoç Sultan yüksəkliklərini ələ keçirmək tapşırılmışdı, sonradan Pəncvin yüksəkliyini tutmaq da əlavə olundu. Sarəllah diviziyası 1984-cü ilin martında həyata keçirilən Xeybər əməliyyatında Cənubi adaya daxil olub düşməni Sueyb kanalının şimal bucağına qədər geri qova bildi.

Bir ildən sonra Meyməkdə keçirilən Aşura əməliyyatında yeniyetməlikdə Kirmana işləməyə gedərkən yoldaşı olmuş qədim dostu Əhməd Süleymani şəhadətə qovuşdu. Bədr əməliyyatında Süleymanın başçılıq etdiyi batalyonların səkkizi Cənubi adaya gedəndən sonra düşmənin birinci və ikinci mövqelərini keçib əl-Hüveyda mövqeyini təmizlədi. 1986-cı ilin fevralında Ərvənd çayını keçməklə baş tutan Vəlfəcr-8 əməliyyatında Sarəllah diviziyası düşmən mövqelərini yarıb Qışlə hərbi mərkəzini ələ keçirdi, Xor Abdullah sahillərində irəlilədi. Qasim Süleymanın başçılıq etdiyi qüvvələr bu əməliyyatda Ərvəndin ən enli hissəsindən keçib bütün məqsədlərinə nail oldular, Xor Abdullahı ələ keçirməkdən əlavə, soldan Rəs əl-bişəyə, sağdan da neft mədənlərinin beş yüz metrliyinə qədər irəlilədilər. Hacı Qasim bu əməliyyatda çoxlu dostlarını itirdi. Kirman əhalisi onun bu itkilərə qarşı ən ağır reaksiyasını İmam Xomeyni məscidindəki məşhur çıxışında eşitdi. O, ucadan ağlaya-ağlaya əməliyyat şəhidlərinin adlarını çəkirdi. Həmin çıxışda Hüseyin Yusif İlahinin adını xüsusi qeyd etdi, ona dərin hörmətini ifadə edərək dedi: "Hüseyin ağasız qalmış insanlar necə gülə bilirlər?!"

Mehranın alınmasındakı İstehkamlar döyüşü Qasim Süleymanın mühüm təşəbbüslərindən sayılır. Sarəllah diviziyası öz torpaq istehkamını mərhələ-mərhələ düşmən

qüvvələrinə doğru yaxınlaşdırdı, itkiləri azaltmaqla yanaşı, minimum enerji sərf etməklə məqsədlərinə nail oldu. Düşmən tərəfindən üstü açılmış Kərbəla-4 əməliyyatında Sarəllah qüvvələri Hacı Qasimin əvəzəilməz rəhbərliyi ilə öz tapşırıqlarını yerinə yetirən azsaylı hərbi birləşmələrdən oldu. Onlar Ümm əl-Rəsas adasına girmiş, Ümm əl-Babi körpüsünə qədər irəliləmişdilər.

Kərbəla-5 əməliyyatında Hacı Qasim və Sarəllah diviziyasının on yeddi batalyonu bütün məqsədlərinə nail oldular, düşmənin üç əsas mövqeyini ələ keçirdilər, balıq kanalından keçib Qərb körpüsünü tutdular, əkiz körpülərə çatdılar. Hacı Qasim bu əməliyyatda komandirlərindən çoxunu itirdi. Sarəllah diviziyasının on doqquz komandirinin şəhadəti ilə bağlı ürək yandıran arifanə çıxışı onu dinləyənlərin yaddaşından heç vaxt çıxmaz. O deyirdi: "Onlar müharibənin bütün mərhələlərində düşmən mühasirəsində olanlara köməkçi, qaranlıqlara işıq, məzlumlara ümid, Allah dininə yardımçı, yaralara məlhəm, yetimlərə ata oldular. İlahi! Qəlbimin necə yandığına şahidsən! İlahi! Sən şahidsən ki, onların qüssəsindən belimiz bükülüb. İlahi! Mən bu dilimlə Hacı Yunisi necə vəsf edə bilərəm?! Onun ay üzü nə sarıydı, nə qırmızı; Sənin nurundan bir nurdu. Üzünü cəbhənin toztorpağı örtmüşdü, ancaq torpaq altında da nurluydu. Şəhid Dəriganini necə vəsf edirəm?! Hacı Əli Məhəmmədinin məzlumluğunu necə bəyan edirəm?! Abidininin, Tacikin, Şulun, Mirhüseyninin qəlpə dolu arıq bədənlərini necə?!"

Bu əməliyyatın ən mühüm xüsusiyyətlərindən biri Hacı Qasim Süleymanın mühasirədən xilas edilməsi idi. Diviziyanın 415-ci batalyonunun komandiri Şəhid Tacik və Fəcr diviziyasının batalyon komandiri Mürtəza Cavid

öz canlarını qurban verərək bu ilahi ehtiyatı tarix üçün qorudular.

Kərbəla-5 əməliyyatından Süleymanın müharibədəki son əməliyyatı olan Beytülmuqəddəs-7 əməliyyatına qədər dağlıq bölgələrdə Kərbəla-10, Nəsr-4 və Vəlfəcr-10 kimi əməliyyatlar onun xüsusi bölgələrə dair təcrübəsini daha da artırdı, onu dəyərli hərbi təcrübələr dağı kimi müharibənin son günlərinə çatdırdı. Qasim Süleymanın cənub cəbhələrində tapşırıqları BMT-nin qətnaməsi qəbul ediləndən iki il sonraya – 1990-cı ilə qədər davam etdi. O sonra Kirmanın Sarəllah diviziyasının, yeddinci bölgə korpusunun və Qüds qərargahının komandiri kimi öz qüvvələrini Kirmana apardı, fəaliyyətlərində yeni dönmə başladı. Cəbhələrdə vuruşa-vuruşa orta təhsilini bitirib attestatını almış Süleymani müharibədən sonra Kirmanın Şəhid Bahünər universitetində sosioloji elmlər tədqiqatçısı kimi təhsilini davam etdirdi. O, magistratura təhsilini Tehrandə Azad İslam Universitetinin İslam fəlsəfəsi ixtisasında alıb 2005-ci ildə magistr elmi dərəcəsinə nail oldu. O, hərbi təhsil mərkəzlərində keçirilən yüksək komandirlik təlimlərində də iştirak edirdi.

Cənub-şərq

Qasim Süleymanın İranın cənub-şərqindəki quldurluq və qaçaqçılığa qarşı mübarizədə ilk geniş addımı 1000 km boyunca şərq sərhədlərini bağlamaq sayılır. 90-91-ci illərdə baş tutmuş bu addım nəticəsində quldurların ölkəyə giriş-çığı məhdudlaşdırıldı və sərhədə nəzarət gücləndi. Yüz km-lərlə uzanan kanallar qazmaq, torpaq istehkamlar qurmaq və zirehli qüvvələr yerləşdirmək sərhədləri bərkitmək istiqamətində xüsusi addımlardan sayılır.

Müqəddəs müdafiə günlərində olduğu kimi, müdafiə mövqeyi qurmaq və əhalinin gücünə arxalanmaq Süleymanın müvəffəqiyyətinin digər səbəblərindəndir.

Quldurlar tərəfindən əsir tutulub Əfqanıstana aparılmış yüz əsirin 1992-ci ildə Süleymani tərəfindən azad edilməsi tarixi bir hadisə kimi yadda qalmışdır. Əməliyyata şəxsən rəhbərlik edən Süleymani Pakistan və Əfqanıstanda həyata keçirdiyi müxtəlif əməliyyatlarla quldurları mühasirəyə aldı, daxili və xarici təzyiqlərə baxmayaraq, mühasirəni daraltmaqla əsirləri azad etdi.

Şəhid Süleymani 1993-cü ildə Zahidan şəhərinin ətrafındakı dağlara nəzarəti bərpa edərək, Sistan və Bəlucistan bölgəsinin quldurların fəaliyyəti üçün mühüm strateji yerlərindən birini həmişəlik təmizlədi. Xorasanın cənubunu qaçaqçılardan azad etməsi də ölkənin şərqində gördüyü xüsusi əhəmiyyətli tədbirlərdən idi.

1993-cü ildə quldurlar Nüsrətabadın icra nümayəndəsini və əhalidən qırx nəfəri oğurlayıb öldürəndən sonra ölkənin şərqində təhlükəsizlik ciddi şəkildə pozuldu, Qasim Süleymani Kirman vilayətinin ətrafında ciddi əməliyyatlara başladı və uğurlu nəticələr əldə etdi. 1994-95-ci illərdə baş tutmuş əməliyyatlardan əlavə, 1995-ci ildə İrənsəhrdən Bəşagirdə qədər 1000 kv km-dən geniş bir ərazidə mühüm quldur dəstələri məhv edildi. Ölkənin şərq və cənub-şərq bölgəsində bir ay davam edən geniş tərək-silah əməliyyatlarında on minlərlə silah toplandı və əhalinin təhlükəsizliyi təmin olundu. Bu illərdə peşman olub pis işlərindən əl çəkmiş keçmiş quldurları əfv etməsi Şəhid Süleymanın çox ağıllı tədbirlərindən idi. O, 94-95-ci illərdə mindən çox quldur başçısına bu qərarı şamil etmişdi. Bu insanları himayə etməsi, ailələrini nəzərə alması, bölgədə əkinçiliyin

dirçəldilməsinə çalışması və əhalinin suya ehtiyacını aradan qaldırmaq üçün üç yüz quyu borusu alması da bu istiqamətdə gördüyü işlərdən idi. Onun Seyrcan, Kəvirbəm, Ciroft və digər şəhərlərdə həyata keçirdiyi müxtəlif əməliyyatlar Kirmana təhlükəsizlik bəxş etdi.

Vəhhabizmin və Ərəbistana bağlı Sələfi düşüncələrinin, habelə ölkənin şərqindən qərbinə və Avropa ölkələrinə narkotik maddə ixracının qarşısını alması kimi təcrübələri, əməliyyat bölgələrinə dair elmi, siyasi və dini məlumatları bir müddətdən sonra Böyük Rəhbər tərəfindən korpusun Qüds qüvvələrinin komandanı təyin edilməsinə səbəb oldu. Şəhid Süleymani Sarəllah diviziyasında işini başa vurmazdan öncə Kirman və Sistan və Bəlucistan vilayətlərinin şəhidlərinin xatirəsi üçün geniş mədəniyyət və incəsənət tədbirlərini gücləndirdi. 1996-cı ildən başlamış bu işlər şəhidlər barədə min saatlarla filmlə, səkkiz min şəhidin xatirəsinin qeyd olunması və bölgə üzrə Şəhidlər konfransının keçirilməsi ilə nəticələndi. Ölkədə ilk müqəddəs müdafiə muzeyinin tikilməsi, dəyərli şəhidlərlə bağlı on minlərlə sənədin toplanması, müxtəlif mövzularda və müxtəlif oxucu kütlələri üçün yüzlərlə kitabın nəşri də Hacı Qasimin həmin illərdə gördüyü mədəniyyət və incəsənət fəaliyyətlərindəndir.

Qüds korpusu

Hacı Qasim Süleymani 2000-ci ildə General Əhməd Vəhididən sonra Qüds korpusunun komandanı təyin edildi. Müxtəlif cəbhələrdə müqavimət birliklərinin yaradılması onun bu korpusdakı fəaliyyətlərinin ən böyük nəticəsi sayılır. Sionist rejimin, xüsusən Fələstin barədə məqsədlərinə nail ola bilməməsi və İslam inqilabının

ixracında uğurları da Hacı Qasim Süleymaninin ən əsas fəaliyyətlərindəndir. O, İmam Xomeyninin müqavimət doktrinasını həyata keçirib, din və məzhəbindən asılı olmayaraq, dünyanın çoxlu azadlıqsevərlərini qlobal imperializmin ekspansiyalarına qarşı qoymağı bacardı. 2010-cu ildə ona general-leytenant rütbəsinin verilməsi həmin xidmətlərindən irəli gəlirdi. İnkilab Rəhbəri bir çıxışında qeyd edirdi ki, Hacı Qasim sağ qalsaydı, onu 10 il də həmin vəzifədə saxlayardım. Bu o əziz şəhidin müqavimət cəbhəsini uğurla idarə etdiyini göstərir. Onun və namsız-nişansız əsgərlərinin bir çox işlərini yalnız Allah bilir və bəlkə də hələ uzun illər gizli qalacaqdır.

İŞİD 2011-ci ildə meydana çıxıb İraq və Suriyada şəhərləri zəbt edəndə Qasim Süleymani həmin bölgələrə gedərək müqavimət cəbhəsi yaratdı və dövrün yezidlərinin başını əzdi. O, əl-Nücəba hərəkəti, Kətaib Hizbullah, Həşd əl-şəbi və Suriya könüllüləri kimi müqavimət qüvvələri yaratdı, onları İrandan, Fatimiyyun və Zeynəbiyyun briqadalarından olan hərəm müdafiəçiləri ilə birləşdirib bir çox ölkələrin birbaşa dəstəyi ilə vəhşicəsinə cinayətlər törədən İŞİD-ə qarşı mübarizə apardı, bir çox İŞİD komandirlərinin dediyi kimi, Suriyada prezident sarayının darvazalarına qədər irəliləyib məğlubiyyəti ehtimal edilməyən bir təşkilatı regionda və dünyada iflasa uğratdı. O, 21 noyabr 2017-ci ildə Böyük Rəhbərə yazdığı məktubunda İŞİD terrorçu qruplaşmasının hakimiyyətinin rəsmən sona çatdığını bildirdi. Bu mühüm hadisə Suriyanın Bukamal şəhərində İŞİD bayrağının endirilməsi ilə tamamlanıb hamıya elan olundu. Bu, Hacı Qasimin öncədən verdiyi doğruçu bir vəd idi.

İŞİD-ə qarşı

Hacı Qasim Süleymani İraq və Suriyada İŞİD əleyhinə mübarizənin əsas lideri idi. İŞİD Səddamın devrilməsindən sonra bölgədə hakimiyyət boşluğunun nəticəsində yəhudi-ərəb-amerikan üçlüyünün dəstəyi ilə yaradılmış təkfirçi qruplaşmaydı. İran bölgədə təhlükəsizliyi qorumaq məqsədi ilə bu qruplaşmaya qarşı mübarizəyə başladı. 2011-ci ildə Hacı Qasim Süleymanın başçılıq etdiyi Hərəm müdafiəçiləri adlı qüvvələr, o cümlədən, Fatimiyyun diviziyası və Zeynəbiyyun briqadası İŞİD-ə və digər qiyamçı qüvvələrə qarşı mübarizə məqsədilə Suriyaya yola düşdü. 2014-cü ildə Mosul şəhəri İŞİD tərəfindən işğal olundu, İraq paytaxtı Bağdad işğal təhlükəsi ilə üz-üzə qaldı. Bu zaman Qasim Süleymani Həşd əl-şəbi qüvvələrinin bir qismi ilə birlikdə İŞİD-i İraqdan qovmaqda mühüm rol oynadı. İraqın Baş naziri Heydər əl-İbadi və İraq Kürdüstanının lideri Məsud Bərzani Hacı Qasim Süleymanini İŞİD-ə qarşı mübarizədə İraqın ən başlıca müttəfiqi adlandırmışdı.

Zülfüqar ordeni

İslam İnqilabının Böyük Rəhbəri Ayətullah Xamenei İŞİD-ə qarşı fədakar mübarizəsinə və bu azğın qruplaşmanı məğlub etdiyinə görə 10 mart 2019-cu ildə Qasim Süleymanini İranın ən yüksək hərbi nişanı olan Zülfüqar ordeni ilə təltif etdi. Nizamnaməyə görə, bu orden silahlı qüvvələrin hərbi idarəetmədə və əməliyyat planlarında ideal nəticələrə nail olmuş yüksək rütbəli komandirlərinə və qərargah rəislərinə verilir. General

Qasim Süleymani İslam inqilabından sonra bu ordeni alan ilk şəxs olmuşdur. O bundan öncə Ali Baş Komandanından üç dəfə Fəth ordeni almışdı.

Beynəlxalq mövqe

İsrailin xüsusi təhlükəsizlik mərkəzindən verilmiş məlumatla əsasən, General Qasim Süleymani İranın Orta Şərqdəki nüfuzunun gücləndirilməsində, xüsusən də İslam oyanışı adlanan ümumxalq aksiyalarında açar şəxs olmuşdur. Sözügedən məlumatda qeyd olunur ki, İran Qasim Süleymanın strategiyaları ilə İraq və Suriyada nüfuzunu və Yəmən Husilərinə dəstəyini artırmışdır. Sionist rejimin keçmiş Baş naziri Şimon Peres bir yerdə demişdi: "Orta Şərq General Süleymanın barmağı ilə fırlanır".

Amerikanın "Foreign Policy" jurnalı 2019-cu ildə General Süleymanın adını dünyanın müdafiə və təhlükəsizlik üzrə yüz mütəfəkkiri siyahısında qeyd etmişdi.

Euronews-un məlumatına görə, Türkiyənin Qüds televiziya kanalının rəhbəri Nurəddin Şirin Türkiyədəki uğursuz 2016 çevrilişinin qarşısının alınmasında General Süleymanın rolunu xüsusi qeyd edərək təkidlə bildirmişdi: "General Süleymani bu hadisədə Amerika-Sionizm-Səudiyyə layihəsi olan hakimiyyət çevrilişinin qarşısında təkbaşına dayandı".

Şəhadəti

Hacı Qasim Süleymani bir ömür mübarizədən sonra 3 yanvar 2020-ci ildə gecə saat 01:20 dəqiqədə, Suriya və Livandan İraqa gəldikdən sonra çox məxfi bir əməliyyatla,

Amerika prezidentinin xüsusi əmri ilə, bir neçə hərbi və təhlükəsizlik birləşməsinin əməkdaşlığı ilə şəhadətə yetirildi. Bağdad Hava Limanının ətrafında hərəkətdə olan avtomobil karvanına PUA hücumu zamanı Süleymani ilə birlikdə Həşd əl-şəbi qüvvələri komandanının birinci müavini Əbu Mehdi əl-Mühəndis, habelə Hüseyin Purcəfəri, Şəhruz Müzəffəriniya, Vəhid Zamaniniya, Hadi Tarimi, Məhəmmədrza Cabiri və başqa bir neçə nəfər də şəhadət məqamına nail oldu. Partlayış güclü və raket çox yüksək yanğına səbəb olduğundan onun bədəninin yalnız bir neçə parçası sağlam qaldı. Böyük Rəhbərin hədiyyə verdiyi üzüyü taxdığı əli bədənindən ayrılmışdı və bu, həzrət Əbəlfəzl Abbasın Kərbəlada kəsilən qolunu xatırladırdı.

Böyük Rəhbərin başsağlığı müraciəti

Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adıyla

Əziz İran xalqı!

Böyük və şanlı İslam sərکərdəsi göylərə ucaldı. Ötən gecə şəhidlərin pak ruhları Qasim Süleymaninin pak ruhunu ağışlarına aldılar. Dünyanın şər qüvvələri və şeytanlarıyla uzun illər cəsur və ixlaslı mübarizəsi və illərlə Allah yolunda şəhadət arzusu sonda əziz Süleymanini bu yüksək məqama ucaltdı. Onun qanı bəşəriyyətin ən murdar adamları tərəfindən axıdıldı. Bu böyük şəhadət münasibətilə həzrət İmam Mehdi (ruhumuz ona fəda olsun) və şəhidin özünün pak ruhunu təbrik edir, İran xalqına başsağlığı veirirəm.

O, İslamın və İmam Xomeyni məktəbinin yetişdirdiyi ən görkəmli nümunələrdən idi, bütün ömrünü Allah yolunda cihada həsr etmişdi. Şəhadət onun bütün bu

illər ərzində dayanmadan göstərdiyi səylərin mükafatı idi. Onun gördüyü işlər, Allahın yardımı ilə, ondan sonra da dayanmayacaq və yolu davam etdiriləcək. Lakin ötən gecə çirkin əllərini onun və digər şəhidlərin qanına bulamış cinayətkarları çox ağır intiqam gözləyir.

Şəhid Süleymani müqavimətin beynəlxalq simasıdır. Bütün müqavimət sevdalıları onun intiqamını tələb edirlər. Bütün dostlar, eləcə də düşmənlər bilsinlər ki, müqavimət və cihad yolu daha böyük əzmlə davam etdiriləcək və bu mübarək yolun mücahidlərini qəti qələbə gözləyir.

Bizim əziz və fədakar sərkərdəmizin yoxluğu acıdır, lakin mübarizənin davam etdirilməsi və son qələbə qatıl və cinayətkarlar üçün daha acı olacaq.

İran xalqı General-polkovnik Qasim Süleymaninin və onunla birlikdə şəhid olanların, xüsusilə böyük İslam mücahidi cənab Əbu Mehdi əl-Mühəndisin xatirəsini həmişə uca tutacaq. Mən ölkədə 3 gün ümumi matəm elan edirəm. Şəhidin həyat yoldaşını, övladlarını və digər yaxınlarını təbrik edir, onlara başsağlığı verirəm.

Seyid Əli Xamenei

03 yanvar 2020

Reaksiyalar

Qasim Süleymaninin şəhadəti dünyanın müxtəlif ölkələrində etirazlara səbəb oldu, müxtəlif yerlərdə onun üçün anım tədbirləri keçirildi. İrənin və digər ölkələrin dini və siyasi şəxsiyyətləri onun şəhadəti ilə bağlı etiraz bəyanatı yaydılar.

Təqlid müctəhidləri, Livan Hizbullahının Baş katibi Seyid Həsən Nəsrullah, Yəmənün Ərsarullah hərəkatının lideri Seyid Əbdülməlik Bədrəddin Husi, Suriya, Livan, İraq, Türkiyə, Rusiya, Çin, Pakistan və Əfqanıstanın prezidentləri, bir çox rəsmi şəxsləri və müxtəlif siyasi xadimlər General Süleymaninin qətlini pislədilər. Bir çox ölkələrin Xarici işlər nazirləri İrənin dərdinə şərik olduqlarını bildirib Amerikanın bu addımını hüquqa zidd adlandırdılar.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının xüsusi məruzəçisi Aqnes Kalamard Şəhid Qasim Süleymani və Şəhid Əbu Mehdi əl-Mühəndisə qarşı məqsədyönlü terror hərəkatını beynəlxalq hüquqa zidd hesab etdiyini bildirdi. Amerikalı tarixçi Ervand Abrahamyan təkidlə bildirdi ki, iranlılar bundan öncə Amerikanı təxribatçı dövlət bilirdilər, bundan sonra isə terrorçu dövlət biləcəklər. Amerikalı prodüser Maykl Mur ABŞ hökumətinin bu addımına etiraz edib, dolayısı ilə onu müharibə istəyində günahlandırdı.

Amerikanın bu addımı İraq parlamentinin amerikalıların ölkədən çıxarılmasına dair layihəni qəbul etməsinə səbəb oldu.

İslam İnqilabının Keşikçiləri Korpusu Hacı Qasim Süleymaniyyə qarşı terrora cavab olaraq, 8 yanvar 2020-ci ildə amerikalıların İraqdakı ən böyük hərbi bazası olan

Eyn əl-Əsəd aviabazasına raket zərbələri endirdi. Bu hücumda Amerika zabitlərinin bir çoxu həlak oldu, bazanın infrastrukturuna ciddi xəsarət yetirildi. Amerikalılar əvvəldə hər hansı itkini inkar etsələr də, zaman ötdükcə bəzi xəsarətləri etiraf etdilər. Böyük Rəhbər bundan sonra etdiyi bir çıxışında hücumu yalnız bir sillə adlandırdı və ağır intiqamın gələcəyə saxlandığını bildirdi. O həmçinin sonralar İraq xalqına müraciətlə dedi ki, sizin evinizdə qonağınızı öldürdülər. O sonralar da müxtəlif çıxışlarında bu böyük mücahidi yad etmiş, xatirəsini uca tutmuşdur.

Dəfni

Hacı Qasim Süleymanın cəsədi Əbu Mehdi əl-Mühəndisin və digər yoldaşlarının cəsədləri ilə birlikdə 4 yanvar 2020-ci ildə Bağdad, Kərbəla və Nəcəf şəhərlərinə, Əhli-beyt imamlarının müqəddəs məqbərələrinə aparıldı, İraqın siyasi və dini şəxsiyyətləri və ümumi xalqı onlarla vidalaşdı, 5 yanvarda İranın Əhvaz və Məşhəd şəhərlərinə, 6 yanvarda isə Tehrana və Quma aparıldı. İmam Xamenei Tehrandə şəhidlərə misli görünməmiş izdihamla birlikdə tarixi cənazə namazını qıldı. Hacı Qasim Süleymanın cəsədi 7 yanvarda Kirmana aparıldı və ertəsi gün torpağa tapşırıldı. Dəfnə ilk cəhd zamanı həddən artıq sıxlıq yarandı, milyonluq izdihamın vətən əsgəri ilə vidalaşmaq istəyi 60-dan çox kirmanlının həyatına son qoydu. Mərasim təxirə salındı və o, ayın 8-i səhər azanı vaxtı Kirmanın Şəhidlər gülzarı məzarlığında torpağa tapşırıldı. Xalqın müxtəlif şəhərlərdə şəhidlərlə vida mərasimləri elə inanılmaz şəkildə izdihamlı keçirdi ki, Böyük İncilab Rəhbəri həmin günləri Allah günləri adlandırdı.

Hacı Qasimin dəfni zamanı Amerikanın Eyn əl-Əsəd hərbi bazasına raketlər endirildi və bu xəbər dəfndən sonra canlı və rəsmi şəkildə Kirmanın Şəhidlər gülzarı məzarlığından elan olundu. Bu şəhidlərlə vida mərasimləri yalnız İranda deyil, dünya tarixində ən misilsiz insan toplantılarından birinə çevrildi.

“Russia Today” xəbər agentliyi Şəhid Qasim Süleymaninin dəfn mərasimini İmam Xomeynidən sonra tarixin ən böyük dəfn mərasimi adlandırdı. İslam İnqilabının Keşikçiləri Korpusunun sözcüsünün verdiyi məlumata görə, iki ölkədə Şəhid Süleymani ilə vida mərasimlərində ümumilikdə təxminən 25 milyon insan iştirak etmişdir. İranın bir çox şəhərlərində keçirilən simvolik vida mərasimləri də izdihamlarla yadda qaldı.

Süleymaninin şəhadətinin 40-cı günündə İranda və müxtəlif ölkələrdə çoxlu tədbirlər keçirildi. Tehrandə 13 fevral 2020-ci ildə İmam Xomeyni müsəllasında keçirilən mərasimdə Qüds korpusunun komandanı General İsmayıl Qaani Şəhid Hacı Qasim Süleymaninin vəsiyyətini oxudu. Çox gözəl və dərin məzmunlu bu vəsiyyətnamədə Fəqih Rəhbərə tabe olmaq və xüsusi dəstək vermək, şəhid övladlarına diqqət, silahlı qüvvələrin mövqeyini və milli birliyi qorumaq, dünya məzlumlarını müdafiə etmək və digər məsələlər yer alır.

Hacı Qasimin xarizmatik şəxsiyyəti və xüsusi cazibəsi ixlası, təvazökarlığı, yorulmazlığı, hərbi bacarığı, cəsarəti, şəhid ailələrinə xüsusi diqqəti və rəhbərə itaəti ilə birlikdə onu hər kəsin qibtə edəcəyi bir fenomenə çevirmişdi. 63 yaşlı bir insan sutkanın yarından çoxunu işləyir, daim səfərdə, ezamiyyətdə, düşmənlə döyüşdə olurdu. Eyni zamanda şəhid ailələrini bir an da unutmur, bu qədər işi və qayğısı olduğu halda ucqar bir rayonda bir şəhidin on yaşlı

qızına verdiyi sözü unutmur, onu rəhbərlə görüşə aparırdı. İranda cinahından asılı olmayaraq, bütün siyasətçilər onunla dost olduqlarına görə fəxr edirlər. Əməkdaşları danışrlar ki, kitabla dolu bir çantası vardı, daim mütalib edirdi. Bir çox kitabları təyyarədə oxumuşdu. Daxili uçuşlarda xüsusi yerdə deyil, adi camaatın arasında otururdu, uçuş zamanı insanlar onunla söhbətləşir, dərdləşirdilər. Tehran-Kirman reysi insanların mühafizəçi olmadan təvazökarcasına oturmuş generalla söhbət xatirələri ilə doludur. O, saatlarla insanların sözlərini, tənqidlərini dinləyirdi.

Şəhid Süleymanın mənəvi proqramları, dua və namazları da özəl idi. Həmin dua və namazlara, gecə ibadətlərinə görə şəhadət icazəsini alıb göylərə uçaldı. Yaxınlarının dediyinə görə, harada olsaydı, həmişə sübh azanından qabaq oyanıb məbuduyla dərdləşərdi. Düşmən və zalımlar adından qorxur, dünya məzlumları isə adından güc alırdılar. Bir çox şəhid ailələri və digər insanlar deyirdilər: "Hacı Qasimin dünyadan köçməsi bizi o qədər yandırdı ki, əzizlərimizin ölümü bu qədər yandırmamışdı".

Bəli, Hacı Qasim belə bir insan idi. Bu qələm onu vəsf etməyə acizdir. Onun barəsində ən yaxşı sözü İmam Xamenei buyurmuşdur: "Hacı Qasimə bir məktəb gözüylə baxmalıyıq".

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Şəhid Polad Həşimov (Azərbaycan)

Polad İsrayıl oğlu Həşimov 2 yanvar 1975-ci ildə Qəbələ rayonunun Vəndam kəndində doğulmuşdur. Sonradan ailəsi ilə birlikdə Sumqayıt şəhərinə köçmüşlər. 1992-ci ildə Sumqayıt şəhər 34 nömrəli orta məktəbi bitirmişdir. Həmin ildə Ali Hərbi Məktəbə daxil olmuşdur.

Erməni işğalçılara qarşı

Polad Həşimov 1992-ci ilin dekabr ayında Ağdam rayonunun Mərzili və Novruzlu kəndlərinin müdafiəsində, Füzuli rayonunun kəndlərinin azad edilməsi ilə nəticələnən uğurlu əməliyyatlarda iştirak etmişdir. Həmçinin 1994-cü ilin fevral ayında Murovdağı silsiləsində Güzgü, Koroğlu dağı və digər yüksəkliklərin alınması uğrunda vuruşmuşdur. 1995-2017-ci illər ərzində motoatıcı taqım komandiri vəzifəsindən korpusun qərargah rəisi vəzifəsindək yüksəlmişdir. 2014-cü ilin iyul ayında Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Hərbi Akademiyasına daxil olmuş, hərbi idarəetmə

ixtisaslaşması üzrə magistr elmi-ixtisas dərəcəsi almışdır. 2017-ci ilin aprel ayından şəhid olduğu günədək korpus komandirinin birinci müavini və qərargah rəisi vəzifəsində xidmət etmişdir.

Aprel döyüşləri

2016-cı il aprelin 1-dən 2-nə keçən gecədən başlayaraq, Azərbaycan və Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri arasında cəbhənin Tərtər və Cəbrayıl-Füzuli istiqamətlərində şiddətli döyüşlər başlamışdır. Tarixə Aprel döyüşləri olaraq yazılan hərbi əməliyyatlar zamanı Polad Həşimov 1-ci Ordu Korpusunun Komandir müavini — Qərargah rəisi idi. Cəbhənin Tərtər rayonu istiqamətində gedən döyüşlərin idarə edilməsi məhz ona həvalə olunmuşdu. Gecə döyüşləri zamanı Tərtər rayonunun Talış istiqamətində olan əlverişli mövqelər, strateji nöqtələr, o cümlədən Talış yüksəkliyi Azərbaycan Ordusu tərəfindən işğaldan azad olunmuş, Həşimov döyüş zamanı yaralanıb 20 gün hospitalda müalicə olunmuşdu. Hal-hazırda həmin istiqamətdəki postlardan biri “Polad postu” adlanır.

Mömin general

2019-cu ilin iyununda Polad Həşimova general-mayor ali hərbi rütbəsi verilmiş, daha sonra Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin 3-cü Ordu Korpusunun Qərargah rəisi təyin olunmuşdur.

Şəhid Polad Azərbaycan xalqı arasında həm də mömin general kimi tanınır. O, İmam Hüseyn (ə) məktəbinin dəyərli şagirdi idi. Onun daim ön cəbhədə olması, rahat kabinetlərdən deyil, səngərlərdən komanda verməsi

şəhadəti səadət sayan imanından irəli gəlirdi. Təsadüfi deyil ki, 2016-cı ilin Aprel döyüşlərində şəhid olmuş dostu Polkovnik-leytenant Raquf Orucovun ailəsinə başsağlığı verərkən demişdi: “Nə deyəcəyimi bilmirəm; Raquf şəhid oldu, amma mən qaldım...”

General Həşimovun ən böyük arzusu Qarabağın azadlığı idi, tez-tez deyirdi ki, düşməni öyrənin və tanıyın. O, hər il müsəlman Azərbaycan şəhərlərinin – Xankəndi, Şuşa, Xocalı, Əsgəran, Xocavənd, Ağdərə, Hadrut, Laçın, Kəlbəcər, Ağdam, Cəbrayıl, Füzuli, Qubadlı və Zəngilanın işğal günlərini görməkdən, matəm günləri kimi qeyd etməkdən xəcalət çəkirdi. Bu general ATƏT-in Minsk qrupunun vasitəçiliyinin İslam torpaqlarına töhfə verməyəcəyini bilir, Amerika, Rusiya və Fransa kimi dövlətlərin Azərbaycanın xeyrinə ciddi addım atmayacaqlarını başa düşür, sülh danışıqlarının 26 ildir davam etməsindən əzab çəkirdi.

Polad Həşimov bəzən əsgərləri ilə bir yerdə namaz qılar, Allahla mənəvi ünsiyyət qurar, namazqılan, oructutan əsgər və hərbcilərə lazımı şəraiti yaradardı. O, əsgərlərini çox sevirdi, onlara “balam” deyirdi. 1996-cı ildə bölük komandiri olarkən Murov kimi soyuq bir yerdə kazarmanı isitmək üçün özü odun doğrayır, zabit maaşı ilə kazarma təmir etdirir, əsgərlərə televizor alır, onlarla çiyin-çiyinə postlara odun, yemək daşıyırdı. 2016-cı ilin Aprel döyüşləri zamanı Tərtər istiqamətində gedən döyüşləri uğurla idarə etdiyinə görə ona mənzil hədiyyə edilmişdi. Özü kirayə evdə yaşamasına baxmayaraq, həmin mənzili Aprel döyüşləri zamanı şəhid olan bir hərbcinin ailəsinə bağışlamışdı.

Şəhadəti

General-mayor Polad Həşimov 14 iyul 2020-ci ildə Tovuz rayonu istiqamətində baş verən şiddətli döyüşlər zamanı, Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin hücum cəhdinin qarşısını alarkən əsgər və zabidləri ilə bir səngərdə şəhid edilmişdir. O, 1988-ci ildən etibarən başlayan Qarabağ müharibəsində həlak olan üçüncü Azərbaycan generalıdır. Şəhid Polad Həşimovun nəşi 14 iyul tarixində əvvəlcə doğulduğu Qəbələ rayonunun Vəndam kəndinə, sonra isə yaşadığı Sumqayıt şəhərinə gətirilmiş, 15 iyul tarixində Bakı şəhərində II Fəxri Xiyabanda, yaxın dostu, döyüş və şəhadət yoldaşı Polkovnik İlqar Mirzəyevlə yanaşı dəfn olunmuşdur.

Şəhid General Polad Həşimov xidmət dövründə aldığı çoxsaylı orden və medallardan əlavə, ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı fəxri adına layiq görülmüşdür. 2021-ci ilin aprelində isə o, Şəhid Qasim Süleymani adına beynəlxalq orden və mükafatla təltif olunmuşdur. Bu mükafat İran İslam Respublikasının Azərbaycandakı səfiri və Ali Dini Rəhbər Ayətullah Xameneinin Azərbaycandakı nümayəndəsi tərəfindən generalın ailəsinə təqdim olunmuşdur.

Şəhid Həşimovun şəhadətindən təxminən iki ay yarım sonra, 27 sentyabr 2020-ci ildə İkinci Qarabağ müharibəsi başlandı. Bu müharibə 44 gündən sonra, noyabrın 10-da Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatdı, işğal olunmuş ərazilərin əksəriyyəti Azərbaycan ordusunun nəzarətinə keçdi, ermənilərin kompakt yaşadığı bəzi şəhərlərə isə Rusiya sülhməramlıları yerləşdirildi.

Ruhu şad, yolu davamlı olsun!

Mündəricat

Giriş.....	3
ABŞ əleyhinə azadlıq hərəkatları	11
ABŞ əleyhinə yeni mərhələ	11
Avropada Amerikaya nifrət.....	14
Şəhid Şeyx İzzəddin Qəssam (Fələstin)	18
Qəssam Fələstində.....	20
Cihad fəaliyyətləri.....	21
Açıq mübarizə.....	23
Şəhadəti	24
Dəfni	24
Şəhid Malkolm X (ABŞ)	26
Şəhadəti	29
Şəhid Mətin Yüksəl (Türkiyə)	31
Mətin Yüksəl və İslam inqilabı	32
Şəhadəti	34
Dəfni və xatirəsi.....	35
Şəhid Ayətullah Seyid Məhəmmədbaqir Sədr (İraq).....	36
Ailəsi	37
Müctəhidlik	37
Din Alimləri Cəmiyyəti ilə əməkdaşlıq.....	38
İslam inqilabına dəstək.....	38
Bəəs partiyasına qoşulmağı haram elan etməsi	38
İslam hökumətinin zəruriliyi.....	38
Şəhadəti	39
Şəhid Xalid ibn Əhməd Şövqi İslambuli (Misir).....	41
Həyatı.....	41
İslami Cihad Təşkilatı	43
Ənvər Sadatın qətli	44
Edamı	45
Vəsiyyətnaməsi.....	46
Şəhid Şeyx Rağib Hərb (Livan).....	47

Təhsili.....	47
Beyrut.....	48
Nəcəf	48
Seyid Abbas Musəvi ilə tanışlıq	49
İmam Xomeyni ilə əlaqə.....	49
Livana qayıdış.....	50
İmam Musa Sədrlə əlaqə	51
ƏMƏL hərəkatı ilə əməkdaşlıq	51
Əməl meydanında.....	52
İran səfəri.....	52
Müqavimətin başlanması	53
İslam inqilabı ilə tanışlıq	53
Həbs və işgəncə	54
Azadlığı	56
Şəhadəti	57
Şəhadət yolunun davamı	57
Şəhid Hərb İmam Xomeyninin kəlamında	58
Şəhid Əllamə Arif Hüseyn Hüseyni (Pakistan).....	59
İmam Ruhullahın əziz övladı	61
Şiə-sünni birliyi.....	61
Vilayəti-fəqih mövzusu	62
Amerikaya qarşı mübarizə.....	63
Şəhid Seyid Abbas Musəvi (Livan)	65
Təhsil və Nəcəf səfəri.....	65
Livanda fəaliyyətləri	66
Hizbullah Baş Katibi	66
Dini mədrəsə.....	67
İmam Xomeyninin düşüncələrindən təsirlənməsi.....	68
Seyid Həsən Nəsrullahla tanışlıq	68
Şəhadəti	69
Ayətullah Xameneinin Seyid Abbas Musəvinin şəhadəti münasibəti ilə müraciətinin bir hissəsi	69
Şəhid Musəvinin şəxsiyyətini uca tutmaq	70

Şəhid Əbdüləli Məzari (Əfqanıstan)	72
Şəhid Doktor Fəthi Şəqaqi (Fələstin)	78
Fələstin	81
Fələstin Azadlıq Təşkilatı	82
Sülh prosesi	83
İran İslam İnqilabı	84
Şəhadəti	84
Şəhid Doktor Eduardo Anyelli (İtaliya).....	87
Ailəsi	87
İslam dinini qəbul etməsi	88
İtaliyada fəaliyyətləri	89
Təzyiqlər	90
Şəhadəti	91
Qətlinin səbəbi	92
İrana səfərləri	94
Şəhid Əhməd Şah Məsud (Əfqanıstan)	97
Uşaqılıq və yeniyetməlik	97
Əfqanıstanın Qızıl ordu tərəfindən işğalı	99
Məsudun hərbi rəhbərliyi	100
Terror	102
Şəhid Reyçel Korri (ABŞ)	103
Damarlarında fələstinli qanı axan amerikalı	105
Şəhid Ayətullah Seyid Məhəmmədbaqir Həkim (İraq).....	109
Təhsili	110
Siyasi fəaliyyətləri	110
Səfər intifazəsi.....	110
İran həyatı.....	111
Şəban intifazəsi	111
Düşüncələr	112
Post-Səddam dövründə əhəmiyyəti	112
Şəhid Şeyx Əhməd Yasin (Fələstin).....	114
Siyasi həyat.....	115
Polad iradə	115

İslam hərəkatı.....	116
Mədəni və siyasi fəaliyyətləri	116
Hərəkat rəhbərliyi	116
İlk döyüş.....	117
Dəyərli şəxsiyyət	117
Cihad düşüncəsi	118
Şeyx və HƏMAS.....	119
Şəhadəti	120
Ayətullah Xameneinin müraciəti	120
Şəhid Doktor Əbdüləziz Əli Rantisi (Fələstin).....	121
Siyasi həyatı	122
Quran hafizi	124
Şəhadəti	124
Şəhid Seyid Hüseyin Bədrəddin Husi (Yəmən).....	126
Vəhhabi düşüncələrinə qarşı mübarizə.....	129
"Amerikaya ölüm"	131
ABŞ və İsrail əleyhinə fəaliyyətləri	133
Şəhid Luka Qaitani Lovatelli (1955-2007).....	135
Müsəlman olması	138
Şəhid İmad Müğniyə (Livan)	140
Həyatı.....	141
Siyasi və hərbi fəaliyyətlər	141
Hacı Qasimin sözlərində	142
Müğniyə necə kölgə adam oldu?	143
Terror tərzini	145
Şəhid Seyid Mübariz İbrahimov (Azərbaycan)	147
Qarabağ müharibəsi.....	147
Məzlumun dostu, zalımın düşməni.....	148
Şəhadəti	149
Şəhadətin üsyanı	149
Vəsiyyəti	151
Dəfni.....	152
Şəhid Əbdülkərim Əli Əhməd əl-Fəxravi (Bəhreyn).....	153

Şəhid Bürhanəddin Rəbbani (Əfqanıstan).....	157
Asılı və sekulyar hökumətə qarşı.....	158
Talibana qarşı mübarizə	158
Talibandan sonra	158
Milli Barışıq Ali Şurası.....	159
Şəhadəti	159
Şəhid Həsən Şatiri (İran).....	161
Şəhid Şeyx Məhəmməd Səid Ramazan əl-Buti (Suriya).....	166
Şəhadəti	170
Şəhid Şeyx Həsən Şəhatə (Misir).....	172
Şəhid Zakzaki qardaşları (Nigeriya)	176
2014-cü il Qüds qətləmi	178
Reaksiyalar	179
Zariya – şüalərin qətləgahı	179
Şəhid Seyid Həmid Təqəvifər (İran).....	181
Şəhid Cihad İmad Müğniyə (Livan).....	187
İlk tanınma	188
Hizbullahdakı fəaliyyətləri	188
Colan bölgəsi və Cihad Müğniyənin komandirliyi	189
Fikirləri.....	191
Şəhid Əlirza Təvəssüli (Əfqanıstan).....	193
"İki cəbhədə qələbə çalsaq, Suriya əyləncə olacaq"	197
Şəhid Mehdi Sabiri (Əfqanıstan).....	199
Zəkali gənc	202
Şıq döyüşçü	203
Şəhid Hatəm Əsvəd Məhəmməd (İraq).....	205
Həyat yoldaşının xatirələri.....	207
Şəhid Doktor Qəzənfər Rükəbadi (İran).....	209
Terror siyahısında	212
Şəhadəti	212
Şəhid Hüseyin Həmədani (İran)	216
Şəhid Səmir Qintar (Livan).....	220
İşğal olunmuş torpaqlarda əməliyyat.....	221

Otuzillik həbs	221
Azadlıq.....	221
Əhli-beyt məzhəbində	222
Şəhadəti	222
Şəhid Şeyx Nimr Baqir əl-Nimr (Ərəbistan)	228
Müəllimləri.....	229
Tədris və çıxış qadağaları.....	231
Həbs.....	232
İşgəncə	233
Həbsin əks-sədası	233
Məhkəmə	234
Edam qərarı və şəhadət	236
Reaksiyalar	236
Şəhid Seyid Mustafa Bədrəddin (Livan).....	239
Xüsusiyyətləri	241
Şəxsiyyətə qarşı terror	242
Şəhadəti	243
Reaksiyalar	244
Şəhid Möhsün Həcəci (İran).....	246
Şəhid İsam Zöhrəddin (Suriya).....	252
Şəhid Saleh Əli Səmməd (Yəmən)	256
Ənənəviliyi və modernizmi birləşdirən adam	258
Yəmən xalqının bacarıqları	259
Şəhid Doktor Qiyaməddin Qazi (Tacikistan).....	260
Sovet-Əfqanıstan müharibəsi	262
İslam hərəkəti və vətəndaş müharibəsi.....	262
Əfqanıstana mühacirətdən taciklərin sülhünə qədər ..	262
Şəhid Əbu Mehdi əl-Mühəndis (İraq).....	266
Dəvət partiyası və mübarizənin başlanması	267
İraqın Bəəs rejimi dövründə mübarizələri	267
Səddam rejimindən sonrakı mübarizələri	269
Şəhadəti	271
Şəhid Hacı Qasim Süleymani (İran)	272

Həyatı.....	272
Keşikçilər korpusunda.....	274
Cənub-şərq	280
Qüds korpusu	282
İŞİD-ə qarşı.....	284
Zülfüqar ordeni	284
Beynəlxalq mövqe	285
Şəhadəti	285
Böyük Rəhbərin başsağlığı müraciəti	286
Reaksiyalar	288
Dəfni	289
Şəhid Polad Həşimov (Azərbaycan)	292
Erməni işğalçılara qarşı	292
Aprəl döyüşləri.....	293
Mömin general.....	293
Şəhadəti	295